

Ruerendo in Christo patri dño ha
nibaldo : basilice . xij . apostolorum ve
nerabili presbytero cardinali frater
Thomas de Aquino ordinis fra
trū predicatorum salutem in xpo . Reuerendissime
pater . Deus solo sue bonitatis intuitu cuncta
in esse producit : nālem boni amoris
oibus indidit creaturis : ut dñ vna
queq; res bonū sibi pueniētes nāliter
amat et appetit : quādā puerione mirabili in suū recurrere
demonstret auctore . Et in hoc pferat ceteris rōnalis
nā : qd ipsū vniuersale bonitatē fontē p sapiam iueri pōt
et p charitatis amorē suauit degustare : vñ fit vt sapie bo
nū quo ad ipsū fontē bonitatis accedim : oibus hūanis
bonis fin recte rōis iudiciū pferat . Hec ē . n . que fastidiū
nescit : ita vt qd eā edit adhuc eluriet : et qd eā bibit sitire nō
cesset . Hec est qd tantū pccō repugnat : vt qd fin ipaz ope
rant : nō pccēt . Hec est que indeficientē fructū suis mini
stris largit : vt qd eā eluciat vitā possideat . sempiternam .
Prececlit itaq; voluptates dulcedie : securitate sedes et re
gnat : vilitateq; diuitias vniuersas . Huiusmōdi igit delectat
munerib; euāgelice sapie a seculis i mysterio absco
dite : quā i lucē pduxit dei sapia incarnata : misterii expō
nis adhibuit : sacroz doctorū snias pillado : ad qd me in
duxit pmit' felicis recordatiōis Urbani pape qrti mada
tū . Uex qz eo sumo pontifice ex hac vita subtracto : tria
euāgelia : Marci Luce et Joānis exponenda restabāt : ne
op' qd obediētia iecerat : negligētia iperfectū relinqret
cū multo labore et diligēs adhibuit studiū : vt qtuor euan
gelioz expositionē ppleret : eadē i oibus forma fuata i po
nēdis scōz auctorib; et oib; noibus pseribēdis . Et vt ma
gis itēga et pūna pdicta scōz expositiō redderet : qdā
expositiōes doctorū grecoz et latinū feci trāsserri : ex qb
plura expositiōibus latinoz doctorū ierferui : auctozū
noibus pnotat' . Uex qz pgruit vt de labore fructib; ob
latōis sacerdotib; offerant : expositiōis euāgelice opus :
laboris mēfructū aploz pbytero celsi offerēdū . i quo
vra suscipiat auctoritas debiti vt scētis industria iudiciū
censuram exerceat : et antiqua dilectio amoris affectū in
offerentis munere cōprehendat . GLO .

Occationē gentiū et cām salutis eaz . Esaiās pphē
ta manifesto pñciat oraculo dicēs : Deus me' fa
ctus ē fortitudo mea . et dixit : Pax est vñ sis mihi
scru' ad suscitādās trib' Jacob : et feces isrl' cōuertēdas .
Deditē in lucē gentiū vt sis salus mea vsq; ad extremū ter
re . HIE . sup . Esaiā : In qbus vbiis oñdit' Christū appel
lari suū inqūit' est formatus ex vtero . nā an vba ista pce
mitit' : Hec dicit dñs formās me ex vtero suū sibi . fue
rat siqdem volūtas pīs vt pessimi vinitores missuz sus
ciperent filiū . vñ de ipsīs Christū ad discipulos loquit' :
In viāz gentiū ne abieritis : s; ite magis ad oues pditas
dom' israhel . qz igit isrl' nō est reduci' ad deū : ppter ea dei
filius loq' iudeis nō credētib; dicēs : Deus me' factus
est fortitudo mea : qd et solatus ē me sup adiectione ppli
mei . et dixit : ad suscitādās trib' Jacob : que suo vitio cor
ruerūt : et ad feces siue reliqās israhel puerēdas . Pro ill
enī deditē i lucē gentiū oīum : vt illumines vniuersuz mun
dū : et salutē meā p quā hoies salui fiunt vsq; ad extrema
terre facias puenire . GLO . Ex pmissis igit vbis duo
possum colligere : quoz pmiū est diuina virtus qd fuit in
Christo : ex qua efficit' fuit ad gentiū illuminationem : qz
dñs : Deus me' factus ē fortitudo mea . Deus igit erat i Chri
sto mūdū recōcilians sibi : vt apls ad corinth . dicit . vñ et
euāgelii p qd credēs saluant' virtus dei ē in salutē oī
credētū : vt idē apls ad Ro . dicit . Secūdū autē ē illumina
tio gentiū et sal' mūdū ex dispositiōe pīs p Christū cōple
ta : qz dñs : Deditē in lucē gentiū . vñ post resurrectionē suā
dñs vt dispositiōe pīs ipleret ad pdicandū discipulos
missit : dicēs : Docete oēs gētes . quoz qdā ad pdicandū iu

deis : qdā ad pdicandū gentib; ministeriū acceperūt . Qz
vero euāgelii oportuit nō solū pdicari ppe pntes : s; etiā
scribi ppter futuros : eadē distinctio ē in scriptozib; euan
gelij obseruata . nā Matheus iudeis euāgeliiu hebraico
fimine scripsit . Marc' aut' prim' euāgeliiu scripsit i genti
bus . EVSE . in ecclesiastica hystoria : Cū . n . romane vbi
claz verbi dei lumē fuisset exortū : fmo veritatē et lucis q
p Petrū predicabat : vniuersoz mētes placido illustrauit
audiu : ita vt quotidie audiētib; eū nulla vnq; satietas fie
ret . vñ neq; eis auditio sola sufficiebat : sed Marcū disci
pulū eius oib; pscibus exortat : vt ea qd ille vbo pdicabat
ad ppetuā eoz pmonitiōe hñdā scripture traderet : quo
domi foribusq; i huiusmōdi meditationib; vbi pmanerēt
nec pūs ab obsecrādo desistūt qd qzauerant ipetrarēt . et
h fuit eā scribēdi euāgeliiū fin Marcū . Petrus vō vt p
spñscū religiosū se compit furto spoliātū : delectat' est fi
dē eoz p deuotōez qd pseras : factiq; pfirmant' : et i ppe
tuā legendā scripturā ecclīas tradidit . HIERO . super
Marcū : Principiū autē qz a pfectiōis etati . Christi plica
tione ichoat : nec laborat in natiuitate infantulū qd loq' de
pfectione filij dei . CHRY . Cōpendiosaz autē ac breuē
narratiōe facit : i quo magistrū imitat' ē . s . Petrū breui
tati studentē . AVGV . de con . euange . Un' Matheus
qd regiā Christi psona narrādā suscepit : habuit marcū si
bi tanq' comitē et abbreviatōz adiunctū : qd sua vestigia
quodammō lequeret . Regū . n . est nō esse sine comitū ob
sequio . Sacerdos autē qm i sanctis cōz sol' itrabat ppre
rea Lucas cū circa sacerdotiū Christi erat itētio nō ha
buit tanq' sociū obsequētes qd suā narratiōe quodamō
breuiaret . BEDA : Notādū est etiā qd euāgeliste sancti
diuersuz narratiōis sue pmozdiū singulū diuersuz sta
tuere terminū . Matthe' nāq; a natiuitate dñice exordii
sumēs : ad tps vsq; dñice resurrectionis serie sue narratio
nis pduxit . Marcus ab initio euāgelice pdicatiōis incipi
ens puenit vsq; ad tps ascensiois dñi et pdicatiōis disci
puloz ei' cūctis gētib; p orbē . Lucas a natiuitate pcur
sozis inchoās euāgeliiū terminauit i ascensione dñice . Jo
annes ab eternitate vbi dei pncipiū sumens : vsq; ad tps
dñice resurrectionis euāgelicādo pigit . AMBRO . sup
Lucā : Quia igit Marc' a potētie cepit expressiōe diuine
recte sub leonis imagine figurat' . REMI . super Mat
theū : Per leonē etiā signat' Marc' : qz sicut leo terribiles
vōcē i deserto emittit : sic Marc' a voce i deserto icept' dicēs
Vox clamātis in deserto . AVGV . de cō . euāge . Quā
uis et de figura alit' dici possit : Marc' . n . qd neq; stupē re
glā vt Matthe' ob hoc p leonē significat' : neq; sacerdo
talē vt Lucas signat' p vitulū vel cognatiōe vel conse
cratiōe narrare voluit : et tñ i eis vñatus oñdit' qd hō Chri
stus opatus ē per hoīs figurā i illis qtuor aialibus signa
t' videt' . THEOPH . Uel euāgelium fin Marcum
aquila innuit : a pphetia . n . Joānis icept' . Prophetia
viro acute que a longe sūt speculatur vraqula . Ca . l .

Initiū euāgelij Iesu Christi filij dei .
HIERO . i plogo Marc' euāgelista sacerdotiū i isrl'
agens fin carnē leuita ad dñz puerus euāgelii i Italia
scripsit : oñdens in eo qd et generi suo deberet Christus .
nā initiū euāgelij in voce pphetice exclamatōis istitutū
ordinē leuitice electiōis oñdit' : predicās Joānnē Zacha
rie filiū i vocē angeli emissū dicens : Initiū euāgelij Iesu
Christi filij dei . HIERO . Euāgeliiū grece dicit' : latine bo
na annūciatio predicat' : qd ppe ad regnū dei et remissio
nē pertinet peccatoz . ctenī euāgeliiū p qd venit redēptio
fideliiū et bñtudo scōz . Quatuor autē euāgelia vnū sūt : et
vnū qtuor . In hebreo iesus : in greco soter : in latino sal
uato : dicitur . Christus autē grece : messias hebraice : lati
ne vnctus . i . rex et sacerdos dicit' . BEDA : Conferēdū
autē hoc euāgelij pncipiū principio matthei quo ait : Li
ber gñatiōis iesu christi filij dauid : filij abraha . hic autē
dicit' filij dei . Ex viroq; . n . vnus dñs Iesus christ' dei et

homo filius est intelligendus. Et apte primus euangelista filium hominis esse secutus filium dei nominat: ut a minoribus ad maiora paulatim sensus noster assurgeret: ac per fidem et sacramenta humanitatis assumptae ad agnitionem diuine eternitatis ascenderet. Aptè etiam quod humana erat generationem descriptur a filio hominis cepit: David. scilicet siue Abraham. aptè etiam quod liberum suum ab initio euangelice predicationis ichoabat filium dei magis appellare voluit Iesum Christum: quod humane erat nature de progenie patriarcharum veritatem carnis suscipere: et diuine fuit potestate euangelium mundo predicare. **HILARI.** su per Lucam: Non autem solo nomine prestat et christum filium dei: sed etiam proprietate. Nos filij dei sumus: sed non talis huius filius. Dicit enim verus et proprius filius origine non adoptione: veritate non nuncupatione: natiuitate non creatione.

Sicut scriptum est in Esaia ppheta: Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam quod preparabit viam tuam ante te. Vox clamantis in deserto: Parate viam domini: rectas facite semitas eius.

BEDA: Scriptur euangelium Marc' congrue primo ponit testimonia prophetarum: ut eo cuius sine scrupulo dubietas suscipienda quod scriberet intimaret: quo hec a prophetis antea predicta esse demonstraret. Simulque vno eodemque euangelij sui principio: et iudeos quod legem ac prophetas suscepant ad suscipiendam euangelij gratiam ac sacramenta: que ipso prophetæ predictauerat instituit. Et gentiles quod per euangelij perconia ad dominum venerant: ad auctoritatem ipsius legis et prophetarum suscipiendam venire radice per vocat. vnde dicit: Sicut scriptum est in Esaia ppheta. Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam. **HIERO.** de optimo genere interpretandi: Hoc autem non scribit in Esaia: sed in malachia in nouissimo. xij. ppheta. **CHRY.** potest autem dici quod falsitas est scriptura. Vel aliter dicitur quod duas prophetias in diuersis locis dictas a duobus prophetis in vnu congregas posuit. In Esaia. n. ppheta post ezechielem describit historiam: Vox clamantis in deserto: in malachia vero: Ecce mitto angelum meum. Secus igitur euangelista duas prophetias posuit ut ab Esaia dictas: et ad vnam lectionem hoc referens tacens vero a quo dicat: Ecce mitto angelum meum. **AVG.** de quodibus euangelio. Sciens. n. oia ad auctorem referenda deca hec ad Esaia reuocauit quod sensum istum peritauerat. Denique per vba malachie statim subiicit dicens: Vox clamantis in deserto. ut iungeret vba vtriusque prophetæ ad vnum sensum pertinentia sub peritis prophetæ persona. **BEDA:** Vel aliter intelligendum est: quod nisi non hec vba inueniunt in Esaia: sed in eo inueniunt in multis alijs locis: et manifestum est in quod subiicit: Vos clamatis in deserto. Nam quod dixit malachias mittendum angelum ante faciem domini quod prepararet vias eius: hoc est quod dixit Esaia vocem clamantis in deserto audientem quod diceret: Parate viam domini. In vtraque autem sententia similis parada via domini predicat. Potuit autem fieri ut auctorem euangelij scribens per malachiam Esaia occurreret ut fieri solet quod in fine vlla dubitatione emendaret: saltim ab alijs admotus quod ipso adhuc in carne viuente legere potuerunt: nisi cogitare recordatorem sue quod sancto spiritu regebat: non frustra occurrisse alio per alio nomine prophetæ. Sic. n. inueniunt quodque per prophetas spiritus sanctus dixit: et singula esse omnia et oia singulorum. **HELRO.** Per malachiam quod peris vox sonat ad filium quod est facies peris vnde agitur est. **BEDA:** Angelus autem vocat Ioannes: non nature societate iuxta heresim Origenis: sed officij dignitate. Angelus. n. grece: latine nuntius dicitur: quod noverit appellari potuit homo ille quod fuit missus a deo: ut testimonium preberet de lumine: et venisset in carne dominum mundo nuntiaret: cum cõfiter oēs quod sacerdotio fungit ob euangelicam officij angelos posse vocari: dicente prophetæ Malachia: Labia sacerdotum custodiunt scientiam: et legem requirunt ex ore eius: quod angelus est domini exercituum. **THEOPHI.** Precursor igitur christi angelus dicitur propter vitam agelicam et reuerentiam excelsum. Quod autem dicitur: Ante faciem tuam. hoc significat quod diceret: iuxta te et nuntiatus tu. vnde ostendit propinquitas percursoris ad christum. Et enim iuxta reges abulat quod propinquus sunt magis. Sequitur: Qui preparabit viam tuam ante te.

Per baptismum. n. preparavit animas iudeorum ut christum suscipere rent. **HIERO.** Vel via domini quod ad homines ingreditur per quam deus ad nos descendit et nos ad illum ascendimus. hinc autem initium predicationis Ioannis fuit: Penitentiam agite. **BEDA:** Sic autem Ioannes angelus potuit vocari per eo quod facie domini euangelicam pruenit: ita recte appellari et vox potuit: quod vox dei sonando prebat. vnde sequitur: Vox clamantis in deserto. Cõfiter enim quod vniuersum filium vbi prius vocat. et ex ipsa nostra locutione cognoscimus: quod prius vox sonat ut vbi postmodum possit audiri. **HIERO.** Dicit autem vox clamantis: quod clamor ad iudeos et lege positos siue cum indignatione fieri solet: quod iudei certum est populo euenisse: domini longe est a peccatoribus salus. et aures suas obturauerunt sicut aspides surde. et indignationem et iram et tribulationes a christo audire meruerunt. **CHRY.** Per hoc autem quod dicitur: In deserto. manifeste ostendit prophetiam non in Hierusalem divina fieri dogmata: sed in deserto. Quod ipsebat ad litteram Ioannes baptista in deserto iordanis vbi dei apparitionem salutiferam predicat. Ostendit etiam simo prophetæ propter desertum quod a moysen ostium fuit: vbi semitas faciebat: alius est desertum: in quo presentem esse salutem christi predicabat. **HIERO.** Vel in deserto sit vox et clamor: quod desertum erat a spiritu domini: sicut domus vacans et scopata deserti etiam a prophetæ rege atque sacerdote. **BEDA:** Quid autem clamaret apud eum subdit: Parate viam domini: rectas facite semitas eius. Ois. n. quod fidere etiam opera bona predicat: quod aliud quod venienti domino ad corda audientium viam parat: ut hec. scilicet corda vis gratie penetrare et lumine veritatis illustrare: Rectas autem semitas facite omnes mundos in animo cogitationes per sermonem predicationis format. **HIERO.** vel aliter: Parate viam domini: hoc est per animam agite et predicat. Rectas facite semitas eius ut via regia iccedetis. prius nros ut nos et nosmetipsos ut prius diligamus. Qui. n. semite plures diligit et non diligit. primum ad dextram declinat. Nam multi bene agunt et bene non corrigunt ut fuit Dely. et quod semper ipsius odies primum diligit ad sinistram diuertit. Multum bene corrigunt sed non bene agunt: ut fuerunt scribe et pharisei. Semitas autem post viam sequuntur: quod mandata moralia post penitentiam explanant. **THEOPHI.** Vel via est nouum testamentum: semite vero vetus quasi attritu. ad viam enim necesse erat preparari. scilicet ad nouum testamentum. Vetus autem testamentum semitas rectas fieri oportebat.

Sicut Ioannes in deserto baptizans et predicans baptismum penitentiae in remissione peccatorum. Et egrediebatur ad eum ois iudee regio: et hierosolymite vniuersum: et baptizabant ab illo in iordanis flumine: confitentes peccata sua. Et erat ioannes vestitus pilis camelinis et zona pellicea circa lumbos eius: et locustas et mel siluestre edebat: et predicabat dicens: Veniet fortior me post me: cuius non sum dignus: percipere solvere coram gratia calciametorum eius. Ego baptizo vos aqua ille vero baptizabit vos spiritu sancto.

HIERO. Secum primis Esaie prophetia via domini a Ioanne parat per fidem et baptismum et penitentiam. recte semite sunt per austera indicia vestis cilicinis et zone pelliceae: et cibi locustarum et mellis siluestri et humillime vocis. vnde dicitur: Ioannes in deserto. Ioannes. n. et Iesus quod in deserto amissus est vbi vicit diabolus ibi vincit. vbi cecidit homo ibi exurgit. Ioannes autem gratia dei interpretatur. a gratia autem narratio incipit. Et quod. n. Baptizans. Per baptismum. n. gratia datur quod peccata gratia dimittit. Quod autem summum per spiritus intuitus per parum per huius. Vnde cathecumini huius instructi: incipiunt per sacerdotem et christum finit per episcopum: et ad huius designatum subdit. Et predicans baptismum penitentiae in remissione peccatorum. **BEDA:** Liqueat quod Ioannes baptismum penitentiae non solum predicauit: verum etiam quod dedit: sed baptismum in remissione peccatorum dare non potuit. Remissio etenim peccatorum: solum baptismum christi nobis tribuit. Dicit ergo predicans baptismum penitentiae in remissione peccatorum: quoniam baptismum quod peccata solueret quod dare non poterat.

poterat predicabat ut sicut incarnatus vbiqz pñs precur
 currebat vbo pñcationis: ita baptismum pñe quo pecca
 ta soluit pcurreret suo baptismate quo peccata solui nō
 possunt. **THEOPH.** Uel alit: Baptism' Joānis est
 heret peccatoz remissionē: tñ boies ad pñas iducebat.
 Quia ergo baptismus pñe pñcabat: s; hec pñcatio pñe
 ducebat in remissionē peccatoz: qñ q penitētes christuz
 recipent remissionē recipient peccatoz. **HIERO.** Per
 Joāne aut sicut p amicu spōsi iducit spōsa ad christū: si
 cut p puerū rebeca ad Isaac. vñ seqt: Et egrediebatur ad
 illū oīs Ju. re. 7 hic. vñ. 7 bap. ab illo i iordā. flumie. Co
 fessio. n. 7 pulchritudo i pñepectu ei. f. spōsi. Desilit. n. spō
 sa de camelo cū humilitat se. Nūc ecclia viso viro Isaac
 i. iesu christo. Jordanis aut descendit aliena iterat vbi
 peccata abluunt. Nos. n. oī alienatī a deo p supbiā per
 baptismi symbolū humilitatī erigimur in alta. **BEDA.**
 Exemplū aut hic sumit pñtēdū peccata: ac meliore vitam
 pñtēdū eis q baptismi desiderat pñ qd subdit: Cōfite
 tes peccata sua. **CHRY.** Quia vō Joānes pñiaz pñi
 cabat pñie signa gerebat i vestitu 7 cibo. vñ seqt: Et erat
 Joānes vestit' pilis cameli. **BEDA.** Pilis inq̄ vestit'
 tus nō lana: aliud austerit vestis idicū est: aliud luxurie ē
 mollioris. Zona aut pellicea q accinctus fuit: vt pelias
 mortificationis idicū ē. Porro qd seqt: Et locustas 7 mel
 siluestre edebat: habitatio i solitudinis pñtēdū ē vñ nō delitū
 as cibo: s; necessitatē humane carnis expletet. **HIE**
RO. Vestis aut Joānis 7 cib' 7 pot' tota austerā vita p
 dicationē significat: 7 futuras gētes ad grāz dei q ē Joānes
 intus 7 foris ē pñgendas. Pilis. n. cameli diuines gētiū
 significant: 7 zona pellicea paupes mūdo mortui: 7 locu
 stas erratib' sapientes hui' mūdi: q stipulas iudeis aridas
 relinquentes: frumēta mystica crurib' trabūt: 7 in calore fi
 dei salū i altū dant: 7 melle siluestri fideles ispirati de icul
 ta sua saginant. **THEOPH.** Uel alit vestis de pilis
 camelo: 7 doloris erat onus inuēte iōanne q penitēte
 dolere oī. Dolorēz. n. saccus significat: zona vō pellicea
 mortificationē iudiciū significat pñi. Esca autē Joānis
 nō solū abstinentiā notat: s; etiā edicationē itelligibil' esce:
 q nūc pñs vefcebat nō qd alit itelligēs: s; tñ i alta salies
 iterūqz se depñmes. Talis. n. ē locusta i altū salies 7 iterū
 cadēs. Sic igit 7 melle qd vefcebat pñs qd erat ex apī
 b' natū. f. ex pphē: nō tñ cultū s; siluestre. Hebāt. n. scri
 pturas hebrei sic mel qdā s; nō bñ itelligebāt. **GRE.**
rrj. morat'. Uel ipsa ciboꝝ specie designat om̄ que
 pñit qz i fructuose gentilitatī dulcedine sumpsit mel sil
 uestre edit. Qz vō iudeoꝝ plebē i suo corpore i pñe puer
 itē cibo locustas accepit: q subito saltus dātes pñus ad
 terrā cadūt. Salt'. n. iudei dābat cū precepta dñi se i ple
 re pñitēret. S; ad frāz cadebāt cū p praua opa h se au
 disse denegarēt. Habebāt ergo saltū p vocē: 7 casuz p ac
 tionēz. **BEDA.** Pñt etiā habuit 7 vici? Joānis qñtatem
 interne pñtatiōis ei' exprimere. Nāqz austeriorib' vte
 bat iudicant: qz vitā peccatū nō blādimētis fouit: s; vi
 gore aspe iuectiōis ierepauit. Zonā pelliceā hebāt circa
 lūbos: qz carnē suā crucifixū cū vitūz 7 pñpiscētūz. Lo
 custas 7 mel siluestre edebat: qz dulce qdā sapiebat tur
 bis pñcatio ei' existimāte pñlo ne ipse esset christ'. sed
 ocus sine foritā ē itelligētib' ei' auditorib': qz non ipse
 christ': s; pñurso: 7 pñbeta eēt christ'. In melle etenī dul
 cedo: i locustis ē alacer volat'. vñ seqt: Et predicabat
 dicens: Venit fortior me post me. **GLO.** Hoc dicebat
 ad remouēdū turbe opinionē: que cū christū ē credebāt
 fortiorē aut christū ē pñtūciat q remissurus erat peccata
 qd ipse facē nō valebat. **HIERO.** Quis etiā fortior ē
 grā q abluūt peccata: qua iōanes significat illo q septies
 7 septuagies dimittit peccata. Grā qdē pñt ē: s; semel di
 mittit peccata p baptismū: misericordia vō ad miseros ab
 adā vsqz ad christū p. lxxvñ. generatōes: 7 vsqz ad cētū.
 xliij. milia pñit. **CHRY.** Ne aut estaret h s; ppara

tionē sui ad christū dicere subiūgit: Qui nō suz dign' pñ
 bens soluere corrigiā calciamentoz ei'. Non ē aut idē sol
 uere corrigiāz calciamentoz eius: qd hic Marc' dicit: 7
 calciamenta portare: qd dicit Matthe'. Et qdem narra
 tionis ordinē pñequentes euangeliste: nec in aliquo fallētes
 dicūt vtrūqz Joānes dixisse sūm alit sensum. pñtētes
 vero circa h differēt exposuerūt vñqz qd. corrigiā. n.
 vocat ligamē calciamentoz. Ad excellētiā igit pñtis chri
 sti 7 diuinitatis magnitudinē extollendā h dicit: ac si di
 ceret neqz in ministri ordine deputari sufficiens suz. Ma
 gnū. n. est i his que sūt corpis christi qñ pñbēdo iserius
 attendere: 7 imaginē supnoꝝ isert' videre 7 soluere vñū
 qd qz ieraplicabiliū que sunt circa mysteriū incarnationis.

HIERO. Calciamentū enī i extrema parte corpis ē.
 In fine. n. ad iusticiā est saluator: incarnatus. vñ p pphētā
 dī. In idumēā extendā calciamentū meūz. **GREGO.**
 in homel. Calciamenta etiā ex mortuis aialibus sūt. In
 carnatus ergo dñs veniēs qñ calciatus apparuit: q i di
 uinitate sua morticina nē corruptiōis assumpsit. vel alit:
 Mos apud veteres fuit vt siqz eā que sibi pñteret acci
 pere vxoꝝ nolleret: ille ei calciamentuz solueret q ad hanc
 sponsus iure pñpñtatis veniret. Recte ergo se idignū ēē
 ad soluendā corrigiā calciamenti ei' denūciat: ac si apre
 dicat: Ego redēptōz vestigia denudare nō valeo: qz spō
 si nomē mibi imerit' nō vsurpo. **THEO.** Intelligit vō
 7 sic oēs q veniebāt 7 a Joāne baptizabāt pñiam solue
 bant a ligamine peccatoꝝ i christuz credendo. Igit oīuz
 alioꝝ Joānes sic soluebat corrigiā i. vinculuꝝ peccatoꝝ
 Iesu vero nō valuit corrigiā soluere qz non inuenit in eo
 peccatū. **BEDA.** Sic ergo Joānes dñz nō adhuc ma
 nifeste dñm aut dei filiū: s; tñ vñū se fortiorē pñcat. Nō
 enī rudes adhuc auctores tanti capiebant archana sacra
 mēti: q filius dei eternus hoīe assumpto ex virgine de
 nuo nat' esset in mūdū: s; paulatim p agnitionē gloꝝifi
 cate humilitatis introducēdi erat ad finē diuine eternita
 tis: qbus tñ latent dñi hūc ēē vxoꝝ declarās subdit: Ego
 baptizo vos in aq: ille vō baptizabit vos in spūscō. Cui
 enī dubiū est nullū posse aliū grām spūssancti nisi deum
 dare. **HIERO.** Quid. n. interest iter aquā 7 spūssan
 ctum q ferebat sup aqz: aqz mysteriū est hoīs: spūs vero
 mysteriū dei. **BEDA.** Baptizamur aut a dño i spiritu
 sancto: nō solū cū in die baptismatis fonte vite in remis
 sione peccatoꝝ abluimur: vxoꝝ etiā quonidie per gratiaz
 eiusdē spūs ad agenda que deo placent accendimur.

**Et factū ē i diebus illis: venit iesus a nazareth
 galilee: 7 baptizatus ē a iōane in iordane. Et statū
 ascendens de aqua: vidit celos aptos 7 spūscū
 tāqz colūbā descendēte 7 manētē i ipso. Et vox fa
 cta ē de celis: Tu es fili' me' dilect': in te cōplacui.**

HIERO. Marcus euangelista sicut ceruus ad fontes
 aquaz desiderans: saltus in planis 7 arduis dat: 7 velut
 apis melliflua flores summatim degustat. vñ a nazareth
 veniēte iesum enarrauit dicēs: Et factū ē in dieb' illis:
 iesus a nazareth galilee 7 baptizatus est a Joanne in ior.

CHRY. Alit: siqdem baptisma ordinās ad Joānis
 venit baptisma qd respectu sui baptismi incōpletuz erat:
 a iudāico vō baptismate alienum tāqz in amboꝝ medio
 existens: vt p baptismi naturā oñdat: qz non in peccati re
 missionē baptizat: aut qñ indigens spūssancti acceptione:
 his. n. ambob' baptismis Joānis carebat. Baptizat' ē aut
 vñ not' oīb' fieret 7 in eū crederent: 7 ad iplēdū oēs iusti
 ficiā q est obfuitatio mādatoꝝ. mādātū siqdem erat hoīb'
 baptismū subire pphete. **BEDA.** Baptizat' ē 7 vt bap
 tismate suo Joānis baptismi coprobaret: 7 vt iordanis
 aquā sanctificās p descēsiōē colūbe spūssancti i lauacro
 credētiū mōstraret aduētū. vñ seqt: Et statū ascendēs de
 aqua vidit aptos celos 7 spūscū tāqz colūbā descendēte
 p 2

tem et manentē in ipso. **A**periunt autē celi nō reſeratiōe ele-
mento: ſed ſpiritalib⁹ oculis: quibus ezechiel in principio vo-
lumis ſui cōs aptos eſſe p̄memorat. h̄ autē q̄ aptos celos
poſt baptiſma vidit n̄rī vtiq; gr̄a factū ē: quibus p̄ lauacri
regeneratiōis tanua pandit regni celeſtis. **CHRY.** **U**t
vt de celis hoib⁹ ſanctificatio tribuat ac terrena celeſtib⁹
cōiungant. **S**pūs autē ſcūs ſup̄ euz deſcendiſſe dī: nō tan-
q̄ tūc p̄mū ad eū acceſſerit: nō. n. ab eo vnq; fuerat dēre-
lict⁹: ſed vt oñderet chriſtū q̄ a Joāne p̄dicabat tāq; digi-
to quodā fidei oib⁹ demōſtratū. **BEDA:** **Q**uātiā i bap-
tiſmū deſcendere viſus eſt ſpūs ſcūs: lignū ē erat cōſerende
nobis i baptiſmo gratie ſpiritalis. **HIERO.** **H**ec ē autē
vntio chriſti ſim carnē. ſ. ſpūs ſcūs de qua dī: **U**xit te
de⁹ de⁹ tu⁹ oleo leticie p̄ ſoſtib⁹ tuis. **BEDA:** **B**n̄ autē
i ſpecie colūbe deſcēdit ſpūs ſcūs: qd̄ multū ſimplex eſt
aial atq; a malicia ſellis alienū: vt figurate nobis iſinua-
ret q; ſimplicia corda q̄rit nec habitare dignat⁹ i mētibus
impis. **HIERO.** **I**n ſpē etiā colūbe ſpūs ſcūs diſcē-
dit: q; in cantico de ecclia canit. **S**ponſa mea: amica mea:
dilecta mea: colūba mea: **S**ponſa in patriarchis: amica
in p̄phetis: p̄xima in ioseph: et mea dilecta i Joāne bap-
tiſta. **C**olūba in chriſto et apoſtoliſ quib⁹ dī: **E**ſtote p̄u-
dentes ſicut ſerpētes: et ſimplices ſicut colūbe. **BEDA:**
Edit autē colūba ſup̄ caput ieſu neq; putaret vocē p̄is
ad Joāne factū: nō ad dñz. **B**n̄ autē addidit: manentē i ip-
ſo: hoc. n. ē chriſto ſpāle vt implens eū ſemel ſpūs ſcūs
nūq; recedat. **N**ā fidelibus eius ad ſigna virtutū et mira-
cula faciēda aliqñ gratia ſpiritus cōſert: aliqñ tollit: qui-
bus tñ ad operationē pietatis et iuſtie ad amozz dei et
p̄xiimi p̄ſeruandū nūq; gr̄a ſpiritus abeſt. **I**pſum autē q̄
baptizandus cū alijs ad Joānez venit: veruz eſſe filium
dei in ſpū ſancto baptizare volentē vox patris docuit. vñ
ſeq̄tur: **E**t vox facta eſt de celis: **T**u es filius me⁹ dilect⁹
in te p̄placui. **N**ō autē p̄ hoc iſe fili⁹: qd̄ neſciebat docet: ſed
nobis qd̄ credere debeamus oñditur. **AVGV.** **D**e cō-
eui. vñ **M**atthe⁹ ait dictū eſſe: filius me⁹ dilectus. q; oñ-
dere voluit ad id valere qd̄ dictū ē: **H**ic eſt fili⁹ meus. vt
illis potius q̄ audiebāt indicaret q̄ ip̄e filius eſſet dei.
Si autē queris: qd̄ hōz i illa voce ſonuerit: quodlibz ac-
cipiendū dum nō intelligas eos q̄ nō eandē locutionē re-
tulerūt eandē retuliſſe ſmāz. **Q**uātiā deus in filio ſibi pla-
uiſſe videat: admonemur ex eo qd̄ dñm ē: ite cōplacui.
BEDA: **N**os quoq; vox eadē docuit p̄ aquā ablutiōis
et ip̄m ſanctificationis dei poſſe filios effici. **m**ysterium
etiā trinitatis i baptiſmate demōſtrat. fili⁹ baptizaf. ſpūs
deſcendit in ſpē colūbe p̄is vox filio teſtimoniū p̄hibē-
tis audif. **HIERO.** **M**oraliter et nos de volubilitate
mundi: odoze floz mūdicie tracti cū adoleſcentulis poſt
ſponſuz currim⁹: et baptiſmi ſacfo de duob⁹ fontib⁹ diſce-
ctiōis dei et p̄xiimi gr̄a remiſſiōis abluimur: et aſcēdētes
ſpe celeſtia ſecreta mundi cordis oculis iuimur. **D**e hic
ſpūs ſcūs ſpū cōtrito et humiliato cū ſimplici corde de-
ſcendentē ad m̄ſuetos: et cū charitate nūq; cadente ma-
nentē ſuſcipimus. **E**t vox dñi de celis ad nos a deo dile-
ctos dirigit: **B**eatī pacifici qm̄ filij dei vocabunt⁹. et tunc i
nobis complacet pater cum filio et ſpiritu ſancto. ſ. quā-
do efficiuntur vnus ſpiritus cum deo.

Et ſtatim ſpiritus expulſit eū i deſertū. **E**t erat
in deſerto quadraginta diebus et quadraginta no-
ctibus: et tentabatur a ſathana. **E**ratq; cū beſtijs:
et angeli miniſtrabant illi.

CHRY. **Q**uātiā chriſtus oīa ad doctrinā n̄raz opabat⁹
et ſuſtinebat: incept⁹ poſt baptiſmū ad eremī habitatiōē
et pugnavit cōtra diabolu⁹: vt vnusq; ſq; baptizatoz tenta-
tionea maiores patiēter ſuſtineat poſt baptiſmū: nec tur-
bet tāq; p̄ter ſpem hoc p̄tingente: ſed oīa ſuſtinens maneat
trūphator. **E**iſi. n. de⁹ p̄mittat tentatiōes fieri multis alijs
modis: ob hoc etiā p̄mittit: vt cognoscas q̄ hō tentatus

in maiori honore p̄ſtituit. nō. n. accedit diabol⁹: niſi vbi
aliquē i maiori honore viderit p̄ſtitutū. et ideo dī: **E**ra-
tim expulſit eū ſpiritus in deſertū. **P**ropter h̄ autē nō oñdit
eū ſimpliciter euntē in deſertū ſed expulſuz: vt hoc intelligas
fieri iuxta diuine diſpoſitiōis vōbz. p̄ qd̄ etiā inuit ne bi
ſeipſuz in tērationē ingerat: ſed aliunde i ſpū i deſertū
expulſos victores exiſtere. **BEDA:** **E**ratq; cū beſtijs: necui
ret i dubiuz a quo eū ſpūs expulſuz diceret in deſertū: ex-
culre lucas primo poſuit q̄ ielus plen⁹ ſpūs ſancto regre-
ſus eſt a iordane: ac deinde iſulit: et agebat a ſpū i deſertū
neq; cōtra euz valuiſſe ſpūs putaret imundus: q̄ plen⁹
ſpiritu ſancto quo volebat digrediēs q̄ volebat agebat.

CHRY. **E**xpulſit autē eū ſpūs in deſertū: q; n. diabo-
lū: ad tentandū p̄uocare p̄ponebat: nō ſolū fame: ſed etiā
loco occasione dedit. **T**unc. n. maxime diabol⁹ ſe ingerit
cū vider aliqñ ſolitarios p̄manētes. **BEDA:** **E**cce
etiā i deſerto vt nos doceat reliq; mūdī illecebris: et ſocie-
tate p̄auoz diuiniſ p̄ oīa ſuſtineat. **T**entat⁹ ſolū a
diabolo: vt nobis inſinuet: q; oēs q̄ volunt pie viuere
chriſto p̄ſecutiōes patiunt⁹. vñ ſeq̄uit⁹: **E**t erat in deſerto. xl.
diebus. et xl. noctib⁹: et tentabat a ſathana. **T**entatur autē
xl. dieb⁹ et xl. noctib⁹: vt indicet: q; quādiu hic viuēt dñs
ſeruimus: ſine p̄ſpera blandiant qd̄ ad dies p̄tinet: ſem ad
uerſa ſiant qd̄ noctis figure p̄gruit toto tpe aduerſari⁹: al-
lit: q̄ iter noſtrū tentado ipedire non ceſſat. xl. n. dies et no-
ctes totuz hui⁹ ſeculi tēpus iſinuat: q; quadripartitus eſt
mund⁹ i q̄ dñs famulamur. x. vñ ſunt p̄cepta p̄ quoz eſt
uatiā p̄ra hoſtē certamus: decē autē quater ducta. xl. ſunt.
Seq̄uit⁹: **E**ratq; cū beſtijs. **CHRY.** **H**oc autē dicit vt
oñdat quale erat deſertum: **I**nui. n. erat hoibus et beſtijs
plenū. **S**eq̄uit⁹: **E**t angeli miniſtrabant ei. **P**oſt tentatiōē
enī et victoriā cōtra diabolu⁹ opatus eſt hoīum ſalutē. **E**t
ſicut apoſtol⁹ dicit angeli i miniſteriū mittunt⁹. p̄pter eos
qui hereditatē capiūt ſalutis. **N**otandūq; eſt q̄ vincunt
tentatiōē aſſiſtunt angeli miſtrantes. **BEDA:** **C**ōſide-
randū etiā q̄ chriſtus iter beſtijs p̄morat vt ho: ſed mīte-
rio vñ angelico vt de⁹: **E**t nos cū i eremo ſancte cōuerſa-
tionis beſtiales hoīz mores ipoluta mente toleramus:
miniſteriū angelozū m̄temur: a quibus corpore abſoluti
ad eternā beatitudinē trāſſeremur. **HIERO.** **N**el tūc
beſtie pacate nobiſcum ſunt ſicut in arca aialia mūdū cū
imundis: cum caro non concupiſcit adueſus ſpū. poſt
hoc angeli miniſtri mittunt nobis: vt reſponſa et ſolatia
cordibus vigiliantibus dent.

Poſtq; autē traditus eſt Joānes venit ieſus
in galileā predicans euangelīū regni dei: dicens:
Quoniam impletum eſt tēpus: et appropinquabit
regnū dei. **P**enitemini et credite euangelio.

CHRY. **M**arc⁹ euangelīſta **M**attheum in ordine ſe-
quitur: et ideo poſtq; dixit angelos miniſtrare ſubjungit:
Poſtq; autem traditus eſt Joānes venit ieſus in galileā.
Poſt tentatiōes et angelos miniſtrantes recedit in gali-
leam iſtrucens nos nō reſiſtere violentijs malignozum.

THEOPHI. **E**t vt oñdat nobis q̄ in p̄ſecutionibus
deceat recedere et non expectare: cū vñ iciderimus deſcet
ſuſtinere. **CHRY.** **R**eceſſit etiā vt ad doctrinā et ſana-
tiones ſeipſuz p̄ſeruaret p̄uſq; patere: biſq; oib⁹ ad-
pletis: fieret obediens vſq; ad mortē. **BEDA:** **J**oāne
tradito recte incipit dñs p̄dicare. vñ ſeq̄t⁹: **P**redicauit eu-
gelīū regni dei. **D**efinente. n. lege p̄ſequenter oīſ euange-
lium. **HIERO.** **C**effante vmbra a deſt veritas: **J**oāne i
carcere: lex in iudea: **I**eſus in galileā: **P**aulus in gentib⁹
p̄dicans euangelium regni. **R**egno enim terreno ſuccedit
paupertas: paupertati chriſtianoꝝ regnū tribuit ſemp̄-
ternum. **H**onor autē terrenus ſpume aque vel fumo ſeu
ſomno p̄parat. **BEDA:** **N**emo autē putet traditionem
Joānis in carcere ſtatim poſt tentatiōē. xl. dieb⁹ et ielus
nū dñi ſactā. **Q**uiſq; n. euangelīū Joānis legerit: inueniet
oīem ante

dominus autem traditione Joannis multa docuisse et multa miracula fecisse habes. n. in euangelio ipsius. Hoc fecit initium signorum iesu. et postea. Necdum. n. erat missus Joanes in carcere. Fert autem q. cū legisset Joanes de Marc. et Luc. volumina; pbauerit qdem textu historie: et vera eos dixisse firmaverit: sed vnius tñ ani i quo et passus ē post carcerē Joānis historia texuisse. Præter missio itaqz anno cuius acta a tribus exposita fuerat superiozis tēporis anteqz clauderet Joānes i carcere gesta narravit. cuqz ergo dixisset Marcus: Quia venit iesus in galileā: p. dicās euāgelii regni: subiungit dicens: Qm̄ impletur tēpus: et appropinquit regnū dei. **CHRY.** Si quidem p. pto tēpore quādo. s. venit plenitudo tēporis: missus deus filii sui: pueniēs fuit humanū gen. vltimā consecq. dei dispensationē. Et ideo dicit q. appropinquit regnū dei. Regnū autē dei idē ē fm̄ substantias cuqz regno celozum: quāvis differat rāte. Regnū. n. dei intelligitur quo deus regnat. hoc vero ē in regione viuētium: quādo facie ad faciem deum videntes in bonis pmissis exstēt. Siue amorem quāvis velit suscipere illā regionem siue aliquam aliam cōfirmationem corz qui imaginē induit supernoz que per celos intelligunt. Satis. n. apparet ē q. regnū dei neqz loco neqz tēpore cōcludit. **THEOPHI.** Vel cōpletur esse dicit dñs tēpus legis: quasi diceret: vsqz ad tempus presens operabatur: amodo operabit regnū dei qd ē fm̄ euāgeliz cōuersatio que cōuenienter affini lat regno celoz. Cū enim vides aliquē carne indutū fm̄ euāgeliz viuere: nūquid nō dices qm̄ iste habz regnū celoz: quod nō ē efca et potius: s. iusticia et pax et gaudiū in spū sancto. Seqt. Penitemini. **HIERO.** Pniam enī agit qui vult eterno bono. s. regnū dei adherere. Qui enī desiderat nucleū frangit nucem. Amariitudinem radicis dulcedo pomi compensat. Periculū maris spes lucri delectat. Dolorem medicine spes salutis mitigat. Preconiaz autē christi illi narrare digne possunt: qd ad palmā idulgentie meruerūt peruenire. et ideo postq. dixit: Penitemini: subiungit. Et credite euangelio. Nā nisi crederitis: nō intelligetis: penitemini. igit et credite. i. renūciate operibus mortuis. Quid. n. p. dēt credere sine bonis operibus: nō tamē bonoz operum meritū adducit ad fides: s. fides incipit vt bona opera consequatur.

Et præteries secus mare galilee: vidit Simonem et Andream fratres eius mittentes retia in mare. Erant. n. piscatores. Et dixit eis iesus: Venite post me et facia vobis fieri piscatores hominū. Et protinus relictis retibus secuti sunt eū. Et pgressus inde pusillū vidit Iacobū zebedei et Iōanem fratrem eius: et ipsos cōponētes retia in navi: et statim vocauit illos. Et relicto patre suo zebedeo i navi cum mercenariis secuti sunt eū.

GLO. Posita predicatione christi ad turbas agit euāgelista de vocatiōe discipuloz quos fecit sue predicationis ministros. vñ sequit. Et præteries secus mare galilee vidit Simonē et Andream fratres eius. **THEO.** Sicut Joānes euāgelista refert: præcursores erat discipuli Petri et Andree. Vidētes vō q. Joānes de iesu testimoniū dederat adiuncti sunt ei. post hec dolētes: q. Joānes traditus erat: ad artem ppriā sunt reuersi. vñ sequit. Mittentes retia in mare. Erant enim piscatores. Vide autē eos de laboribus pprijs enutritos et nō ex iniquitate. Tales enim digni erant christi pmi discipuli fieri. vñ subdit. Et dixit eis iesus: Venite post me. nūc scdo illos vocat. Est enim hec secūda vocatio respectu illius que legi in Joāne. Ad qd autē vocent: ostendit cū subdit. Facia vobis fieri piscatores hominū. **REMI.** Quia per rete sancte predicationis pisces. i. hoies de profundo pelagi. i. infidelitatis

ad lucem fidei traxerūt. Admirāda autē est ista piscatō. Pisces. n. cum capiunt mox moriunt. hoies cū capti sūt verbo p. dicationis potius viuificāt. **BEDA:** Piscatores autē et illitterati mittunt ad predicationē: vt fides credentiu in vntē dei nō ē eloquentia atqz in doctrina esse putaret. Sequitur. Et protinus relictis retibus secuti sunt eum.

THEOPHI. Nō. n. oportet iteruallū facere: s. statim sequi dñm. Post hos vero piscat Iacobū et Joāne: q. et illi pauperes exites tamē senectutē nutriebāt paternā. vñ sequit. Et pgressus inde pusillū: vidit Iacobū zebedei. Reliquerūt autē patre: q. in sequela christi eos erat ipediturus. Sic et tu cū a parētibz impederis: relinque eos et accede ad deum. Vñ dñs autē q. zebedei nō credidit. Mater vero apostolorū credidit que secuta ē christū mortuo zebedeo. Queri autē pōt quomō binoz vocauerit de nauiculis piscatores: pmo Petru et Andream: deinde pgressus paululū alios duos filios zebedei: cū lucas dicat Iacobū et Joāne vocatos fuisse ad adiunadum petru et Andream: et christū petro tñ dixisse: Noli timere ex h. i. hoies eris capies: simul tñ subductis ad terrā nauibz eos fuisse secutos: Vñ intelligēdū ē hoc pmo ē factū quod lucas insinuat: et postmodū ad capturā pisciū eos ex more remeasse vt postea fieret: quod Marc. b. narrat. Tūc. n. secuti sunt dñs nō subductis ad terrā nauibus tāqz cura redidit: s. tāqz vocatē ac libetē vt sequeretur. **HIERO.** Mystice autē hac quadriga piscatorū vehimur ad eibera vt helias. Dis q. uo: angulis cōstruit pma ecclesia his q. uo: lris hebraicis tetragramaton nomē dñi agnosceat nobis: quibz simili exēplo p. cipit: vt audiam vocē dñi vocatis et obliuiscamur populū vitiozū: et domū paterne cōuersatiōis que ē stulticia deo et rete arancarū: in quo nos velut culices pene lapsos tenebat aer qui pēdet in nihlū: nauē pristīne cōuersatiōis abominātes. Pellibz enī mortuis tegit adam qui ē genitor noster fm̄ carnē: et nūc deposito vetere hoie cū actibus suis nouū sequētes hominē pellibus regimur salomonis: qbus spōsa gloria tur se esse formosaz factā. Simon autē obediēs: Andreas virilis: Iacobus supplātans: Joānes grā in latino sonāt. Quibz quatuor nominibus in imaginē dei conuertimur obediētia vt audiam: virilitate vt pugnem: supplātatio ne vt p. seruemus: grā vt cōseruemur. Que quatuor virtutes cardinales dicunt: p. prudētiā. n. obediū: p. iusticiā viriliter agimus: p. temperatiā serpētem calcam: per fortitudinē grām dei meremur. **THEOPHI.** Sciendū est etiā h. qm̄ pmo vocat actio: deinde p. platio. qd dē est circa Petru: actionē significat. qd vō circa Joāne p. plationē. Pet. n. seruissimū et magis sollicitū alqz: Joānes vero theologus fuit excellētissimū.

Et ingrediunt capharnaum: et statim sabbatis ingressus in synagogam docebat eos. Et stupebāt super doctrinā eius. Erat enī docēs eos quasi p. tatem habēs: et nō sicut scribe.

HIERO. Marc. dicta euāgelij i seipso disponēs ordine hūtoie nō secut. mysterioz ordinē seruat. vñ sabbatis primā virtutē narrat dicens: Et ingrediunt capharnaum. **THEO.** a nazareth recedēs. In die autē sabbati quādo scribe cōgregabātur: tunc docēs synagogā intravit. vñ sequit. Et statim sabbatis ingressus in synagogam docēs eos. Et enī lex ad h. sabbatis festare iubebat: vt lectioni studēs cōuenirent in vñ. Docebat autē christus arguēdo nō adulādo sicut pharisei. vñ sequit. Et stupebāt sup doctrinā eius. Erat. n. docēs eos quasi p. tatez habens et non sicut scribe. docebat etiā in potestate tras mutās hoies ad bonū: et p. penā nō credētibz minabatur.

BEDA: Scire etiā docebat pplos que scripta sūt in moyse et pphetia. Iesus vero quasi deus et dñs ipm̄ moysi libertate volūtatis sue: vel ea que minus videbant addere

bat i lege vel cōmutas p̄dicabat in populo vt i mattheo legimus: Dicit ē antiquis ego autē dico vobis.

¶ Et erat i synagoga eorum hō in spūitu imūdo: et exclamauit dicens: Quid nobis et tibi iesu naçarene: Venisti an tēpus p̄dere nos? Scio q̄ sis sanctus dei. Et cōminatus ē ei iesus dicens: Obmutescere et exi de hōie. Et discerpens eū spūs imūdius: et exclamans voce magna: exiit ab eo. Et mirati sunt oēs: ita vt conquirerent inter se dicētes: Quidnā ē hoc: Quenaz doctrina hec noua? Quia in p̄tate spūitibus imūdis impat: et obediūt ei. Et p̄cessit rumor eius statim in omnē regionē galilee: qm̄ inuidia diaboli mors intrauit in orbem terrarū contra ipsum.

¶ BEDA: Mo:is auctorem p̄mo debuit medicina salutis opari. et ideo dicit: Et erat in synagoga eorum hō i spūitu imūdo. **CHRY.** Spūs qdē angelus et aer et aia nūcupat: et etiā spūsanctus. Ne igit p̄pter cōmunicatōis nōis in errore decidamus addit: Imūdo. imūdius autē dicitur p̄pter impietate ac elongationē a deo: et q̄ oibus imūdis et p̄uatis opationibus se imiscet. **AVGV.** x de ciuit. dei: Contra supbiā porro demonū quata virtutē habeat dei humilitas que in forma fui apparuit: ipsi demōes ita sciunt vt eidē dño infirmitate carnis induto h̄ exprimerēt: Sequē. n. Et exclamauit dicens: qd nobis et tibi iesu naçarene. an tē. per. nos. Clarū est ibis vbiis q̄ eis et scia erat et charitas nō erat. Penā quippe suā formidabāt ab illo nō in illo iusticiā diligebāt. **BEDA:** Demones. n. dñz i terris cernētes se p̄tinuo iudicandos cernebāt. **CHRY.** Vel h̄ ita dicit quasi diceret: auferēs imūdiā: diuināq̄ iponēs cognitionē hōium aiaibus: nobis locū i hōib⁹ nō das. **TEOPHI.** Exire. n. ab hōie p̄dicationē suā dicebat demonū inimicō cordes. n. existūt demones: maluz aliquod pati se existimātes cū hōies nō molestant. Sequē. Scio q̄ sis sanctus dei. **CHRY.** quasi diceret. Cōsidero aduentū tuum: nō. n. firma ac certā aduentus dei habebat noticiā. Sanctū autē dicit eū: nō vnū de plurib⁹: q̄ et sanctus erat vnusq̄sq̄ p̄phetaz: s̄ vnū esse denūciat. Per articulū q̄ in grego ponit vnū oñdit p̄tūmō: ē vō oīum dñm recognoscit. **AVGV.** Tantuz. n. eis innotuit quātū voluit: tātū autē voluit quātū oportuit. S̄ innotuit nō sic angelis sanctis: q̄ ei⁹ fm̄ id qd ē vbi p̄cipata eternitate p̄sunt: s̄ sicut eis terrēdis innotescēd⁹ fuit: ex quo tyrānica p̄tate fuerat liberaturus p̄destinatos. innotuit ergo demonibus nō p̄ id qd ē vita eterna: s̄ p̄ quedā rēp̄ralia sue virtutis effecta que angelicis sensib⁹ i malignorū spūitū potius q̄ infirmitatū hōium possint cē conspiciua. **CHRY.** Nō autem volebat vitas testimoniā spūitū imūdoz. vñ seq̄. Et cōminat⁹ ē ei iesus: dicens obmutescere et exi de hōie. Vñ dogma salutis: nobis dat: ne credam⁹ demonib⁹ quātūcūq̄ denūciēt vitatē. Sequitur: Et discerpens eū spūs imūdius: et exclamās voce magna exiit ab eo. Quia. n. hō ille tāq̄ sapiens loquebat ac diſcrete vba p̄ferebat: ne putaret q̄ nō ex demōe s̄ ex cor: de verba p̄poneret: virū discerpi p̄misit a demōe: vt oñderet demōnē eē q̄ loquebat. **THEOPHI.** Et vt videntes cernerēt a quo malo liberabāt hō p̄pter miraculū credēt. **BEDA:** Pōt autē videri cōtrariū quomō discerpēs: vel sicut qdā codices hñt: cōuerās eū exiuerit eū nihil ei nocuerit fm̄ lucā: s̄ ip̄e lucas dicit: Et eū p̄cussit eū: demoniū i mediū exiit ab eo nihilq̄ ei nocuit. vñ itelligit hoc dixisse marcū: Cōuerās eū sine discerpens: qd lucas dicit: Cū p̄cussit eū i mediū. et qd sequē ait: Nihilq̄ ei nocuit. hoc itelligat q̄ illa iactatio mēbzorum atq̄ vexatio nō euz debilitauit: sicut solēt demonia exire etiā q̄busdā mēbzis amputatis atq̄ euulsis. Visita autē

virtute miraculū: nouitate dñice admirant⁹ doctrinē: atq̄ ad inquisitionē eoz que audierāt p̄ ea que viderāt exiit vñ sequitur: Et mirati sunt oēs ita vt cōquirerēt. Ad h̄ cōspiciēbāt signa vt p̄ h̄ euangelio regni dei qd p̄dicabāt: cōtinus crederet: vñ h̄ q̄ celestia terrigenis gaudia p̄mittēbāt celestia in terris ac diuina opa monstrabāt. P̄t⁹ autē iste euāgelista erat docēs eos q̄si p̄tatem hñs: et nūc turbū autēitate in p̄tate impat spūitib⁹ imūdis et obediūt ei. Sequitur: Et p̄cessit rumor eius statim in oēm regionē galilee.

GLO. Ea. n. que hōies multū mirāt⁹ p̄mptē diuulgant q̄ ex abundātia cordis os loq̄t. **HIERO.** Myrice autē capharnaū villa cōsolationis interpretat⁹: sabbatū autē regēs. hō in spū imūdo rege et cōsolationē sanat vt locus et tēpus p̄gruant salutē. hō in spū imūdo genus humanū est in quo imūdiā regnauit ab adā vsq̄ ad moysen. nō sine lege peccauerūt: sine lege pierunt. Qui sciēs sanctū dei obmutescere iubet: oñ sciētes qdē de euz nō sicut dñi glorificauerūt: s̄ fūerūt potius creature q̄ creator. Spūritus discerpens hominem exiit ab eo. Appropinquante salute appropinquauit tentatio. pharao dimissurus israel persequitur israel. diabolus cōtemptus surgit in scandalū.

¶ Et p̄tūnus egredientes de synagoga venerunt in domum simonis et Andree cum iacobo et ioāne. Recubebat autem socrus simonis febricitans: qui statim dicunt ei de illa. Et accedens eleuauit eam apprehensa manu eius: et continuo dimissi eam febris: et ministrabat eis.

¶ BEDA: p̄mo debuit lingua serpentina ne vitra vir spargeret concludi: deinde femina que p̄mo seducta est a carnalis cōcupie febre sanari. vñ dicit: Et p̄tūnus egredientes de synagoga venerunt in domum simonis et Andree cum iacobo et ioāne. **THEO.** Recessit. n. vt cōsuetudo erat in sabbato circa vesp̄ra ad edēdū in discipulorū domū. Que autē ministrare debebat febricitans tenebatur. vñ sequitur: Recubebat autē socrus simonis febricitans.

CHRY. Discipuli autē tanq̄ exinde vtilitatē aliquā recepturi nō expectātes vesp̄re socrū petri sanari p̄cubant vñ sequitur: Qui statim dicunt ei de illa. **BEDA:** In euāgelio autē luce scriptū est q̄ rogauerunt illū. p̄ ea. **Modo** enim saluato: rogatus vltro curat egrotos: ostendens se contra vitiorū quoq̄ passiones et p̄ccabulū semp̄ amare fidelium: et ea nōnunquā que ipsi minime itelligit vcl itelligēda dare: vel p̄e petentibus etiā non intellecta dimittere: iuxta id quod psalmista postulat: Ab oculis meis munda me dñe. vnde et hic rogatus sanat. Sequitur: et accedens eleuauit eam apprehensa manu eius. **TEOPHI.** Per hoc significatur q̄ si aliquis infirmatur a deo curabitur si sanctis ministrauerit ob christi amorē. **BEDA:** Quia autem sabbatis maxime medicine doctrinā sue dona frequentat: docet se non sub lege esse: sed supra legē: nec iudaicū eligere sabbatū: s̄ verū sabbatū dilectāq̄ dño esse requiē: si saluti studētes animarū ab opere scruiūt: id est a cunctis cōtineamus illicitis. Sequitur: Et p̄tinuo dimisit eā. et ministrabat eis. Sanitas que dñi conferit imperio simul tota reddit: tanto robore comitate vt eis continuo qui se adiuvant ministrare sufficiat. Et autē virū a demonio liberatū moraliter animum ab imūda cogitatione purgatū significare dixerimus conuenienter. femina a febricitans ad imperiū dñi curata: carne ostēdit a cōcupiscētie sue seruoze p̄ continētie p̄cepta frenatū.

HIERO. febris. n. intemperatiā significat: de qua nos filij synagoge p̄ manu disciplinē desiderij eleuatiōe sanamur: et huius q̄ sanat nos mīstram⁹ volūnt. **THEO.** febricitat autē qui irascitur: vt ex ira manus eius natus extendat: sed si retineat manus eius surgit: et sic ratio ministrat.

Vespere autē facto cū occidisset sol afferebāt ad eum oēs male hātes ⁊ demonia habentes: ⁊ erat oīs ciuitas congregata ad ianuā. Et curauit multos qui verabantur varijs languoribus ⁊ demonia multa eiiciebat ⁊ non sinebat ea loqui: qm̄ sciebant eum.

THEO. Quia turbe cōsiderabant neminē licere die sabbati curare: huius gr̄a solis expectabant occasum: vt curandos ad iesum adducant. vñ dicit: Vespere autē facto cū occidisset sol. Sequitur: Et curauit multos qui verabantur varijs languoribus. **CHRY.** Per h̄ autē q̄ dicit multos oēs oī intelligere iuxta scripturę pfuctudinē. **THEO.** Vel multos dicit. Erant n. qdā infideles qui minime cū rati sunt ppter incredulitatē eorū. Multos ergo ex oblatione sanauit illos. s. qui fidē habebāt. Sequitur: Et demonia multa eiiciebat: ⁊ non sinebat ea loqui qm̄ sciebant eum.

AVG. de q. no. ⁊ ve. te. Sciebāt. n. demonia ch̄istū eē q̄ p legē fuerat repromissus. oīa. n. signa videbāt i eo q̄ dicit rāt pphete. mysteriū autē diuinitatē ei⁹ igno: abāt: sic ⁊ pncipes eorū. Si. n. cognouissent nūq̄ dñz maiestati crucifixi. **BEDA:** Quē. n. dicit. xl. ieiunio fatigatū diaboli. boiem cognouerāt: nec tentando valuit an dei fili⁹ eē ex periri. Jā nūc p signorū potentia vel intellexit: vel potius suspicatus ē eē filiū dei. Non igit̄ ideo iudeis eū crucifigere placuit: qz dei filiū nō esse putauit: s. qz se morte illi⁹ nō preuidit esse dānandū. **TEOPHI.** Ideo autē nō sinebat loqui demonia: dōcēs nos non credere eis etiā si vērā dicāt. Si. n. inuenerint aliquos sibi credētes: veritatib⁹ mendacia miscēt. **CHRY.** Nō est autē cōtrarium ei qd̄ b̄c dicit: hoc qd̄ Lucas dicit: qz exhibant demonia a multis clamāta ⁊ dicentia: qz tu es ch̄istus filius dei. Subiungit enī: Et increpās nō sinebat ea loq̄. **Marc.** n. multa sub breuitate ptransiens circa finē pdictorū verborū loquit̄. **BEDA:** Mylice autē solis occubitus passionē mo: tēqz significat illius q̄ dicit: Quādiū i mundo suz lux mūdi sum. ⁊ sole occidente plures q̄ ante demoniaci ⁊ egroti sanantur: qz q̄ tēporaliter i carne viuēs: paucos iudicorū docuit: oibus per orbē gētib⁹ fidei salutisqz dona trāsmisit. **HIERO.** Ianua autē regni moraliter pnia est cū fide: que operat salutem languoribus varijs. varia etenim sunt vitia: quibus languescit ciuitas mundi.

Et diluculo valde surgens egressus abiit i deserti locum: ibiqz orabat. Et persecutus est eum Simon ⁊ q cum illo erant. Et cū venissent ad euz dixerunt ei: Quia oēs querunt te. Et ait illis: Eamus in primos vicos ⁊ ciuitates vt ⁊ ibi pdicē ad hoc. n. veni. Et erat pdicans in synagogis eorū in omni galilea: ⁊ demonia eiiciens.

THEOPHI. Postq̄ dñs ifirmos curauit: seorsum recedit. vñ dicit: Et diluculo valde surgēs: egressus abiit in desertum locū. In quo docuit nos nō facere aliqd ad ap parentia: s. ⁊ si boni aliqd operamur nō ppalare. Sequitur: Ibique orabat. **CHRY.** Nō qz indigeret. Ipse enī erat qui boiū orationes suscipiebat: s. h̄ qd̄m dispensatiue agens: forma bone operatiōis nobis ē fact⁹. **THEO.** Aīdit. n. nobis qz deo debz attribui si aliquid boni facimus: ⁊ ei debem⁹ dicere: Qm̄ oē datū optimū desup est descendens a te. Sequitur: Et persecut⁹ est illū Simon: ⁊ q cum illo erant. **CHRYSO.** Lucas autē dicit turbas accessisse ad ch̄istū ⁊ dixisse qd̄ **Marc.** hic dicit dixisse apostolos subdens: Et cū venissent ad eū dixerunt ei: qz oēs querunt te. Nō autē iuicē tradunt. Suscepit. n. ch̄ist⁹ ⁊ post apostolos turbas iungi ch̄isti pedib⁹ anhelatē. gaudēs autē eos suscipiebat: s. volebat eos dimittere: vt ⁊ reliqz doctrine eius participes eēt tāq̄ nō multo tpe in mūdo moraturus. Et ideo seq̄t. Et ait: eamus i primos

vicos ⁊ ciuitates vt ⁊ ibi pdicē. **TEOPHI.** Transiit. n. ad illos magis indigentes: qz doctrina pcludere nō puenit in vno loco: s. vbiqz radios ei⁹ extēdere. Sequitur: Ad h. n. veni. **CHRY.** In quo manifestat exinationis. i. incarnationis mysteriū ⁊ diuinitatis sue dñum: oī. s. affe erit sponte in mūdū venisse. Lucas vō dicit: Ad h̄ missus sum: dēuiciās dispensatiōē ⁊ dei p̄s bonā volūtatē de filiū incarnatione. Sequitur: Et erat pdicās i synagogis eorū in oī galilea. **AVGV.** de cō. euā. In hac autē pdicatione quā dicit eū habuisse i oī galilea: intelligit etiam sermo dñi habitus in monte: cui⁹ cōmemorationem facit **Matthe⁹** quē **Marcus** oīno nō cōmemorauit: nec aliqd simile ei dixit: nisi quāsdā finias nō p̄xtim s. sparsim reperit: quas dñs alijs locis dixit. **THEO.** Doctrinē autē operationē imiscuit: pdicās. n. postmodū fugauit demonia. Sequitur. n. Et demonia eiiciens. Nisi. n. oīderet ebi⁹ istius miracula: ei⁹ sermoni nō crederet. sic ⁊ tu post doctrinā opare vt nō sit in te vacu⁹ tu⁹ sermo. **BEDA:** Mylice autē si occasu solis mo: s. exprimit saluato: ut: qre nō diluculo redeire resurrectio eius idicet: Cui⁹ manifesta luce abiit in desertū gentiū: ibiqz in suis fidelib⁹ orabat: qz corda eorū p gr̄a s̄cī spūs ad virtutē orōis excitabat.

Et venit ad eū leprosus deprecās euz ⁊ genu flexo dixit: Si vis potes me mūdare. Iesus autē misit manū suā: ⁊ tāgens eū ait illi **Volo. mūdare.** Et cū dixisset statim discessit ab eo lepra: ⁊ mundatus ē. Et cōminatus est ei: statimqz elecit illū ⁊ dicit ei: Vnde nemini dixeris: sed vade ostēde te principi sacerdoti: ⁊ offer pro emundatione tua que precepit moyses i testimoniu⁹ illis. At ille egressus cepit predicare ⁊ diffamare fimo nem: ita vt iam non posset manifeste introire in ciuitatem: sed foris in desertis locis eē. Et conueniebant ad eum vndiqz.

BEDA: Postq̄ lingua serpentina demoni obelusa est ⁊ femia que pmo seducta ē a febre curata: tertio vir q̄ male suadētis dicta plūgis audiuit ab erroris sui lepra mūdāt: vt ipse esset ordo restauratiōis in dño q̄ erat ordo casus in proplatis. vñ sequitur: Et venit ad eū leprosus deprecās eū. **AVGV.** de cō. euā. De h̄ leproso mūdato talia **Marc.** p̄necit: vt ipse intelligat quē **Matthe⁹** cōmemorat tūc eē mundatū: qm̄ dñs post fmonē de mōte descendit.

BEDA: Et dñs ait: Nō veni soluere legē s. adimplere: ille q̄ excluderat a lege purgari se dñi p̄tate psumens: non ex lege s. supra legē eē gr̄a indicauit: q̄ leprosi maculaz posset ablueri. Vt sicut in dño p̄tatis auctoritas: ita in illo fidei cōstātia declarat. Sequitur. n. Et genu flexo dixit: Dñe si vis: potes me mūdare. In facie p̄cidit: qd̄ humiliat⁹ est ⁊ pudoris vt vnusqz de vite sue maculis erubescat: s. p̄fessionē verēcūdia nō rep̄ssit. oīdit vuln⁹ ⁊ remediū postulauit: ⁊ ipsa p̄fessio religionis ⁊ fidei plena ē. In voluntate. n. dñi tribuit p̄tatez. **THEOPHI.** Nō. n. dixit: si deū deprecatus fueris: sed si vis quasi ipz credens deū. **BEDA:** De volūtate autē dñi nō q̄si pietatis icredul⁹ dubitauit: s. q̄si coluitōnis sue p̄sciū nō p̄sumpsit. Sequitur: Iesus autē misit manū suā: ⁊ tāgens eū ait illi: **Volo. mūdare.** Nō vt pleriqz latinoz putant ielligēdū ē ⁊ legendū: volo mūdare: s. separati dicat volo: deinde i peret: mūdare. **CHRY.** Propter hoc autē leprosum tāgit: ⁊ nō solo vbo contulit sanitatē: qz in lege a Moysē dictū ē: Qui leprosus tetigerit: imūdus erit vsqz ad vesperz. Ut enī oīdat qz natura est hec imūdicta: ⁊ qz lex nō erat ppter eū posita: s. ppter boies puros: ⁊ qz ipse ē pprie dñs legis ⁊ qz nō sic fū⁹ iūert s. sic dñs sanitatē: leprosi tetigit p̄gruent: nō tñ exite necessario tactu ad curationis opationē. **BEDA:** Ideo etiā tetigit vt parer qz

contaminari nō poterat q̄ alioa liberabat: simulq̄ illud mirabile: q̄ eo sanauit genere quo fuerat obsecratus. Si vīs inquit leprosus potes me mūdare. Nolo inquit. ecce habes volūtātē. Mūdare. et iam habes pietatis effc̄m.

CHRY. Per hoc aut nō solū opinione leprosi nō destruxit: s̄ magis p̄firmavit. v̄bo. n. morbū fugat. et qd̄ leprosus verbo dixerat: hoc ope adimpleuit. vñ sequit̄. Et cū hoc dixisset: statim discessit ab eo lepra: et mundatus ē.

BEDA: Nihil. n. mediū inter opus dei atq̄ p̄ceptū: q̄ in p̄cepto est op̄. dixit. n. et facta sunt. Sequitur. Et p̄minatus ē illi: statimq̄ eiecit eū: et dixit ei: Uide nemini dixēris. **CHRY.** Quasi diceret: tēp̄ nō dū est mea op̄a p̄dicari. tua nō indigeo p̄dicatiōe. Per hoc autem docet nos ex nostris opibus honorē apud hoīes. p̄ retributione nō querere. Sequit̄. Sed vade oñde te p̄ncipi sacerdotū. Propter hoc autēz nūc ad sacerdotē mittit saluatoz: ad p̄bationē medele: et ne extra tēplū fieret: sed in oratiōe cū populo p̄putet. Mittit etiā que sunt legis adimplens: vt inde op̄ linguaz maliloquā obturaret. Opus qd̄ ip̄e p̄pleuit: p̄bationē op̄is illis dimittēs. **BEDA:** Ut. s̄. intelligeret sacerdos cū non legis ordine: s̄ gra dei supra legē esse curatū. Sequitur. Et offer p̄ emūdatiōe tua: qd̄ p̄cepit Moyses in testimoniū illis. **TEOPHI.** Precepit qd̄ munus offerre quod habebat in p̄titudine q̄ mūdabat offerre: tanq̄ in huiusmodi testimoniū: qd̄ nō erat cōtra legē: s̄ magis legē confirmabat: intantū q̄ ip̄e legis operaretur p̄cepta. **BEDA:** Si quem viro mouet qd̄ dñs iudicū videt approbare sacrificiū: cū id non recipiat ecclesia: meminerit q̄ nō dū obulerat i passioe holocauti sui. Nō aut op̄oiebat offerri significatiā sacrificia p̄ usq̄ illud qd̄ significabat p̄firmatum cēt p̄tatione apostolor̄ p̄dicatiū: et fide credentiū populoz. **THEO.** Leprosus autē q̄uis dñs. phibuerit bñficiūz patefecit. vñ sequit̄. At ille egressus cepit p̄dicare et diffamare finonez. Oportet. n. bñficiatū gratū esse et gr̄as reddere etiā si bñ facies nō idigeat. **GRÉGO.** xix. moral. Merito autē q̄rit: qd̄nā sit q̄ dñs q̄ gessit abscondi iussit: et nec ad horā potuerūt abscondi. S̄ notādū miraculū facies taceri iussit et tamē taceri nō potuit: vt videlz electi eius exēpla docerent illius sequētes imagnis que faciūt latere qd̄ez i voluntate habeant: s̄ vt p̄sint alijs. p̄dāt iussit. Nō ergo voluit qd̄ fieri: et minime potuit: s̄ qd̄ velle ei mēbra debeāt: qd̄ de eis etiam volētib̄ fiat: doctrine magisterio exemplū dedit. **BEDA:** Vñ aut p̄fca saluatio multas ad dñm cogit turbas. vñ subdit: Ita vt iam nō posset manifeste introire in ciuitates: s̄ foris in desertis locis esse. **CHRY.** Leprosus. n. vbiq̄ p̄dicabat mirabile curationem: ita vt oēs curreret ad vñz et fidē curantis: vt p̄pter h̄ oīs in ciuitatib̄ euāgelizare nō posset: s̄ in eremis cōuersaret. vñ sequit̄. Et conueniebant ad eū vñdiz. **HIERO.** Mystice lepra nostra petiū p̄mi hoīs ē q̄ a capite cepit qñ regna mūdī desiderauit. Radix. n. oīz maloz ē cupiditas. vñ Sicut auaricia secut̄ lepra suffūdīt. **BEDA:** Extenta vō manu saluatoris: hoc ē incarnatio dei verbo: humanāq̄ p̄tingente naturā ab erroris p̄sci varietate mūdā. **HIERO.** Que qd̄ lepra vero sacerdoti fm̄ ordinē Melchisedech oīsa oblatiōe mūdā eo dicēte nobis: Date elemosynā: et oīa mūda sūt vobis. Q̄ aut nō poterat Iesus manifeste i ciuitatē introire: et significat q̄ nō oīb̄ manifestat̄ est Iesus qui latet atq̄ plataneis fuit laudibus et p̄p̄is volūtatiōis: sed his q̄ foris cū petro exēsit: et in desertis locis sunt: que elegit dñs ad orandum et reficiendū populū: q̄. s̄. deserūt delectationes mundi: et oīa que possident: vt dicant. Portio mea dñs. Gloria vero dñi manifestat̄ his qui conueniūt vñdiz. i. per plana et ardua: quos nihil pōt separare a charitate chrisi. **BEDA:** Post factum etiā in ciuitate miraculum secedit dñs in desertum: vt oñdat se magis quietaz et a secularis remotā diligere vitā: atq̄ ob huius appetitum se

sanadis curā adhibere corporibus. **C.**

ET iterum intrauit capharnaū post dies octo: et auditū est q̄ in domo esset: et cōueruerunt multi ita vt nō caperet eos dom̄ neq̄ ad ianuaz: et loquebat̄ eis verbū. Et venerunt ad eū ferentes paralyticū qui a quatuor portabatur. et cū nō possent offerre eū illi p̄ turbā: nudauerūt tectum vbi erat: et patefacientes submiserunt grabatū: in quo paralyticus iacebat. Cū aut vidisset Iesus fidē illor̄: ait paralytico: fili dimittuntur tibi peccata tua. Erant autē illic quidā de scribis sedētes et cogitantes in cordibus suis: Quid sic loquitur: blasphemāt. Quis pōt dimittere peccata nisi solus deus? Quo statim cognito Iesus spū suo q̄ sic cogitarent intra se: dicit illis: Quid ista cogitatis in cordibus vestris? Quid est facilius dicere paralyco dimittuntur tibi peccata tua: an dicere: Surge tolle grabatū tuū et ambula? Ut autē sciatis: q̄ filius hoīs habet potestātē in terra dimitte di peccata: ait paralytico: Tibi dico surge: tolle grabatū tuū: et vade in domū tuā. Et statim surrexit ille: et sublato grabato abiit inde corā oīb̄ ita vt mirarent̄ oēs: et honorificaret deum dicētes q̄ nūq̄ sic vidimus.

BEDA: Quia nec carnales superna pietas deserit: quin etiam his gratiam sue visitationis: per quam et ipsi spiritales effici valeant indulget: post desertum domū redit in ciuitatē. vñ dicit. Et itez intrauit Capharnaū post dies octo. **AVGV.** de con. euan. Matheus autem hoc miraculum quod sequitur ita scribit tanq̄ in ciuitate dñi factum sit: Marcus autem h̄ in capharnaū: quod difficilius solueretur: si Matheus etiam nazareth nominaret. Nunc vero cum potuerit ipsa galilea dici ciuitas christi: q̄ in galilea erat nazareth: quis dubitauerit ciuitate sua hoc fecisse dñm: cū hoc fecerit in capharnaū ciuitate galilee: p̄fert̄ q̄ et ipsa capharnaū ita excellat in galilea vt tanq̄ metropolis habere. Uel Matheus p̄termisit que gesta sunt postq̄ venit in ciuitates suā donec veniret capharnaū: et sic adiungit de sanato paralytico subiungens: Et ecce offe. ei paraly. postq̄ dixerat q̄ venit in ciuitatem suam. **CHRY.** Uel capharnaū ciuitatē eius dicit Matheus eo q̄ sepius illic ibat: ac multa ibidem miracula perpetrabat. Sequitur. Et audiū est q̄ in domo esset: et conueniunt multi ita vt non caperet eos domus neq̄ ad ianuam. Laborem. n. accedendi desiderium audicendi superabat. Post hoc paralyticū introducunt: de quo et Matheus et lucas dicunt. vñ sequit̄. Et venerunt ferentes ad eū paralyticū qui a quatuor portabatur. Inuenientesq̄ multitudinem ianuam obturātam: per eam non potuerunt aliquatenus introire. Operantes autem portitores eum qui portabatur curationis gratiam posse promereri: lectum cum onere subleuantes nudato tecto intromiserunt eum lecto paralyticū an faciem saluatoris: et hoc est quod subdit. Et cū nō possent offerre eū. Sequitur. Cum vidisset autē Iesus fidem illor̄ ait paralytico: fili dimittunt tibi peccata tua. Nō quidē dixit fidem paralytici: sed portantium. Contingit. n. aliqui q̄ aliquis fide alterius conualescit. **BEDA:** Intendū sane quanti p̄p̄ia cuiusq̄ fides apud deum valeat vbi tantum valuit aliena: vt totus homo repente interius exteriorq̄ saluatus erigeret alior̄ merito alijs relarentur errata. **THEO.** Ipsius etiā paralytici fidē vidit. etenim ille portare non sineret nisi curationis fidē habere

haberet: **BEDA:** Curatur autem hominem a paralyti omnia primo peccatorum vincula dissolvit: ut ostenderet eum ob nexum culpam artum dissolutione fuisse damnatum: nec nisi his relaxatis membrorum posse recuperatione sanari. **MIRA** autem humilitas despectum et debilem: totisq; membrorum dissolutione compagibus filium vocat: quem sacerdotes non dignabantur attingere. aut certe ideo filius: quia dimittunt ei peccata sua. Sequitur: Erat autem illic quidam de scribis sedentes et cogitantes in cordibus suis: Quid hic sic loquitur: blasphematur. **CYRIL.** Arguunt autem eum blasphemie motus precipitantes sententia. erat enim in lege mandatum: quod quicumque blasphemaret in deum morte puniretur. Hoc autem ei imponebant: quia sibi attribuebat divinam potestatem remittendi peccata. unde subditur: Quis potest dimittere peccata nisi solus deus: Solus enim iudex omnium potestatem habet dimittendi peccata. **BEDA:** Qui per eos quoque dimittit quibus dimittendi tribuit potestatem. video Christus vere deus esse probatur: quia dimittere peccata quasi deus potest. Erant itaque iudei qui cum christo et deum esse et peccata dimittere posse credant: Jesum tamen christum esse non credunt. Sed multo dementius errant arianus qui cum Jesum et christum esse et peccata posse dimittere: euangelij verbis deiciti negare non audeant: nihilominus deum negare non timent. At ipse perfidos saluare desiderans: et occultorum cognitione et virtute operis deum se esse manifestat. Nam sequitur: Quo statim cognito Jesus in spiritu sancto: quia sic cogitarent intra se dicere illis: Quid ista cogitatis in cordibus vestris: an quo ostendit se deum qui potest cordis occulta cognoscere: et quodammodo tacens loquitur: Eadem maiestate et potentia quo cogitationes vestras intueor: possum et hominibus delicta dimittere. **THEO.** Sed quis fuerit eorum cogitationes reuelare: tamen permanet in sensibilibus: non in hoc consentientes quod peccata valet dimittere qui novit eorum corda. unde dominus certificat de curatione anime per procuracione corporis: demonstrans per visibile inuisibile: per id quod est facile difficilius quis ipse non ita crederent. Pharisei enim difficilius credebant sanare corpus tanquam manifestum: animam vero curare facilius: quia inuisibilis est medela: ita ut talia cogitarent. Ecce corpus curare definit: inuisibilem curat animam. magis autem si valuisse: corpus iam curasset: non aut inuisibile re fugisset. Saluator igitur ostendens quod utraque potest ait: Quid est facilius. quod. Ego quidem per corpus medelam quam per veritatem facilio: est difficilius aut vobis videt: ostenda vobis anime sanitatem que difficilius est. **CHRY.** Et quia dicere quod facere facilius est: adhuc manifesta erat praedictio: quod opus nondum erat manifestum. Unde subdit: Ut autem sciat quod praeterea habet filii. quod. Qui de verbo diffidit operatione induca quod erat inuisibile perfirmant. Signant autem dicit: In terra dimittendi peccata. ut ostenderet quod humane nature potestate divinitatis uniuersum indiuisibili unione quod et si factus est homo: tamen dei verbum permansit. et si per dissolutionem in terris cum hominibus peruersaret: non tamen prohibebat miracula perpetrare: ac remissionem tribuere peccatorum. non enim humanitas diminuit aliquid de proprietatibus divinitatis. nec divinitas impeditur dei verbum incommutabiliter: et veraciter in terris secundum carnem fieri filium hominis. **THEO.** Dicit autem: Tolle grabatum tuum. ad maiorem miraculi certitudinem: ostendens quod non est secundum fantasiam: simulque ut ostenderet quod non solum curauit: sed et fortitudinem dedit. sic animas non solum a peccato conuertit: sed eis virtutem tribuit ad operandum mandata. **BEDA:** Sic igitur carnale signum ut probet spiritale: quasque eiusdem virtutis sit et corporis et anime vitia dimittere. unde sequitur: Et statim ille surrexit: et sublato grabato abiit coram omnibus. **CHRY.** Prius autem id quod querere venerat. scilicet animam remittendo peccata curauit: ut eum non credentes dubitauerunt: tunc opus adducat in modum: ut verbum ope perficeret: et per manifestum occultum

anime. scilicet sanitas per medelam corporis ostendat. **BEDA.** Datur etiam nobis intelligentia propter peccata plerique euenire corporum debilitates. et ideo forsitan prius dimittunt peccata: ut causis debilitatis ablatio: sanitas restitatur. Quinque enim de causis affligunt homines molestias carnis. aut propter merita augenda: ut Job et martyres aut propter humilitatem seruandam: ut paulus ab angelis lathane. aut ob peccata intelligenda et corrigenda: ut maria soror Moysi: et hic paralyticus. aut ad gloriam dei sicut cecus natus et lagarus. aut ad initium orationis: sicut herodes. **MIRA** est autem diuine potentie virtus: ubi nulla temporis interueniente morula: iussu Saluatoris salus festina committat. unde sequitur: Ita ut admirarentur. Relinquentes maius. scilicet remissionem peccatorum: admirantur nimis modo quod appareret corporis. scilicet sanitatem. **THEO.** Non est autem hic paralyticus qui a iohanne curatus narratur. ille enim hominem non habebat: hic vero quattuor. Ille in probatica piscina curatur: hic vero in domo. Est autem vnus qui a mattheo et marco curatus narratur. Mystice autem est et nunc christus in capernaum: in domo. scilicet consolationis. id est in ecclesia quod est domus paralyticorum. **BEDA:** Predicante autem domino in domo non capiunt neque ad sanum: quia predicante in iudea christo gentiles ad audiendum nondum intrare voluerunt: ad quos tamen et si foris positis doctrine sue verba per predicatores direxit. **HIERO.** Paralysis autem typus est corporis quo piger tacet in mollietate carnis habens desiderium salutis. **THEO.** Si ergo dissolutis potentis anime quasi paralyticus inuitosus habear ad bonum: et attollar a iugis euangelistis ad christum adducar: audiens tunc filii: et relinquent mihi peccata. filius enim dei sit aliis propter maiorem operationem. **BEDA:** Sed quod quattuor sunt virtutes quibus ad perueniendum sospitatem homo fiducia mentis erigit: quas nonnulli prudentia fortitudinem: temperantiam et iustitiam nuncupant. Desiderant autem paralyticum christo offerre: sed turba interposita ab omni parte recluduntur: quia sepe anima post infirmi corporis desideria supne gratie remedio cupiens innovari: prae consuetudinis obstaculo retardatur. Sepe inter ipsas orationis secreta dulcedines: et quasi suave cum domino colloquium turba cogitationum interueniens aciem mentis ne christus videatur impedire. Non itaque est infirmis ubi turbe cumulat remanendum: sed tectum domus. id est sacre scripture sublimitas est appetenda: lexque domini meditanda. **THEO.** Sed quod ferar ad christum: nisi tectum aperiat. Tectum enim est intellectus qui supponit omnibus his que in nobis sunt. hic multum habet terre quod ad lateres fictiles: terrenas dico res: sed si hec subleuet virtus: intellectus in nobis exoneratur. Post hoc submittat. id est humilietur. non enim decet extolli de hoc quod intellectus est exoneratus: sed magis humiliari. **BEDA:** Vel patefacto tecto eger submititur: quia reuerentis scripturarum mysterijs ad noticiam christi peruenit: hoc est ad eius humilitatem fidei pietate descendit. Quod autem cum grabato deponitur infirmus: significat ab homine adhuc in ista carne constituto christum debere cognosci. De grabato autem surgere est animam se a carnalibus desideriis ubi egra iacebat abstrahere. Grabatum tollere est ipsam quoque carnem per continentie frena correptam spe celestium premiorum a deliciis segregare terrenis. Sublato autem grabato domum ire: ad paradisum redire est. Vel sanus qui languerat domum repositat grabatum: cum anima remissione accepta peccatorum cum ipso suo corpore ad internam sui custodiam se refert. **THEOPHI.** Oportet etiam grabatum. id est corpus tollere ad operationem boni. tunc enim ad contemplationem pertingere valebimus: ita ut qui nobis sunt cogitationes dicat: quoniam nunquam sic vidimus. id est nunquam sic intelleximus sicut nunc et paralyticus curati. quod enim a peccatis mundatur est mundus videt.

Et egressus est rursus ad mare: omnesque turba veniebat ad eum: et docebat eos. Et cum periret vidit le-

GLO. Sicut lupinus apud discipulos mgr arguebat de
plomo peccatoꝝ i puius: ita nūc ecouerſo apud mgrm
discipuli inculant de ieiunioꝝ omiſſioꝝ: vt sic inter eos
mā diſcipli oꝝtref. vñ dꝛ: Et erant diſci. **Jo. 7** phari. ieu.
THEO. Joannis. n. diſcipuli in iſpecto poſiti in plu-
tudinibꝛ iudaicis pmanebāt. **AVGV.** De cō. euā. Pōt
autꝛ putari iſi addidiſſe phariſeos: qꝛ ſimul cō diſcipuli
Joannis hōc qd ſequitꝛ dñō dixerint: qđ **Matthe** h diſci-
pulos Joānis tñ diſſe phibeat. ſz vba q ſequitꝛ magis
indicāt alios hōc diſſe de alijs. **Sequitꝛ. n.** Et venit
dicitꝛ illi: **Quare diſci.** **Jo. 7** phari. ieu. tui aut diſci. nō ie-
iu. **Dec. n.** verba indicāt puius q aderāt veniſſe ad Jeſū
hōc qd iſe diſcipulis diſſe: ita vt qđ ait: **Veniūt. nō de p-**
ſis dixerit de qbꝛ iꝛterpoſuerat. **Et erāt diſci.** **Jo. 7** pha-
rieu. ſz cō iſti enī ieiunantes veniūt illi quos h mouit. vñ
qđ **Matthe** bicit: **Et acceſſerūt ad eū diſcipuli Joānis** di-
cētes. niſi qꝛ 7 apli aderāt: 7 oēs certatim vt qſqꝛ poterat
h obiecerūt. **CHRY.** Diſcipuli q Joānis 7 phariſeoꝝ
p Chriſtū ſolompe ſe hntes: ipm interrogāt vtrū ſolus
diſcipul ſuis abſqꝛ abſtinentia 7 labore 7 pugnas ſupet pa-
ſſionē. **BEDA.** Sꝛ Joānes vinū 7 ſicērā nō bibit: qꝛ illi
abſtinentia meritū auge: cui potentia nulla inerat nature.
Dñs autꝛ cui naturalitꝛ ſuppēbat delicta donatꝛ: cor eos
declinatꝛ: qꝛ abſtinentiꝛ poterat reddere puriores: ſz ie-
iunauit: 7 Chriſtus ne pceptū declinatꝛ: manducauit cō
peccatoꝝibꝛ vt grāz cerneret: agnoſcere pātēz. **Sequitꝛ.**
Et ait illis Jeſus: nūqd poſ. filij nup. qꝛ diu ē cō illis poſ-
ſus ieiunare. **AVG.** Marcus h filios nuptiarꝛ appēl-
lat: **Matthe** autꝛ filios poſſi. filios. n. nuptiarꝛ nō tñ poſſit
ſz etiā poſſe itelligitꝛ. **CHRY.** Sponſū q ſeipm vocat
tanqꝛ eccleſia deſpōſatur. **Et. n.** deſpōſatio dñō arre. ſ.
grē ſpōſantꝛ: p quā creditꝛ oꝝis terre. **THEO.** Spon-
ſū etiā ſeipm vocat: nō ſolū tanqꝛ virginales aias deſpon-
ſantꝛ: ſz qꝛ ipſe pnt aduentus eius nō eſt oꝝioꝝ neqꝛ
tritiſtie bis qꝛ creditꝛ in eū: neqꝛ labores pñes ſz requie
eſt. n. abſqꝛ operatiōe legali dās requie per baptiſmū
que facile ſine labore ſalutē pſequimur. filij autꝛ nuptiarꝛ

sine sponsi si apli: qz ipsi dei gra digni sūt facti oī bono ce-
lesti: ac oī delectatioe picipes. **CHRY.** Conuersationē
aut suā oīs angustie dicit eē aliena: cū lubdit: Quāto tpe
ha. se spō. nō pnt ieiū. Ille tristat qd prius bonū nō hz: qd
vero in pnti accipit: gaudet et nō tristat. Ut aut elationez
illoz deitrueret et onderet qd nō ad lasciuia pptos disci-
pulos pseruabat. subiūgit: Veniūt aut oīs cū auferet ab
eis spōsus: et tūc ieiunabūt in illis dieb. q. d. Tempus
erit in quo suā virilitatē demōstrent. qn enī subtrahet ab
eis sponsus ieiunabūt: eius affectates aduentū: vt spūs
illi iungat p corpales angustias emūdatos. ondit etiaz
q nlla necessitas est vt sui discipuli ieiunēt sicut et illi qui
spōsū humane nature qd vbiqz pssider vbi dicit: et q tribu
it semē vite secū habebāt pntez. filij etiā spōsi qz infantes
sūt nō pnt p totū pformari pzi et spōso: qd coz infantia
pssideras dignat eos nō tūc ieiunare: recedete aut spōso
ppter desiderū ieiunabūt. fz cū pfecti fuerint: et spōso cō-
iungent in nuptijs: regalē sp comedēt cenā. **THEO.**
Intelligendū est aut: et sic qm oīs homo qd bene operat est
spōsū fili: et spōsū secū hz. **CHRY.** et nō ieiunat. i. ope-
ra penitentie nō ondit: qz nō peccat. qn vero auferet spōsus
hoīe in peccatū labēte: tūc ieiunat et penitet: vt curet deli-
ctū. **BEDA:** Mystico aut sensu pōt sic exponi: qd disci-
puli Joannis et pharisei ieiunāt: qz oīs qd de operib. le-
gis sine fide gloriat: et qd traditōe sequit hoīez: et pconitū
Christi aure cor poris nō fide cordis pcepit: spiritualibus
abstinēis bonis ieiūo corde tabescit. qd vero Christi mē-
bris fidelis cor porat amore nō pōt ieiunare: qz carne ip-
sius epulat et sanguine. Sequit: Nemo assumentū panni
rudis. i. noui. **CHRY.** q. d. quia hi noui pdicatores re-
stamētū exstūt: legib. eas sūire veteribus possibile nō est
vos aut pgrue veteres sequētes pserudines mosaica ie-
iunia obseruatis. Mī vero nouas ac mirabiles obserua-
tiones traditūri hoībus veteres obseruare nō est neces-
se: fz eē mentib. virtuosos: aliquo vō tpe ieiunū cū cere-
ris virtutibus obseruabūt. Et hoc ieiunū differt a ieiū-
no legis: qz illud erat ex necessitate: hoc ex voluntate ppe
seruoz spūs cui nōdū sūt capaces. vñ sequit: Et nemo
mī. vi. no. **BEDA:** Discipulos. n. veteribus cōparat
vtribus: quos vno nouo. i. spiritualibus pceptis facilius
discipi qd posse pnteri dicit. Frūt aut vtres noui cū post
ascensū dñi desiderio pfolatiōis eius innouabūt: et tunc
nouū vinū nouis vtribus aduenit: hoc est spūs sancti fer-
uor: spiritualiū corda replebit. Docto etia cauendū est ne
aiei vniuērate malicie pdurat: nouoz mysteriorū secreta
cōmitat. **THEO.** Vel aliter: discipuli veteribus vesti-
mentis assumuntur sūt ppter eoz mentis infirmitatē: qd
nō erat pgruū imponere statim graue ieiunū. **BEDA:**
Qd est altq particula doctrine qd ad noue vite temperantū
am ptinet qd generale docet ieiunū ab oī leticia tpatū de-
lectationū: qz si hoc fiat: et doctrina scindit: et nō conuenit
venustati. Vestimento autem nouo bona opera que foris
aguntur insinuantur. vino autem nouo seruo: fidei spci
et charitatis qua intus reformamur exprimitur.

Et factū est itez cū dñs sabbatis ambulare
p sata: et discipuli ei ceperūt pgrēdi et vellere spi-
cas. Pharisei aut dicebāt ei: Ecce qd faciūt disci-
puli tui sabbatis qd nō licet. Et ait illis: Nunquā
legistis quid fecerit dauid qd necessitatē habuit: et
esuriit ipse et q cū eo erant: quō introiuit in domū
dei sub abiatbar pncipe sacerdotū: et panes pro-
positiōis māducauit: quos nō licebat manducare
nisi solis sacerdotibus: et dedit eis et q cū eo erant
Et dicebat eis: Sabbatū propter hominē factū
est: et nō homo propter sabbatū. Itaqz dominus
est filius hominis etiam sabbati.

CHRY. Liberat a figura et veritate vñit. Christi disci-
puli: figurale sabbati ieiū nō seruāt. vñ dicit: Et factū est
itez cū sab. am. p. s. et disci. eius ce. p. gre. et vel. spicas.
BEDA: Legimus et in sequētib. qd erat qd redibat et mul-
ti. et nec māducaū qdē spaciū habebāt: et iō qd hoīes esu-
riebāt. **CHRY.** Esurientes aut esca simplices comedē-
bāt: nō ad voluptatē: fz ppter nature necessitatē. Phari-
sei aut figure et vmbre seruientes discipulos accusabāt tā-
q inuise agētes. vñ sequit: Pharisei etiā dicebāt ei: ecce
qd fa. oī. t. sab. qd nō licet. **AVG.** de operib. monacho-
rū: Populo siquidē Israel p legē scriptā pceptū est: vt in
agris suis furē nullus teneret: nisi qd secū aliqd vellet aufer-
re. nā qd nūbū aliud attigisset qd qd comedisset: libez im-
punitūqz abire sineret. vñ etiā spicas vellētibz discipu-
lis dñt: de sabbato pōt qd de furto iudei calūniati sunt.
CHRY. Dñs aut dauid in mediū introducit: cui aliqui
ptigit nō hz legē comedere: cū sacerdotalē tetigit cibū: vt
illius exēplo accusationē discipuloz soluat. Sequit enī:
Et ait illis: mīq legistis qd se. da. **THEO.** fugies enī
dauid a facie Saul: ad pncipē sacerdotū deuenit: et pa-
nes ppositiōis comedit: et gladiū abstulit. Solie: que dñō
erat oblata. Querūt vero aliq: qd licet nūc euāgelista Abi-
athar pncipē sacerdotū noiauit: cū liber regū hūc noiet
abimelech? **BEDA:** hoc aut nūbū hz dñsonācie. ambo
etnī fuerūt illi: cū veniēs dauid panes petiit: et accepit
abimelech videlicet pnceps sacerdotū: et Abiathar filius
eius. occiso aut abimelech a saule fugit abiathar ad da-
uid et comes factus toti exilij eius: postea eo regnare: sū-
mi sacerdotij et ipse gradu accepit: multoqz maioris ex-
cellētie filius qd pater effectus est. iō dignus fuit cui me-
morā dñs etiā viuēte pze qd sūmī sacerdotis faceret. Se-
quit: Et dicebat eis: Sabbatū ppter hoīez factū ē: et nō hō
ppter sabbatū. **Ma.** o. n. ē cura sanitari et vite hoīs qd
stodia sabbati adhibēda. Sic igit mandātū ē sabbatū cu-
stodiri: vt tū si necessitas eē: nō esset qd sabbatū violaf-
set. iō sabbato circūcidū nō ē phibitū: qz necesse erat fieri
et machabei necessitate instāte sabbato pugnabāt. vñ dis-
cipulis esurientib. qd licitū nō erat in lege necessitate sa-
tis faciū ē licitū: sicut hodie siqz eger ieiunū corrupti:
nulla rōe reus tenet. Sequit: Itaqz dñs est fili? hoīs etiā
sabbati. qd d. dauid rex sacerdotali cibo pastus excusa-
bilis est: qto magis fili? hoīs ver? rex et sacerdos et dñs
sabbati: euulsay sabbato spicay nora nō tenet. **CHRY.**
SO. Dñm qdēz sabbati et filius hoīs seipm ppuē vocat:
qm quidē dei exis fili? filius hoīs ppter hoīes dignat
est dici. Legis aut latoz et dñō lex nō dñat. plus enī licet
regi qd legib. statuat. Infirmitas quidē dñs lex: nō pfectis et
opantib. supra legē. **BEDA:** Mystice aut discipuli p
sata trāseūt: cū doctores sancti quos in fide instituerūt cu-
re pie sollicitudinis inspiciūt: qd esurire nūbū mēl? qd salu-
tē intelligūt? hoīez. vellere aut spicas ē hoīes a terrena i-
tentioe erucere. fricare aut manib. est exēplis vñitū a car-
nis pcupiscētia: qd a qbusdā follicul puritate mētis exue-
re. Grana māducare est emūdatū quēqz a foridib. vicio-
rū p ora pdicatū ecclie mēbris inco: pari. et bñ h discipu-
li pgrēdiētes an facie dñi fecisse memorant: qz doctozis
necesse fmo pcedat: et sic cor auditoris subsequēs gra su-
pne visitatiōis illustret. Bñ sabbatis: qz et ipsi doctores i
pdicādo p spe future gēis laborāt: et auditores suos mo-
nēt p eterna requie iudare laboribus. **THEO.** Vñ
cū bñt in passioib. requiē: tūc aliq ad vñtē doctores sūt
euellētes terrena. **BEDA:** Itēp sata ambulāt cū dñō
qd eloqz sacra meditari delectant. esuriūt cū in eis panē vi-
te iuenire desiderāt: et in sabbat cū sepita mēte a turbu-
lētis cogitatioib. vacare gaudēt. Vellūt spicas: et puritas
purgat donec ad esca pueniāt cū testimonia scripturariū
ad que legēs pueniūt meditādo assumūt: et tādū disci-
tūt donec in eis medullā dilectionis inueniūt. vñ hcc
mētū refectio nullis displicet: fz a dñō approbat. . III.

Entroiuuit iterū in synagogā: et erat ibi homo habens manū aridā. Et obseruabāt eū si sabbatū curaret ut accusaret illū. Et ait hōi habenti manū aridā: Surge in mediū. Et dicit eis: Licet sabbatis bñ facere an male: an magis saluā facere an pdere? At illi tacebāt. et circūspiciēs eos cū ira: contristatus sup cecitate cordis eorū: et dicit hominī: **E**xtende manum tuam. Et extendit: et restituta est manus illi.

THEOPHI. Postq̄ dñs iudeos q̄ discipulos accusauerat q̄ spicas sabbato cuellebāt exemplo dauid pfudit: nūc amplius ipsos ad veritatē reducēs: miraculū in sabbato operat: ostēdens q̄ si operari sabbato miracula in salutē hoīū pū est: nō est malū in sabbato necessaria corporis opari. dicit ergo: Et introi. iterū in syna. et erat ibi homo habēs ma. ari. et obser. eū si sab. cu. ut accu. eū. **BEDA:** Quia enī destructionē sabbati quā in discipul arguebāt. p̄abili excusauerat exēplo: nūc ipm obseruādo calūniari volūt: vñ si sabbato curet: trāsgressiōis. si nō curet: crudelitatis aut imbecillitatis arguant. Sequit̄: Et ait ho. ha. ma. ari. surge in mediū. **CHRY.** Statuit q̄ dē illū in medio ut terrent aspectu: ac viso eo cōpatiāt̄ maliciā deponāt. **BEDA:** Et p̄ueniēs calūniā iudeo: quā ei parauerat: arguit eos: q̄ legis p̄cepta p̄ua ratione violabāt. vñ sequit̄: Et dicit eis: licet sabbato bñ facere: an male? Hoc aut̄ q̄rit: q̄ est imabāt in sabbato etiā a bonis opibus feriendū: cū lex a malis abstinere iubet: at dicēs: Omne opus seruile nō facietis in eo. i. peccatū: q̄ qui facit peccatū seruus est peccati. Idem aut̄ est qd̄ p̄ miserat: bene facere an male. et qd̄ postea subdit: Aliq̄ saluā facere an perdere. hoc ē hoīez curare an nō: nō q̄ de sēme bonus aucto: p̄ditiōis nobis esse possit: sed q̄ ei nō saluare scripture p̄suetudine pdere dicūt. Siquē vero mouet quare dñs cū corpus esset curaturus de aie saluatione interrogauerit: intelligat vel aīam more scripturaz p̄ hoīe posita: sicut dicit̄: De sūt aie que exierūt de femore Jacob. vel q̄ illa miracula p̄pter anime salutē faciebāt: vel q̄ ipsa manus sanatio salutē anime significabat.

AVGV. De cō. euā. Sed p̄t mouere: quō Mattheus dixerit q̄ ipsi interrogauerint dñm: si licet sabbato curare: cū Marcus illos potius interrogatos a dño phibeat: licet sabbato bñ facere: an male? Itaq̄ intelligendū est q̄ illi p̄ius interrogauerūt dñm: si licet sabbato curare: deinde q̄ intelligēs cogitatōes eoz: aditū accusandi q̄rētū: p̄stituerūt in medio illū quē fuerat sanaturus: et interrogauerit q̄ Marcus et Lucas eū interrogasse cōmemorāt: ac tūc illis tacētibz p̄posuisse similitudinē de oue: et cōclusisse q̄ liceat sabbatū bñ facere. Sequit̄: At illi tacebāt.

CHRY. Sciebāt. n. q̄ eū omnino curaret. Sequit̄: Et circūspici. eos cū ira. q̄ eos cū ira circūspicit ac tristat sup cecitate cordis eoz: humanitati p̄uenit: quā p̄ nobis suscipe dignat̄ est. vbo aut̄ miraculū adiungit: vñ sola voce homo curat. vñ sequit̄: Et extē. et resti. est ma. illi. per hec oīa p̄o discipulis rñdens: simulq̄ ostendēs suā vitā existerē supra legē. **BEDA:** Mystice aut̄ homo q̄ manū habebat aridā humani genus indicat in fecunditate boni operis arefactū: sed dñi miserationē curatū: cuius dextera q̄ in p̄mo parente oīū vetite arboris poma deciperet aruerat: p̄ redēptōis gratiā oīū infantes manus in cruce arboris tenderet: bonoz ope: succis est restituta salutē. Et bñ in synagoga man⁹ erat arida: q̄ vbi scie donū maius ē: ibi grauius est inexcusabilis noxē piculū. **HIERO.** Vel significat auaros q̄ valētes dare volūt accipere pdari et nō largiri: q̄bus dē ut extendat manus suas. i. q̄ furabāt iā nō fure: magis aut̄ laborat operas manu sua qd̄ bonū est: ut hēat vñ p̄municet indigēb. **THEO.** Vel aridā dextera h̄z manū q̄squis nō opat q̄ sūt dextre

partis. ex quo. n. manus nra p̄stituit in operib⁹ phibitis: extūc arefcit in operatiōe boni. Itēz vō restaurabit qū in virtute stabit. vñ Christus dicit. Surge. i. a peccatis: et sta in medio. et neq̄ ad dūminutum neq̄ ad sup̄abundantiam se extendit.

CHRY. Exiuites aut̄ pharisei statim cū herodianis p̄siliū faciebāt aduersus eū quō eū pderent. Iesus aut̄ cū discipulis suis secessit ad mare: et multa turba a galilea et iudea secuta est eū: et ab hierosolymis et ab idumea et trās iordanē: et q̄ circa tyru et sidonē multitudo magna audiētes q̄ faciebat venērūt ad eū. Et dixit iesus discipulis suis: ut in nauicula sibi defererēt. p̄pter turbā: ne cōprimerēt eū. Multos. n. sanabat: ita ut irruerent in eū vtilū tangerēt. Quotquot aut̄ habebāt plagas: et spiritus imundi cū illū videbāt: p̄cidebāt ei: et clamabāt dicentes: Tu es filius dei. Et vehemēter cōminabatur eis: ne manifestarent eum.

BEDA: Pharisei reputātes in crimē q̄ ad verbū dñi saluam q̄ languebāt extēdit dextera: de voce saluatoris fecerūt p̄siliū. vñ dicit̄: Exiuites aut̄ pharisei: statim cū berodi. cō. fa. aduer. eum quō eū pderent. quasi nō ipsoz q̄s maior sabbatis ageret: cibos portando: potizendo calicē: et cetera q̄ victui sūt necessaria exequedo. Neq̄ enī ille q̄ dixit et facta sūt: sabbato laborasse poterat p̄uinci. **THEO.** herodian aut̄ dicūt milites herodis regis. heresiana q̄ quedā noua surrexerat: q̄ herodē ebriū eē dicebat. Prophetia. n. Jacob innuebat q̄ qñ dicerent p̄ncipes de iuda: tūc Christus veniret: et q̄ herodis tpe nullus superat iudaicorū p̄ncipū: s̄ ipse solus regnabat alienigena exis: dñs ipm eē Christū putauerūt: et heresim p̄stituerūt. Iti q̄ cū phariseis Christi interficere conabant̄. **BEDA:** Vel herodianos herodis tetrarche ministros dicit̄: q̄ p̄pter inimicitias q̄s eoz dñs aduersus Joannē habebat: etiā saluatorē quē Joannes p̄dicabat infidēs p̄sequebant̄ et odij. Sequit̄: Iesus aut̄ cū dñs. fu. secess. ad mare. q̄si homo fugiēs p̄sequētū infidias q̄ neq̄ adhuc venerat hora passiōis ei⁹: neq̄ extra iherusalē fuit locus passiōis: vbi et exemplū dedit suis: in vna ciuitate p̄secutionē paterēt i alterā fugiēdi. **THEO.** Simul etiā secedit ut plurimis bñfaciat ab inteḡans recedēs: etenim multi secuti sūt eū et sanauit eos. Sequit̄: Et multa turba a ga. tyri et sidoni alienige. exiuites: vñ tate a Christo accipit. p̄pinq̄ vero eius iudei. i. ipsum p̄sequebant̄: et sic nulla est p̄pinq̄uitatis vilitas nisi similitudo bonitatis existat. **BEDA:** Illi enī vidētes opera virtutū ei⁹: et verba doctrine audiētes: eū p̄sequebāt. Illi aut̄ opinione tñ ducti virtutū eius: ogesto agmine p̄moximo veniunt ad audiendū eū: opēq̄ salutis flagitandā. Unde sequit̄: Et dixit discipulis suis ut in nau. sibi dēfer. **THEO.** Vnde autem occultatam gloriā eius. etenim ne lederet eum turba petit nauiculam: ut intrans in eam conferretur illesus. Sequit̄: Quotquot aut̄ hab. pla. i. spiritum: cū illū vide. p̄ci ei. Plagas autem dicit infirmitates. ipse namq̄ deus nos vulnerat ut filios pater. **BEDA:** Procidēbant ergo vtriq̄ dño: et q̄ habebāt plagas infirmitatū corporaliū: et qui a spiritibus verabant̄ immūdis: sed infirmi simplici intentione obtinēde salutis. de moniaci aut̄ vel potius in eis habitātes demones vñ diuini timoris coacti: nō solū ad p̄cidendū ei⁹: verum etiā ad confitendum eius maiestates cōpuli. Unde sequitur. Et clama. di. Tu es filius dei. vbi miranda est arrationis cecitas: qui post resurrectionis gloriā filiū dei negat: quē demones adhuc mortali carne indutū filiū dei p̄sternūt. Sequit̄: Et vebē. cōmī. eis ne ma. cū. Peccatoz enī dixit deus: Quare tu enarras iusticias meas: Prohibet ergo

om̃i p̃dicare peccatoz: neq̃s dum p̃dicantē audit: seq̃-
tur errantē. improbus enī magis est diabolus qui fal-
sa veris sepe permiscet: vt spūs veritatis testimoniū frau-
dis obtegat. **LETEZ.** nō solū demones: sed ⁊ a christo sa-
nati: ⁊ apostoli ante passionē p̃cipiunt reticere de illo:
ne diuina maiestate p̃dicata passionis dispensatio differ-
ret. Juxta allegoriā vero in hoc q̃ dñs egressus de syna-
goga secessit ad mare gentiū saluationē p̃figurauit: ad
quas venire p̃ fidez relicta ob p̃fidia iudea dignatus est.
Recte n. diuersis errorz anfractibus iactate nationes ista
bilitati pelagi cōparant. Multa aut turbā a diuersis p̃-
uincis secuta est eū: q̃ p̃dicantib⁹ aplis multas nationes
ad se venientes benigne suscepit. Nauicula vero dño i ma-
ri p̃deseruit ecclia est de gentibus p̃gregata. p̃pter turbā
aut ne se cōprimat nauiculā ascedit: q̃ turbidas carnaliū
mentes fugiat ad eos qui gloriā seculi spernūt venire ⁊
mātionē facere gaudet. Distat aut inter p̃primere dñm ⁊
tangere. cōprimūt. n. cū carnalibus cogitationib⁹ aut fac-
tis pacē turbāt in qua veritas manet. tūgit vero qui fidē
⁊ dilectionē cū suscepit corde. vñ qui enī tēgerūt saluati
esse phibent. **THEO.** Moraliter aut herodiani. i. car-
nales christū interficere volūt: Herodes enī pelliceus in
terpetat. Qui vero de patria sua egrediūt. i. a carnali ha-
bitudine bi sequūt christū: ⁊ eoz plage curant. i. peccata
q̃ p̃scientia vulnerāt. Iesus aut in nobis est rō que p̃cipit
vt nauicula nostra. i. corpus ei deseruiat: nerationez tur-
bationis opprimat rerum.

Et ascendens in montem vocauit ad se quos vo-
luit ipse. ⁊ venerunt ad eum: ⁊ fecit vt essent. xij. cū
illo: ⁊ vt mitteret eos p̃dicare. ⁊ dedit illis pote-
statem curandi infirmitates ⁊ eijcendi demonia.
Et imposuit Simoni nomē Petrus: ⁊ Jacobuz
zebedei: ⁊ Joannē fratrē Jacobi: ⁊ imposuit eis
nomina boauerget: quod est filius tonitruū: ⁊ An-
drē ⁊ philippū ⁊ Bartholomēi ⁊ Matthe-
um ⁊ Thomā ⁊ Jacobū albei ⁊ Thadeū: simo-
nem chananēi ⁊ Judam scarioth q̃ tradidit illū.

BEDA: Postq̃ nephandos spūs se p̃dicare phibuit:
elegit scōs q̃ ⁊ imundos spūs eijcerēt: ⁊ euāgelii p̃dica-
rēt. vñ oī: Et asce. in mō. vo. ad se q̃s vo. ipse. **THEO.**
Lucas aut dicit q̃ ascedit ad orandū. post miraculoz. n.
om̃ionē orat docēs nō a q̃ oīz grās agere cū p̃sequimur
aliquid boni: ⁊ hoc diuine virtuti appropriare. **CHRY.**
Prelatos etiā ecclie instruit in orationibus p̃notare an-
teq̃ ordinationē faciāt vt eoz officiū nō frustret. Cū ergo
fm lucā dies factus cēt vocauit quos voluit. Erāt enim
plures q̃ eū sequebāt. **BEDA:** Nō enī illoz electionis
ac studij: s̃ diuine erat dignatiois ⁊ grē: vt in apostolatu
vocarent. Mons etiā ille in quo aplos dñs elegit altitu-
dinē designat iusticie: in qua crāt instituti: ⁊ quā crāt ho-
minibus p̃dicaturi. **HIERO.** Uel christus spiritaliter
mons est ex quo aque viue fluunt: lac in paruuloz salute
p̃parat: pinguedo spiritalis agnoscit: ⁊ quicqd̃ sume bo-
nū credit: in montis istius est gratia p̃stituti. In montē er-
go vocant excelsi meritis ⁊ verbis: vt locus cōgruat me-
ritis altis. Sequit. Et ve. ad eū ⁊ se vt essent. xij. cū illo: ⁊
vt mit. eos p̃dicare. Spēm enī Jacob dilexit dñs: vt sint
ipsi sup thronos. xij. iudicātes. xij. tribus israel: qui etiā
trini ⁊ quaterni circa tabernaculū dñi excubāt: ⁊ sancta
domini verba humeris operū portant. In hoc enī sacra-
mento quondā filij israel circa tabernaculū castrametā
bant vt ex omni parte p̃ quadrū trine tribus manerent.
Ter aut q̃mor. xij. faciūt: ⁊ ter q̃terni ad p̃dicandū sunt
missi apli: vt per vniuersas q̃drati orbis plagas baptiza-
rēt gētes in noīe p̃ris ⁊ filij ⁊ spūs sancti. Sequit. Et dedit
illis potestātē cu. i. i. ⁊ eijc. de. vt. i. p̃missioz celestiu ma-

gnitudine attestaret magnitudo factoz: ⁊ noua facerēt q̃
noua p̃dicarēt. **THEO.** Numerat aut aploz noīa: vt
p̃pter falsos aplos euitados sint noti ⁊ veri. ⁊ iō sequit:
Et impo. Simo. no. Petrus. **AVG.** De cō. euā. Nullus
aut putet nūc accepisse Simonē nomē vt petrus vocaret
ne sit p̃riū Joanni q̃ lōge añ dictū ē illi cōmemorat: Tu
vocaberis Cephas: q̃d interpretat Petrus. **Marc⁹** aut re-
capitulādo hoc cōmemorauit. Cū. n. vellet noīa. xij. apo-
stoloz enumerare: ⁊ necesse haberet Petrū dicere: b̃ cuius
insinuare voluit q̃ nō hoc antea vocaret: s̃ h̃ ei dñs no-
uū iposuerit. **BEDA:** Ideo aut dñs voluit eū pus aliē
vocari: vt ex ipa cōmutatiōe noīs sacm̃ p̃medaret. idēz
ē g̃ grece siue latine Petrus q̃d syriace Cephas: ⁊ i vtrāq̃
lingua nomē a petra deriuatū est. nec dubiū q̃n illa de q̃
Paulus ait: Petra aut erat Christus. nā sicut lux vā erat
⁊ Christ⁹ donauit aplis vt lux mūdi vocē: sic ⁊ Simoni
q̃ credebat in petrā Christus petre largitus est nomen.

HIERO. De obedientia autem quā Simon significat
ascendit ad agnitionem quam significat Petrus. **Se-**
quitur: Et Jacobum zebedei. ⁊ Jo. fra. Ja. **BEDA:** Sub-
audit: a supioribus vocauit ad se ascendes in mōte. **HIE-**
RO. Jacobū s. qui suplatata b̃z tota desideria carnis
⁊ Joannē q̃ grā accepit: q̃d aliq̃ p̃ labore tenet. Sequit: Et
impō. eis noīa boauerget. **CHRY.** filios quidē zebe-
dei sic noīat p̃pter hoc q̃ magna ⁊ clara diuinitatē edicta
debeāt oībi terre diffundere. **HIERO.** Uel p̃ hoc triū
supiorz sublimē oīdit meritiū: q̃ in mōte merēt audire to-
nitruū p̃ris p̃ nubem de filio tonātis: hic est fili⁹ me⁹ di-
lectus. vt ⁊ ipi p̃ nubē carnis: ⁊ in ignē verbi q̃si fulgura i
pluuia in terris spargerēt. q̃m dñs fulgura in pluuiā fecit
vt extinguat m̃isericordia q̃d iudiciū vrit. Sequit: Et An-
drē. qui viriliter vim facit p̃ditioni: ⁊ vt n̄sum motis
in se semper habeat ⁊ anima eius sit semper in manibus
suis. **BEDA.** Andreas enim grecum nomen est: ⁊ in-
terpretat virilis: ab arach q̃d est vir: q̃ virilit dño adhefit
Sequit: Et philippū. **HIERO.** Qui est os lapadis q̃
illuminare pōt ore q̃d corde p̃cepit: cui dedit dñs aptio-
nē oris illuminātis. Scim⁹ hūc modū locutionis p̃p̃riū
ē diuinaz scripturaz q̃ hebreā noīa ad aliq̃d mysteriū
significatiōis sūt posita. Sequit: Et Bartholomēi. q̃ est
filius suspēdētis aq̃s: illius. s. q̃ dixit: Et mādabo nubi-
bus meis ne pluāt sup eū imbrē. Nomē vō filij dei p̃ pa-
cem ⁊ dilectionē acq̃rit inimici. Beati. n. pacifici: q̃m filij
dei sūt. Et diligite inimicos v̄ros vt filij dei sitis. Sequit
Et Mattheū. q̃ est donat⁹ cui donat a dño: vt nō solū re-
missionē peccatoz adipiscat s̃ numero ascribat aploz:
Et Thomā. q̃ est abyssus: multa n. p̃funda sciētes dei nu-
mine p̃ferūt. Sequit: Et Jacobū Albei. i. docti vñ mille
sunt: cui⁹ a latere cadent mille. h̃ alter Jacob⁹ ē: cui collu-
ctatio nō est aduersus carnē ⁊ sanguinē: s̃ aduersus spi-
ritales neq̃tias. Sequit: Et Thadeū. is est corcul⁹. i. cor-
dis cultor q̃ p̃feruat cor suū oī custodia. **BEDA.** Tha-
deus aut ipse est quē Lucas i euāgelio ⁊ in actib⁹ aploz
iudā iacobi noīat. erat enī frater iacobi fratris dñi vt ipse
i epistola sua scripsit. Sequit: Et Simonē chananēi ⁊ iu-
dam scarioth q̃ tradidit illū. Hoc cū additāmēto posuit
distinguit Simonis Petri ⁊ iude Jacobi. Simon aut
chananēus dicit ab chana vico galilee: Judas aut scari-
oth a vico in quo ortus est: aut ex tribu isachar dicitur.

HIERO. Quomō iter apostolos p̃putat: vt discam⁹
q̃ deus nō repellit aliquē p̃pter futurā maliciā sed p̃o-
pter p̃sentē virtutē dignū facit haberi. **HIERO.** Si-
mon aut ponens tristitiā interpretat. Beati nanq̃ qui lu-
gent nūc: q̃m ipsi p̃solabunt. Chananēus aut. i. gelores dī
cū quē gelus domus dei comedit. Judas aut scarioth
est qui nō delet peccatum suū per p̃niam. iudas. n. confi-
dens vel gloriofus interpretatur: scarioth autē memoi⁹ a
mortis. Sūt aut confessores multi in ecclia superbi et
gloriosi: vt simon magus ⁊ arrius ⁊ ceteri heretici: quo-

in memoria mortalis ideo in ecclesia celebrat ut euitet.
¶ Et uenit in domū: et puenit itez turba: ita ut
 nō possent neqz panē manducare: et cū audissent
 sui: exierūt tenere eū. Dicebāt. n. quoniā in fuorē
 uersus est. Et scribe q ab hierosolymis descende-
 rant dicebant: quoniā beelzebub habet: et quia
 in pīncipe demoniorum eiicit demonia.

BEDA: Electos in mōte apostolos dñs ad domū re-
 ducit qñ eos admonens: ut post acceptū aplatus gradu
 ad psciētiā suā redeant. unde dicit: Et uenit in domū et
 puenit itez turba: ita ut nō possēt neqz pa. mā. **CHRY.**
 Ingrate quidē erant pīncipū multitudines: quos ipedit
 a cognitiōe clarior: grata uero ppli multitudo uenit ad te
 sum. **BEDA:** Quā beata uero frequētia turbe pfluēti
 cui tantū fuit cure ad obtinendā salutē: ut auctori salutis
 cū his q fecū erāt: nec uescēdi quidē hora libera maneret
 sed quē turba frequētat externa: hūc pīnquorū estimatio
 paruipedit. Sequit. n. Et cū audi. sui exi. te. eū. Quia. n.
 altitudine sapiētiē quā audiebāt capere nō poterāt: qñ i
 alieno cū sensu locutū esse credebāt. vñ sequit. Dicebant
 enī quoniā in fur. uer. est. **THEOPHI.** Idest demo-
 niū hz et furit: et iō cū tenere uolebat ut incarcerationē tāq
 demoniacū. Et quidē sui hoc uolebāt. i. pīnqui: forte
 cōpatriote ei? uel fratres eius. Multa autē fuit infania q
 tanto: miraculoz diuine sapiētiē factorē i furia uerti cō-
 ciptū. **BEDA:** Multū autē distat inter eos q uerbū dei
 p mētis tarditate nō intelligūt: qles fuerūt de qbus di-
 ctū ē: et eos q hoc qd intelligūt de industria blasphemāt
 de quib? subdit. Et scribe q ab hiero. descē. dīcē. qñ be-
 elze. habet. Que enī negare nequiuērāt: sinistra interpreta-
 tiōe puertere labo:āt: qñ nō deitatis opa essent: s; imūdis
 simi spūs. i. beelzebub: q deus erat acharon. Nā beel. q
 dē ipe ē bael: gebub autē musca uocat. Beelzebub g. i. uir
 muscayz interpretat. obsoletos imolati cruroi ex cui? spurcil
 sumo ritu pīncipē demonioz eū nominabāt cū subdit. Et
 q: i pīn. de. eiicit demonia. **HIER.** Mystice autē dom?
 ad quā uenit pmitiua est ecclesia. Turbe q impediūt tpa
 nē manducari: petā et uita sūt: q māducat idigne: iudi-
 cū sibi māducat et bibit. **BEDA:** Scribe etiā ab hiero-
 solymis descēdentes blasphemāt. Turba uo ab hieroso-
 lymis ueniēs secuta est dñm: et ab alijs regionibus iude-
 orū siue gētiū: q sic erat passiois tps futur: ut turba illi
 ppli iudeoz cū palmis ac laudib? hierosolymā pduceret
 gentiles uidere cōsiderarent: sed scribe et pharisei de ei-
 us morte tractarent.

¶ Et uocatis eis: i pabolis dicebat illis: Quō
 pōt sathanas sathanā eiicere? Et si regnū in se di-
 uidat: nō pōt stare regnū illud. Et si dom? supra
 semetipam dispartiat: nō pōt domus illa stare. Et
 si sathanas purrexerit in semetipm: dispartitus ē
 et nō poterit stare: s; finē hz. Nemo pōt uasa for-
 tis in domū ingressus diripe nisi prius fortē allig-
 get: et tūc domū ei? diripiet. Amē dico uobis qñ
 oia dimittent filijs hoīz peccata et blasphemie q
 bus blasphemauerint. q aut blasphemauerit i spi-
 ritū sanctū nō hz remissionē in eternū: s; reus erit
 eterni delicti: quoniā dicebāt: spiritū imundū hz.

¶ **CHRY.** Posita blasphemā scribez: dñs ostendit ipos-
 sibile fore qd dicebāt: suā pbatōnē exēplo pfirmās. vñ
 dicit: Et cō. eis in pa. di. illis: Quō pōt sathan. eiicere. qñ
 diceret: Regnū ptra se intestino bello diuisum: necesse est
 desolari. Quod et in domo et in ciuitate uidet. Quocir-
 ca et si sathan regnū in seipm diuisū est: ita q sathanas
 ab hoibus repellat sathanā: desolatio regni demonū ap-

propinquauit. regnū autē eoz est i hoc q hoies subditos
 teneat. Si igit ab hominib? pellunt: hoc nō est aliud q re-
 gnū eoz dissolui. Si autē adhuc in hoibus tenet pīatem
 manifestū est q regnū malignū adhuc stat: et nō est p seipz
 diuisū. **GLO.** Et q tam ostendit exēplo q demoni
 nō expellit: ostendit quō posset expelli: dices: Nemo potest
 u. a. for. **HIER.** Exemplū tale est: fortis est demon: uas-
 sa eius sui hoies in qbus recipit. Nisi ergo qd prius uin-
 cat demonē et alliget: quō uasa ei? i. demoniacos ab eo
 diripiet: Sic et ego q diripio uasa eius. i. libero hoies a
 demoniaca passioe: prius alligo demones et supero eos
 et inimic? eoz sū. Quō ergo dicitis q beelzebub habeo
 et demonū amicus exis demonia eiicio? **BEDA:** Allig-
 gavit etiā dñs fortē. i. diaboli: hoc est electoz seductioe
 cōpescuit: et ingressus in domū. i. in mūdū: domū ei? et uas-
 sa. i. hoies diripuit: q creptos a diaboli laqueis ecclesie
 sue adunauit. Uel domū eius diripuit: q oēs mūdi ptes
 qbus olim hostis dominabatur antiqu? apostolis eozq
 successoribus distribuit: ut ppos ad uiam uite conuer-
 terent. Ostendit autē dñs q grande scelus cōmitterent: q hoc
 qd dei esse cognouerant: diaboli esse clamabant cū sub-
 dit: Amē dico uobis: qñ omnia dimitt. fil. ho. pec. et blas-
 phemias. Omnia quidē peccata et blasphemie nō
 passim dimittunt oibus hominibus: sed his qui dignaz
 p erroribus suis in hac uita pīam egerint: et sic neqz ui-
 lum habet locū. vñ Nouatus nō penitentibus qui in mar-
 tyrio lapsi sūt: ueniā neget esse tribuendā: vñ Origenes q
 asserit post iudiciū uniuersale transactis hz seculorū vo-
 luminibus cūctos peccatores ueniā peccatoz esse cōse-
 cuturos: culus errorē sequētia dñi uerba redarguit: q
 subdit: Qui autē blasph. i spiritū sanctū nō hz remissionē
 in eternū. **CHRY.** Et quidē blasphemā q circa eū erat
 excusationē habere dicit: quia tunc uidebat homo despe-
 ctus et infimi generis: sed iniuria dei remissionē nō habet
 Blasphemā autē in spiritū sanctū cōtra deū fit. Et enim
 spiritū sancti operatio regnū dei: et propter hoc irremis-
 sibile dicit esse spiritū sancti blasphemā. Pro eo autē qd
 hic subdit: Sed erit reus eterni delicti. alius euangelista
 dicit: Neqz in hoc seculo neqz in futuro. Per qd intelligi-
 tudiciū qd est fm legē et futurū. Cū enī lex maledicentem
 deū occidi iubeat: in hoc legis secunde excusationē non
 habet. omnis autē qui baptizatur extra hoc seculū fit. Late-
 bat autē iudeos remissio que fit per baptisimū. Qui ergo
 miracula et demonū eiectioe que solū sūt pīa spiritū
 sancti: demoni appropiat: nulla excusatio sibi de blas-
 phemia relinquet. Sed neqz blasphemā talis: cū sit contra
 spiritū sanctū remitti uidet. unde exponens: subdit. Qui
 dicebat: Spiritū habet imundū. **THEOPHI.** Et au-
 tem intelligendū q ueniā nō psequunt nisi peniteat. Cum
 uero in carne christi scandaligant etiaz si non penitentem
 aliquid excusationis habebant: et remissionis aliquid cō-
 sequebantur. **HIERO.** Uel hoc dicit quia non increbitur
 penitentia agere ut recipiatur qui christū intelligens
 pīncipem demoniorum esse dicebat. **BEDA:** Neqz
 tamen hi qui spiritū sanctū nō esse deum credunt: irre-
 missibilis blasphemie crimine tenent: quia non inuiden-
 tia diabolica: sed humana ignorantia ducti hoc faciunt.
AVG. de uerbis domini: Uel ipsa impenitentia est blas-
 phemia spiritū sancti que non remittitur. Contra enim
 spiritū sanctum quo peccata dimittuntur: uerbum di-
 cit siue cogitatione siue lingua: qui sibi eoz impenitens
 thesaurizat. Subiungit autem quoniā dicebat: spiritū
 imundū habet: ut ostenderet hinc fuisse exortam causam
 ut hoc diceret: eo q dicerent eum in beelzebub demo-
 nem expellere: non quia esset blasphemā que non remit-
 titur: cum et hoc remittatur si recta penitentia consequa-
 tur: sed hinc causa extitit ut a domino illa sententia pro-
 ferretur: facit mentione spiritū imundū quē aduersus se
 ipsum diuisum dñs ostendit propter spiritū sanctū: qui

etiam quos colligit efficit in diuitiosos: peccata que aduersus se dimittit: cui dono remissionis non resistit: nisi qui duritia cordis ipse penitentis habuerit. Nam alio loco dicitur: iudei de domino quod demonium haberet: nec tamen ibi aliquid dicitur de blasphemia spiritus sancti: quoniam non ita obiecerunt spiritui inmundum: ut in se diuitius ex ore eorum posset ostendi sicut beelzebub: a quo demones eijci posse dixerunt.

Et venerunt mater eius et fratres: et foris stantes miserunt ad eum: vocantes eum. Et sedebat circa eum turba: et dicit ei: Ecce mater tua et fratres tui foris qui rident. Et respondens eis ait: Que est mater mea et fratres mei? Et circumspiciens eos qui in circuitu eius sedebant ait: Ecce mater mea et fratres mei. Qui enim fecerit voluntatem dei: hic frater meus et soror mea et mater eius.

THEO. Propter quod dominus venerat tenere eum tanquam in futurum: ut in amoris compassionem dei veniat ad ipsum: ut dicitur: Et venerunt mater eius et fratres: et foris stantes miserunt ad eum vocantes eum. **CHRY.** Et hoc autem manifestum sit quod non semper cum eo erant fratres eius et mater: quia de dilectis erat ad eum propter reuerentiam et affectum veniunt de foris expectantes. unde sequitur: Et sedebat circa eum turba et dicunt ei: Ecce mater tua et fratres tui foris querunt te. **BEDA:** fratres domini non filij spiritus virginis marie iuxta heluidium: Nec filij Joseph ex alia uxore iuxta quosdam putandi sunt: sed eius potius intelligendi sunt esse cognati. **CHRY.** Alter autem euangelista dicit quod fratres eius non dum credebat in eum: Cui puenit quod dicitur: quod cum querebat de foris expectantes. et sic candem intentionem dominus eorum non sicut propter quod meminit. unde sequitur: Et respondens eis ait: Que est mater mea et fratres mei? Hoc autem non dixit mater et fratres omni reprobandos: sed ostendens super omnem cognationem temporalem oportet propter animam phonozare. unde puenienter habet dicitur quod vocabatur ad propter quod collocutionem: quasi ad aliquid vult? quod sit doctrina salutis. **BEDA:** Rogat? quod officio verbi dissimulat egredi: non materne refutans obsequium pietatis: sed paternis se mysterijs amplius quam maternis de bere monstrat affectibus. Nec iniuriolose fratres preterit: sed opus spirituale carnis cognationi preterit: religiosorum coram copula docet esse quod corporum. unde sequitur: Et circumspiciens eos qui in circuitu eius sedebant ait: Ecce mater mea et fratres mei.

CHRY. In quo dominus ostendit quod oportet eos qui fidei sunt propter quod propter sanguineis honorare. Iesu quidem aliquis mater efficit per predicationem: quasi enim parit dominum quem cordi audiens infuderit. **HIERO.** Sciamus autem nos esse fratres eius? et sorores: si voluntate patris impleuerimus: et coheredes sumus? eius. unde sequitur: Qui enim fecerit voluntatem dei: hic frater meus et soror mea et mater est. **THEO.** Non ergo negas mater hoc dixit: sed ostendens quod non solum est digna honore propter hoc quod genuit christum: sed et propter omnem aliam virtutem. **BEDA:** Myrice autem mater et fratres iesu sunt synagoga ex eius carne est edita? et populus iudeorum: qui saluatore intus docet: venientes intrare nequeunt cum spiritaliter intelligere dicta nequeunt. Preoccupas autem turba ingreditur: quia differre in uideri cognati ipsi? cum iudei se ad custodiam legis foris fixe ruerunt: christum potius ad carnalia docenda cogunt extrinsecus se ad discenda spiritalia prestant in ingredi. Si ergo foris stantes nec ipsi agnoscunt parentes: quemadmodum nos agnoscemus si foris stemus. intus. n. est verbum: intus est lumen. **III.**

Et ita cepit docere ad mare: et congregata est ad eum turba multa: ita ut in nauim ascendens sederet in mari. et omnis turba circa mare super terram erat: et docebat eos in pabulis multa et dicebat illis in doctrina sua: Audite: Ecce exiit seminas ad seminandum. Et dum seminat aliud cecidit circa viam: et venerunt volucres celi et comederunt

illud. Aliud vero cecidit super petrosa ubi non habuit terram multam: et statim exortum est: quoniam non habebat altitudinem terre: et quoniam exortus es sol exsternauit: et eo quod non habebat radicem exaruit. Et aliud cecidit in spinis: et ascendit spine et suffocauerunt illud et fructum non dedit. Et aliud cecidit in terra bonarum: et dabat fructum ascendente et crescente: et afferebat unum tricesimum: et unum sexagesimum: et unum centesimum. Et dicebat: Qui habet aures audiendi audiat. Et cum esset singularis: interrogauerunt eum hi qui cum eo erant duodecim pabula. Et dicebat eis: Vobis datum est nosse mysterium regni dei: illi autem qui foris sunt in pabulis omnia sunt ut videntes videant: et non videant: et audientes audiant: et non intelligant: neque puerant et dimittant eis pericula. Et ait illi: Nescitis pabula habere? Et quod omnes pabulas cognoscet? Qui seminat: verbum seminat. Hi autem sunt qui circa viam ubi seminat verbum: et cum audierint perfrustum venit sathanas et auferit verbum quod seminatum est in cordibus eorum. Et hi sunt similiter qui super petrosa seminant: qui cum audierint verbum: statim cum gaudio accipiunt illud et non habent radicem in se: sed tempales sunt deinde orta tribulatio et persecutio propter verbum perfrustum scandalizant. Et alij sunt qui in spinis seminant: hi sunt qui verbum audiunt et erumne seculi et deceptio diuitiarum: et circa reliqua percipiscunt introeuntes suffocant verbum et sine fructu efficiunt. Et hi sunt qui super terram bonam seminant: sunt qui audiunt verbum et suscipiunt et fructificant: unum tricesimum: et unum sexagesimum: et unum centesimum.

THEO. Licet mater dominus superius negligere videretur: tamen reueretur ea. Propter eam namque egreditur circa mare. unde dicitur: Et ita cepit docere ad mare. **BEDA:** Si enim euangelium Matthei inspicimus patet hanc doctrinam dominum ad mare eadem die qua superius in domo celebratum esse sermonem terminato. n. primo sermone continuo subiunxit mattheus dicens: In illo die exiit de domo sedebat ad mare. **HIERO.** Cepit autem docere ad mare ut locus docendi indicet auditores amarios fuisse et instabiles. **BEDA:** Relicta etiam domo cepit docere ad mare: quia relictam synagoga ad colligendam per apostolos populi gentilis multitudinem venit. unde sequitur: Et progre. est ad eum turba multa ita ut in nauem ascendens sederet in mari. **CHRY.** Quod non sine causa factum ostendit: sed ut post lenemine dimitteret: sed omnes auditores ante faciem haberet. **BEDA:** Prefigurabat autem hec nauis ecclesiam in medio nationum edificandam: in qua dominus dilectus sibi consecrat mansionem. Sequitur: Et dicebat illis in parabula. **HIERO.** Parabola est res natura discrepantium sub aliqua similitudine facta comparatio. Greco enim vocabulo dicitur similitudo: quando illud quod intelligi volumus per comparationes aliquas indicamus. Sic enim ferreum quod per am dicimus: quando dux ac forte desideramus intelligi: cum velocem ventis aut auribus comparamus. Loquitur autem turbis in parabolis more prudentie sue: ut qui celestia capere non poterant: per similitudinem terrenam audita percipere potuissent. **CHRY.** Erit enim per parabola auditentium mentem ut manifestum est sermonem faceret res visui ostendens. **THEO.** Et ut attentiores faceret auditores pericula parabolam proponit de semine quod est verbum dei. unde sequitur: Et dicebat illis in doctrina sua: non moysi: non prophetarum: quia suum predicat euangelium. Exiit seminas ad seminandum. Seminas autem christus est.

CHRY. Non aut loco exiit qui pñs exiit oibus z implet: s; habitu z dispensatione q nobis factus ē. pñnd o; p carnis amictu. Quia. n. nō valebam? ire ad eū pec- canis impediētibz iter nrm: ipse exiit ad nos. **Exiit** aut p;edicās pietatis seminare sermonē quē copiose loq̄bat. Nō aut inculcat sermonē eūdē in eo qd dicit: **Exiit** semi- nās ad seminandū. exiit enīz aliqñ seminās: aut vt faciat nouale: aut herbas malas euellat: aut aliqd aliud opet. Iste aut exiit ad seminandū. **BEDA:** Uel exiit ad semi- nandū cū post vocatā ad fidē sua parte synagoge electā ad vocationē q̄s gētiū grē sue dona diffudit. **CHRY.** Sicut aut seminās nō discernit terrā subiectā: s; simplr z absq; discretiōe semē mittit: sic z ipse oēs alloquit. Et ad hoc significādū subdit: Et dum seminat aliud cecidit circa viā. **THEOPHI.** Uide qd nō dixit q; pñcit il- lud in viā: s; qd cecidit q̄m seminat quātū in se est in ter- ram bonā pñcit: sed illa si sit mala corūpit verbū. Uta aut chūstus est: infideles aut sūt circa viā. l. extra chūstū. **BEDA:** Uel viā est mens sedulo malaz cogitationū motū trita: ne verbi semē in ea germinare sufficiat. Et iō quicqd boni seminis vicinā talis vie contigerit perit: z a demonibz rapit. **Uñ** sequit: Et uene. volu. ce. z come. il- lud. Recte aut demones volucres celi dicunt: siue q; ce- lestis spiritalisq; sūt nature: siue q; in acre habitāt. Uel q; sūt circa viā sūt negligētes z desides. Sequit: Aliud ve- ro cecidit sup; petrosā. Petrosā dicit duritiā pterue mē- tis: terrā leuitatē aīe obedientis: solē feruorē psecutionis scuitētis. Altitudo ergo terre que semē dei debuerat acci- pere pbitas est animi disciplinis celestibus exercitati: atq; ad obediēdū diuinit cloq̄s regularibus instruit. Petrosā aut loca q; vim radicis suscipiende nō hnt: illa sūt pcoria q; dulcedinetm auditi sermonis ac pmissis celestibus ad horā delectant: s; in tpe tētatiōis recedunt q; paz est in eis salutaris desiderij qd semē vite p̄cipiat. **THEOPHI.** Uel petrosi sūt q; modiciū adherentes petre. l. chūsto in quātū ad ips verbū recipiūt: postmo- dū abijciūt recedētes. Sequit: Et aliud cecidit inter spi- nas. p qd significat anime multa curantes: Spine enī cu- re sunt. **CHRY.** Alterius vero ponit terram bonam dicens: Et aliud cecidit in terram bonam. Secundum. n. pditionē terre ē differētia fructuū. Multa est aut dilectio seminātis ad hoīes qm z p̄mos cōmēdat: z scōs non reijcit: z tertijs tribuit locum. **THEOPHI.** Uide etiā quō mali sūt plurimi: z pauci q; saluant: q̄ta enīz ps seminis inuenit saluata. **CHRY.** Nō m̄ maior ps semi- nis occasiōe amittit seminātis: s; terre recipiētis. l. aīe au- diētis: z quidē materialis agricola hoc mō seminādo cō- grue iūsaret. Nō enī ignoat lapidē aut viā aut terrā spi- nosam: terrā pingue nō fieri. In rationabilib; vero nō est sic. Petrosā. n. possibile est fieri terrā pingue: z viā nō pcul- cari z destrui spinas: qd si fieri nō posset: nō ibi seminas- set. Per hoc ergo nobis tribuit pñie spem. Sequit: Et di- cebat q; habet aures audiēdi audiat. **HIERO.** Quoti- ens hec admonitio in euangelio aut in apocalypsi Ioan- nis interponit: mysticu hoc qd dicit atq; ad audiēdū dī- scedūq; insinuat. Aures. n. audiēdi sūt co: dīs z sensus in- terioris aures obediēdi z faciēdi q; iussa sūt. Sequit: Et cū eēt singularis interrogabat eū hī q; cū eo erant. xij. pa- rabolā exponere. z dicebat eis: **Mob** datū ē scire myste- riū regni dei. illis aut qui foris sūt in para. oia sūt. **BE- DA:** Quasi diceret: vos q; estis digni oia q; ad p̄dicatio- nē sūt cōgrua edoceri: parabolaz manifestationē addi- cetis. Ad istos aut pabolis versus sūt: q; digni nō sūt ad discere. ppter eoz maliciā: q; enī legis quā acceperāt obe- diētiā nō tenebāt: iustū sūt vt noui sermōis p̄cipitationē nō haberēt: s; ab vtroq; sūt alieni. Qñdē. n. per discipu- loz obediētiā q; per p̄riū indigni facti sūt reliqui mysti- ce doctrine. Postea vero inductiōe vo cis ppheticę eoz p̄fūdū nequitia tanq; a lōge p̄futatā. vñ sequit: Uel viden-

tes videāt z nō videāt: z audietes audiat z nō intelligit. Quasi. v. vt pphētia impleat q; hoc p̄dicat. **THEO.** Deus. n. eos fecit vidētes. i. intelligētes bonū. Ipsi vero nō vidēt volūtariē se fingentes nō videre ne p̄curant in corzigāt se tanq; sue salutē inuiderēt. Sequit: Neqñ puer. z vi. eis pec. **CHRYSO.** Sic ergo vidēt z nō vidēt: au- diūt z nō intelligūt. Qñ vidēt z audiūt: ptingit eis ex- gratia dei. s; qd vident z nō intelligūt: ptingit eis: q; gra- tiā recipe nolūt: sed oculos claudūt z fingūt se nō videre neq; dictis acquiescūt: z sic a peccatis nō mutant p hoc qd vidēt z audiūt: sed p̄trariū patiunt. **THEO.** Uel pōt aliter intelligi q; reliq; loquebat in pabolis: vt vidē- tes nō videant: z audietes nō intelligāt. Deus. n. dat vi- sum z intellectu his q; petūt: reliquos autē obcecāt: ne in maiorē redargutionē sūt eis: qd cū intelligerēt: noluerūt facere que oportet. vñ sequit: Neqñ cōuer. z vi. eis pec. **AVG.** de p̄cordantiā euā. Uel hoc intelligunt peccati- bus meruisse vt nō intelligerēt: z tñ hī ipm misericorditer eis factū vt peccata sua cognoscerēt: z pueri veniā mere- rēt. **HIERO.** Illis q; foris sūt i pabolis oia sūt: z fa- cta. l. z vba saluatori q; neq; i his q; opabat vñtib; neq; i eis q; p̄dicabat archantē eū cognoscere deū valēt. Iōq; ad remissionē peccatoz attigere nō valēt. **CHRY.** A- ut tñ nō loquebat eis nisi in pabolis: nec omnino loq; de- sūtebat: demōstrat q; his qui bono p̄pinqi sūt: eū in se- ipsis bonū nō habere: occultū tñ eis ostēdit. Cū aut aliq; cū reuerētia ac recto co: de accedit: occultū p̄revelationē psequit abundanter. Cū aut nō sana sentit: nec his q; mul- tis facilia sūt dignus fieri: nec etiā eoz auditu. Sequit: Et aut illis nescitis parabolā hāc: z quō oēs pabolaz cog- noscentis. **HIER.** Oportebat siquidē vt illi quibus in pabolis loquebat: requirerēt qd nō intelligerēt: z p ap- olos quos p̄emptos habebāt dicerēt mysteriū regni qd ipsi nō habebāt. **GLO.** Et iō dñs hec dicens: ostēdit oportere eos z hāc p̄mā z oēs pueniētes pabolaz intelli- gere. ppter qd exponēs subdit: Qui seminat verbum se- minat. **CHRY.** Et quidē pphēta doctrinā p̄p̄t plan- tationi vinee cōparauit: hō seminationi: manifestans per hoc q; breuior est nūc z faciliōr obediētiā z statim fru- ctū dabit. **BEDA:** In hac aut dñi expositiōe oēs eoz q; audire verba salutis potuerūt si ad salutē puenire neq; unt v̄stantia cōp̄rehēdit. Sūt namq; q; verbū qd audiūt nulla fide: nullo intellectu: nulla saltē tentandi vtilitatis occasiōe p̄cipiunt: de quibus dicit: Hi aut sūt q; circa viā. **Lordibus** enī eoz mandatū verbū: p̄festum imundi sp̄s q̄si vie trite volucres semē eripiunt. Q̄t q; auditi verbū vtilitatē pbat z desiderij gustant: sed ne ad id qd pbat pueniāt: alios huius vite aduersa terrēdo: alios p̄p̄ta blandiēdo retardāt. de quoz p̄mis dicit: Et hī sūt simi- liter q; sup; petrosā. De alijs dicit: Et aliq; sūt q; in spinis. Spine aut diuitie vocant: q; cogitationū suaz pactioni- bus mētē lacerāt: z cū vsq; ad peccatū p̄trabūt q̄si inflico- vulnere cruentāt. Dicit aut: Et erūne seculi z deceptio vi- uitiaz. Quēcūq; n. supuacu v̄uitiaz: decipit appetitū neceffe est mox curarū erūna p̄tinuaz affligat. Addit aut: Et circa reliq; cupie. q; q; mandatis dei p̄ceptis circa re- liqua cupiscēs aberrat: ad gaudiū beatitudinis nō pōt attingere. Suffocāt aut huiusmōi cupiscētē v̄bū: q; bo- nū desiderij ad qd intrare nō sūnt: q̄si additū statū vita- lis necant. Excipiunt aut ab his hominū differētijs gēti- les q; nec audire verba vite merent. **THEO.** Eoz vo- q; semē suscipiūt pueniēter rursus tres sunt gradus. vñ se- quit: Et hī sūt q; sup; terrā bonā semī. Qui in centū fructū car: sūt q; pfecti z obediētē hnt vitā vt virgines z erem- ite. Qui aut in lx. q; mediocriter se hnt: vt p̄nēces z q; in cenobio sūt. Qui aut. xxx. q; parui qd sūt fm p̄p̄tā v̄i- tū fructū ferētēs: vt laici z q; in p̄iugio sūt. **BEDA:** Uel xxx. fructificat cū aliq; fidē sancte trinitatis electoz: co- dibus insinuat. lx. cū p̄fectionē docet bone opatiōis: cē- nū cū celestis

tum cū celestis regni simla demonstrat. Cū nāqz cōpu-
tando in dextera trāserunt. vñ recte in significatiōe ponū-
tur perpetue beatitudinis. Terra aut bona est electorū cō-
scia q̄ oibus p̄dictis tribus terris p̄ria facit: qz cōmēda-
tū sibi semē verbi libentē excipit: et exceptū inter aduersa
et p̄spera p̄stanter ad fructus vsqz ad tpa p̄seruat. **HIE-
RO.** Uel fructus terre in. xxx. et lx. et centesimo contine-
tur: hoc est lege et prophetia et euangelio.

Et dicebat illis: Nunqd venit lucerna vt sub
modio ponat aut sub lecto? Nōne vt sup cādelab-
rū ponat? Nō ē. n. aliqd absconditū qd nō mani-
festet: nec factū est occultū qd nō veniat i palā. Si
qz hz aures audiēdi audiat. **Et dicebat illis:** Vide
te qd audiat: In q̄ mēsurā mēsi fueris remetiet
vobis: et adjiciet vobis. Qui. n. hz dabit illi: et qui
nō habet etiā qd habet auferetur ab eo.

CHRY. Post interrogatiōē discipulorū de pabola
ac explanationē bñ subiūgit. **Et dicebat illis:** Nūquid ve-
nit lucerna vt sub modio ponat aut sub lecto: nōne vt su-
per cā. po. q̄st. o. ppter h̄ pabola dicta ē: nō vt manifesta
maneat aut occulta: tāq̄ sub modio aut sub lecto: sed vt
dignis manifestet. Lucerna in nobis ē intellectualis na-
tura q̄ p̄pōrtiōē illuminatiōis aut clare appareret: aut
obscure. Si. n. meditatiōes q̄ nutritiū lumē: ac reco: datio-
nes in q̄b̄ lucerna talis accēdit: negligat: mox extinguit.

HIERO. Uel lucerna verbū est de tribus semib? Mo-
dius aut lectus audit? est inobediētia. Cādelabzū apli
sūt quos illuminavit verbū dei. vñ sequit: Nō est. n. aliqd
absco. Absconditū et occultū: pabola seminis ē. In palam
vō venit dū a dño tractat. **THEO.** Uel h̄ dñs discipu-
los monet lucidos eē scdm vita et cōuersationē. q. o. Si
cū lucerna ad lucendū ponit sic ad vitā nram oēs ispiet
ent: Itaqz studete bonā vitā h̄re et nō in angulis sedatis
sz lucerna estote. Lucerna. n. nō sub lecto: sz supra cāde-
labzū posita lucet. Quā qdā lucerna necesse ē ponere su-
pra cādelabzū. i. in altitudinē p̄uersatiōis que fin deū est
vt et alijs lucere valeat: non sub modio. i. circa gula: neqz
sub lecto. i. ocio. Nemo. n. qui elicit studet et requiē diligit:
pōtē lucerna oibus lucēs. **BEDA:** Uel qz tps vite no-
stre sub certa diuine p̄uistiōis mēsurā p̄tinet: recte modio
cōparat. Lect? vero aie corpus ē: i quo tēporaliter habi-
tas quiescit. Qui ergo amoret vite tēporalis et illecebrarū
camaliū occultat verbū dei: modio vñ lecto lucernā opit
Supra cādelabzū aut ponit lucernā: q̄ corpus suū mini-
sterio verbi dei subijcit. vñ his verbis typice figurā o-
cer p̄dicādū. vñ sequit: Nō. n. aliqd ē absconditū qd nō re-
uelet: neqz factū est occultū qd nō in palā veniat. Quasi
o. nolite erubescere euāgelii: sz inter tenebras p̄secutorū
lumen verbi dei supra corpis vñ cādelabzū leuate: fixa
mēte retinētes illū diē quo illuminabit de? abscondita re-
nebrarū. Tunc. n. et vos laus et aduersarios pena manet
eterna. **CHRY.** Uel aliter: Nō est aliqd absconditū. q. o.
Si vos cū diligētia vitā duxeritis: accusatiōes lucernaz
vram nō poterūt obubzare. **THEO.** Unusqz enim
nrm seu bonū aliqd seu malū in p̄terito fecerit manifesta-
tur in p̄sentia et multo magis in futuro. Quid. n. est deo
occultus: sz tñ et ipe manifestatus est in carne. Sequitur:
Siquis hz aures audi. au. **BEDA:** Id est si qz hz sensū
intelligēdi verbū dei: nō se subtrahat: nō auditū ad fabu-
las p̄tinet: sz his q̄ veritas dixit: accommodet aurē scri-
bandi: manus implēdi: linguā p̄dicādi. Sequit: **Et dice. il-
lis:** Videte quid audiat. **THEOPHI.** Ut scilicet ni-
hil eoz q̄ vobis a me dicit subterfugatis. In q̄ mēsurā
mensurati fueritis: remetiet vobis. i. quātālibet mēsurā intēti-
onis introductis: tantā recipietis vilitatē. **BEDA:**
Uel aliter: Si solerter oia q̄ valeat bona facere ac p̄missis
intimare studeritis: aderit diuina pietas q̄ vobis et in p-

senti sensū alioz capiedi ac potioz gerēdi effectū cōse-
rat: et in futuro eternā retributionē adjiciet. Et iō subdit:
Et adjiciet vobis. HIERO. Uel aliter: Scōz mēsurā fidei
vnicuiqz p̄uidit intelligētia mysterioz: et sciētie etiā adij-
cient virtutes. Sequit. Qui. n. hz dabit ei. i. qui fidē: ha-
bebit virtutē: et qui hz opus verbi: habebit et intelligētiā
mysterij. Et qd nō hz ecōtra fidē: deficit virtute: et qd nō hz
opus verbi: eius intelligētia caret: et qd nō intelligit tā audi-
tū p̄didit. **CHRY.** Uel aliter: Qui hz. s. affectū et volūta-
tē audiēdi et p̄cedi: dabit ei. Qui vero nō hz diuini audi-
tus desiderii: et qd p̄tingit h̄re scripte legis auferet ab eo
BEDA: Nōnunq̄ enī lector: ingeniosus negligendo se:
p̄uat se sapia: quā tardus ingenio studiosius elaborādo
deglustat. **CHRY.** P̄t̄ aut ideo dicit qd nō hz: qz verita-
tem nō hz. dicit aut qd hz ppter hoc q̄ mendaciū hz. pu-
tat enī aliquid se h̄re qui mendacis intellectus existit.

Et dicebat: Sic est regnū dei: quēadmodū si
hō iacet semē in terrā et dormiat et exurgat nocte
et die: et semē germinet: et increscat dum nescit ille.
Ultro. n. terra fructificat p̄mū herbā: deinde spi-
cā: deinde plenū frumētū in spica. Et cū ex se pdu-
xerit fructū statim mittit falcē quoniā adest messis.

CHRY. Posuit supra parabolā de tribus seminib? di-
uersimode p̄ditis: et vno saluato: cuius fin p̄pōrtiōē fi-
dei et opatiōis tres differētiās oñdit. h̄ vero pabolā po-
nit solū de saluat. vñ dicit: **Et dicebat:** Sic est regnū dei
quēadmodū si hō iacet semē in terrā. **HIERO.** Regnū
dei ecclia est q̄ regit a deo: et ipa regit hoies: et p̄rias vir-
tutes et vitia calcat. **CHRY.** Uel regnū dei dicit fidē q̄
est in ipm ac dispensatiōē humanitatis: qd qdē regnū ē
sicut si iacet homo. Ipse. n. exis deus et dei filius hō in
cōmutabiliter factus. p nobis: terrā seminavit. i. totū mū-
dū verbo diuine cognitionis illuminavit. **HIERO.** Se-
men. n. verbū vite ē: terra corda humana: et dormitio ho-
minis mors est saluatoris. Exurgit semē nocte ac die: qz
post somnū christi: numerus credentiū p aduersa et p̄spe-
ra: magis magisqz germinabat in fide: et creuit in opere.

CHRY. Uel exurgit ipe christus q̄ sedebat expectās
p̄loganimitatē q̄ recipietes semē fructificaret. Surgit aut
i. beniuolētie sue verbo ad fructificationē nos erigēs per
arma iusticie a dextris q̄bus significat dies: et a sinistris
q̄bus significat nox p̄secutionis. p̄ bec. n. semen germinat
nec arefcit. **THEO.** Uel aliter: Christus dormit. i. ascē-
dit in celū: vbi sz dormire videat: surgit tñ nocte cū p̄tēta-
tiōes nos erigit in suā cognitiōē: die vero cū p̄p̄ oīes
nostrā disponit salutē. **HIERO.** Q̄ aut dicit: Dū nescit
ille. tropica est locutio. i. nescire nos faciat qd fructū vsqz
in finē afferat. **CHRY.** Uel dicit: Nescit ille: vt oñdat li-
berā volūtātē eoz q̄ verbū suscipiūt: volūtati. n. n̄re cō-
mittit opus: et nō totū ipe solus operat: ne bonū inuolū-
tariū videat. vñ subdit: Ultro. n. terra fructificat. i. nō ne-
cessitate coacta sz p̄p̄riā volūtātē: sz volūtātē adducit ad
fructificandū. P̄mū herbā **HIERO.** Id est timor ē.
Initiū. n. sapiētie timor dñi. Deinde spica. i. penitētia la-
chrymosa. Deinde plenū fru. i. spi. i. charitatē: plenitudo
n. legis ē charitas. **CHRY.** Uel p̄mū herbā fructifi-
cat in lege nature paulatim ad p̄fectū crescēs. postmodū
pducit spicas in manipulū colligēdas: et in altari dño of-
ferēdas in lege. i. moysi. postea plenū fructū in euāgelio.
vñ qz nō solū oportet nos frondere p obediētia: sz cē p̄u-
dentes: et q̄si barūdinis spicas erectos p̄sistere de ventis
agitantibus nō curantes. Oportet nos etiā aiam curare
p assiduitatē memoriē: vt tanq̄ spicas fructū gestemus. i.
operatiōē virtutis cōpletā demonstramus. **THEO.**
Herbā enī germinamus cū principiū boni oñdim? deinde
de spica cū resistere tērationibus possum? deinde fructū
cū p̄fectū qd operat. Sequit: Et cū ex se pduxerit fructū

statim mittere fal. qm̄ adest messia. **HIERO.** Falx ē mox
v̄l iudiciū: qd̄ fecit oīa: messis p̄sumatio seculi. **GRE-**
GO. Vel aliter: Semē homo iactat i terrā: cū cordi suo
bonā intētiōē inserit. Dormit aut̄ q̄ iam in spe boni ope
ris q̄scit. Nocte vero exurgit ac die: q̄ inter aduersa 7 p̄
spera p̄ficat: dū ille nescit q̄ adhuc metiri incrementa sua
nō valet: 7 tū p̄cepta v̄tus ad p̄fectū ducit. Cū igit̄ deside
ria bona concipimus: semen in terram mittimus. Cum re
cte opari incipim̄: herba sum̄. Cū ad p̄fectū boni opis
crescim̄: ad spicā puenim̄. Cū in eiusdē opis p̄fectiōē so
lidamur: tā plenū frumentū in spica p̄ferim̄.

**Et dicebat: Cui assimilabimur regnū dei: aut
cui pabole cōpabimur illud: Sicut granū synapis
qd̄ cū seminātū fuerit in terra minus est oibus se
minibus q̄ sūt in terra: 7 cū natū fuerit ascēdit i ar
borē: 7 sit maius oibus olerib̄: 7 facit ramos mā
gnos: ita vt possint sub vmbra eius aues celi hīta
re. Et talibus multis pabolis loq̄bat eis verbū p
ut poterant audire. sine pabola aut̄ nō loquebat̄
eis. **Seorū** aut̄ discipulis suis differebat omnia.**

GLO. Postq̄ posuit de fructificatiōe seminis euāgelij
hic subiūgit aliā pabolā ad ostendendā excellētā doctri
ne euāgelice ad oēs alias doctrinas. vñ dicit̄: Et dicebat
Cui assimilabimur regnū dei? **THEO.** Paruissimū qd̄
est fidei verbū: Crede in deū 7 saluus eris. s̄ sparsa super
terrā: p̄dicatio dilata ē 7 augmētata: ita vt celi volati
lia. i. p̄tēplatiui hoīes 7 alti intellectu 7 cognitiōe sub
habiter. Quātū n. sapiētes gentiliū relinq̄ntes sapiāz sub
p̄dicatiōe euāgelij requeuerūt. omniū igit̄ maior p̄dicatio
facta est. **CHRY.** Et etiā qd̄ fuit hoīb̄ in breuib̄ ser
monibus nūciatū sapia que iter p̄fectos dicit̄: dilatauit
sup oēs f̄mōnes: q̄ nihil maius est hac v̄tate. **THEO.**
Ramos aut̄ magnos fecit. quidā. n. aploz in Roma: 7 q̄
dam in indiā: 7 quidā i alias terre p̄tes sūt diuisi sicut ra
mi. **HIERO.** Vel semē istud minū ē timore: magnū
aut̄ in charitate: q̄ est maior oibus oleribus: q̄ deus cha
ritas est: 7 oīs caro fenū. fecit aut̄ ramos misericordiē 7
cōpassiōis: cū sub vmbra paupes christi: q̄ sūt celi aialia
delectat hītare. **BEDA:** homo aut̄ q̄ semināt a plerisq̄
saluator: ip̄e intelligit̄: ab alijs aut̄ ip̄e homo seminans in
corde suo. **CHRY.** Postea vero **Marcus** breuitate
gaudēs: ostēdens pabolaz naturā subiūgit: Et talib̄ mul
tis pabolis loq̄bat eis verbū. put po. audire. **THEO.**

Qm̄. n. turbe erāt indocte a comestibilibus 7 p̄suetis nō
minib̄ instruit eas: 7 p̄pter hoc subdit̄: Sine pabola aut̄
nō loquebat̄ eis: vt. s̄. mouerent ad accedendū 7 interrogā
dū. Sequit̄: **Seorū** aut̄ discipulis suis differebat oīa. s̄.
de q̄bus interrogabāt vt ignozātes: nō simpliciter oīa tā
manifesta q̄ imānifesta. **HIERO.** Illi enī digni erant
seo: sum audire mysteria in penetrāli in timore sapie: qui
remoti a cogitationū malaz tumultibus in solitudine v̄r
tutū pmanebāt. Sapia. n. in tempore ocū percipitur.

**Et ait illis: in illa die cū sero eēt factū: Transe
amus p̄tra. Et dimittētes turbā assumūt eū ita vt
erat i nauī 7 alie naues erāt cū illo. Et facta ē p̄cel
la magna vēti: 7 fluctus mittebat in nauim̄: ita vt
impleret̄ nauis. Et erat ip̄e in puppi sup ceruical
dormiēs: 7 excitat eū: 7 dicit illi: Magister: nō
ad te p̄tinet q̄ perim̄? Et exurgēs cōminat̄ est vē
to: 7 dixit mari: Tace: obmutesce. Et cessauit ven
tus. Et facta ē trāq̄llitas magna. Et ait illis: Quid
timidi estis? Necdū habet̄ fidē: Et timuerūt timo
re magno: 7 dicebant ad alterutrū: Quis putas est
iste: quia mare 7 ventus obediunt ei:**

HIERO. Post doctrinā de hīne ad mare venerunt 7
fluctibus turbant̄. vñ dicit̄: Et ait illis in illa die cū sero
eēt factū trāseam̄? **REMI.** Tria. n. legis dñs habuisse
refugia. s̄. nauis: montis: 7 deserti: quotiēs a turbis cōpi
mebat̄ ad aliqd̄ istoz refugiebat. Cū ergo vidit dñs tur
bas multas circa se: eaz ip̄o ruitatē q̄ hō volēs dedi
nare iussit discipulos suos trāsfretare. Sequit̄: Et dimi
tur. asu. e. ita vt erāt in nauī. **CHRY.** Discipulos qd̄
assūpsit dñs vt vīsores fierēt futuri miraculi: s̄ solū ip̄os
assūpsit: ne aliq̄ cognosceret ipsos eē tā modice fidei. vnde
ad ostendendū q̄ sepatim̄ aliq̄ trāsfretabāt: subiūgit: Et alie
na. e. cū illo. Ne aut̄ supbiret discipuli q̄ eos solos assūp
serat: piclitari eos p̄mittit. Et vt etiā p̄ hoc disceret̄ tēta
ones v̄riliter sustinere. vñ sequit̄: Et sa. ē pro. ma. Ut aut̄
futuri miraculi maiorē eis ip̄imāt sensū: dat tps timori
dormiēdo. vñ sequit̄: Et erat ip̄e in pup. su. cer. dor. Si. n.
vigilasset: aut nō timuisset neq̄ rogasset tēp̄tate ora: aut
eū aliqd̄ tale facē nō putasset. **THEO.** Dimisit q̄ eos icide
re in timore: piclitatiōis: vt ei virtutē in seip̄is cognosce
rēt: q̄ alios ab eo b̄nficiatos videbāt. Dormiebat aut̄ sup
cer. nauis lignēū siquidē. **CHRY.** Ostēdes suā humi
litatē: 7 ex hoc multā sapiām docēs. Nō dū aut̄ discipuli
qd̄ circa eū existebāt eius gloriā cognoscebāt. 7 qd̄ q̄ tur
gēs poterat ventis impare credebāt: s̄ q̄ q̄scēs seu dor
miēs nequaq̄. Et iō sequit̄: Et excitat eū 7 dicit ei. Mag
ister nō ad te p̄tinet q̄ perim̄? **THEO.** Ip̄e aut̄ exurgēs: cōmi
nat p̄mo qd̄ vento: q̄ maris tēp̄tate 7 fluct̄ faciebat
7 hoc est qd̄ subdit̄. Et exurgēs cōmi. ē vēto. deinde vero
p̄cipit mari. vnde sequit̄: Et dixit mari: tace: obmutesce.

GLO. Ex cōmōtiōe. n. maris qd̄ sonitus p̄surgit: qui
videt̄ eē qd̄ maris locutio piculū cōminat̄is: 7 iō p̄uoc
antes sub qd̄ā metaphora trāq̄llitatē imperat taciturni
tatis vocabulo: sicut 7 in cōhibitiōe vento: q̄ sua violē
tia mare turbat: cōminatōem noiauit. Solēt. n. p̄tatem
hīntes eos q̄ violētia pacē hominū turbāt: cōminatōe
penaz refrenare. Per h̄ ergo dat̄ intelligi: q̄ sicut rex ali
qd̄ pōt cōminatōe violētes cōp̄imere 7 suis edict̄ mor
mur subiecti ppli mitigare: ita christus rex vniuersē crea
ture ex̄tis: sua cōminatōe vētoz cōhibuit violētia 7 ma
ri taciturnitatē indixit: 7 statim ē effectus secur̄. Sequit̄
enī: Et cessauit vē. cū. s̄. fuerat cōminat̄. Et facta ē trāq̄l
tas magna. s̄. in mari: cui taciturnitatē idixerat. **THEO.**
Cōminat̄ ē etiā 7 discipulis tanq̄ fidē nō hīntib̄. Sequit̄
enī: Et ait illis: Quid timidi estis: necdū habetis fidē: Si
enī habuissetis fidē credidisset q̄ etiā dormiēs suare eos
ponuisset incolumes. Sequit̄: Et timuerūt timore magno
7 dicebāt ad alterutrū: Quis putas est iste: q̄ ventū 7 mare
obediūt ei? Etenī dubie habebāt se erga eū. Inquāt̄ enī
iussu mare placauit: nō baculo vt moyses: nō p̄b̄ vt be
lise? iō: danē: neq̄ arcam vt iesus naue: s̄ h̄ vere de
us videbat̄: fm̄ vero q̄ dormiebat homo. **HIERO.** My
stice enī uero puppis ecclie est initiū: in q̄ dñs cōp̄alitor
dormit: q̄ nūq̄ dormit q̄ custo dīt israhel. puppis. n. mox
tuis pelibus viuos p̄tinet: 7 fluctus arceret: 7 ligno solidat̄
i. cruce 7 morte dñi ecclia saluat̄. Ceruical corpus dñi est
cui diuinitas sicut caput inclinata est. Vēti? aut̄ 7 mare:
demonēs 7 p̄secutores sūt: q̄bus dicit̄: tace: q̄ cōp̄e
dicta regū iniquoz vt voluerit. Tranquillitas magna ē
pax ecclie post p̄sura: siue theozica post vitā actiua. **BE
DA:** Vel nauicula quā ascēdit: passiōis arbor̄ intelligit̄
p̄ quā fideles ad securitatē securi littoz is pueniūt. Alie na
ues q̄ fuisse dicunt cū dño: illos significat qui fide onice
cruci ibuti sūt: nō tū turbine tribulationū pulsati. Uelp̄
tationū pcellas serenitate pacis viuunt. Discipulis aut̄
nauigantib̄ christ̄ obdormiuit: q̄ fidelib̄ futuri regni de
tem meditantib̄ tps onice passiōis aduenit. vñ h̄ sero fa
ctū fuisse p̄b̄bet: vt solis occubitu nō sola dñi dormitio
s̄ ip̄a discedētis lucis hora significet. Ascēdente aut̄ illo
puppim crucis: fluctus blasphemātiū p̄secutorz assurgit
demoniacis

demoniaci excitati pcellis: qd' in nō ipi' patiētia turbat: s; discipuloz ibecillitas pcutit. Excitat aut discipuli dñz: q; cui' morte viderat: maximis votis resurrectionē qrebat. Uēto exurgēs pminat: ē: q; resurrectionē celebrata diabolū supbia strauit. Mare silere pcepit: q; iudeoz rabie resurgēdo cecidit. Discipuli aut arguūt: q; p' resurrectionē exprobauit eis incredulitatē eoz. z nos quoq; cu; signo dñice crucis inbuti: seculū relinque disponim': nauē cum iesu pscendim': mare trāsire conamur. s; nobis nauigātib; inter equozis fremitus obdozmit: qñ inter medios virtutū visus: v' inundo z spiritū vel hominū p'auoz vel ipsaz n'arū cogitationū impetis amoris flāma refri gescit. Uēit inter huiusmodi p'ocellās illū sedulo excite mus: mox tempestatē cōpescit: refundit tranquillitatem portum salutis indulget. Capitulum .V.

Et venerūt trās fretū maris in regionē gerazenoꝝ. Et exiit ei de nauī statiz occurrit de monumētis hō in spū inundo: qui domiciliū hēbat in monumētis. Et neq; catbenis iā qsq; poterat eū ligare: qñ sepe cōpedibus z catbenis vic' dirupisset catbenas z p'pedes p'minuisset: z nemo poterat eū domare. Et sp' die ac nocte in monumētis z in mōtib' erat clamās: z p'cidēs se lapidib'. Vides aut iesu a lōge currūt z adorauit eū: z clamās voce magna dixit: qd' mibi z tibi iesu fili dei altissimi? Adiuo te p' deū ne me torqas. Dicebat. n. illi: Exi spūs imūde ab hoīe isto. Et interrogabat eū: Qd' tibi nomē ē? Et dicit ei: Legio mibi nomē ē: q; multi sum'. Et deprecabāt eū multū ne se expelleret extra regionē. Erat aut ibi circa mōte grex porcoꝝ magnus pascēs in agris. Et deprecabāt eū spūs dicētes: Mitte nos in porcos vt in eos introeamus. Et p'cessit eis statim iesus. Et exiit spūs imūdi introierūt in porcos: z magno impetu grex p'cipitatus est in mari ad duo milia z suffocati sūt in mari. Qui aut pascebat eos fugerūt z nūciauerūt in ciuitate z in agros. Et egressi sunt videre qd' eēt facti: z venerūt ad iesu: z vidēt illū: qd' ademonio vexabāt sedentē vestimē z sane mētis: z timuerūt. Et narrauerūt illis qd' viderāt q'liter factū eēt ei qd' demoniū habuerat: z de porcis. Et rogare cepērūt eū: vt discederet de finib' eoz. Cūq; ascendērat nauē: cepit illū deprecari qd' a demonio vexatus fuerat vt eēt cū illo: z nō admittit eū: sed ait illi: Vade in domū tuā ad tuos: z annūcia illis quāta tibi dominus fecerit: z misertus sit tui. Et abiit et cepit predicare in decapoli quanta sibi fecisset iesus: z omnes mirabantur.

THEO. Quia qui in nauicula erāt pquirebāt adinui eēt: Quis putas est iste inimicorū testimonio pfirmat quis eēt. Accessit. n. demoniac' p'fiter ipm eē filiū dei. Ad qd' narrādū euāgelista accedēs dī. Et vene. trās fre. ma. in reg. gerazenoꝝ. BEDA: Geraza est v'bz i signis arabie trās iordanē iuxta montē galaad: quā tenuit tribus manasse: nō lōge a stagno tyberiadis: i qd' porci p'cipitati sūt. CHRY. Sed tñ neq; gerazenoꝝ neq; gerazenoꝝ ex q' sita scriptura p'tinet: sed gergesinoꝝ. gergaza. n. ciuitas ē iudee: z nequa q' in ea est mare. gergaza vero arabie ciuitas est: neq; mare neq; stagnum p'rimū hñs. Et netā euidens mendaciū euāgeliste dixisse viderant: viri taz diligēt sci

entes q' circa iudeā erāt: gergese qd' ē aq; gergese antiq' ciuitas fuit: nūc tyberias nūcupata: circa quā p'cipitū ē cūpōsitū stagnum. Sequit'. Et exi. ei de na. sta. occur. ei de monu. homo. AVG. de cō. euā. Cū Matthe' dicat duos fuisse: marcus z lucas vñ cōmēnorāt: vt intelligas vñ eoz fuisse p'sone alicuius clarioris quē regio illa maxime dolebat. CHRY. Vel videt q' mare' z lucas illud qd' erat miserabili' narrauerūt: z ppter hoc diffusius qd' illi ptingebat enarrāt. Sequit'. n. Et neq; cathe. iā q' q' cū po. ligare. Dixerūt ergo simplr demoniacū: numerū nō q' rendo: v' vt virtutē maiorē oñderēt operātis. Nā q' vñ talē curauerat: nō erat ei impossibile multos alios curare. nec tñ h' dissōnātia demonst'at. Nō. n. dixerūt q' vnus solus erat: qd' si dixissent: Mattheo p'dicere viderent. Dabitabāt aut in monumētis demones: erronē dōgma multis volētes imittere q' decedētū a se i demones puerbebāt. GREGO. Nūc. Parauerat aut se cetis demonū ad resitēdū diuine potestati. Cū aut appropinqret qd' potestātē habet sup oīa exclamāt eminētē ei' virtutē. vnde sequit'. Vides aut iesu a lon. cucur. z adora. eū: z cla. vo. magna z dī. ei: qd' mī. z tibi iesu fili dei altissimi. CYRIL. Vide demonē duplici passiōe diuisū: audacia z timore relucet: z oīat: q'si questionē aliquā intentās vult scire qd' si bi z iesu cōc. q. d. qua de eā eq' cis me ab hoibus cu; sint mei? BEDA: Que aut ipietas ē iudeoz eū dicere i p'ncipe demonioꝝ eiecisse demonia: quē z ipsa demonia fatent nihil secū habere cōe. CYRIL. deinde oīas subiūgit: Adiuo te p' deū: ne me torqas. emissione. n. reputabat tormentū: vel etiā inuisibiliter torquebat. CHRY. Quāuis. n. mali sint demones: sciūt tñ q' ipos ppter peccata expectat vltimo aliq' pena. q' vero nō dū eis tps vltime pene aduenerat: firmissime cognoscebāt: maxime cū pmissū eēt eis hoibus cōmiseri. s; q' christus cōprehēderat eos tāta mala ppetrare: putabāt q' ppter factorū excessum vltimū punitiōis tps minime expectaret: ppter hoc supplicāt ne torqant. BEDA. Magnū. n. tormentū est demonia lesione hoīs cessare: z tāto dimittit grauius quanto possidet diutius. Sequit'. n. Dice. n. illi: Exi spūs im. ab ho. isto. CYRIL. Attēdens inexpugnabilē virtutē xpi: cōquasiat sathanā: cui verba christi sūt ignis z flāma: fm q' psalmista dicit: Liqfacti sunt montes a facie dei. i. sublimis z supbe virtutes. Sequit'. Et iter. eū qd' tibi nomē est? THEO. Interrogat qd' dñs nō v'ripe sci ret: s; vt ceteri sciant multitudinē habitantiū demonum. CHRY. Ne si ipse diceret q' multi sūt: incredibile fieret. vult ergo q' ipsi p'steant: q' multi erāt. vñ sequit'. Et dī. ei: legio mī. nō. est: q; mul. sumus. Nō dicit determinatūz numerū s; multitudinē. nō. n. pdest ad sciaz exq'sitio numeri. BEDA: Cōfessa aut publice peste quā furēs tolerabat: virtus curātis gratior apparet. Sed z nri tps sacer dotes q' per exorcismi gratiā eicere nō vñ solēt dicere patientes nō aliter valere curari: nisi quātū sape possunt oē qd' ab imundis spiritib' visu: auditu: gustu: tactu: v' alio quolibet corporis aut animi scū vigalates dormiētēve ptulerint: p'stendo patēt exponāt. Sequit'. Et preca. eū. mul. ne se expel. extra regionē. CHRY. Aut vt lucas dicit: in abyssū. Abyssus. n. est separatio hui' mūdi. p'merent. n. demones mitti ad tenebras exteriores diabolo z suis angelis pparatas. Hoc aut christus facere poterat: p'misit tñ eos in hac terra eēne absentia tētatoris: hoīes corona victorie p'ziaret. THEO. Et vt nobiscū pugna tes: nos p'tiores p'stituat. Sequit'. n. Erāt aut ibi cir. mō. grex por. mag. pascēs. AVG. de cō. euā. Qd' dicit marcus circa montes fuisse gregē: Lucas aut in monte: nihil repugnat. Grex. n. porcoꝝ: tā magnus fuit vt aliqd' ei' eēt in monte: z aliquid circa moniē. Sequit'. Et de p'ca. eū spī. dī. Mitte nos in por. vt in eos introeamus. REMI. sup' per mattheū: Jccireo aut intrauerūt in porcos nō spōte: s; petierūt vt eis pcederet: vt demonst'aret q' nō possunt

nocere hoib: nisi pmissioe diuina. Ideo aut nō petierūt mitti in hoies: qz illū cui virtute toz qbant: humanā spē cū gestare videbāt nec petierūt vt in pecora mitterent: qz velut mīda aīalia in tēplo dei offerebant. Petierūt vt in porcos mitterent: qz nullū animal est imundius porco: z demones sp in spurcijs delectāt. Sequit: Et pcessit eis statim iesus. **BEDA:** Ideo qdē pmissit: vt p iūfectionē porcorū hoibus saluū occasio pbeat. **CHRY.** Volēs furia quā hoies habēt demones oībus demonstrare: z q multo peiora vellēt hoibus infligere si possent: virtute nō ipediti diuina. Et qz in hoibus hāc demonstratiōe fieri eius pietas nō ferebat: ipsos in porcos intrare pmissit vt in illis virtus z furor demonū videat. Sequit: Et exē. spūs imundi. **TITVS.** fugā aut arripuerūt pastores ne cū porcis periret: z huiusmōi terrore ciuib: intulerūt vñ sequit: Qui aut pasce eos. Illos aut ad saluatiōē adduxit oīni necessitas. frequēter. n. cū deus hoies dānat in rebus possessis: pferit bñficiū aīabus. vñ sequit: Et ve. ad Je. z vi. illū q a de. vera. se. i. iuxta pedes a qbus nactus erat saluū: quē antea nec carbene cōpescere poterat: vestitū z sane mētis q pīnuo nudus erat: z obstupuerūt. vñ sequit: Et ti. hoc igit miraculū pīm vīuū: pīm verbis cōperit. vñ sequit: Et nar. illi q vide. **THEO.** Stupentes aut ppter miraculū qd audierāt timuerūt: z ppter hoc deprecant ipz vt ab eoz recedat finib: z hoc ē qd subdit: Et rogare eū cepe. vt disce. a fin. eoz. timebant. n. ne aliquē tale aliqd paterent. Cōtristati. n. de porcorū pditione pīnāz renuūt saluatiōis. **BEDA:** Vel pscij fragilitatis pprie: pīnā dñi se iudicabat indignos. Sequit: Cūqz ascen. na. ce. illū deprec. qui a demo. vera. fue. vt ef. cum illo. **HIERO.** Timebat. n. ne aliquē inueniētes eū demones reintraret in eū. dñs vero remittit eū in domū suā innuēci ei q quīs ipse pīs nō esset: tñ sua virtus ipm custodierat: simul etiā vt curatus alijs. pfit. vñ sequit: Et nō admī. euz: sed ait illi: vade in do. tuā ad m. z nūcia illis qta ti. dñs fecit. z mī. sit tui. Vide saluatoris humilitatē nō dixit: de nūcia oīa q feci tibi: sed oīa q fecit tibi dñs. sic z tu cū ali quid boni feceris: nō tibi sed deo attribuas. **CHRY.** Iz aut alijs sanatis preceperit nemini dicere: puenienter tñ hūc pcepit q annūciat: qm oīs illa regio demonibus detenta sine deo manebat. **THEO.** Ipse igit pcepit pdi care: z oēs mirant: z hoc est qd sequit: Et cep. pēdicare. **BEDA:** Mytice aut gerasa siue gergese vt qd legūt: colonū egiēs siue aduene appropināns interpretat: qz gē tñ ppls z hostē de corde repulit: z qui erat lōge factus ē ppe. **HIERO.** hic aut demoniac: desperatissimū gē tñ ppls est: nec lege nature: nec dei: nec humano timore alligatus. **BEDA:** Qui in monumētis habitabat: qz imoz tuis operib: hoc est in peccatis delectabat: sp nocte ac die furebat: qz in pspers z aduersis a seruitio maligno: rñ spīrituū nō cessabat. sed per operum feditatē quasi in monumētis iacebat. p factū supbie in mōtib: errabat p verba durissime infidelitatis qsi lapidib: se pēdebat. Dicit aut: Legio mibi nomē est. qz ppls gentiūz diuersis idolatrie cultibus erat mancipat. Qz aut exētes spūs i mundi ab hoie intrāt porcos quos in mare pēpītant: si gnificat q liberato ppls gētiū a dñatiōe demonū q chris to credere noluerūt: in abdītis agunt sacrilegos ritus. **THEO.** Vel p h significat q demones intrāt in hoies ad modū porcorū viuētes: z volutabz voluptatū se in uolūtes: pēpītar eos pēpītio imare vite istī z suffocāt. **HIERO.** Vel suffocant in inferno sine respectu miseri cordie p impetū mature mortis a qbus fugiunt multi: qz flagellato stulto: sapiēs prudētiō: sit. **BEDA:** Qz autē dñs volētē eē cū illo nō admittit: significat q qsqz intelligat post remissionē peccatorū ingrediēdū sibi eē in psciaz bonā: z fūiendū euageliū ppter alioz salutē: vt deinde cū chris to redeat. **GREGO.** vñ. moralitū: Cū. n. quāntūli bet pāz de diuina cognitiōe pcepim: redire iā ad huma

na nolunt: qdē ptemplatōis qrentes. sz dñs pēpītar: vt mens pī exudet in ope: z postmodū refici debeat p pī platōne. **HIE.** hō aut sanat: pēdicat at i decapoli: dñs a romano nunc regno iudei conuertuntur: qui in littera im pendent de ecologi.

U Et cū ascēdisset iesus in nauī rursus trās fretū puenit turba multa ad eū z erat circa mare. Et veniit qdā de archisynagogis noīe Jairus: z videns eū. pēcidit ad pedes eius: z deprecabāt eū multū dī cēs: qm filia mea in extremis ē: veni impone manū tuā sup eā: vt salua sit z viuāt. Et abiit cū illo z seq bāt eū turba multa: z cōpimebāt eū. Et mulier q erat in pfluuio sanguinis annis. xij. z fuerat multa ppeffa a cōplurib: medicis: z erogauerat oīa sua: nec qcqz pfeceerat: sz magis detenti habebat: cū audisset de iesu: veniit in turba retro: z tetigit vestimētū eius. Dicebat. n. qz si vī vestimētū eius tetigero: salua ero: z pscim siccā est fons sanguinis eius: z sensī corpe qz sanata eēt a plaga. Et statim iesus cognoscēs in semetipso virtutē que exierat de illo: puerfus ad turbā aiebat: Quis tetigit vestimenta mea? Et dicebāt ei discipuli sui: Vides turbā ppi mētē te: z dicis: qz me tetigit? Et circūspiciebat vi dere eā que hoc fecerat. Mulier vero timēs z tremens: sciēs qd factū esset in se: venit z pēcidit an eū z dixit ei omne veritatē: Iesus aut dixit ei: Filia si des tua te saluam fecit vade in pace: z esto sana a plaga tua.

THEO. Post miraculū demoniaci: aliud miraculum dñs opat: filiā. i. archisynagogi resuscitās: ad cuius miraculi narrationē euāgelista accedēs dicit: Et cū ascē. ie. in na. rur. trās fretū. **AVGV.** de cō. euā. Intelligendū est aut qd de archisynagogi filia subdit factū eē cū trāscedē set iesus in nauī rursus trās fretū: sed quantū post nō ap parer. nisi. n. fuisset interuallū: nō esset qm fieret qd narrat matthe de puīto domus sue: post qd factū nūll aliud pīnuo sequit q illud de archisynagogi filia. sic enī ipse co terit: vt ipse trāsīt apte indicet hoc psequēter narrari qd psequēter est factū. Sequit: Et ve. quidā de archisyn. noīe iairus. **CHRY.** Nomē posuit. ppter iudeos q tūc erāt vt nomē miraculi fieret ostēsiū. Sequit: Et vi. cū pē. ad pe. eius: z deprec. eū mul. dicēs: Qm filia mea in extremis est. Et quidē matthe narrat archisynagogū puellā mortuā nūciāsse: Marcus vero grauiter infirmatā: sed postmodū archisynagogū cū quo dñs ire debebat nūciatū fuisse puellā mortuā eē. Matthe ergo eādē rē sūm signifi cat: q. i. mortuā suscitauerit: b: reuitat cā eā dicēs obūle: quā pstat mortuā suscitātā fuisse. **AVGV.** de cō. euā. Attēdit. n. nō verbo pīs de filia sz qd est potissimū: volūtatē. ita. n. desperauerat: vt post eā velle reuiuiscere: nō credēs vīuā posse inueniri quā mortuē reliquerat.

THEO. fuit aut hic vīr ex pte fidelis inqūtu cecidit ad pedes iesu: inqūtu vero deprecāt vt veniat: nō quantā oponebat hīc fidē ostēdit. Oportebat. n. dicere: Dic vbo: z sanabit filia mea. Sequit: Et abiit cū illo: z seq. cū tur. multa: z cōpimebat eū: z mulier q erat in pflu. san. xij. an nis. **CHRY.** Mulier ista famosa z nota oībus: ppter hoc ad saluatiōē in manifesto accedere nō audebat: neqz ante eū venire: qz fm legē imunda erat ppter hoc retro te tigit z nō ante: qz nec hoc facere audebat: sz vestimētū suū fimbriā. nō aut fimbria sz ei cogitatio eā saluā fecit. Se quit: Dicebat. n. qz si vī vestimētū ei tetigero: salua ero. **THEO.** fidelissima quidē est hec mulier q a fimbria curatiōe

curacionē sperauit. ppter qđ psequit sanitatē. vñsequit: Et
pestum sic. est fons san. eius ⁊ sensu cor. qđ sa. ei. a plaga.

CHRY. bis aut q̄ fide tagit ch̄ristu: virtutes et cū ca
sua volūtatē donāf. vñ sequit: Et statim **fr.** cog. in semet-
ipso vir. q̄ xpi. de co: puer. ad tur. oī. Quis tēti. vesti. me
um: Virtutes q̄dē saluatoris exēb at co nō localiter aut
co: palit: ip̄m nō aliquo relinquitib. ico: pales. n. cū sint
ad alio exēb alijs q̄ donāf. necq̄ tñ extra eū fuit a quo ex
tre dicat: sicut scie q̄ a doctore discēb tribuif. Dicif q̄:
Cognoscēb in semetipso v̄tu. q̄ xpi. de co. vt itelligē: q̄ eo
scie nō ignoratē mulier saluti receptif. Interrogab at vō
q̄s me tēgit: Itz sciet tagēt: vt mulierē veniētē manifestet
et a publicis fidē: Itz ne virtus miraculoso operis obliuio
miradaf. Sequif: Et dice. et oī. f. f. vides tur. cōpi. te. et
oī. q̄s me tēgit: Quisq̄ at aut dñs: q̄s me tēgit: i. cogi
tandē et fide. nō. n. cōp̄mētēs turbe me tangūt: qz nō cogi
tandē et fide accēdūt. Sequif: Et circūsp. vt ei. q̄s fecē

rat. THEO. Clolabat. n. oñs mulierē manifestare p̄i
mo qdē vt fidē appocaret mulieri: einde vt archisynago
gū ad p̄fidentia puocaret: q̄ sic ei filia curaret: simulq̄
mulierē solueret a timore. Et enī timebat ml̄ier: q̄ furata
fuit sanitatē: p̄pt qdē sedt. Dixit aut̄ tremēs t. n. sci. qd
fac. cēt in feve. 7 p̄ci. an eū 7 oīr ei oēs vitatē BEDA:
Ecce quo tēdebāt iterrogatio: vt. f. ml̄ier p̄fiteat veritatē
diuturne infidelitat̄: subite credulitatē 7 sanatiōis. 7 ita
līa p̄firmat in fide 7 alijs p̄bet exēplū. Sequit̄ 3lle autē
oīr ei: filia fi. tua te sal. fecit: vade in pa. 7 esto sa. a plaga
tua. Tō oīr ei: fides tua te sal. facit: cōfite te saluā fecit. q̄
d. in eo q̄ creditiōis lī salua facta es. CHRY. filia v̄
vocat saluatā fidei rōe. fides. n. ch̄stū dei filianōis p̄stat
(THEO. Dicit aut̄ ei: vade in pace. i. in requiē. q̄ v̄
deredēre: q̄ hucusq̄ fuit in angustia 7 turbatiōis v̄

CHRY. Mel dicit: vade in pace. mittēs eā in finē bono
rū. in pace. n. de^o birat: vt cognoscat q^d nō solū co: pe cura
ta est: etia a causis co: palis passiōis. L. peccatū mutata.

(HIERO.) Myflice aut p p'dicta venit iſtrus archiſc
nago? : q2 cū intraverit plenitudo gentiū : tunc oēs iſrac
ſal' fiet. 3a iſrus ſine illumināſ ſine illuminat' uſt' p'ſat. i.
iudaic' p'p'ſ vmbra l'ie de poſita : ſpū illuſtrat' 7 illumināſ
p'dicēs ad pedes vbi. i. ad incarnationē Jeſu ſe humiliāſ
rogat p' filia : q2 ſibi viuit : alios viuere facit. Ab : aſ etiā
7 moſes 7 ſamuel rogāt p' plebe mortua : 7 ſequit' Jeſu
ſpes coꝝ. BEDA Ad puellā aut ſanādā p'gnae dñs a
turbā cōp'miſit : q2 gēti iudee ſalutaria monita p'beāt : no
t' carnaliū p'p'oꝝ ē p'ſuetudine grauat'. Mulier aut ſa
guine fluit : ſ3 a dño curat eccl'ia ē p'gregata de gētib' u.
fluit'. n. ſanguinis 7 ſup idolatrie pollutiōe : 7 ſup his que
carnis ad ſanguinis delectatiōe gerūt pōt recte intelligi.
q2 dñs verbū dei iudeis ſaluare decerneret : p'bea gētib'

paratū. pmissisq; alijs p̄cipuit spe certa salutē. **THEO.**
 Q̄l p mulierē q̄ emor̄zōis̄a erat itelligas humana natu-
 rā. p̄stubeat. n. peccatū q̄ō aīas occidēs q̄sī sāguine fud-
 āz n̄fz. Dec a plurib' medicor' sapientū dico hui' a-
 mūdi zlegis ⁊ pphaz curari nō valuit: mox vt fimbriā
 chisti tetigit. i. carnē ei' sanata ē. q̄. n. credit filiū dei incar-
 natū h̄ est q̄ vestimētōz fimbriā tāgit. **BEDA.** vñ vna
 credula mulier om̄i tāgit: turba cōpūmit: qz q̄ diuersas
 heresib' siue pueris morib' grauāt: solo ecclie catholice
 corde fideliter venerat. **V**enit autē eccl'a genitūz retro: qz p̄
 sentē i carne om̄i nō vidēs: pactis i sacris icarnatōis il-
 li: ad fidē ei' gr̄as puenit: siqz dñi p̄cipitiōe sacroz ei'
 saluari peccatū meruit: q̄sī tactu vestimētōz ei' fontē sui
 sāguinis peccatū. **C**ircūspiciebat autē dñs vidē cā q̄ h̄ fece-
 rat: qz omnes q̄ saluari merentur: suo dignos intuitu ac
 misericordie iudicat.

Quid buce loquēte: veniūt nūcij ad archisyna-
gogū dicētes: qz filia tua mortua ē: qd vltra vera-
magistrū. **I**esus aut audīo verbo qd dicebāt: ai-

archisynagogo: **N**oli timere: timmodo cede. **E**t
nō admittit quēq; seq se: nisi petri ⁊ iacobū ⁊ ioan
nē fratres iacobi. **E**t veniūt in domū archisynago
gi: ⁊ vidit tumultū ⁊ flētes ⁊ ciulātes multū. **E**t in
gressus ait illis: Quid turbamini ⁊ ploratis? **P**u
ella nō ē mortua ⁊ dormit. **E**t irridebāt eū. **I**pse
vō eiectis oib⁹: assumit p̄ez ⁊ m̄ez puelle ⁊ q̄ secū
erāt: ⁊ ingrediūt vbi puella erat iacēs: ⁊ tenēs ma
nū puelle ait illi: **T**habitha cumi: qđ est interpretū:
puella tibi dico surge. **E**t p̄festum surrexit puella ⁊
abulabat. **E**rat aut̄ ānoꝝ. xij. **E**t obstupuerūt stu
pore magno. **E**t precepit illis veb cōtēter: vt nemo
id sciret. **E**t iussit illi dare manducare.

THEO. Hic q̄ circa archisynagogū crāt: chris̄tū vnū
ex p̄phetis ēē credebāt: ⁊ p̄p̄t h̄ cū de p̄cādū putabāt: vt
venies sup̄ puellā orare. q̄z vō iā exp̄p̄auct̄ puella: vn̄
tabāt nō ēē p̄cādū. ⁊ ideo dicit: **Adhuc** eo loquēte: veni
unt ad archisynagogū dicētes: q̄z filia tua mortua ē: quid
vlt̄a vexas m̄gr̄m. **S.** ip̄e dñs ad p̄fictū patrē inducit̄.
Sequit̄. n. **Iesus** aut̄ v̄bo qd̄ dicebat audito: ait archisyn-
nagogō: **Noli** t̄i timore rēde. **AUG.** de cō. cūa. **Non**
legit̄ q̄ suis nūciantib̄ ⁊ p̄hibētib̄: ne iā m̄gr̄ veniret: ille
p̄sensit: ac p̄ h̄ q̄ dñs dixit ei: **Noli** timere: crede. nō dis-
fidentē rēphēdit: s̄z credētē robustius p̄firmavit. **Si** aut̄
euangelista archisynagogū cōmōmōzast dixit: q̄z sui a
domo veniētes dixerūt q̄ iā nō vexaret̄ ielūs: repugnaret̄
ei? cogitatioi v̄ba q̄ posuit **Matthe** cū dixisset: q̄ i. puel-
la mortua ēet. **Sequit̄:** Et nō admittit quēq̄ seq̄ se nisi **Petr̄**
⁊ Jacobū ⁊ Joannē frat̄es **Jobi.** **THEO.** Nō n.
humilis chris̄tus ad ostētatōnē volūtat̄is op̄ari. **Se-**
quit̄: ⁊ veniūt in domū archisynagogi: ⁊ vidēt tumultū: ⁊
stentes ⁊ ciulātes multū. **CHRY.** Ip̄se aut̄ tubet nō vt
lulare tāq̄ puella nō sit mortua s̄z dormiēs. vñ seq̄: Et in
gref. ait: qd̄ tur. ⁊ plo. pue. nō ē mor. s̄z dor. **HIE.** Archi-
synagogo dicit̄: filia tua mor. ē. **Iesus** aut̄ dixit: **Nō** ē mor.
s̄z dor. vñ q̄s vez ē. q. d. mortua ē vobis: imbi dormi.

BEDA: *hoibus. n. moztia est q̄ suscitare nequiterat deo de micibz. in cui' dispofitioe 7 aia viuabat: 7 caro refuscitata defcebat. vñ mos apud chziftianos obtinuit vi moztu' q̄ refurrecturi nō dubitat de micibz vocē. Se quis: Et tri. eū. THEO. Beridēt aut eū tanq̄ vltierius nō poffet aliqd̄ facere: Is ipmet 7 feipfos attestates difputat: q̄ vere moztia' fufcitauit: 7 iō miraculoſu' erit fi fufcitauerit eā. BEDA: Quia q̄ verbu' refufcitatis ridere q̄ credere malebat: merito foras excludit: vpoſte indant q̄ potentia' refufcitatis ac refurgētis myſteriu'*

videret. vñ sequit. Ipse vero cie. oibus. **CHRY.** Ut vi
oratorie uideret. pp̄ hñ oēs scē cū sunt. vt vō testē
postmodū haberet diuine virtutis. tres p̄cipuos ex disci
pulis elegit. p̄ patrē i mēz puellē tanq̄ oibus necessa
rios. manu vero i verbo puellā viuificat. vñ sequit. Et te.
ma. p̄c aut illi. thabitha cumt. qd ē interp. puella. tibi di
co. surge. **Manus.** n. iesu viuificatus ep̄nis. moztuū corp̄
uiuificat. vox aut iacētē excitat. vñ sequit. Et p̄festum fur
rexit. p̄. i ambulauit. **HIERO.** de optimo genere iter
p̄e. Arguit aliq̄s euāgelista medacū q̄re exponēdo addi
derit. tibi dico. cū i hebraico thabitha cumt tm̄ significet
puella surge. s; vt sensu vocā i i peratōis exp̄meret. addi
tibi dico surge. **Sequit.** Erat an. xij. **GLO.** hoc euāgel
ista addidit ad ostēdēdū puellā huius ciuitatis ēē q̄ potera
t ambulare. In ambulandoe et nō solū suscitatus. s; etiā p̄
cte fanata ostēdit. **Sequit.** Et obstu. nu. magno. i. p̄ illū
vehementer. vt nē. id sciret. i iussit illi dare. manducare.

CHRY. Ad demonstrādū qd eā vere suscitauerit: et no
fm phantasiā. **BEDA:** Dyllice aut saluata a pluuie
sanguinis mulere: mox filia archisynagogi mortua nūc

atur: qz dñs ecclesia gentis a vitioz labe mūdāta 7 ob fidei meriti filia est cognominata: pñno synagoga pfidie si mul 7 inuidie celo soluta ē pfidie qdē qz in chriso crede re noluit inuidie vō: qz ecclesia credere voluit. 7 qd aie bāt nūq archisynagogo: qd vltra veras mōm p eos ho die dicit qd a deo destituti synagoge statū vidēt: vt restau rari possē nō credāt: iōqz p resuscitatioē illi supplicādū nō ē estimāt. **Sz** si archisynagog. i. cetus doctoꝝ legis credere voluerit: 7 subiecta ei synagoga salua erit. qz vō synagoga leticia dñice inhabitatiōis merito infidelitatis amittit: qñ iter flētes 7 ciulātes mortua iacet. Tenēs autē puellē manū dñs eā suscitauit: qz nisi pus mūdāte fuerit man⁹ iudeoz q sanguine plene sūt: synagoga mortua nō resurget. In sanatiōe autē emoruoisse mulieris 7 resuscitati one puellē: salus oñdī generis humani: q a dño ita dis pēfata ē: vt pmo aliq ex israel ad fidē venirēt: deinde ple nitudo gentiū intraret: ac sic oīs israel salu⁹ fieret. annoꝝ aut. xij. erat puella: 7 annis. xij. mulier erat passa: qz pec cata nō credētū apparuerit i inilio fidei credētū. vñ dī cī: Credidit abraham deo 7 reputat⁹ est ei ad iusticiam. **GREGO.** iij. mo. Moraliter vō redēptō: nē puellā in domo: iuuenē vero extra portā: in sepulchro autē lazar⁹ suscitāt. adhuc qdē in domo mortu⁹ iacet qd later in pecca to. iā extra portā educit⁹ cui⁹ iniquitas vsqz ad vecordia pu blice pperat⁹: dñs apit. sepulture vō aggere pmit q ppetra tiōe neqñe etiā vñ pūctudinis pñsus grauat. **BEDA:** Et notādū q leuiōres 7 quodiāni errāt: leuiōis pñe possūt remedio curari. vñ iacētē in cōclau dñs facillima voce puellā resuscitat dicit: Puella surge. vt vō qdridua nūl mortu⁹ sepulchri claustra euadere possit: fremuit spū turbauit seipm: lachrymas fudit. Quāto igit graui⁹ aie moꝝ: tāto actio: necesse ē vt penitētis feruor insit. **Sz** 7 h notādū qz publica noxa publico eget remedio. vñ la zar⁹ de monumento vocat⁹ pplis innotuit. Lenia autē pec cata: secreta queit pñia deleri. vñ puella in domo facēs paucis arbitris exurgit: eis dēqz vt nemini man⁹ cūct⁹ pē pī. Turba etiā foris cūct⁹ vt puella suscitē: qz si nō pñ a secretio: ib⁹ cordis expellit seculariū multitudo curaz: aīa q intrinsec⁹ iacet mortua: nō resurgit. Vñ aut surrexit 7 ambulabat: qz aīa a peccat⁹ resuscitata: nō solū a foridib⁹ scelerum exurgere: sed 7 in bonis proficere debet opib⁹ 7 moꝝ: necesse est vt celesti pane satietur: diuini. s. verbi 7 altaris particeps effecta.

.VI.
Egressus inde abiit in patriā suā 7 seq bāt eū discipuli sui. Et facto sabbato ce pit i synagoga docere 7 mlti audietes ad mirabāt i doctrina ei⁹ dicētes: Vñ huic hec oīa? Et qd ē sapia q data ē illi: 7 virtutes tales q p man⁹ ei⁹ efficiūt? Nōne hic ē faber fili⁹ marie: frater Ja cobi 7 ioseph 7 iude 7 simonis? Nōne 7 sorores ei⁹ hic nobiscū sūt? Et scādaliēbāt i illo. Et dice bat illis iesus: qz nō ē ppheta sine honore nisi i pa tria sua: 7 in domo sua: 7 i cognatiōe sua. 7 nō po terat ibi virtutē vllam facere nisi paucos infirmos impositis manibus curauit: 7 mirabantur propē incredulitatem eorum.

THEO. Post pmissa miracula dñs i patriā suā reuer tit: nō ignorās qm sperneret eū: sz vt occasione nō habe rent vltius dīcedi: qz si venisses credidisses? nbi vñ dī cī: Et egres. inde abiit in pa. su. 7 se. eū disc. sui. **BEDA:** Patria ei⁹ nazareth dicit: in q erat nutrit⁹. **Sz** quātā na gareoz cecitas qd eū quē vñbis facit⁹ illi chrisu cognos cere poterāt: ob solā gēis noticiā pñenit. Sequit⁹: Et fa cto sab. cepit in syna. do. 7 mul. au. admi. in doc. eius dī. vñ huic hec oīa: 7 q estia. qd a. est. illi: 7 vñ. ta. qd p ma. ei⁹

efficiūt: **Sapia** ad doctrinā: virtutes referūt ad sanitates 7 miracula faciebat. **Sed:** Nōne hic ē faber: fili⁹ Ma rie? **AVG.** de cō. cuā Matthe⁹ qdē fabri filiū eū dicit eē dicit. nec mirādū ē eū vñqz dīci potuerit. eo. n. fabiū credebāt quo 7 fabri filiū. **HIERO.** fili⁹ qdē fabri Je sus vocat⁹: sz fabri qd fabricat⁹ ē auro: a 7 solē. i. ecclesiaz pñ mā 7 sequētū qz figura mulier 7 puella sanat. **BEDA:** Nā cū humana nō sint cōpanda diuinis: typus tñ inte ger est q pī. Chisti igne opat⁹ 7 spū. Sequit⁹: frater iaco bi 7 ioseph 7 iude 7 simonis. nōne 7 sorores ei⁹? h nobil eū sūt: frēs 7 sorores ei⁹? secū eē testant⁹: q tñ nō libet ioseph aut Marie iuxta hereticos sūt putadi: sz pon⁹ iuxta more sacre scripture cognati sūt intelligēdi: quō abas 7 loth frēs appellāt: cū eēt loth filius fratris abas. Et scā daliēbāt i illo. Scādali⁹ 7 error iudeoz: sal⁹ nfa ē 7 hereticoꝝ pdenatio. Intā. n. spernebāt dñm Jesū chrisu: vt eū fabri 7 fabri vōcarēt filiū. Sequit⁹: Et dicebat eis Je sus: Quia nō est ppha sine hono. nisi i pa. sua 7 cognā. sua. 7 in do. sua. **Prophetā** dīci in scripturis dñm Jesū etiā Moyses testis ē: q futurā ei⁹ incarnationē pñcēs fi lijs israel ait: **Prophetā** vobis suscitabit dñs oculus vñ de fratrib⁹ vñs. Nō solū aut ipē qd dñs ē. pphetaz: sed 7 helias: hieremias: ceteriqz pphete minores i pñia sua q i extremis ciuitatib⁹ bñi sūt: qz pñemodū nature ē ciues sp ciuib⁹ inuidere. nō. n. pñderat pñia virt opa: sz fra gile recordant infantia. **HIERO.** Comitāt etiā sepe vi litas originē: vt est illud: Quis ē fili⁹? Isai: qz humilia dñs respicit i alta a lōge cognoscit. **THEO.** Siue etiā pē claros p sanguineos ppheta bñat: ciues odiūt eos: 7 pro pter h dehonozāt ppheta. Sequit⁹: Et nō pote. ibi. vir. vllam facere nisi pau infir. ipo. ma. cura. Q aut dicit nō po terat: intelligere oportet nō acceptabat: qz nō ipē ipōtēs: sz illi infideles erat: ergo ibi nō operat virtutes: parcom eis ne maiori repñsione digni eēt: etiā factis miraculis nō credētes. vñ aliter: in miraculis faciendis necessaria ē virtus operantis 7 recipientiū fides: q ibi deficiebat. vñde nō acceptabat Iesus ibi signa facere. Sequit⁹: Et mira. p pter incre. illoꝝ. **BEDA:** Nō qñ inopinata 7 improuisa mirat⁹ q nouit oīa anqz hant: sz q nouit occulta cordis: qd mirādū intinare vult hoib⁹: mirari se corā hoib⁹ eū dī. iudeoz. n. miranda notat cecitas: q nec pphetis suis credere de chriso: nec ipsi inter se nato voluerunt cre dere chriso. Mystice autem Iesus despiciūt in domo 7 in patriā sua: h ē i ppo iudeoz. 7 iō pauca ibi signa fecit: ne penit⁹ excusabiles ibi fierēt. Maioꝝ aut signa dñdici gētiū ppo facit: nō tā i sanitate corpoꝝ qz in aīaz salute.

Et circuibat castella i circuitu docēs. Et puo cauit duodecim: 7 cepit eos mittere binos: 7 dabat illis potestātē spūus imūdoꝝ. Et pcepit eis ne qd tollerēt i via nisi virgā tñ: nō perā neqz panē neqz in cōna es sz calciatos sandalijs: 7 ne induerentur duabus tunicis. Et dicebat eis: Quocūqz introie ritis in domū illic manete donec exeatis inde. 7 q cūqz nō receperit vos nec audierint vos: exētes inde excutite puluerē de pedibus vñs in testimo niū illis. Et exētes pñdicabāt vt penitentiā age rent: 7 demonia multa eijs ciebant: 7 vñgebāt oleo multos egrotos 7 sanabantur.

THEO. Nō solū in ciuitatibus pñdicat dñs: sed 7 i castellis: vt discam⁹ parua nō spernere: neqz magnas sp qñere ciuitates: sed verbū dei in vicis abieciis 7 vilibus seminare. Vñ dicit: Et circui. castel. in circuitu do. **BE DA:** Benignus aut 7 clemēs dñs ac mgi nō inuidit suis atqz discipulis suis virtutes suas. 7 sicut ipse curauerat omnē languorē 7 omnē infirmitatē: apls quoqz suis oē dī potestātē. vñ sequit⁹: Et puo. xij. 7 ce. eos mī. bi. 7 o. illis po.

illis po. spi. imun. Sed multa distantia est inter donare et accipere. Ite quocumque agit potestate dñi agit: illi siquidem faciunt: imbecillitate sua et virtutes dñi pñtentes dicentes: In nomine Jesu surge et ambula. **THEO.** Binos aut aplos mittit ut fieret pñptiores: qz ut ait ecclesiastes: Melius est simul duos esse qz vnū. Si aut plures qz duos misisset nō ēēt sufficiens numerus ut in plura castella mitterentur.

GREGO. in ho. Binos aut in pñdicationē discipulos mittit: qm duo sūt pcepta charitatis: dei videlicet amor et pñmi: et minus qz inter duos charitas hñi nō pōt. p hñ nobis innuit: qz qz charitatē erga alterū nō hñ pñdicationis officiū suscipere nullatenus debet. Sequitur: Et pcc. eis ne qd tol. in via nisi virgā tm: nō p. nō pa. nō in gona eis: sz cal. san. et ne indu. du. tunicis. **BEDA:** Tanta enī pñdicatori in deo debet esse fiducia: et pñus vite sūptus: quā nō pñi deat: in hōsibi nō deesse certissime sciat: ne dñi mens ei occupat ad tpalia: min⁹ alijs pñdeat eterna. **CHRY.**

Hoc etiā eis dñs pcepit: vt pñbatiū oñderet quantū a diuitiis desiderio distabat. **THEO.** Instruēs etiā eos pñ nō ēēt amatores munerū: et vt videres eos pñdicare pauitate acqñscāt: cū apli nihil habeant. **AVG.** de cō. euā.

Uqz cū sz math. dñs pñtino subiiceret: Sign⁹ est. n. ope rarius cibo suo. satis oñdit cur eos possidere hoc aut ferre noluerit: nō qz necessaria nō sint necessitati huius vite sz qz sic eos mitteret: vt eis hoc debet dñs demonstraret ab illis qbus euāgeliz credentibus nūciaret. vnde apparet hñ nō ita pñcepisse dñm tanqz euāgelizē viuere aliunde nō debeat: qz eis pñbentibus qbus annūciat euāgeliz: alioqn qz hoc pñceptū fecit apls qui victi de manu suaz labore trasgebant: sz pñates dedisse in qua seirēt sibi ista debet.

Solet item queri quō matthe⁹ et lucas cōmōtorauerint dixisse dñm discipulis vt nec virgā ferret: cū dicat Marcus: Et pcepit eis: nequid tol. i via: nisi virgā tm. Qd ita soluitur: vt intelligamus sub alia significatiōe dictā virgā: qz fm Marcū ferēda est: et sub alia illā qz fm matthe⁹ et lucā nō ēēt ferēda. Potuit enī sic breuiter dici: Nihil necessarium vobiscū feratis nisi virgā tm: vt illud qd dictū est: Nec virgā: intelligat nec minimas quidē res. Qd vero adiūctū ē: Nisi virgā tm: intelligat qz pñates a dño receptā qz virge noie significata ē: etiā qz nō portant nō decernit.

Utrūqz ergo dñs dixit: sz qz nō vtrūqz vnus euāgelizta cōmōtorauit: putat ille qz virgā cū alia significatiōe posita tollendā dixit: ei qui virgā rursus aliud significatē nō tollendā dixit: ēē sñ: sz is rōe reddita nō putet. Sic et calciāmēta cū dicit Matthe⁹ in via nō ēēt portanda: curā pñhibet: qz iō cogitant portanda ne desint. hoc et de duabus tunicis intelligendū est: ne qsqz eoz pñter eā qua esset indutus: aliā portandā curaret: sollicitus ne opus esset cū ex illa potestate posset accipere. pñde Marcus dicēdo calciari eos sandalijs vel solcis: aliqd hoc calciāmētū mystice significatiōis hñe admonet: vt pes neqz tectus sit de super: nec nudus ad terrā. i. nec occultet euāgeliz: nec terrene cōmodis innitatur. et qz nō hñ vel portari duas tunicas: sz expñsius indui pñhibet: qd eos monet nisi nō duppliciter: sz simplr ambulare. Quisqz aut putat nō potuisse dñm in vno fmone qdā figuratē qdam pñprie ponere eloquia: cetera eius inspiciat: et videbit qz hoc temere ac i crudite arbitret. **BEDA:** In duabus aut tunicis videt mibi duplex ostēdere vēstimentū: nō quā in locis scyrbie glaciali nūc rigentibus: vna quis tunica debeat esse contentus: sed in tunica vēstimentū intelligamus ne aliud vēstitū: aliud vobis futuroz timore seruet. **CHRY.** Uel aliter: Matthe⁹ et lucas nō calciāmēta neqz baculū portare pñmittit: qd oñdit pñfectissimū ēē. Marcus vero baculū iubet assumere et sandalijs calciari: qd dñm est pñmissiōis. **BEDA** Allegorice aut pñperā onera seculi: per pñne dñstite temporales: pes in gona occultatio sapie designat: qz quisqz officiū doctozis accipit: neqz onerib⁹ seculariū negotioz depñmi: neqz desiderijs carnalib⁹ resol-

uit: neqz cōmissū sibi talēū verbi: sub ocio debet lentī cōporis abscondere. Sequitur: Et dice. eis quocūqz intro. in do. ma. illie do. ex. inde. Ubi dat pñstantie generale mādā tū: vt hospitalis necessitudinis intra custodiāt: alienū a pñdicatoze regni celestis astruens cursitare per domos.

THEO. Ne. s. de gula pñtingeret eos repñedi: ab alijs in alias trasētes. Sequitur: Et quicūqz nō re. vos: nec au. vos ex. inde ex. pul. de pe. vestris in testi. illis. Hoc autē dñs pcepit vt ostēderet qz longā pñpter eos viā ambulauerūt: et nihil eis pñfuit. Uel qz nihil ab eis acceperūt etiā ne qz puluerē: sed et hñc excutiūt: vt hoc sit in testimoniū illis i. in redargutionē illis. **CHRY.** Uel vt sit in testimoniū laboris vie quā sustinebat pñs: aut tanqz puluis peccatorū pñdicatorū pñterat in ipos. Sequitur: Et ex. pñdi. vt pñnitentiā agerēt: et demonia multa cūcībāt et vñgebāt oleo multos egrotos et sanabant. Qd oleo vñgerēt solus Marcus enarrat. Iacobus aut in epla sua canonica similia dicit. Oleū. n. et labores curat: et luminis et hilaritatis cā ex igit. Significat aut oleū vñctiōis dei misericordiā: infirmitatis medelā: et cordis illuminationē: qd totū oīo opaf

THEO. Significat etiā gratiā spñtus sancti: p quā a laboribus trasmutamur: et lumē et leticiā spñtālē suscipimus. **BEDA:** Uñ pñ ab ipis aplis hñc sacre ecclie morem ēē traditū: vt energumini vel aliqz quilibet egroti vñgantur oleo pontificali benedictione consecrato.

Et audiuit herodes rex: manifestū. n. factū est nomē eius. et dicebāt: qz Joannes baptista resurrexit a mortuis: et pñpterea operant virtutes in illo. Alij aut dicebant quia belias est. Alij vero dicebant: qz pñpheta est quasi vnus ex pñphetis. Quo audito herodes ait: Quē ego decollauī Joānes: hic a mortuis resurrexit.

GLO. Post pñdicationē discipulorū chñstī: et miraculorū operationē pñuenter euāgelizta subiungit de fama que pñurgebat in pplo. vnde dicit: Et audiuit Hero. rex.

CHRY. herodes iste fili⁹ erat pñmi herodis sub quo ioseph Iesus duxerat in egyptū. Tetrarchā aut Matheus noiat hñc atqz lucas tāqz principantē sup quartā partem regni patris sui. Romani enī post mortē patris regnū in partes quatuor diuiserūt. Marcus vero regē cū vocat: aut patris pñtitudine: aut qz hoc loco eius pñgruū ex istebat. **HIERO.** Sequitur: Manifestū enī factū ē nomē eius. Lucerna enī sub modio abscondi fas nō est. Et dicebant. s. aliqui de turba: qz Joannes baptista resurrexit a mortuis. pñpterea operant vir. in illo. **BEDA:** Quāta enī fuit iudeoz inuidia docemur. Ecce. n. Joānes de quo dictū est: qz signū fecit nullū a mortuis potuisse resurgere: nullo attestatē credebāt: Iesum aut approbātū a deo virtutib⁹ et signis cuius resurrectionē angeli: apostoli: viri ac femine pñdicabāt: nō resurrexisse: sed furtim esse ablatū credere maluerūt. qui cū dicerent Joānes resurrexisse a mortuis: et pñpterea virtutes operatas esse in illo: bene de virtute resurrectionis senserūt: qz maioris potentie futuri sūt sancti cum a mortuis resurrexerint: qz fuerūt cum carnis adhuc infirmitate grauarent. Sequitur: Alij aut dice. qz belias est. **THEO.** Confutabat. n. multos hoies Joānes qñ dicebat: Semina viperaz. Sequitur: Alij aut dicebāt qz pñpheta est quasi vnus ex pñphetis. **CHRY.** Mibi qdē videt hunc pñphetā dicere de quo moyses dixit: Propheta suscitabit vobis deus de fratrib⁹ vñs. Recte qz dez: sz qz manifeste dicere trepidabāt hñ est chñst⁹: Moyses vtebant voce pñprie suspiciōne velātes pñposito: suoz timore. Sequitur: Quo audito: Hero. ait: Quē ego decol. Jo. hic a mort. resurrexit. Per ironiā hoc herodes expñse pñnūciat. **THEO.** Uel aliter: Scies herodes qz Joānes iustū existēte sine causa occiderat: credebāt enī a mortuis resurrexisse: et ex resurrectione suscepisset miracu-

lo:ū operationem. **AVG.** de con. euan. In his autem verbis Lucas Marcus attestat: ad hoc duntaxat qd alij dixerint nō herodes Joannem surrexisse: sed hesitantes Lucas cōmōrat: herodē: verbaq; eius ita posuit dicens: Joannem ego decollavi. Quis autē est iste de quo audio talia? Intelligēdū est autē post hāc hesitationē confirmasse in animo suo qd ab alijs dicebat: cum ait pueris suis: sicut Mattheus narrat hic est Joānes baptista: ipse surrexit a mortuis. Aut ita pronuntianda sunt hec verba: vt hesitantes adhuc indicent: presertim quia et Marcus qui superius dixerat ab alijs dictū fuisse: qd Joannes a mortuis resurrexerit: in extremo tamen ipsum herodem dixisse: Nō tacet quē ego decol. Jo. hic a mort. resur. Que item verba duobus modis pronuntiari possunt: vt aut confirmantis: aut dubitantis intelligant.

Ipsē enī herodes misit ac tenuit Joannem et vinxit eū in carcerem propter herodiadē vxorem philippi fratris sui: quia duxerat eā. Dicebat. n. ioannes herodis: Non licet tibi habere vxorē fratris tui. Herodias autē insidiabatur illi et volebat occidere eū: nec poterat. Herodes autē metuebat ioannem sciens eum vīrū iustū et sanctum: et custo diebat eū: et audito eo multa faciebat: et libenter eū audiebat. Et cum dies opportunus accidisset: herodes natalis sui cenā fecit pncipib⁹ et tribunis et primis galilee. Cumq; introisset filia ipsius herodiadis et saltasset et placuisset herodi: simulq; recubentib⁹ rex ait puellē: Pede a me qd vis et dabo tibi. et iurauit illi: qd quicquid petieris dabo tibi: sed dimidiū regni mei. Que cū exisset: dixit matri sue Quid petā? At illa dixit: Caput ioannis baptiste. Cumq; introisset statim cū festinatōe ad regē petiuit dicens: volo vt prōtinus des mihi in disco caput ioannis baptiste. Et pristatus est rex. Propter iusiurandū et propter simul discubentes noluit eam contristare: sed missō spiculatore precepit afferri caput ioannis in disco: et decollauit eum in carcere. Et attulit caput eius in disco: et dedit illud puellē: et puella dedit matri sue. Quo audito discipuli eius venerunt et tulerunt corpus eius: et posuerunt illud in monumento.

THEO. Ex premis marcū euāgelistā occasione su mens: hic de morte cōmōrat pcurios dicēs: Ipse n. herodes misit ac tenuit Joannē: et vinxit eū in carcerem: ppter herodiadē vxorē fratris sui: qd duxit eā. **BEDA:** Actus narrat historia philippū herodis maioris filium sub quo dñs fugit in egyptū: fratrē hui⁹ herodis sub quo passus est christus duxisse herodiadē vxorē filiam regis arethe: postea vero socerū eius exortis qbusdā genēp. simultantibus tulisse filiā suā: et in doloze mariti potis ini mici et nuptijs copulasse. qd Joānes baptista arguit herodē et herodiadē qd illicitas nuptias fecerint: et non liceat fratre vivēte germano illius vxorē ducere. **THEO.** Lex etiā scipiebat qd frater vxorē fratris acciperet cū defunctus: plē nō haberet. Ibi autē erat filia: ppter qd erant nuptie scelcrate. Sequit⁹: Herodias autē illi: et vole. oc. eū: et nō poterat. **BEDA:** Timebat enī herodias ne herodes aliquādo resipisceret: vel philippo fratri suo amicus fieret: atq; illicite nuptie repudiū soluerent. Sequit⁹: Herodes autē metu. Jo. qd sciebat eū vīrū iustū et sanctū.

GLO. Timebat iniquā eū reuerēdo. sciebat enī eū esse iustum quo ad hoies: et sanctū quo ad deū. Et custodie-

bat eum. ne. s. ab herodiade iterificeret. Et audito eo multa faciebat. qd putauit eū spiritu dei loqui. Et libenter eū audiuit. quia reputabat vilia que ab eo dicebantur.

THEO. Uide autē quātū operat⁹ cupiscētie rabies: qd cū herodes tantā circa Joannē habebat reuerentiā et iū more hōis sit imemor: vt sue fornicationi prouideret.

REMI. sup Mattheū: Libidinosa enī voluntas cum coegit in illū manū mittere: quem sciebat iustū et sanctū. At per hoc dat intelligi qd min⁹ peccatū factū ē ei cā maioris peccati: fm illud: Qui in sordibus est: sordescat adhuc. Sequit⁹: Et cum dī. oppoz. acci. hero. nata. sui ce. se. pñ. et tri. et pñmis ga. **BEDA:** Soli mortaliū herodes et pharao legunt dīe natalis sui gaudijs festiuitas celebrasse. sed vterq; rex infausto hospitio natiuitatem suam sanguine fedauit. vtz herodes tanto maiore impietate qd sanctū et innocētem doctorem veritatis occidit: et hoc p voto ac petitione saltatrici. Sequitur enī: Cumq; intro. filia ip. hero. et sal. et plac. hero. simulq; recū. rex ait: Pede a me qd vis et dabo tibi. **THEO.** Dum enī conuiuium sit: sahanas per puellā saltat: et iusiurandū perficitur sceleratū. Sequit⁹ enī: Et iura. illi qd quicquid pet. da. tibi: sed dimidiū regni mei. **BEDA:** Nō excusat ab homicidio per iuramentum. ideo enī forte iurauit vt occasione inueniret occidendi. et si patris aut matris interitus postulasset: nō vtiq; concessisset herodes. Sequitur: Que cū exisset. dī. ma. sue: quid petā? At illa dī. Ca. Jo. ba. Digno operi saltatiōis: dignū postulat sanguinis premiū. Sequit⁹: Cumq; intro. statim cū fef. ad re. pe. dī. vo. vt pro. dec. mi. in dī. ca. io. ba. **THEO.** Maligna mulier prōtinus sibi caput Joānis dari petiit. i. statim illa hora. Timebat. n. ne herodes resipisceret. Sequitur: Et contristatus est rex.

BEDA: Consuetudinis est scripturarū: vt opinionem multorum sic narrat historicus: quō eo tempore ab omnibus credebatur: sicut et Joseph ab ipsa quoq; Maria appellat⁹ pater Jesu: ita et nunc herodes dicitur contristatus: quia hoc discubentes putabant. dissimulatoz. n. metis tristitiam preferebat in facie: cum leticiam haberet in mente: scelusq; excusat iuramento: vt sub occasione pietatis impius fieret. vnde sequit⁹: Propter iusiurandū et propter simul discubentes noluit eam contristare. **THEO.**

PHI. Herodes quidem non sui cōpos sed voluptuosus iusiurandū impleuit: et iustuz interim. Decebat autē magis in hoc periurare et nō tam scelus operari. **BEDA:** Quod autē subdit: Et propter simul recubentes. vult omnes sceleris sui eē cōsortes: vt i luxurioso ipuroq; conuiuiu cruenta epule deferent. vñ sequit⁹: Sz mīl. sp. p. af. ca. io. in dī. **THEO.** Spiculator carnifer dicit qui constituitur ad hoies interficiendū. **BEDA:** Non autem herodem puduit caput occisi hōis ante vīuas inferre. Phario vero nil talis vesante cōmisisse legit. Ex vtroq; tamē exemplo probatur vilius esse nobis diē mortis future timendo: et caste agendo sepius in memoriam reuocare qd diem natiuitatis luxuriando celebrare. Homo enī ad laborem nascit in mūdo: et electi ad requiē per mortem transeunt e mūdo. Sequit⁹: Et decol. eum in carcere: et attul. caput eius in disco: et dedit puellē: et puella dedit matri sue. **GREGO.** iij. moralium. Nō sine grauissima admiratione perpendo qd ille prophete spiritū itra matris vtrū impletus: quo inter natos mulierū nemo maior surrexit ab iniquis in carcerē mittit⁹: et pro puellē saltatu capite truncat⁹: et vīr tante seueritatis pro vsu turpiū moritur. Nūquid credimus aliqd fuisse qd in eius vita: illa sic de specta mors tergeret. Sed qñ ille vel in cibo peccauit: qd locustas solimodo et mel siluestre edidit: Quādo versatione sua offendere potuit qui de eremo nō recessit? Quis est qd omnipotens deus sic vehementer in hoc seculo de spiciat: quos sic sublimat ante secula elegerit: nisi hoc qd pietati fidelium pz: qñ ieciro sic eos pmit in infinis: qd videt quomō remuneret i sumis: et foras vsq; ad despecta deijciat?

deiciat: quia intus visus ad incomprehensibilia perducit. hic ergo vultusque colligit: quod illic passuri sint quos reprobat si hic sic cruciat quos amat. Sequitur: Quo audito discipuli eius venerunt et tulerunt corpus eius: et posuerunt illud in monumeto. Narrat Joseph vincit Joāne in castellis macheronta adductum: ibique trucidatum. narrat vero ecclesiastica historia sepultum eum in sebastia palestine vrbis que quondam samaria dicta est. Decollatio autem Joānis: minoratio ne fame illius qui christus a populo credebatur insinuat: sic exaltatio saluatoris in cruce perfectum designabat fidei: quia ipse qui per a turbis prophetam esse credebatur: dei filius a cunctis fidelibus agnitus. vñ Joānes quem oportebat minui: cum diurnum lumen decrescere incipit natus est: dominus autem eo tempore ante quod dies crescere incipit. **THEO.** Mystice autem hero. qui interpretatur pellicanus: populus iudeorum qui habebat vixit. s. ianē gloriā cuius filia saltat et mouet etiam nunc circa iudeos. s. falsus intellectus scripturarum: decapitauerunt siquidem Joānem. i. vrbis prophetici: s. sine capite christo habet eum. **HIERO.** Vel aliter: Caput legis quod est christus de corpore abscindit populo. i. iudaico populo: et dat gentili puelle. i. romane ecclesie: et puella dat mari sue adultere. i. synagoge creditur in fine. Corpus Joānis sepelitur caput in deserto collocatur. Littera humata tegit. Spiritus in altari honoratur et sumitur.

Et conuenientes apostoli ad iesum: renūciauerunt ei oia que egerant et docuerant. Et ait illis: Venite seorsum in desertum locum: et requiescite pusillū. Erant enim qui veniebant et redibant multi: et nec spatium mādū candi habebant. Et ascendentes in nauim abierunt in desertum locum seorsum. Et viderunt eos abeūtes: et cognouerunt multi: et pedestres de oibus ciuitatibus cucurrerunt illuc et prouenerunt eos. Et exiens vidit turbam multā iesus et misertus est super eos: quia erant sicut oues non habentes pastores: et cepit illos docere multa.

GLO. Postquam euangelista narrauit mortem Joānis: narrata que christus cum suis discipulis post mortem Joānis egerit dicens: Et cōue. apo. ad iesum renū. ei oia que egerat docuit. **HIERO.** Ad locum. vñ exiit flumina reuer-

tunt: deo semper referunt grās missi super his que acceperant. **THEO.** Discam autem et nos cum in ministerium aliquod mittimur non elongari: et ultra missum officium non effari: sed minime visitare et renūciare ei oia que egimus et docuimus. **BEDA:** Nō. n. solū oia docere sed facere. non solū autem qui ipsi egerant et docuerant apostoli domino renūciante: sed etiam qui Joānes eis in docendo occupati sit passus: et sui et Joānis discipuli domino renūciat: sicut Mattheus describit. Sequitur: Et ait illis: Venite seorsum in desertum locum: et requiescite.

AVGV. de eo. euan. hoc continuo post Joānis passionem factum esse commemorat. vñ post hec facta sunt illa que prius narrata sunt: quibus motus herodes dixit: Hic est Joānes baptizans. quem ego decollavi. **THEOPHI.** In desertum autem recessit locum propter humilitatem. Quiescere autem facie christi suos discipulos: ut addiscat propositum: quod laborat in opere et fimonem redem permerent: et quod non debet continue laborare. **BEDA:** Que autem necessitas fuerit: cedere redem discipulis: ostendit cum subdit: Erant. n. qui veni. multi: et nec spatium manducandi habebant. ubi tamen illi felicitas de labore docentium simul et discipulorum studio demonstrat. Sequitur: Et ascende in nauim abierunt in desertum locum seorsum. Nō discipuli soli: sed assumpto domino ascendentes in nauim: locum petere desertum ut Mattheus demonstrat. Tentat autem fide turbas: petendo. n. solitudinem: an sequi carent explorat. Ille sequendo et non in iumentis aut vehiculis diuersis: sed proprio labore pedum quātā salutis sue curā gerat ostendunt.

Sequitur: Et viderunt eos abeūtes. et cogn. multi: et pedest. de oibus ciuitatibus cucurrerunt illuc et prouenerunt eos. Dum pedestres eos prouenerunt dicuntur: ostenditur quia non in aliam mariam siue iordanis ripam nauigio perueniunt discipuli eius: sed prima eiusdem regionis loca adierunt quo etiam indigene pedestres poterant prouenire. **THEOPHI.** Ita tu christum non expectans quod ipse reuocet: sed proueniens cum prouenias. Sequitur: Et exiens vi. tur. mul. Iesus et mis. est super eos: quia erant sicut oues non habentes pastorem. Pharisei lupi existeres rapaces: non pascebant populum: sed deuorabant propter hoc ad christum verum congregantur pastorem qui tradidit illis cibum spirituales. s. verbi dei. vnde sequitur: Et cepit eos docere multa. Videntes. n. eos qui miraculo:um occasione eum sequebantur pro longitudine vie fessos eorum misertus: voluit eorum satissacere voluntati docendo eos. **BEDA:** Mattheus dicit quod curauit languidos eorum. h. est. n. vera ceter pauperum misereri: eis veritatis viam docendo aperire: et molestias corporales auferre. **HIERO.** Mystice autem seorsum ducit dominus quos elegit: ut iter malos viuentes: mala non intendant: ut loth in sodomis: et iob in terra hus: et abdias in domo achab. **BEDA:** Derelicta etiam iudea in deserto ecclesie predicatores sancti qui apud iudeos tribulationum sarcina premebantur: de gratia fidei gentibus collata requies nacti sunt. **HIERO.** Pusilla tamen est h. sanctis requies longus labor. sed postea dicit illis: ut requiescant a laboribus suis. Sicut autem in arca noe animalia que intus erant foris mittebantur: et que foris erant intro erant: sic agitur in ecclesia. iudas recessit: latro accessit. sed quid receditur a fide in ecclesia non est requies sine merito. Rachel. n. plorans filios suos noluit consolari. non est etiam hoc pulchrum in quo bibitur vinum nouum: cum cantabitur canticum nouum ab hominibus nouis cum mortale hoc induerit immortalitatem. **BEDA:** Christum autem petentem desertum gentium: multe fidelium caterue relictis menibus pasce conuersationis sequuntur.

Et cum iam hora multa fieret: accesserunt discipuli eius dicentes: Desertus est locus hic: et iam hora preteritū dimitte illos ut eūtes in primas villas et vicos emant sibi cibos quos manducant. Et respondens ait illis: Date illis manducare. Et dixerunt ei: Eunt enim ducētis denarios panes: et dabis illis mādūcare. Et dicit eis: Quot panes habetis? Ite et videte. Et cum cognouissent dicunt: quinquaginta et duos pisces. Et precepit illis ut accubere facerent omnes semper tribernia super viride fenū. Et discubuerunt in partes per centenos et per quinquagenos. Et acceptis quinqz panibus et duobus piscibus intuens in celum: benedixit et fregit panes et dedit discipulis suis ut ponerent ante eos: et duos pisces diuisit oibus. Et mādūcauerunt omnes: et saturati sunt. Et susulerunt reliquias fragmentorum duodecim cophinos plenos: et de piscibus. Erant autem qui manducauerunt quinqz milia virorum.

THEO. preponens dominus quod vtilius est. s. cibum sermonis dei: deinde etiam corporale cibum prouidit: turba ad cuius narrationem euangelista accedit dicens: Et cum iam hora multa fieret: accesserunt discipuli eius ad iesum. **BEADA:** hora multa vespertinus tempus dicitur. vñ Lucas dicit: Dies autem cepit declinare. **THEO.** Vnde autem quomodo discipuli christi circa hominum amorem perficiunt. turbas. n. misertus accedunt ad christum: et per eis intercedunt. Dominus autem tetrauit eos si eius virtutē tantā esse cognouerant quod turbas pasce possent. vñ sequitur: Et respondens ait illis: Date eis man. **BEDA:**

Proouocat etiā apostolos: hoc dicens ad fractionē panis: vt illis se nō hēre testatib⁹: magnitudo signi notior fieret. **THEOPH.** Discipuli aut arguebant eū tāq⁹ ignorante quod illis esset necessariū ad tantā multitudinē turbaz pascendā: vñ turbati rñdēt. **Seqt. n.** Et dixit eis: Cūtes emamus de. ou. pa. 7 o abi. illis man. **AVG.** de cō. euā. Hoc Philippus apud Joānē rñdet: s; Marc⁹ a discipulis rñsum eē p memo: at: volens intelligi hoc ex ore ceteroz philippū rñdisse: q⁹ 7 plurale numez p singulari vñtūssime ponere potuerit. **Seqt. Et** dicit eis: Quot pa. habe. ite 7 vi. hoc a dñō factū eē ceteri euangeliste p termiserūt. **Seqt. Et** cum cog. dicūt: qnq; 7 ou. pi. **Q**andreas apud Joānē de qnq; panib⁹ 7 duob⁹ piscibus suggesterit: hoc ceteri euangeliste plurale numez p singulari ponētes: ex discipuloz psona retulerūt. **Seqt. Et** pce. ill⁹ vt accū. fa. om. fm. p. u. sup. vi. fe. 7 discu. i. partes p cen. 7 qnq;. **Q** aut Lucas dicit qnquagenos iussos eē discubere: **Marcus** vō qnquagenos 7 cētenos: ideo nō hic mouet: q; vñ parte dicit: alter totū. **Qui. n.** de cētenis retulit: h retulit qd ille ptermisit. **THEO.** Per hoc aut dat itel ligi q sequestratis discubuerūt p partes 7 ptes. i. greco. n. qd h dī f; p tubernia duplicat: ac si diceret: p tubernia. **Seqtur:** Et acce. qnq; panī. 7 duob⁹ pisci. intucns i ce. bñ dixit 7 fre. pa. 7 de. dī. vt po. an. eos: 7 duos pisces diuisit oib⁹. **CHRY.** Decent aut in celū asperit: q; in defeto māna accipietes iudei: de deo dicere attētauerūt. Nun qd poterit dare panē: Ne vō hoc ptingat anq⁹ faceret ad patrē retulit qd erat facturū. **THEO.** Intuef etiā in celū: vt nos instrueret a deo petere elcāz 7 nō a diabolo sicut faciunt illi: q alienis iniuste laboribus nutriunt. **Ex** hoc etiā turbis tñc innuit q nō esset deo pñus: s; deū inuocaret. **Dat** aut panē discipulis apponendūz turbis: vt tractando panē non dubiū s; miraculū videat. **Seqt. Et** mā. oēs: 7 sa. sunt. 7 sustu. reli. freg. xj. copbi. Duodecim cophini supabūdant fragmentoz: vt quolibz apostoloz vñū cophinū sup humez appoztare: ieffabile miraculū videat. **Supabūdantis. n.** vñtis erat nō solū tot homines pascere: s; 7 tantā supabūdantiā relinquere fragmentoz. **Moyfes. n.** vñ māna dabat: fm vñusculūsq; necessitatē illud largiebat. **supfluz vō** vermib⁹ scaturiebat. **Helias** etiā viduā pascens: q⁹tuz ei erat sufficiens tribuebat. **Iesus** vero tanq⁹ dñs supabūdant opabat. **BEDA:** Mystice aut oīe declinata turbas saluato: refic: q; vel sine seculoz ppinquante: vel cū sol iusticie p nobis occubuit: a spiritalis in edie sumus tabe saluati. **puocat** apostolos ad fractionē panis: insinuās q quotidie p eos ieiunia sūt cor da nra pascēda: cor. 2. s. l. f. 7 creplū. **Per** qnq; panes qn q; moſaice legis libi: p duos pisces pſalmi sunt 7 pphete figurati. **THEO.** Vel duo pisces sunt piscato: rum finones. s. eplē 7 euangeliū. **BEDA:** Quia vō qnq; sūt exterioris hoīs sensus: qnq; milia viri dñm secuti desi gnant eos q in seculari adhuc hitu positi: exteriorib⁹ bñ vti nouerunt. **GREGO.** xvi. mora. Diuersi cōiūanti um discubitus dñstinctiones ecclaz: que vñā catholicam faciūt designāt. **Jubilei** aut reges qnq; genarij numeri mystico pñct. 7 qnquagenarij bis ducit vt ad centenarijz pueniat. **Quia** g pus a malo descit ope vt p aia pleni⁹ q escat i cogitatioe: aliq qnquagenarij: aliq centeni discubūt. **BEDA:** sup fenū aut discubētes dñcis pascunt alimē tis: qui p cōmētiam calcatis edcupiscētis audicēdis iplē disq; dei verbis opam ipendūt. **Saluato:** aut non noua creat cibaria: q; veniēs i carne nō alia q p dīcata sūt p dī cat: sed legis 7 pphetaz scripta q; grauida sint mysterijs grē demonstrat. **Intuef** i celū vt ibi lucē doceat eē quereñ dā. **frangit** 7 an turbas ponēda distribuit discipul: q; sa cramēta pphete sanctis doctoib⁹ q hec toto oze p dī cēt patefecit. **Qd** turbis supest a discipulis tollit: q; sacra tioza mysteria q a rudib⁹ capi nequeūt: nō negligēt omī tēda: s; sunt inq̄reda pfectis. **Nā** p cophinos. xj. aposto

li 7 sequētes doctores figurāt: foris qdē hoīb⁹ despecti: s; itus salutaris cibi reliquijs cumulati. **Cōstat. n.** copbi. nos opa seruilia geri solere. **HIERO.** Vel duodecim cophini pleni fragmentis colligunt: cū sunt sup ibi onos m dicātes. xj. tribus israel: q sunt fragmenta ab aaz: isaac: 7 iacob: qñ ex israel reliquie salue sicut.

Et statim coegit discipulos suos ascēdere nauim vt preccederent eum trans fretūz ad bethsaidā dum ipse dimitteret populū. **Et** cū dimississet eos abijt in montē ozare. **Et** cum sero esset erat nautis in medio mari: 7 ipse solus in terra. **Et** vidēs eos laborantes in remigando: erat. n. ventus cōtran⁹ eis: 7 circa quartā vigiliā noctis venit ad eos ambulans supra mare: 7 volebat preterire eos. **Tril** li vt viderunt eum ambulantem supra mare: pu tauerunt fantasma esse 7 exclamauerunt. **Oēs. n.** viderunt eum: 7 conturbati sunt. **Et** statim locut⁹ est cum eis: 7 dixit eis: **Confi** lite: **Ego** sum. **Noli** te timere. **Et** ascendit ad illos in nauim: 7 cessauit ventus. **Et** plus magis intra se stupebant. **Nō. n.** intellexerunt de panibus. **Erat. n.** cor. corum ob cecatum.

GLO. Dñs qdē i miraclo panū q eēt p dīto: rex ondit nūc aut abulādo sup vndas q hēret cor p ab oīz peccatozū graue die libez edocuit 7 i placādo vētoz: vñdūz q; rabie sedādo q; elemētis dñares monstrauit. **vñ dī:** Et statim coe. dī. suos asc. na. vt h. cū trās fretū ad Beth. cum ipse dimitt. populū. **CHRY.** Dimittit qdē pplm i bñdī etioe 7 aliq; curatioib⁹. **Coegit** aut discipulos: q; nō de facili ab eo poterāt separi: 7 h qdē tñ p p nīmū affectum. **quē** ad eū hēbāt: q; sollicitabant q̄liter ad eos venire.

BEDA: Merito aut mouet quō Marc⁹ dicat pacto miraculo panū: o discipulos veniſſe trās fretū ad bethsaidā: cū videat lucas dicere q; i locis bethsaidē scū fuerit miraculū illud: nisi forte itelligam q; lucas aut i o cōfūlo cū qdē bethsaidā: nō ipi tñma ciuitati: s; loca defri ad cā pñctis eē designata. **Marc⁹** autē dicit vt pcederēt ad bethsaidā vbi ipa ciuitas notat. **Seqt. Et** cū oī. eos abijt i montē ozare. **CHRY.** Q; decet itelligere de chulio s; q; ē hō: hoc etiā fecit iherūs nos assiduos esse i oratioe.

THEO. Dimissa aut turba ascēdit ozare. **reges. n.** i. lēnū oratio exigit. **BEDA:** Nō oīs aut q orat ascēdit i montē: s; q bñ orat: q deū orādo qrit. **Qui** vō de oīuū is aut honore seculi aut de inimici morte obsecrat: pñctis iſimis iacēs viles ad deū pces mittit. **Quare** aut oīs ei missio p pſo i montē oratur⁹ abierit: Joānes declarat dīcēs Iesus g cū cognouisset q; vēturi eēt vt raperēt eū: face rent cū regē fugit itez i montē ipse sol⁹. **Seqt. Et** cū sero dī set: erat nautis i medio ma. 7 ipse sol⁹ in terra. **THEO.** Permissit aut oīs pſclitari discipulos vt patentes herē. vñ nō statim eis adiit: s; p totā noctē pſclitari pmissit: vt co ceret eos patient expectare: 7 nō a pñcipio spare i tribu latōib⁹ subsidij. **Seqt. n.** Et vidēs eos labo. i remi. erat enī vent⁹ pñt⁹ eis: 7 circa quartā vigl. noctis venit ad eos amb. sup. ma. **CHRY.** Quatio: vigiliās noctis oīe sa cra scriptura: vñquaq; diuidēs i tres hozas. vñ quartā vigiliā dicit: q ē post hoza nonā. s. i hoza. x. vel post hoza hoza. **Seqt. Et** vō. pte. **AVG.** de cō. euā. **Q**uo aut h in telligere potuerūt: nisi q; i diuersuz ibat: eos volēs pñt re tāq⁹ alienos a qb⁹ ita nō agnoscebat: vt fantasma pte rer. **Seqt. At** illi vt vñ. cū. am. super. ma. pu. fan. esse: 7 ex clama. oēs enī eum vidē. 7 cōtur. sunt. **THEO.** Unde autē qm cū chriſtus debebat cor. pericula pſclere: tñne maiorē eis incurrit timorē. **Sed** statim p voces pſostauit.

eos. Sequitur. n. Et statim locutus est euz eis: et dixit eis: Confidite: ego sum. n. time. **CHRY.** Statim aut in voce cognouerunt eum: et timor solutus est. **AVGV.** de con. euan. Quid ergo eos volebat pterire: quos pauentes ita pfirmat: nisi qd illa voluntas pterendi ad eliciendu illu cla more valebat: cui subueniri oportebat. **BEDA:** Scripsit aut Theodorus saratanus quodaz eps: corpale pondus no habuisse dnm fz carne: fz absqz pondere sup mare ambulasse: fz fides catholica pondus fz carne bre cu pdicat. **Alit. n.** Dionysius: Ignoramus qliter no ifusis pedibus corporeale pondus hntibz? materiale onus: deambulabat in humidat et instabilez substantia. **THEO.** Dei de per introitu in nauicula dñs pfectus tepestat. Sed qd eni: Et alce. ad ill. i. na. 7 cess. vent. Magnu qd miraculu est qd ambulat dñs sup mare: fz tepstat 7 ventis pries tas opposita fuerunt ppter maius miraculu. Apostoli eni et miraculo dñs panu no itelligetes christi potetia: nuc ex maris miraculo pleni? cognouerunt. vñ seqt: Et pl? ira se stupebant. Non. n. intel. de panibus. **BEDA:** Stupebant qd carnales adhuc discipuli vñuz magnitudi nem: necdu tñ in eo vitatē diuine maiestatis cognoscere valebant. vñ sequit: Erat. n. cor eoz obcecatus. Mystice autē labor discipulor in remigando 7 ventus prius: labores sancte ecclesie designat: que inter vndas seculi ad uersantes: 7 imudoz flatus spiritui: ad quietez patrie celestis puenire conat. Pene autē dñs: qz nauis erat i medio maris: 7 ipse solus in terra: qd nonnqz ecclesia tantis gentiliu pssuris afflicta est: vt redemptor ipsi? ea pñs deseruisse videret. Sed videt dñs suos laborantes in mari: qz eos ne in tribulationibus deficiat: suerpectu pietatis corroborat: 7 aliqn manifesto adiutorio liberat. Quarta autē vigilia venit ad eos diluculo appropinquare: qz hō mites cū ad superni lumē pñdij exerent: aderit dñs 7 tentationū pericula sopient. **CHRY.** Vel pma vigilia est vsqz ad diluuiū: secūda vsqz ad moysen: tertia vsqz ad aduentū dñi: in quarta venit dñs 7 discipulis locut. ē. **BE**

DA: Sepe autē fideles in tribulatione positos: superna pietas deseruisse vñs est: vt quasi laborantes i mari discipulos pterire iesus voluisse putaret. Adhuc autē heretici putant fantasma fuisse dñm: nec verā assumpsisse carnē de virgine. **HIERO.** Dicit autē eis: Confidite: ego sum. qz videbim? eū sicuti est. Cessauit autē ventus 7 pcel la lectu sedente. i. regnate in nauī que est vniuersa ecclesia. **BEDA:** In quocūqz etiā corde p graz sui adest amor: mox vniuersa vitioz 7 aduersariorū mudi siue spirituum malignorū bella cōpessa qescunt.

Et cum transiret assens venerunt in terrā genegareth: 7 applicuerūt. Cūqz egressi essent de nauī continuo cognouerunt eum: 7 percurrentes vniuersam regionē illam ceperant in grabatis eos q se male habebāt circūferre vbi audiebāt euz esse. Et quocūqz introiebat in vicos vel in villas aut ciuitates: in plateis ponebāt infirmos: 7 deprecabatur eū vt vel simbrā vestimenti eius tangeret. Et quotquot tangebant eū salui fiebant.

GLO. Quia euangelista exposuerat piculū quod discipuli in nauigando sustinuerat: 7 quomō fuerant libera ti: nunc ostēdit quo nauigando perueniret: dicens: Et euz transire. perue. in terraz gene 7 applicuerūt. **THEO.** Post magnum aut spaciū tēporis ad predictum locū do min? transiretauit. Et ideo euangelista subdit: Cūqz egres si essent. de nauī continuo cognouerunt eū. s. icole. **BE**

DA: Cognouerunt autē eum timore: no facie vel pñs si gnorum magnitudine 7 vultu plurimis notus erat. Vide autē quāta fides sit hominū terre genegareth: vt nō pre sentem tñ salute contenti sint: sed mittant ad alias p cir

cuitum ciuitates: quo omnes currant ad medicū. vnde se quitur: Et pcur. vniuer. regi. illaz: ceperunt in graba. illos qui se male habebant circūferre vbi audi. eū esse.

THEOPH. Non. n. ad domos inuitabant eum vt curaret: sed magis ipsi male hñtes afferebant ad euz. vñ etiam sequitur: Et quocūqz introi. in vicos aut in vil. aut in cui. in plateis ponebant infirmos 7 deprecabatur eū vt vel simbrā vest. eius tangerent. Miraculum eni quod circa mulierem emoruoissam contigerat: ad aures multorū deuenerat: 7 multā fidez eis dabat ex qua sanabatur. Sequitur eni: Et quotquot tangebant eū: salui fiebant. **BE**

DA: Mystice autē simbrā vestimenti eius minū mandatu intellige: quod quicūqz trāsgressus fuerit: minū mus vocabitur in regno celorum: vel assumptionez car nis per quā venimus ad verbuz dei: 7 illius postea frui mur maiestate. **HIERO.** Quod autē dñs: Et quotquot tangebant eum: salui fiebant. implebitur quando fugiet do

lor 7 gemitus. **VII.**

Et cōuenerūt ad eū pharisei 7 qdā de scribis: venientes ab hierosolymis. Et cū vidis sent quosdā ex discipulis eius cōibus manib? i. non lotis māducare panes vituperauerūt. Pharisei. n. 7 oēs iudei nisi crebro lauauerit manus nō manducat: tenētes traditionē seniorum: 7 a foro nisi baptizentur: nō comedūt: 7 alia multa sunt que tradita sunt illis seruare: baptismata calicum 7 vireoz 7 eramētozū 7 electoz. Et interrogabāt eū pharisei 7 scribe: Quare discipuli tui nō ambulant iuxta traditionē senior: sed cōibus manibus manducant panē? At ille rñdens dixit eis: Bñ. pphetauit **Isaias de vobis hypocritis: sicut scriptum est: Popul? hic labijs me honorat: cor autē eoz longe est a me. In vanum autē me colūt docentes doctrinas 7 precepta hoīuz. Relinquētes eni mandatu dei tenetis traditiones hominū baptismata vireoz 7 calicūz 7 similia his facitis multa. Et dicebat illis: Vñ irritum fecistis preceptum dei: vt traditionē vestrā seruetis. Moyses eni dixit: Honora patrē tuū 7 matrē tuā: 7 q maledixerit patri vel matri morte moriat. Vos autē dicitis: Si dixerit homo patri aut matri corban: quod est donū quodcūqz ex me tibi pfuerit: 7 vltima nō dimittitis eum quicūqz facere patri suo aut matri: rescindentes verbū dei per traditionē vsqz quā tradidistis. Et similia huiusmōdi multa facitis.**

BEDA: Hoies terre genegareth q minus docti videbā tur: nō solū ipi veniūt: fz 7 suos infirmos adducūt ad dñz vt vel simbrā ei? mercant cōtingere. At vero pharisei 7 scribe q doctores eē populi debuerāt nō ad querēdū me delā: fz ad mouendas questionū pugnas ad dñm cōcur runt. vñ dñs: Et cōuenerūt ad eū pha. 7 qdā de scri. ve. ab hiero. 7 cū vi. quosdā de disc. eius cōibus ma. i. nō lotis. mā. pa. vituperauerūt. **THEO.** Discipuli nāqz dñi i structi ea q virtutis tñ sunt opari nō lotis manib? simplici ter comedebāt. pharisei aut volētes occasionē inuenire: b acceperūt: 7 non vtiqz vituperabāt eos vt legis trāsgres sores: fz qz traditōes senior trāsgrediebant. vñ sequitur: Pharisei enī 7 omnes iudei nisi crebro la. ma. non mā. te. tradi. senior. **BEDA.** Spiritualia enī pphetarū ver ba carnaliter accipientes: que illi de cordis 7 operis ca stigatione pcepiebāt: dicentes: Lauamini 7 mudi estote 7 mudamini qui fertis vasa domini. isti de corpore solo

lauando seruabant. **Supstitiosa** ergo est hoīuz traditio: semel lotos ob manducādū panē crebrius lauare: et a foro nisi baptizent nō comedere. **¶** Necessariū ē eos q̄ panē de celo descendente: participare desiderāt crebro elemosinis lachrymis et alijs iusticie fructibus sua opa purgare. Necessariū etiā est inquinamēta que ex tēporaliū negotioꝝ curis q̄p̄traxerit: subsequenti bonaz cogitatio nū et actū p̄mūdet instantia. Frustra autē iudei lauāt man⁹ et a foro baptizant: q̄ diu contēnūt fonte ablui saluatoris inuaniū baptisma seruāt vasoz q̄ coꝝ poꝝ suoz et cordiū negligūt ablucere fordes. **¶** Seq̄: **Et inter. cū pha. et scri. di. Quare disc. tui nō am. iuxta tra. se. s̄z cōmunib⁹ manib⁹ mā. pa.** **CHRY.** sup Mathēi. Mira phariseoz scri. baz q̄ stulticia: dei filiū arguūt quare traditiones hūm et p̄cepta nō fuer. **¶** Cōe autē h. p̄ inundo ponit. populus n. iudeoz: partē dei se esse iactitans: cōes cibos vocat: q̄b⁹ oēs viuūt. **HIERO.** Phariseoz autē supflūū latratum furca rationis obdiūt. i. moysi et clare interpretatōe: vt nos aduersantes hereticos vbo scripture vincam⁹. vñ seq̄: **At ille rīdēs ait: Bñ p̄rophe. de vobis hypo. Esaias sic scriptū ē: Populus hic labijs me honorat: cor autē eoz lōge ē a me.** **CHRY.** Quia. n. nō de legis transgressionē s̄z senioꝝ discipulos accusabāt: iniuriōse ipsoz cōfundit hypochritas vocās: q̄si cōmēdantes cū reuerentia q̄daz id qd nō pueniebat. **¶** Sup addit autē Esaiē p̄phete vbu: q̄si de eis dictū: ac si diceret: Sicut hi de q̄b⁹ dicit q̄ deū labijs honorant cor autē eoz ab eo longe est: iuanū pietatē custodire se dicūt: doctrias hominū honorātes: ita et vos q̄ derelinquitis id qd interi⁹ curabile ē: et iusticiā colētes accusatis. **HIERO.** Traditio autē pharisaica in mēsis et vasīs abscondēda ē et radēda. **¶** Sepe. n. traditionib⁹ hoīuz mandata dei cedūt. vñ seq̄: **Derelinquētes māda. dei tra. hoīum: baptisma v̄recoꝝ.** **CHRY.** Ut autē eos arguat t̄q̄ dei reuerentiā nō seruantes: p̄pter traditionē a senioꝝ factā diuinis scripturi opposita subiūgit: **Moyses enī dixit: honora patres et mā. tu. et q̄ maledixerit pa. vel mā. morte moriā.** **BEDA:** hono: in scripturis nō tantū i salutarōe et officijs dēterēdis: quātū in elemosyna ac munēz collatiōe sentiū. hono: inq̄t apostol⁹ viduas que vere vidue sunt. **CHRY.** Tūc autē existēte diuina lege ac talib⁹ ministris transgrediētib⁹ illatis: vos de leui diuinū transgredimini p̄ceptū: obseruātes senioꝝ traditiones. vñ seq̄: **Uos autē di. Si dixit. hō pa. et mā. Corbā: qd ē donū qd cūq̄ ex me tibi p̄derit. supple: liber erit ab obseruatiōe p̄missi mādati. vñ seq̄: Et vltra nō dimitt. cū q̄. fa. pa. suo aut matri.** **THEOPHI.** Colētes. n. pharisei que offerebāt comedere: iustiebāt filios q̄ cū peculia aliq̄ hēbant: et parētes hec peterēt: rīderēt illis: **Corbā. h. est donū qd a me pctis: iā obtulī dñō: et ita hec nō exquirent: quasi dñō oblata. i. ad salutē parentū p̄ficua: et sic de cūpiebāt filios: vt parētes nō honorarēt: et ipsi oblata de uozarent. Hoc q̄ dñs exp̄ob:at eis: q̄ p̄pter lucrū legem diuinā transgrediebāt. vñ seq̄: **Resci. verbū dei p̄ tradi. vestrā quā tra. et multa similia huiusmōi facitis. s. transgre. dientes p̄cepta dei: vt obseruetis hominū traditiones.** **CHRY.** Vel pōt dici q̄ pharisei iuuenes docebant q̄ si q̄s p̄ iniuria patri aut matri illata munus offerat deo: erat imūis: q̄si deo dās munera que patri debēt. et h. dīcētes parētes honorari nō p̄mittebāt. **BEDA:** Pōt autē et hūc breuiter h̄fē sensuz: **Mun⁹ qd ex me tibi p̄derit. Cōpellitis inq̄t filios: vt dicāt parētib⁹ suis: Quodcūq̄ donū oblatur⁹ erā deo: i. tuos cōsumo cibos: tibi q̄ p̄dest o pater et mater: q̄si dicāt: nō p̄dest: vt sic illi timētes acciperent qd deo videbāt mancipatū: iopē magis vellēt vitā ducere q̄ edere de cōsecratis. **HIERO.** Mystice autē discipulos non lotis manibus manducare futurā gentiū cōiōnē significat. **Mūdictia et baptisma pharisaicum sterile est: cōsecratio non lota apostolica extēdit palmites suos vsq̄ ad mare.******

¶ Et aduocās iterū turbā dicebat illis: **Audite me oēs et intelligite. Nihil est extra hominē introiens in eū quod possit eū coīquinare: s̄z que de homine p̄cedunt illa sunt que coīquant hominem. Siquis h̄z aures audiendi audiat. Et cū introiss̄ in domū a turba: interrogabant eum discipuli ei⁹ parabolā. Et ait illis: Sic et vos ip̄udentes estis: Non intelligitis: q̄ oē extrinsecus introiens in hominē non pōt eū coīquinare: q̄ nō intrat in cor eius: s̄z in ventrē vadit et in secessum exit purgans oēs escas. Dicebat autē: qm̄ illa que de homine creūt illa coīquant hominem. Ab intus. n. de corde hominū male cogitationes procedunt: adulteria: fornicationes: homicidia: furta: auaricie: nequitie: dolus: impudicitie: oculus malus: blasphemia: superbia: stulticia. **¶** Oia hec mala ab intus procedūt et coīquant hoīes.**

CHRY. Iudeis p̄siderantibus coꝝ poꝝalē mūdictia legis et de hac murmurantibus: dñs cōtrariū vult intro ducere. vñ di. **Et aduo. iterū tur. di. illis: Audite me om. et intel. Nihil est extra ho. intro. in eū. quod possit eū coīquinare: sed que de ho. p̄ce. illa sunt que coīqui. ho. i. inuadi faciūt. Ea enim que ch̄isti sunt intra hoīem cōsiderantur. ea vero que legis sunt: magis cernūtur extra hoīes: q̄b⁹ quasi coꝝ poꝝalibus cruc ch̄isti sinez in breui dare debebat. **THEO.** Hoc autē dñs dicit volēs instruere homines: q̄ obseruationes escas quas lex cōmemorat nō oꝝ coꝝ poꝝaliter intelligere: et ex h̄ intentionē legis cōmā nifestare incepit. **CHRY.** Subiūgit autē: **Siquis habet aures au. au. nō. n. manifeste apparuerat que essent illa q̄ de homine p̄cedebāt et hominē coīquant: et p̄pter h̄ ver buz apostoli crediderūt q̄ aliquid aliud p̄fundū p̄dicat dñi sermo inueret. vñ sequit. Et cū intro. in domū a tur. ter. eum disci. ei⁹ para. parabolā autē imānifestū s̄mone vocabant. **THEO.** Dñs autē p̄tius increpat. vñ seq̄: **Et ait illis: Sic et vos ip̄u. estis: BEDA.** Iustos. n. et auditos: q̄ obscura manifeste: aut manifeste dicta obscure vult intelligere. **THEO.** Deinde dñs manifestat id qd erat occultū dicens: **Nō intelli. q̄ oē ex. intro. in ho. nō pōt eū coīquinare. BEDA:** Iudei. n. se partem dei cōtates: cōes cibos vocāt q̄b⁹ oēs hoīes viuūt: vt ostrea lepores et huiusmōi aialia: nec etiā idololatrie iniquitaz cibos et dei creatura ē: sed demonū inuocatio h̄ facit imū dum. **¶** Et cām subdit dicens: **Quia nō introiit in cor eius. Anime locus p̄ncipalis iuxta platonē i cerebro: s̄z iuxta ch̄istū in corde est. GLO.** Dicit ergo i cor ei⁹. i. in mentē q̄ est p̄ncipalis pars aīe ex q̄ tota hoīs vitā dependet. vñ s̄z ea necesse ē hoīem mūdū vel imūdū estimari. et sic ea q̄ ad mentē nō pueniūt nō possunt hoīi imūdictia affor re. **¶** Cibi ergo q̄ ad mentē nō pueniūt: s̄z suā naturā hoīes inq̄nare nō possunt: s̄z iordinar⁹ ciboz vsus q̄ ex fornicatiōne puenit menti: ad hoīs imūdictia p̄tinet. **¶** Quare cū ad mentē nō pueniāt: ostēdit id qd subdit: dicens: **Sed i vē. vadit. et in seces. ex. pur. oēs escas. Hoc autē dicit ne itelligat q̄ inde ex cibis i coꝝ poꝝe maneat. Manet. n. quod ē necessariū ad coꝝ poꝝis nutrimentū et augmentū. Egre ditur autē qd est supflūū: q̄si purgatio quedā interius remanētis nutrimenti. AVGV. in libro. lxxxiij. questionum: Quidā. n. sic accedunt vt etiā mutēt et mutent: sicut et ipse cib⁹ amittēs speciem suā i coꝝ pus n̄m vertit et nos refect in robur mutamur. **¶** S̄z et tenuissimū humor: cū in venis et alijs arterijs cocta fuerit esca et digesta: p̄ occultos meatus quos greci poros vocāt oīlabit: et in secessuz vadit. **¶** BEDA: Sic ergo cibi nō faciūt hoīes imūdos: s̄z ma******

licia que operat passiones ab interioribus pcedetes. vñ
sequitur: Dicebat autem: qm̄ que de ho. ext. illa coi. ho.

CHRY. Cuius rōne significat cū subdit: Ab int^{er}ni de cor. ho. cogi. ma. p^{ro}cedit. Et sic p^{er} q^{uod} male cogitationes ad mentē p^{er}tinent: que h^{ab}et cor. nominant^{ur}: scdm quā hō v^{er}o bonus vel malus: mūdus vel imūdus. **BEDA:** Hic autē arguit^{ur} q^{uod} cogitationes a diabolo imitti putant^{ur}: non ex p^{ro}p^{ri}a natiuitate. Diabolus fescito: 7 adiutor malis cogitationib^{us} esse pōt^{est}: 7 aucto^r: esse non pōt^{est}. **GLO.** Et malis autē cogitationib^{us} v^{er}terius mali act^{us} p^{re}cedit: de q^{ui}bus subdit^{ur}: Adulteria: que in violatōe alieni thori cōsistunt. Fornicatōes: que sunt illiciti coit^{us} p^{ro}sonaz matrimo nio solutaz. homicidia: q^{ui}bus in p^{ro}sonas p^{ri}mo: nocu mentū infert. Furta: q^{ui}bus res subtrahūt. Auaricie: in quā num aliqua inuolūte retinet^{ur}. Nequitie: que cōsistunt i p^{ri}mo: calūnijs. Dolus in cor^{de} deceptōe. Impudicitia quā tū ad quālibz cor^{de} corruptionē mētis vel corpis. **THEO.** Oculi malus. i. odiū 7 adulatio. nā q^{uod} odit oculi malus 7 inuidiū h^{ab}et ad eū q^{uod} odit. 7 adulatio: non recto oculo videns que sunt p^{ri}mita: ad malū ip^{sum} deducit. Blasphemie i. iniurie in deū. Supbia. i. dei p^{re}emptus: dū. i. q^{uod} bonū quod operat^{ur} nō deo: s^{ed} s^{ibi} v^{er}iti ascribit. Sulticia. i. iūria in p^{ri}mitū. **GLO.** Uel sulticia est cū nō recte de deo sentitur. Contrariā. n. sapie que est diuinaz rerū cognitio. Sequit^{ur}: Omnia hec ma. ab intus p^{er}ce 7 coi. ho. Hoc est in culpa hōi ip^{sum} putat^{ur} quod i sua p^{ar}te existit. Talia autē sunt que p^{re}cedunt ab interiori voluntate: per quā homo ē suozum actuum dñs.

Et inde surgens abiit in fines tyri ⁊ sidonis. Et ingressus domū neminē voluit scire ⁊ non potuit latere. **M**ulier. n. statim vt audiuit de eo cuius filia habebat spiritū imūdum intrauit ⁊ prociudit ad pedes eius. **E**rat. n. mulier gentilis syrophoeniā filia genere. **E**t rogabat eū: vt demoniū ejiceret de filia eius. **Q**ui dixit illi: **E**ne prius saturari filios. **N**on est. n. bonū sumere panem filiorū: ⁊ mittere canibus. **A**t illa rīdit: ⁊ dixit illi: **U**tiq; dñe. naz ⁊ catelli comedunt sub mensa de micis pueroꝝ. **E**t ait illi propter hunc sermonē: vade: exiit demonū a filia tua. **E**t cū abisset domū: inuenit puellam iacentem supra lectū: ⁊ demoniū exisse.

THEO. Postq̃ de eis dñs docuerat: vidēs incredulos esse iudeos: fines ingredit̃ gentiū. Judeis. n. infidelibus gentib⁹. salus ad gētes p̃curat. vñ d̃: Et inde surgēs abijt in sy. ty. **CHRY.** Tyr⁹ ⁊ sidon loca chanaanorum erant. venit igit̃ ad eos dñs: nō tāq̃ ad p̃pinq̃uos: sed tanq̃ ad eos q̃bus nihil est cōe ad patres q̃bus p̃misso facta est. Et iudeo sic venit vt aduent⁹ suus tyr̃q̃us ⁊ sidonq̃s nō appareret vñ lequit̃. Et ingres. domū nemi. volē. Nondū. n. tēpus aduenerat vt cū gētib⁹ bitaret: ⁊ eos ad fidē adduceret. hui⁹. n. tēpus debuit erari post crucē ⁊ resurrectionē. **THEO.** Uel iudeo clā ingredit̃: ne occasione iudei sumerent coīra eū: tāq̃ ad imundos gentes trāisset. Sequitur. Et nō potuit latere. **AVGV.** de ques. no. 7. v. te. Si aut̃ voluit ⁊ nō potuit: infirmata volūtatē ē? **RE.** vide. Impossibile ē aut̃ vt saluatoꝝ volūtas nō ipeatur: nec pot̃ velle q̃ sic fieri nō deberet. Accirco qđ factū est: voluisse dicendus est. Aduertendū est aut̃ qđ istud finibus gēsu est gentiliū: q̃bus adhuc tēpus p̃dicandi nō erat: vltro in venientes ad fidē: nō suscipe inuideat. Sic ergo factū ē vt saluatoꝝ a discipulis. p̃ditus nō eēt: ab aliis in q̃ ingredit̃ domū viderant p̃ditus ē: ⁊ inceptit sciri qđ esset in domo. A suis ergo noluit p̃dicari: requirit autē se voluit: ⁊ ita factū est. **BEDA:** Ingressus est domū p̃cipi discipulis: ne se cuiq̃ in regione ignota qđ eēt

aperirent: vt exēplo eius discerēt q̄bus sanandi infirmos
gratia p̄ferret. In exhibitione miraculo n̄i humani fao-
ris gl̄ia: quātu possent declinare: nec tū a pio viūto ope
re cessare: qn̄ hoc fieri vel fides bonoꝝ iuste meret: vl̄ in-
fidelitas prauoꝝ necessario cogeret. Ipse. n. fuit illo iro-
tū acutū femine ꝛ q̄buscūq; voluit nūblicare. AV

GV. de ques. no. 7. v. test. Deniq; mulier chanaanica audi
ens de illo intravit ad eū: que nisi prius subiecisset se deo
iudeoq; bñficiūz consecuta non esset. de qua sequit̃: Mu
lier. n. statim vt au. de eo. cur? si. ba. spi. imū. intra. 7. pct.
ad pedes eius. CHRY. Per h̃ aut voluit dñs discipu
lis ostēdere: qđ etiam gentibz apuit ostiū salutis. vnde 7
mulieris quod describit cum subdit: Erat. n. multi. ge. sy.
ro. ge. i. de syria phenicis. sequit̃: Et rogabat eū vt demo
nstr̃ eiiceret de filia eius. 'AVGV. de cōsen. euā. Vide
tur autē afferre aliquā repugnantē questionē: qđ dicit̃ iō
mo fuisse dñm: cū ad illum venit mulier pzo filia sua ro
gans. Sed quoniam marthe dicit discipulos dño ita fug
gessisse: Dimitte illā qm̃ clamat post nos. nihil aliud vide
tur significare qđ p̃ abulante dñm mulierē illā dep̃catōz
as voces emissē. Quō igit̃ i domo: nisi qđ itelligēdū ē dñm
se qđē marci: qđ intraverit vbi ē Iesus: cū cū p̃dixiss̃ fuis
se i domo. Sed qđ marthe ait: Non rñdit ei vbum. oedit
agnoscere qđ eo silētio cgressus fuisse Iesum de domo illa:
atq; ita cetera p̃texunt: qđ iis in nullo discordāt. Seq̃t̃: Qui
dixit illi: Sine p̃ famuraria. BEDA. Quasi. o. fu
turū ē vt etiā vos qui de gētibz cōtis salutē p̃secūmini: s; p̃
us oīz iudeos qđ merito ariū dilectōis filioz dei solēmi
t̃er cēderi pane celesti refici: 7 sic tadē gētibz vite pabula
ministrari. Seq̃tur: Nō ē. n. bonū sumere pa. si. 7 mit. ca.

CHRY. Hoc autē v̄bū dīxit: nō q̄ i eo sūt defect' v̄tutis
ad bñficiēdū oīb' : s̄z q̄ bñficiū ei' dītributū iudeis ⁊ gē
tib' : cōfōnē iter sēnō bñtib' : puocationē magis oparē.

THEO. *Canes vocat gentiles: tāq̃ a iudeis sceleratos reputatos. Panē vō dīc bñficiū: qđ filijs. i. iudeis dñs p̃misit. Est q̃ sensus: qđ nō decet gētilēs bñficij p̃mo eē p̃cipēs: qđ iudeis p̃ncipalit̃ p̃missus ē. Jō aut̃ dñs nō statim exaudit: s; grām differt vt etiā oñdar mulieris fidē p̃stāte: 7 vt discam̃ nō statim deficere cū ozam̃: s; vt iustitiamus donec recipiam̃.* **CRHY.** Similit̃ etiā vt iudeis oñderet: qđ nō equit̃ eis dabat 7 alienigenis sanitatē: 7 vt patefca etiā mulieris fidē: magis pateficeret infidelitat̃ iudeoz. *Mulier. nō nō grauit̃ tulit: s; vocē dñi cū mltā reuerentiā cōfirmavit. vñ seq̃t: At illa rñdit 7 dixit ei: Utiq̃ dñe. naz 7 ca tel. cō. sub mē. de micis pueroz.* **T**HEO. *Quali. d. Ju deli panē totū hñt. f. descendēte de celo: 7 tua etiā bñficia ego micas postulo. f. modicā bñficij p̃tē.* **CHRY.** Ergo in ordine canū se reputat reuerentiē ē: qđ. d. p̃ grā habeo etiā i numero canū eē: 7 nō ab alienis: a p̃p̃ia mensa comedere dñantis. **T**HEO. *Quia q̃ mulier sapiētissimū rñdebat: obtinuit qđ optabat. vñ seq̃t: Et ait illi: Nō dixit: vt mea te saluā feci: s; p̃p̃ hñc fmonē. i. p̃p̃ fī dē tua: qđ h̃ fmonē demōstrat. Uade: exi: dēmo. a filia tua. Seq̃t: Et cū abijisset i do. su. iue. p̃a. su. le. 7 dēmo. exisse. BEDA: P̃p̃p̃ humilē. n. m̃ris fidelēq̃ fmonē filiā dēseruit: demoniū: vbi d̃ a f̃ exēplū cathēgicū: 7 baptizā dī istates: qđ videlicet p̃ fidē 7 p̃fessionē p̃cētū i baptismo liberat̃ a diabolo puulū: qđ nec de se sapere: vel aliqd̃ agere boni possunt vl̃ mali.* **HIERO.** Mystice aut̃ mulier gētilis qđ filia rogat̃ ē mat̃ n̄a romana ecclia. *Nata ē? demoniaca barbarica ē: occidē talis natio: cū? fides fecit de cane ouē. Micas aut̃ spiritalis intellectus: nō panē istā cū līe sumere cupit.* **T**HEO. *Unusquisq̃ etiā nostrū cum peccat: mulier est aia eius. Infirmā vero filiā h̃z h̃c aia actus: 2. auos: quē filia demoniū h̃z: naz actus p̃raui demoniū sunt. Peccatores aut̃ extrīs n̄ cupiunt catuli p̃pleti imūdicis. P̃p̃ter qđ nō sumus digni panē dei recipere aut̃ participēs fieri imaculatoz mysterio: u3 dei. Si vō cognoscentes nosmetipsos p̃ hūilitatē eē catulos*

pficemur pctā nra tūc sanabit filia. s. opatio praua.

Et iterz exiens de finibus tyri venit p sidonez ad mare galilee iter medios fines decapoleos. Et adducunt ei surdum et mutū. Et deprecabāt eum vt iponat illi manū. Et apprehēdens eū de turba seorsum misit digitos suos in auricula ei: et expu- ens tetigit linguā eius: et suspiciens in celū igemu- it et ait illi: Effeta: quod ē adaperire. Et statī apte sunt aures ei: et solutū ē vīculū lingue ei: et loq- bat recte. Et precepit illis neui dicerēt. Quanto autē eis p̄cipiebat tāto magis p̄p̄dicabāt: et eo am- pliūs admirabāt dicētes: Bñ oīa fecit: et surdos fecit audire: et multos loqui.

THEO. In gētiliū locis morā dñs facere nō volebat ne occasione iudeis daret: vt tāsgressōrē legis cū estima- rēt q se gentibz admiscēbat: et iō p̄fessiz reuertit. vñ dī: Et iterz ext. de fi. Tyri ve. p. sīdo. ad ma. galī. iter me. fi. deca- poleos. **BEDA:** Decapolis ē regio. x. vrbiū trās ior- danē ad oriētē p̄ galileā. Ergo dī q dñs venit ad ma- re galilee iter medios fines decapoleos: nō ip̄os fines decapolis itrasse significat. neqz. n. mare nauigasse dī: s; potius ad mare vsqz venisse: atqz ad ip̄m puenisse locuz q medios fines decapolis lōge trās mare positos respī- ciebat. Sedqz: Et addū. ei. sur. et mu. et de p̄ca. cū vt ipo. illi manū. **THEO.** Quod recte p̄ demōiace liberationē ponit: ex demōnio. n. tal passio erat. Sedqz: Et app. eū de tur. seor. misit dī. su in auri. ei. **CHRY.** Seorsū a tur- ba oblatū surdū et mutū app̄bēdit: vt diuina miracū nō faceret manifeste: instruēs nos vanā gloriā egere et tūmo- rem. nihil. n. ē ex quo aliqz miracula opef: sicut si humili- tatē colat: et modestiā seq̄t. Misit vō digitos in auriculā potēs vbo sanare: vt oñderet q diuina v̄tute dicatū erat cor p̄ diuinitati vnitū: et opatio ei. Quia. n. p̄p̄ tāsgres- sionē ade: natura humana multā icurrerat passionem: ac mēbroz et sensuū lesionē: veniēs ch̄ist i seip̄o p̄fectionē demōstrauit hūane nature: et p̄p̄ hoc digitis aures apuit et spūto loq̄lā dedit. vñ seq̄t. Et expu. te. li. e. **THEO.** Ut s. oñderet q oīa mēbra sacri corp̄is ei diuina existūt et sancta: sic et spūtu qd vīculū lingue dissoluit. Et enīz oē spūtu sup̄fluitas ē: s; i dñō oīa diuina fuerūt. Sedqz: Et sus- picies i celū igemuit et ait: Effeta: quod ē adaperire. **BEDA:** Suscepit qdē i celū: vt ide mūtis loq̄lā: ide auditiū surdis: ide cūctis ifirmantibz medelā doceret eē q̄redā. In gemuit autē: nō q ip̄i op̄ eēt cū gemiū aliqd petere a p̄e q cūcta petētibz donat cū p̄e: s; vt nobis gemendi daret exēpla: cū vel p n̄t: vel p n̄oz errantibz p̄ioz sup̄ne pie- tatis p̄sīdīa iuocam. **CHRY.** Simul etiā i q̄ruo no- strā cām suscipiēs i seip̄o: et nature misert hūanē: q̄ntis misertā i quā humanū genz incidērat. **BEDA:** Quāte- nit ait: Effeta. i. adaperire: ad aures p̄p̄ie p̄inet. aures. n. ad audiēdiū ap̄iede: lingua vō vt loq̄ posset a retinaculis erat sue tarditatē soluenda. vñ seq̄t. Et statī ap. sūt au. ei. et so- lu. ē vñ. līn. ei. et loque. recte. Vbi vtrāqz natura vni et eiūsdē Ch̄isti manifeste distincta ē. Suspicies qdē i celū q̄si hō dēū de p̄cat igemuit: s; mox vno f̄mone q̄si potēs diuina maiestate curauit. Sedqz: Et p̄cepit eis neui dice- rent. **HIERO.** Per qd nō i v̄tutibz gloriādū eē docu- it: s; i cruce et humilitatē. **CHRY.** Precepit etiā mira- culū occultare: ne aī t̄ps accēderet iudeos ad homicidi- um p iuidiā p̄petrādū. **HIERO.** Cūctas autē i mōtepo- sita vñdīqz circūspecta abscondi nō pōt: et humilitas semp p̄cedit gloriā. vñ seq̄t. Quāto autē eis p̄cipiebat: tāto ma- gis plus p̄dicabāt. **TEO.** Docemur autē ex h cū alicui b̄nficia elargimur: minime applausus et laudes petere: cuz vō acceptū b̄nficia b̄nfactores p̄dicare et laudare q̄uis nolit. **AVGV.** de cō. euā. Si autē sciebat eos sicut ille q

notas hēbat et p̄ntes et futuras hōiūz volūtates tāto ma- gis p̄dicaturos: quāto magis ne p̄dicaret eis p̄cipiebat: vt qd hoc p̄cipiebat: nisi p̄grīs volebat oñdere quāto gau- diosū: q̄nto feruēt eū p̄dicare debeāt: q̄b tūbet vt p̄di- cēt: q̄n illi q p̄hibebāt tacere nō poterāt. **GLO.** Et p̄di- canōe autē saluatorz a x̄po: cresecebat admiratiō turbaz et p̄fessio b̄nfictōz ch̄isti. vñ seq̄t. Et eo ampliū admira. di. Bñ oīa fecit. h. i. surdos fecit audire et multos loq̄. **HIE- RO.** Mystice autē tyri interpretat agustia: et significat iude- am: cui dñs dicit: Co agustatū ē stratiū a qua trāssert se ad gētes alias. Sīdō venatiō interpretat. fera autē idomita nra natio ē et mare: qd fluctuosa volubilitas ē. Inter medios autē fines decapoleos. qd interpretat decalogi mādata: salua- torz ad saluādas gētes venit. Sen autē hūanū p multa mē- bra: q̄si vñ hō varia peste ab̄sūp̄t enūcrat i p̄toplasto: ce- cat ouz male vidit: surdū sūt cū audit: obmutescit cū loq̄t. Dep̄cat. autē eū vt iponat illi manū: qz icarnatū fore dñs multi iusti et p̄iarche cupiebāt et optabāt. **BEDA.** Id surdū et mutū ē q nec aures audiēdi vba dēi bz: nec os apu- p loquēdi: q̄les necesse ē vt hī q loq̄ iā et audire dñā eloq̄a didicerūt: dñō sanādos offerāt. **HIERO.** Seor- sum autē semp a turbulētis cogitationibz et actibz iordina- tis f̄mōnibz in cōpōsitis educit: q sanari meret. Digiti autē q in aures mittūt: vba vel dona spūs sunt: de quo dī Digiti vō ei est h. Spūtu autē diuina sapia ē q soluit vici- lū labioz hūanū generis: vt dicat: Credo in dēū patrē oī- po. et reliq̄. Suspicies autē i celū igemuit. i. gemere nos do- cuit: et i celū thezaurōs n̄ri cordis erigere: qz p̄ gemitū p̄p̄- etōis intine friuola leticia carnis purgat. Aperte sūt autē aures ad h̄mnos et cātica et psalmos. Soluit linguaz vt eructet v̄bū bonū: qd nō possunt nec verbera cohibere.

Caplin. VIII.

In diebus illis iterz cū turba multa esset cum iesu nec hērent qd manducarent: cō- uocatis discipulis ait illis: Misereor su- per turbā: qz ecce iam triduo sustinēt me: nec h̄nt qd manducēt. Et si dimiserō eos ieiunos i domū suā deficiēt i via. Quidā. n. ex eis de lōge venerūt. Et r̄siderunt ei discipuli sui: Unde illos q̄s pote- rit hic saturare panibus i solitudine: Et iteroga- uit: quot panes habetis: Quī dixerūt: Septē. Et p̄cepit turbe discūbere sup frā. Et accipies. vij. pa- nes gr̄as agēs fregit: et dabat discipulis suis vt ap- ponerēt et apposuerūt turbe. Et hēbāt p̄sciculos paucos et ipsos b̄ndixit: et iussit apponi. Et man- ducauerunt et saturati sunt. Et sustulerūt qd super erat de fragmētis. vij. sportas. Erant autē q man- ducauerāt quasi quātoz milia: et dimisit eos.

THEOPHI. Postq̄ dñs superius miraculum de multiplicatione panū perpetrasset: nūc iterū occasiōe ha- bita cōgruenti adducit simile miraculū operari. vñ dicit: In dī. illis iterum cū tur. mul. ef. cū: Iesu: nec haberēt qd man. con. disc. ait illis: M̄se. su. tur. qm̄ ecce iam tri. sust. me. nec ha. quod man. Non enīn semper circa alimenta miracula faciebat: ne propter cibum ip̄sum sequeretur. Et nunc igitur hoc miraculum non fecisset nisi quia vide- bat turbis periculū imminere. vñ de sequitur: Et si dimi- eos ie. in dō. su. defi. in via. Quidaz enīn ex eis de lon- ve. **BEDA:** Quare triduo sustinēt de longe venien- tes: mattheus plenius dicit sic: Et ascendens in montē se- debat: et accesserunt ad eū turbe multe: habentes multos infirmos et p̄lececerūt eos ad pedes eius: et curauit eos. **THEOPHI.** Discipuli adhuc non intelligebant nec v̄tutē eius: p̄pter p̄ioza miracula credebant. vñ sequit.

Et responderunt ei discipuli. Vnde istos quis pote. hic sa-
tu. pa. in soli. Ipse autem dominus non eos vituperat: ex his instruens
nos quod non debemus ignorare: et non intelligentibus graui-
ter aliquid: sed quod ignorare oportet. Unde sequitur: Et iter eos:
Quot panes habetis. **REMI.** super mattheum: Non
ideo interrogauit quod ignoraret quot haberent: sed ut ostenderet illi
dicitur. vj. quo pauciores erant: eo magis miraculum diffama-
ret: et notius fieret. **SECT.** Et sic. tur. disc. sup. terram. In su-
perioris refectioe supra fenestram discubuisse dicitur: hic vero supra
terram. **SECT.** Et accipit. vj. panes. gra. agens. fre. In eo quod gratias
egit nobis reliquit exemplum: ut de omnibus donis nobis
celitus collatis illi gratias referamus. Et notandum quod dominus pa-
nes non dedit turbis: sed discipulis. discipuli autem dederunt
turbis. **SECT.** n. Et da. disc. su. vt appo. et appo. turbe. Non
soli panes: sed et pisciculi benedicti iussu sufficit apponi. **SECT.**
enit. Et ha. pisc. pau. et ipso benedixit: et iussit ap. Et mandu-
cari fecit. **BEDA.** In hac ergo lectione consideranda
est in vno eodemque redemptore nostro distincta operatio diuinitatis
et humanitatis: atque euticetis error qui vna in christi
operacionem dogmatizare presumit: peul a christianis fi-
nibus expellendus. Quis. n. non videt hic quod supra turbam mi-
seret dominus: affectum esse et compassionem humane fragilitatis.
Quasi septem panibus et pisciculis paucis quatuor milia hominum
satiatur: diuine operis est virtus. **SECT.** Et su. quod super. de fra-
g. spo. **THEO.** Turbe comedentes et saturate non secum
tollerunt panes reliquias: sed ipsas discipuli sustulerunt: sic et superi-
us cophinos. In quo finem historiam discimus: quoniam nos his
quod sufficere tentamus: et non querere ultra. Deie numerum ma-
gnum describit cum dixit: Erant autem quodammodo quatuor milia. et
dimidi. eos. Vbi considerandum est: quod christi neminem ieiunium dimittit:
neque ovis. n. vult sua gratia enutrire. **BEDA.** hoc vero typice
habet refectioem: et illa quoniam panis ac duorum piscium dicitur:
quod ibi scripta veteris testamenti spirituali gratia plena significata est:
habet autem veritas et gratia noui testamenti fidelibus ministranda mo-
strata est. Turba autem triduo dominum sustinet: propter sanationem
firmam: ut mattheus narrat: cum electi in fide sancte trinita-
tis per peccatis pseueranti istantia supplicat. Vt quod ad dominum
se ope locutione atque cogitatione peruenit. **THEO.** Vt
propter quod triduum expectas: significat baptizatos. Baptis-
mus. n. illuminatio dicitur: et trina submersio efficit. **GRE-**
GO. p. mo. 12. Non vult autem eos ieiunos dimittere ne defi-
ciant via. o. n. quod in predicatione verbum consolatoris accipiant: ne a
vitali pabulo ieiunium remanentes in vite labore succubant.
AMBRO. super lucam: Bonum quod dominus studia exigit: vires
multas non vult ieiunos dimittere ne deficient in via: hic est
vitalis cursus vite: vel antequam ad caput vite perueniat. s. ad pre-
sentem intelligat quod ex patre christi: et in se forte cum accepit quod na-
turalis ex virginis: accipiat non dei virtute: sed hominis estare. Diuidit
ergo escas dominus iesus: et ille quod dedit dare omnibus: negat nemi-
ni: dispensator est omnium. sed cum ille panes frangat et det discipu-
lis: si tu manus non extendas ut accipias tibi escas: de-
ficies in via: nec poteris in eam culpam referre quod miseret et di-
uidit. **BEDA.** Qui vero per carnis flagitia: post furta: vio-
lentias: et homicidia ad penam redeunt: ad dominum de longin-
quo veniunt. Quamto. n. quisque per prauum ope errauit: tanto
ad opotere deo longius recessit. et credentes de gentibus de loco
ge venerunt ad christum: iudei vero de populo legis et prophetarum
erant: sed edoceri ex illo. Supra autem in refectioe quoniam pa-
nes supra fenestram viride discubebant: hic autem supra terram: quod per
scripturam legis desideria carnis comprehendere iubemur. In
nouo autem testamento ipsam quoque terram ac facultates tem-
porales reliquere precipimur. **THEO.** Septem autem pa-
nes sunt spirituales sermones. nam septenarius numerus spiritus
sancti significatiuus est: qui perficit omnino. in septenario enim
numero dierum nostra vita perficitur. **HIERO.** Vt septem
panes dona sunt spiritus sancti. fragmenta panis mystici intel-
lectus sunt huius septimane. **BEDA.** Quod dominus panes
fregit: apertione significat sacramentorum. quod gratias egit:
ostendit quantum de salute humani generis pergaudeat. quod pa-

nes discipulis dedit ut turbe apponerent: significat quia
spiritualis dona scientie tribuit apostolis: et per eorum mini-
sterium voluit ecclesie sue vite cibaria distribuere. **HIE-**
RO. Pisciculi benedicti libri sunt noui testamenti: quoniam
piscis alci partes dominus resurgens postulat. vel in piscicu-
lis sanctos accipimus: quoniam scriptura noui testamenti fi-
dem vitam et passiones continet: qui turbulentis huius secu-
li fluctibus erepti: refectioem nobis internam exemplo suo
prebuerunt. **BEDA.** Quod autem turbis saturatis super-
erat: apostoli tollunt: quod altioris perfectionis precepta que tur-
ba nequit attingere: ad illos pertinent qui generale populi
dei peruatione transcendunt: et tamen turba saturata esse
memorat: quod si sua relinquere nequeant neque explere quod
de virginibus dicitur: tamen audiendo mandata legis dei: ad vi-
tam perueniunt eternam. **HIERO.** Septem autem spo-
te. vj. ecclesie. Quatuor milia: annus est noui testamenti: cum
quatuor temporibus. Hi etiam quatuor milia sunt: ut in ip-
so numero docerent euangelicis se pastos esse cibarios.
THEO. Vt quatuor milia sunt. i. quatuor virtutibus per-
fecti: et propter hoc veluti fortiores plura comedentes: pau-
ciora reliquerunt. In isto. n. miraculo. vj. spo. remanent:
in miraculo autem quingus panum. xj. cophini: quod quingus mi-
lia erant. i. quingus sensibus fientes. et propter hoc non potue-
runt comedere: sed paucis contenti multe superabundabat
reliquie fragmentorum.

Et statim ascendens nauim cum discipulis suis: ve-
nit in partes dalmanutha. Et exierunt pharisei et ce-
perunt cogitare cum eo: querentes ab illo signum de ce-
lo tentantes eum. Et ingemiscens spiritu ait: Quid gene-
ratio ista signum querit? Amen dico vobis si dabit ge-
nerationi ista signum. Et dimittens eos ascendit iterum
nauis: et abiit trans fretum. Et obliti sunt panem sumere
et nisi vnum panem non habebat secum in nauis. Et precipie-
bat eis dicens: Videte et caute a sermone phari-
seorum: et sermone herodis. Et cogitabant ad alteru-
trum dicentes: quod panes non habemus. Quo cognito
ait illis iesus: Quid cogitatis? quod panes non habemus?
Nondum cognoscitis nec intelligitis: Adhuc ceca-
tum habetis cor vestrum: Oculos habentes non videtis: et au-
res habentes non auditis: Nec recordamini quando quoniam
panes fregi in quoniam milia: et quot cophinos frag-
mentorum plenos sustulistis? Dicunt ei: Duodeci.
Quasi et septem panes in quatuor milia: quot sportas
fragmentorum tulistis? Et dicunt ei: Septem. Et dice-
bat eis: Quomodo nondum intelligitis?

THEO. Postquam dominus operatus est miraculum panum: sta-
tim in alium secedit locum ne propter miraculum ipsum turbe
caperent: ut facerent regem. vnde dicitur: Et statim ascen-
dit nauis: et abiit trans fretum. **AVGV.** de co. eu. In
mattheo autem legitur: quod venit in fines mageda. Non autem du-
bitandum est eundem locum esse sub utroque nomine. Nam
plerique codices non habent etiam finem marcum nisi mageda. Se-
quitur: Et exi. pha. et cepe. conq. euz eo: querent. ab il. sig-
no de celo. eum. **BEDA.** Pharisei siquidem signum
querunt de celo: ut qui multa hominum milia secundo de
paucis panibus saturauit: nunc in exemplo moysi manna
celitus missa: et per omnia passum dispersa: populum omnem
in ultimo tempore reficiat: quod in euangelio Iohannis querunt
dicentes: Quod signum facis. ut vide. et cre. ti. Patres nostri manna
in deserto. sicut scriptum est. Panem de celis de. eis man-
du. **THEOPHI.** Vt querunt signum de celo. s. ut sole
et lunam siceret: grandinem peteret: et aerem immutaret.
Credebant enim quod de celo signa facere non poterat: sed
quod in beelzebub solum poterat facere signum in terra.

BEDA: Sicut aut turbā supra credentē refectur grās agebat: ita nūc ob stultā phariseorū petitionē genit: qz humane nature circūferens affectus: sicut de hoīum salute letat: ita sup eorū dolet errorib. vñ seqt. **Et ige. spū ait:** Quid generatio ista sig. querit: Amē dico vo. si dabi. gene. isti signū. i. nō dabit: iuxta illud in psalmo: Semel iuravi in scō: si dauid mētiar. i. nō mētiar dauid. **AVG.** de cō. euā. Nō aut moueat qz marcus nō dicit nūm eē querētib signū de celo idē qd matthe. de iona: s3 ait dñz rñdiffe: Signū nō dabit: et intelligēdū ē enī qle petebant: h est de celo. **P.** tērmisit aut dicere de iona qd matthe. cō memorauit. **THEO.** Ideo aut eol dñs nō exaudir: qz aliud ē tps signorū celestīū. s. tēp. aduētus fecūdi cū virtutes celoz p mouebūt: z luna nō dabit lumē suū. **Tēpore** aut pmi aduētus nō fuit talia: s3 oīa mansuetudine plena. **BEDA:** Nō etiā dādū erat celeste signū generationi tentatiū dñz. **Et** z generatiōi querentiū dñm signū de celo ondit: qñ cernētib apostolis ascēdit i celū. **Seqtur:** Et dñm. eol. asc. ite. na. z abijt trās fretū. **THEO.** Di mittit qdē dñs phariseos qsi iecoz rectos. naz vbi spes est correctiōis: ibi morādū ē. vbi vō malū incorrigibile ē: in dercedēdū. **Seqt. Et ob. sūt pa. su. z nisi vnū pa. nō ha. secū in nauī.** **BEDA:** Querit aut aliqz: Quo panes nō habebāt q statim pletis septē spozis ascēderūt i nauiculā s3 scriptura testat q obliti sūt eos secū tollere: qd idē est q modicā carnis curā hērent i reliqz: qd ipsa reficiē di corpis necessitas itentōe dñici comitat. mente excesse rat. **THEO.** Dispenatiue etiā panes sumere discipuli sunt obliti: vñ rēphēnsi a chzsto fierēt meliores: z ad vñtis chzsti noticiāz puenirēt. **Seqt. n. Et p. eis di. Ul. z ca. a fer. pha. z fer. hero.** **CHRY.** Matthe. dicit a fermēto phariseorū z saduceorū: Lucas vō phariseorū solum. tres ergo phariseos noīant: qsi pncipales. **Matthe.** vō z marc. sibi secundarios diuīserūt. **Cogruē** aut marc. p. sūt herodis: qsi relicti a mattheo herodianis i supplemētū narratiōis ipsi. **Hoc** aut dīcēs: paulatī iducit discipulos ad sensū z fidē. **THEO** fermēto phariseorū z herodianorū vocat doctrina eorū qsi dānosaz z corzupciā: z malicia veteri plenā. herodian. n. doctores erāt q herodē chzstū eē dicebāt. **BEDA:** Vel fermētū phariseorū ē decreta legis diuīne traditiōib. hoīum postponere: legē vbi p dīcare: z facti ipugnare: dñm tētare: doctine ei. aut opib. nō credere. **Fermētū** aut herodis est adulteriū: hōicidiū: temeritas iurādī: simulatio religiōis z odiū in chzstū z pcursoz eē. **TEOPHI.** Ipsi aut discipuli de fermēto panū dixisse dñm putauerūt. vñ seqtur: **Et cog. ad al. di. qz pa. nō ha.** **Hoc** aut dīcebāt: qsi nō itelligētes chzstū vñtur: q poterat panes facē ex nō ente. vñ dñs eol rēphēdit. **Seqt. n. Quo cog. iesus ait il. Quid cogi. qz pa. nō hētis?** **BEDA:** Per occasiōē aut pcepti qd saluator iusserat dīcēs: **Cauete** a fermēto phari. z fer. hero. docet eos qd significēt qnqz panes z septē: de qb. subdit: **Nec recorda. qñ qnqz panes fregi zc. Si. n. fermē p dīctū traditiōes puerfas significaret: qre cibi qd nutritus est populus dei: nō verā doctrinā significet.**

Et veniunt bethsaida: z adducūt ei cecum: z rogabant eum vt illū tangeret. Et apprehensa manu cecī eduxit eum extra vicum: z expuens i oculos eius impositis manibus suis: interrogauit eū si aliquid videret. Et aspiciens ait: Video hoīes velut arbores ambulantes. Deinde itēz imposuit manus super oculos eius z cepit videre: z restitutus est: ita vt clare videret omnia. Et misit illum in domū suā dicens: Uade in domū tuā: z si in vicum introieris: nemini dixeris.

GLO. Post refectionē turbaz euāgelista de illumiatiōe cecī subiūgit dīcēs: **Et veniunt bethsaida z addu. ei**

cecū z roga. eū vt illū tangeret. **BEDA:** Sciētes qz tātū dñl sicut lep. z ofū mūdare: ita cecū illuminare valeret. **Pe** quī. **Et app. ma. ce. edu. eū extra vicū.** **THEO.** Uidei nāqz bethsaida multa ifidelitate fuisse infecta. vñ dñs exprobat ei: veb tibi bethsaida qz si in tyro z sidone zc. hac g adductū cecū extra vicū educit. nō n. erat vā adducētū fidel. **Seqt. Et expu. i. o. cu. ei. ipo. ma. suis iterro. eū si. ali. vide.** **CHRY.** Spuit qdē z man. iponit cecoz: volēs ondere qz vbi diuīni opationi adiūctū mirabilū pficit. **Man. n. opationis est onfua: spū vō fmōis ex ore plati.** **Interrogat** aut si aliqd videret: qd in aliqz sanctis nō fecit: significās ppter ipsectā adducētū fidē: ac ipi us cecī oculos ei. nō ē oīno aptos. vñ seqt. **Et asp. ait: Video ho. ve. arbo. am. Quia. n. i ifidelitate adhuc viciē** **bas: obscure se videre hoīes declarabat.** **BEDA:** For mā qdē corpoz iter vmbzas aspiciēs: sed nulla mēbzōz lineamēta visu adhuc caligātē discernere valēs: qles pde se arbores a longe spectantib. vel i luce nocturna solāt apperere: ita vt nō facile: arbor an homo sit possit dinosci.

THEOPHI. Ideo aut nō statī eū ipsecte facit videre s3 i pte qz nō pfectā fidē habebat. **Nā s3 fidē daf medela.** **CHRY.** Deducit aut eū ab initio senī redditi i fidē apprehensiōe: z sic fecit eū pfecte videre. vñ seqt. **Deinde itēz ipōit. ma. sup o. cu. ei. z cepit videre. et postea subiūgit: Et resti. ita vt vi. cla. oīa sensu. s. z intellectu pfecte curat.** **Sequt. Misit eū i do. su. di. Uade i domū tu. z si in vicū itro. ne. dīte.** **THEO.** hoc qdē pcepti ei qz ifidelis erat vt dīctū ē: ne forte ab eis i aīa lederet: z ipsi nō credētes grauius crimē iucurrāt. **BEDA:** Vel exemplū suis tribuit ne. de his q faciunt miradis: ita oīem vulgē requirant. **Myrice** aut bethsaida dom. vallis iterprat. i. mundus q est vallis lachrymarū. **Adducūt** aut ad dñz cecūz i. qui nō videt qd fuit: qd ē: z qd erit. **Rogāt** illū vt cū tangeret. **Quis. n. est qui tangit: nisi qui ptingit.** **BEDA:** Tangit. n. nos dñs cū mētē afflatu sui spūs illustrat: atqz ad agnitiōē nos p pte ifirmitatē studiūqz bone actionis accendit. **Apphendit** manū cecī: vt eū ad executionē bonē opationis pfozaret. **HIERO.** **Et ducit eū extra vicū. i. ciuitatē maloz.** **Expuit** aut i oculos ei. vt videat voluntatē dñi p statū spūsancti. **Impositis** aut manib. interrogat eū si videret: qz p opa dñi maiestas ei. **BEDA:** **Uel expuens in oculos cecī iponit man. suas vt videat:** qz cecitātē humani generis z p inuisibilia dona: p facta mēta assumptē hūanitatē extēxit. **Sputū. n. qd de capite hoīs pcedit: grām spūsancti designat.** **S3** quo vñ bo totū simul curare poterat: paulatim curat: vt magnitudinē humane cecitatis ondat: que vix z quasi p grad. ad lucē redeat. **Et grām suā nobis indicat:** p quā singula pfectionis icremēta adiuuat. **Quisqz** aut ita longi tps obscuritate deppsus ē: vt inter bonū z malū discernere nō potat: quasi ābulātes hoīs istar arborū cernit: qz facta multitudinis absqz luce dilectiōis videt. **HIERO.** **Uel videt hoīs velut arbores:** qz omnes hoīs extimāt se sapiores. **Itēz** aut man. posuit sup oculos ei. vt videret clare oīa. i. p opa visibilia iuisibilia itelligeret: z q oculos non vidit: z claz. anime sue statim post rubiginē peccatū mundi cordis oculis cōtemplet. **Misit** eū in domū suā. i. corz suū: vt videret in se qd an nō vidit. **Non enim** putat homo desperans de salute oīno posse: qd illuminatus facile potest perficere. **THEO.** **Uel postq sanauit mīmū in domū: nā domus vnus cuiusqz nostrū celū ē: z mansiōnes que sunt in eo.** **HIERO.** **Dicit** aut ei: **Et si in vicū introi. nemini dixeris. i. vicinis cecitatem tuam semper enarra: non virtutem.**

Et ingressus est iesus z discipuli eius castella cesaree philippi: z in via interrogabat discipulos suos dicens eis: Quem me dīcūt esse homines: Qui responderūt illi dicētes: Alij ioānē baptistā alij belīā

alij beliaz: alij vero quasi vnu de prophetis. Tunc dicit illis: Vos vero quem esse dicitis? Respondens petrus ait ei: Tu es christus. Et imminatus est eis: necui dicerent de illo. Et cepit docere eos quoniam oportet filium hominis pati multa: et reprobari a senioribus: et a summis sacerdotibus: et scribis occidi: et post tres dies resurgere: et palam verbis loquebatur. Et apprehendens eum petrus: cepit increpare eum: Domine, propitius esto tibi: nam hoc non erit. Qui conuersus et videns discipulos suos cominatus est petro dicens: Uade retro me sathana: quoniam non sapis que dei sunt: sed que sunt hominum.

THEO. Postquam eduxit loge a iudeis discipulos suos tunc de seipso interrogat: ut non timere iudeos rideant veritatem. vñ dicit: Et ingressus est iesus et discipuli eius in ca. stel. celsa. phl. HIERO. Philippus iste fuit frater herodis de quo supra diximus: quod i bono: et tyberij cesaris cesarea philippi: que nunc panicas dicit appellauit. Sed et in via iter. discipuli. Quem esse dicit esse hoies? CHRYS. Sciens quod interrogat: quod decebat ut discipuli quique cum melius laudarent quam turbe. BEDA: Unde primum hominum suam interrogat: discipulorum fide exploratur: ne illorum confessio vulgi videret opinione firmata. Sed et cui ref. il li dicit. Alij io. ba. alij beliaz: alij vo quasi vnu de prophetis.

THEO. Multi namque putabant quod iohannes a mortuis resurrexisset: sicut et herodes credebatur: et post resurrectionem sua miracula pertrasserat. Postquam vero ab eis sciscitatur: et aliorum suspitione: ipsos interrogat quod de h in eorum mente persistat vñ sequitur: Tunc dicit illis: Vos vero quem esse dicitis?

CHRYS. Ex ipso autem interrogatiois modo in maiorem eos reducit sensum ad maius aliquid estimandum de eo: ne cum turbis pueniant. Quid vero verter discipulorum os apertum interrogat omnium ridentem: manifestat cum subdit: Ridentem petrum ait ei: Tu es christus. THEO. Cuius quidem illi esse christi a prophetis denuntiatus. Sed quod ad confessionem petri ridentem dñs et aliter ipsum beatificauit: Marc. euangelista peractum: ne huiusmodi narratio: petro suo magistro gratias prestare videretur: Martine autem hoc plane peractat. ORIGEN. super matth. Uel quod marcus et lucas scripserunt petrum ridentem: Tu es christus. non adijcientes quod posuit in mattheo: filius dei viui. propterea non scripserunt ad confessionem relata beati tudine. Sed et com. e. il necui di. de illo. THEO. Uolebat. n. interim suam gloriam occultare: ne multi scandala ligarent de eo: et pena mereretur maiorem. CHRYS. Uel ut scandalo crucis propleto pura infigat fide in mente eorum. propterea passione perfecta: circa ascensionem dixit eis: Euntes docete omnes gentes. THEO. Postquam autem omnes confessionem discipulorum acceptauit dicentium verum deus: tunc ipsis reuelat crucis mysterium. Unde sequitur: Et cepit docere eos: quoniam o. z. filii hominis multa pati: et repro. a seni. et a sum. sacer. et scri. et occi. et post tres dies resur. Et palam verbis loquebatur. f. de futura passione. Non autem intelligebant discipuli ordinem veritatis: neque resurrectionem apprehendere poterant: sed putabant esse melius quam non pateretur. CHRYS. Predixerat tamen hoc eis dominus hac occasione: ut ostenderet quod oporteret post crucem et resurrectionem christum a testibus predicari. Rursus petrus existeret feruidus solus de his sumit audaciam disputandi. Unde sequitur: Et apprehendens eum petrus: cepit increpare eum: Domine propitius esto tibi: nam hoc non erit. Hoc autem amantis affectu et optantis dixit: quasi diceret: Hoc non pot fieri: nec recipiunt aures mee ut dei filii occidend. sit.

CHRYS. Quid est autem hoc: quod petrus de reuelatione patris posuit erat sic velociter cecidit et instabilis effectus. Sed dicimus non esse mirum si hoc ignorauit qui de passione reuelationem non accepit. Quia n. christus filius dei viui esset: reuelatione dederat: mysterium vero crucis et resur

rectionis nondum ei fuerat reuelatum. Ipse vero ostendens quod oporteret eum ad passionem venire: petrus increpauit. vñ sequitur: Qui conuer. vi. di. su. pmi. e. pe. di. Uade retro me sathana.

THEO. Dominus namque volens ostendere quod propter salutem hominum debebat ei passio fieri: et quod solus sathanas christum pati nolebat: ut genus non saluaret humanum: petrus sathana nominauit: eo quod sciret que sunt sathane: nolens christum pati: sed aduersans eide. Sathanas. n. aduersari interpretatur.

CHRYS. Demon autem ipsum tentanti non ait: Uade pro me: sed petro dicit: Uade retro me. i. sequere me: et voluntario mee passionis consilio non resistas. Sed et: Quoniam non scia. ea que dei sunt: sed que hominum. THEO. Que hominum sunt dicit petrus scire finem quod affectus carnales quod damnum sapiebat: volebat enim petrus quod sibi christus prestatet requiem et non crucifigeretur.

Et conuocata turba cum discipulis suis: dixit eis: Siquis vult me sequi: denegat semetipsum: et tollat crucem suam et sequatur me. Qui enim voluerit animam suam saluam facere perdet eam. Qui autem perdidit animam suam propter me et euangelium: saluam faciet eam. Quid enim proderit homini si lucretur totum mundum et detrimentum anime sue faciat? Aut quid homo commutationis dabit pro anima sua? Qui enim me confessus fuerit et verba mea in generatione ista aduultera et peccatrice: et filius hominis confitebitur eum cum venerit in gloria patris sui cum angelis sanctis. Et dicebat illis: Amen dico vobis: quod sunt quidam de his stantibus qui non gustabunt mortem donec videant regnum dei venientes in virtute.

BEDA: Postquam discipulis mysterium sue passionis et resurrectionis ostendit: hortatur eos vna cum turba ad sequendum sue passionis exemplum. vñ sequitur: Et con. tur. cum disc. su. dixit eis: Siquis vult post me sequi: denegat semetipsum. CHRYS.

Quasi diceret ad petrum: Tu quidem increpas me passionem sustinere volentem: ego autem dico tibi quod non solum prohibere me pati nocuum est: sed neque saluari poteris nisi ipse moriaris. Dicit autem: Siquis vult post me sequi. quod ad bona voco que quis velle dicit non ad mala et grauia ut cogaris. Qui enim infert violentiam frequenter ipedit: quod vero auditore libertatem dimittit: magis attrahit ipsum. Aliquis autem abnegat seipsum: cum nulla sui corporis curam habet: ut siue flagelletur: siue aliquid simile patitur: sustineat patienter. THEO. Nam sicut qui abnegat alterum fratrem aut patrem: quis vulnerem et mortem non compatitur nec imitatur: sic et nos debemus ignoscere corpori: ut si vulnerari perungatur: vel aliquid simile pati: non curem.

CHRYS. Non autem ait quod parcat sibi: sed quod apostoli et qui abneget semetipsum quasi nihil corde ad se habeat: sed periculis exponatur: et circa ea sic disponatur ac si alii pateretur: et hoc sibi ipse perire: quod patres tunc libris suis ignoscunt: cum tradentes eos doctores illis iubent non perire. Usque autem oportet seipsos abnegare ostendit cum subdit: Et toll. cru. su. quod vñ ad mortem exprobabilissimam. THEO. Nam tunc crux exprobabilis videbatur: quod ea malefici figebant. HIERO. Uel aliter: Sicut gubernator: propter reprobam in tranquillitate preueniens: nautas suos vult esse paratos: ita et dominus dicit: Siquis vult me sequi: denegat semetipsum. et altero fiat. BEDA: Tunc enim nos ipsos abnegamus: cum vitam quod per veritatem suam: et ad hunc nitimur quod per nouitatem vocamur. Crux autem tollit: cum autem per abstinentiam afficitur corpori: aut per passionem primi affligit animum.

THEO. Quia vero per crucem virtute aliam nos habere oportet: adiecit: Et sequitur. CHRYS. Hoc autem dicit: quod perungit aliquem patientem non sequi christum: cum scilicet aliis non patitur propter christum. Sed et n. christum qui per eum ambulare: quod mortui ei se reformant: principes etiam et prelati tenens sub quibus autem christi aduerti peccabat. Sequitur: Qui vo. ani. su. sal. fa. p. ea. Qui autem p. ani. su. pp. me. et

propter eam. sal. fa. ca. q. d. **Hec** vobis mando quasi vobis
parcens: et eni q filio suo: pccit pccit eum: q vo no pccit saluat.
Oportet q nos ee ad morte pccit pparatos. Si. n. i. m. a.
lib. p. l. i. s. q. parat. est ad morte melior est alijs: nullo post
morte cu resuscitare valeat: multo magi in spiritalib. p. l. i.
is cu spes tanta resurrectionis existat: q q ponit aiam sua i
morte: salua facit ea. **REMI.** Aia aut h loco itelligeda
e vita pns no aut ipsa substantia aie. **CHRY.** Quia q di
xerat. Qui vo. ani. su. sal. fa. p. ca. neqs pditione hac r sa
lute illa citimet eqie: subiugit. Quid. n. p. ho. si. lu. to. mu.
r. detri. fa. aie sue: Aut qua da. ho. p. mu. p. aia sua: q. d. ne
dicas qm aiam sua saluauit: q cruci effugit picula. Qm. n.
cum aia sua. i. vita ista lucrat alijs oibz terre: qd ampli
erit ei aia pccite: Nudq alijs bz aiaz p aia oare: Preciu. n.
p. domo pot alijs pmutare: aiam vo pdes: alia aiaz da
re non pot. **C**aute aut dicit: Aut qua p. mu. da. ho. De. n.
p. pter nam salute dedit: pmutatione pccit suz sanguine le
su chrisi. **BEDA.** Uel h die: qz pccitiois tpe poneda
est aia: pacis aut tpe frangenda sunt desideria terrena: qd
significat cu dicit: Quid. n. p. derit hoi r. Pleruqz aut ve
recudie vsu pceduntur: r. recudie qua suam in mente
no exp. imere valeam in voce. Et ideo subdit: Qui enim
me co. fu. r. v. me. i. gene. ista adul. r. pec. r. fi. ho. p. fi. cu: cu
ve. in. glo. pa. su. cu. ang. su. **THEO.** Non. n. e. sufficiens
fides que solui in mente pccit: s. r. o. i. s. p. fessionem dñs req
rit: sanctificata. n. p. fide aia: o. s. r. corp. p. c. o. fessionem sancti
ficari. **CHRY.** Qui aut h dicit: subiugit se cu deside
rio ad h q sine pccitioe xps cōfiteat. Df aut adulteria gñ
tio q deu vey aie spōsū dērelit: r. nō ē secuta chrisi do
ctrina: s. demonib. pccit: r. semina ipccitū suscepit: p. p
qō r. peccatix oī. Qui g inter hos chrisi dñatione nega
uerit r. vba dei in cuā elio reuelata: digna ipccitū pena
suscepit: audies i secūdo aduētu: Nō nom voa. **THE.**
Qui g pccitio fuerit crucifixi eē suū deu: ipe r. pccitio illū
nō h vbi reputat chrisi paup r. miser: s. cu glia r. cu mlti
tudie angeloz. **GREGO.** i. ho. Sū aut nōnulli q chri
sti iō pccit: qz cūctos chrisianos eē cōspiciūt. Non g ad
pbatōne fidei vox sufficit: quā dēfēdit a verecūdia pccit
sio gñalit. Pacis g tpe ē alio vbi oñdamur vobis: vere
mur sepe a pccit despici: dēdignamr iniurias vbi tolera
re. Si pccit iurgiu fortasse cu pccit: erubescim pccit
satisfacere. Cor qppe carnale dū hui vte gloriā qrit hu
militatē respuit. **THEO.** Quia vo de sua glia dixerat
volēs oñdere q no inania pmittebat: subditur: Et dicit.
Amē dī. vo. qz sū qdā de hic stātib: q nō gusta. mor. do.
vi. re. dei veniē in vte. Ac si diceret: qdā. i. petr. r. iaco
bus r. iōānes nō gustabūt mortē: donec eis oñdaz i trās
figuratione cu qua gloriā venturus sim in secūdo aduē
tu. Non. n. erat aliud transfiguratio: nisi secūdi aduēti p
nūciatio: in quo r. ipse chrisi r. sancti lucebūt. **BEDA:**
Pia vero pccitioe factū ē: vt pccitioe scimp manētis
gaudij ad breue momētū delibata: forti aduersa tolera
rent. **CHRY.** Non aut eoz q ascensuri erāt noia decla
rauit: ne reliq discipuli aliqd paterēt humanū. pccit aut
vt o ciliores circa huiusmōi pccitioe fiant. **BEDA:**
Uel regna dei pns ecclia vocat. Aliq aut ex discipulis
vsqz adeo i corpore victuri erāt: vt eccliam pccitū con
spicerent: r. s. mūdi gloriā erectā. Discipulis. n. rudib de
pccit vita aliqd pccitū fuit: vt possent robusti i futuro
solidari. **CHRY.** Mystice aut vita chrisi ē: mors vo
diabol. Gusta aut aut mortē q peccat imoat: adhuc ois
hō habēs dogmata bona aut praua: mortis aut vite pa
nem degustat. Et qdem minus malū est videre mortem:
malum autem est eam gustare: sed adhuc peius eā sequi:
pccitū autem ei supponi.

.IX.

Q post dies sex assumpsit iesus petrus r
iacobū r iōannem: r ducit illos in mon

te excelsum solos: r transfiguratus ē coram ipsis.
Et vestimenta eius facta sunt splendentia r candi
da nimis velut nix: qualia fullo non potest super
terrā candida facere. **E**t apparuit illis helias cum
moyses: r erant loquentes cu iesu. **E**t rñdens petr
ad iesu: Rabbī bonū est nos hic esse: r faciamus
tria tabernacula tibi vnum: r moysi vnu r helie
vnum. Non. n. sciebat qd diceret. **E**rant. n. timore
exterriti. **E**t scā ē nubes obubzās eos: r venit vox
de nube dicens: **H**ic est filius meus charissimus
audite illum. **E**t statim circūspicientes: neminem
amplius viderunt nisi iesum trñ secum.

HIERO. Post pccitioe crucis: glia resurrectionis
oñdit: vt nō timerēt obpccitio crucis: q oculis suis visu
ri erāt gloriā resurrectionis future. vñ dī: **E**t p. dī. ser. al.
ie. pe. r. ia. r. io. r. du. il. in. mon. exce. so. r. trā. est. co. ip.
CHRY. Quia lucas dicit post octo dies: nō pccit
huc. Lucas. n. r. oīē q chrisi pccitio locut fuerat: r oīē q
eos assumpsit numerauit. **I**ō aut p. ser. dies eos assump
sit: vt vehemētiōi repleti desiderio i hoz diez spacio vi
gilanti r sollicita mēte ea q videbāt antēderēt. **THEO.**
Assumit aut tres vices aploz: petrū tāq pccitio r dñi
gentē iōāne tāq dilectū: iacobū vo tāq altiuo cū r theo
logū. **I**ntān. n. grauis erat indeis: vt herodes volēs inde
is placere: ipm occiderit. **CHRY.** Nō aut i domo sua
gloriā demōstrat: s. in monte excelsoz illos assumpsit: qm
montē sublimitas pccitioes erat ad gloriā sublimitatē oñ
dendā. **THEO.** Deo sū aut eos ducit: qz debebat eis
mysteria reuelare. **T**ransfiguratione aut oī itelligendū
figure imutatione: s. qz manēte vt pus erat figura: appo
sicio facta est cuiusdā inenarrabilis claritatis. **CHRY.**
Neqs g decet aliquā figure transformationē in regno dei
ēē futurā: aut circa ipz saluatoz: aut circa eos q assump
tabant: s. appositione claritatis. **BEDA:** **T**ransfiguratio
igit saluator: nō substantiā vere carnis amittit: s. gliaz hui
re vel sue vel nre resurrectionis oñdit: q glia tūc aplis ap
paruit: talis post iudiciū cūcti apparebit elect. **S**ed: **E**t
ve. e. fa. sunt. iplē. **GRE.** xxxij. mox. Quia in supne cla
ritatis culmine ei vite iusticia fulgētes adhibebūt: velut
enī nomie iustos quos sibi adiūgit insinuat. **S**ed: **E**t ap
pa. il. be. cu. moy. r. erant. lo. cu. ie. **CHRY.** Moyses r
heliā in medio itroducit: pmo qdē qz turbe dicebat chri
stū heliā aut vnu pphetaz: aplis se cu eis oñdit: vt offe
rentiā suoz r oīi cernerēt. **E**t etiā qz de transgressioe le
gis iudei chrisi acenabāt: r blasphemū eū purabāt: tāq
sibi gloriā pns attribuēt eos q in vitroz fulserūt i medi
um ducit. **E**tenī moyses legē dedit: r helias glie dei gla
to: fuit. vñ ei nō assisterēt: si deo r legi ei pccit essent. **E**t vt
scirēt q vite pccitē r mortē bz: pccit h r moysen q mortu
erat: r heliā q nō dū mortē passus fuerat i mediū itrodu
cit. **I**se pccit significauit q doctrine legis chrisi pphetaz
doctrina pedagog fuit. **S**ignificat etiā pccitioe noui
r veteris test. **E**t qm in resurrectione eū ppheta apli pccit
tur: r vna erit obuiatio regi cōi. **S**equit. **E**t res. pe. ait. ie.
Rabbī bonū ē nos h eē: r faciam hie triata. ti. vñū. mo.
vñū: r. he. vñū. **BEDA:** **S**i tān transfigurata chrisi bñ
nitas: duo r iōz societas scōz ad pccitū vñū delectat: vt
eos ne discēdat etiā obsequo petrū sistere velit: qta erit fel
citas visioni dēstat inter angeloz: chozos ad eē pccitio.
Sed. **N**ō. n. scie. qd dice. **E**ss. n. petr. p. stupore humane
fragilitatis nesciat qd dicat insit m sibi dāt effect. **I**udiciū
nesciebat n. qd diceret: qz oblit ē regnū sctis a dñō nō
alicubi terraz: s. i celis eē pccitioz: nec recordat ē se su
osqz coaplos mortali adhuc carne circūseptos in mortalibus
vite statū subire nō posse: cui etiā mēte excederat: qz i do
mo patris

mo patris que in celis ē: domus manufacta necessaria non
fuit. Et vltis nūc iperitē notat qd qd legi pphetis et euan
gelio tria tabernacula facere cupit: cuius h ab inuicē nulla
tenus valeant separari. **CHRY.** Nō etiā intellexit pe
trus qd ad demonstratiōne vere glie transfigurationē dñs
ē operat: neq; qd ppter doctrina hoīum hoc faciebat. nā
plurimi crāt relicturi multitudinē i eremo habitātes. Se
quit: Erāt. n. timo. cxi. Erāt aut h timo: fz quē de cōi mē
te in statu eleuabāt meliorē: qd. n. i exteriorib; videbat
moyses et helias erat. Ducebat aut aīa ad quēdā diuinū
affectū: qd ex diuina visione ab humano sensu abstracta

THEO. Vel aliter pcr timēs a monte descendere: q
iam pñs erat qd chzistus crucifigi debebat dixit: Bonū ē
nos h esse. et nō illic descendere i mediū. s. iudeoz. Si au
tē huc venient fures et tē: habemus moysen qd egyptios
debellauit: hēmus et heliā qd ignē eduxit de celo et qnqua
gnos destruxit. **ORIG.** sup mat. Marc' aut ex p
sona sua dicit: Nō. n. sciebat qd diceret. Ubi cōsiderandū
ne forte p excessum menti loqbat: mor' quodā spū aliō
ne forte. s. ille spūs qd voluit qd ad se chzistū scādaliqare:
vt recederet a passioe oib; hoībus saluari. Ipse opans
etiā hic seductioe vult euellere chzistū sub colore boni:
vt nō pdescendat hoībus: nec veniat ad eos: nec suscipi
at morte pto eis. **BEDA:** Quia vō petr' nāle qsiuit ta
bernaculū: nubis accepit vmbraclū: vt discat i resurre
ctione nō regimine domoz; s; spū sancti glia eos esse pte
gendos. vñ seqt: Et facta ē nubes obū. eos. Quia vō ipru
dent iterogauerūt ppterca ratiōne dñi nō merent: s; paf
mīdet p filio. vñ seqt: Et venit vox de nube dicens: Dic ē si
li' me' charis. ipz au. **CHRY.** A nube qdē vox emittit
tur in qd de apparere plicuit vt crederet qd vox illa ferre
tur a deo. In hoc aut qd dicit: Dic ē si. me. charis. vñ volū
tate pñi i filio ptestat: et qd salua filiatiōe qm ad oia cū eo
q genuit vñ cē. **BEDA:** Quē aut moyses cū venerit i
carne audiedū ab oī aīa que saluari velle p dicit hūc itaz
venientē i carne de' pī audiedū discipulū ondit. Seqt: Et
sta. cir. ne. am. vi. nisi te. tñ secū. Ubi. n. cepit fili' designa
ri mor' sui discesserūt: ne ad illos pñs vox emissa puta
ret. **THEO.** Mystice aut p' psummatiōne h' seculi qd
in sex dieb; factū ē: assumet nos iesus si ei sum' discipuli
in monte excelsus. i. i celū: et tūc videbim' ei' gliaz singu
larē. **BEDA:** Vestimēta aut dñi recte sci et accipiunt qd
nouo candore fulgebūt. Fullo aut itelligēd' ē cui plalmi
sta loqit: Ampli' laua me ab iniq. mea: et a deli. meo. mū.
me. qui nō pōt suis fidelib; dare claritatē in terra: q eis
pseruata manet i celis. **REMI.** sup mat. Vel p fullonē
sci designat p dicatorē: et aīaz purgatores: quoz; in hac
vita null' ita viuere valet vt alius pti maculis nō obfu
scet. In futura. n. resurrectioe sci ab oī macula pti purga
bunt. Tales q eos faciet dñs: qles ne ipi membra sua ca
stigada nec vll' p dicatorē suo vel exēplo vltio curia face
re pōt. **CHRY.** Vel vestimēta alba euāgelica sunt et
aplica scripta oīuz clarissima: qd' filia null' expositoz; fa
cere pōt. **ORIG.** sup mat. Vel foz sita fullones super
terra possunt mōzālī existimare sapiētes seculi h': qd pu
tant omare etiā turpes itellect' et dogmata falsa fullōica
tiōe igeni sui: s; illoz; ars fullonica pōt facē aliqd sile ser
moni qd ondit spiritaliū itellectuū splēdore i dicti scriptu
raz i pñs: qd a plurimis ptenūt. **BEDA:** Moyses et he
lias quoz; vñū mortuū et aliū i celis raptū legim': futura
oīuz scōz; gliaz significat: qd videt ipe iudiciū: vel viui in
carne repiendi: vel ab oī gustata morte resuscitadi et pa
riter sit regnaturi cū illo. **THEO.** Vel h' significat qd i
glia videbim' et legē et pphetas cū ipso loqntes. i. qd eu
fuerūt dicta p moysen et alios pphetas: tūc videbim' eē
psona reb; et tūc audiem' vocē pñs. s. reuelantē. s. nobis
filiū pñs et dicēdē: qm h' est fili' me': obubzate nube. i. spū
scō qd ē sapiētie fons. **BEDA:** Et notandū sic dñō in loz
dane baptizato: sic et i monte clarificato toti' scē trinitatis

mysteriū declaraf; qz gloriā ei' quā in baptismo credet
pntemur: i resurrectioe vidētes collaudabimus. Nec fru
stra spū sanctus h' lucida nube illic appuit in colūba: qz
nūc i simplici corde fidē quā pcepit fuit: tūc luce aperte vi
siois qd crediderat pteplabif. Cū aut fieret vox sup filiū
iuent' ē ipe sol' qz cū manifestauit ipz electi: erit de' oīa
i oib; imo cū suis p oīa chzist' caput cū corpe splēdebit.

**Et descendētib; illis de monte pcepit ill' ne
cuiq; q vidissent narraret: nisi cū fili' hoīs a mor
tuis resurrexerit. et verbū cōtinuerūt apud se con
grentes qd esset cū a mortuis resurrexerit. Et iter
rogabant eū dicētes: Quid ergo dicūt pharisei et
scribē: qd heliā oīz venire primū. Qui rñdēs ait illi:
Helias cū venerit primo restituet omnia: et quō
scriptum ē i filiū hoīs: vt multa patiat et cōtēnat.
Sed dico vobis: qd et helias venit: et fecerunt illi q
cuiq; voluerunt: sicut scriptum est de eo.**

ORI. sup mat. Ppost mysteriū onfuz i monte descendē
tib; de mote discipul' pcepit vt ei' trāsfuratio nō maise
stet an gliaz passiois et refrectiois ipi'. vñ dī: Et desc. de
mō. p. il. ne cu. qd vi. nar. nisi cū fi. ho. a mor. re. **CHRY.**
Ubi nō simplr silere iubet: s; passionē ifinuās: eaz ifinuat
ppf quā silere debebūt. **THEO.** Ne. s. hoīs scādali
sēnt: audiētes de chusto tā glia qd cū crucifigū crāt visu
ri. Nō igit erat agnū talia de chzisto dicere anq' pateret
post resurrectioe vō credibile videbat. **CHRY.** Illi
vō resurrectiois mysteriū igrantes: vñū qdē retinētes iui
cē disputabāt. vñ seqt: Et v. cō. apō se cō. qd cēt cū a mor.
re. **HIERO.** Hoc qd pprie marci ē: id significat qd cū
absozpta fuerit mors i victoria: nō erūt i memoria pōza.
Seqt: Et iter. cū dī. Quid qd dī. pha. et scri. qd be. oīz ve p.
CHRY. Intētio qdē discipuloz; sup hac iterrogatiōe
talit mibi ēē vñ: Nos qdē heliā tecū vidim' et pus te vidi
m' qd heliā. Scribe vō pus heliā venire docet: credimus
itaq; eos mendaciū ptulisse. **BEDA:** Vel ita est iabāt
discipuli trāsfuratiōne glie hac esse quā i mote viderāt
et dicūt: Si tā venisti i glia: quō pcursoz; m' nō apper: ma
rime qd heliā viderāt recessisse. **CHRY.** Quid aut ad
h' chzist' rñderit: apper p h' qd subdit: Qui rñdēs ait: He.
cū ve. p. re. om. In qd ondit qd helias veniet an secūdū ad
uentū. **Scripture. n. duos aduēt' chzisti pñciāt: vna. s. qd
fact' ē: et aliū qd vētū ē. Dñs aut secūdū aduēt' heliā asse
rit pcursozē. **BEDA:** Restituit aut oīa: vtiq; illa q mala
chias ondit dicēs: Ecce ego mittā vobis heliā pphetaz;
vt puerat cor patrum ad filios: et cor filioz; ad pñs eo
rū restituet: et in h' qd mortū debet ac diu viuēdo distulit.**

THEO. Preponit aut h' dñs ad resistendū opiniōi
phariseoz; qd tenebāt qd pmi aduēt' pcursoz; erat helias:
qsi ad icōueniēs ducens. vñ subdit: Et quō scriptū est i fi.
ho. vt mul. pa. et cō. Ac si dicat: Helias thesbytes cū vene
rit pacificabit iudeos: et ad fidē adducet ipos: ita vt sit se
cundi aduēt' pcursoz;. Si qd pmi aduēt' helias ē pcursoz;
quō scriptū ē qd fili' hoīs oīz pati: ex his qd duob' vñū erit
aut qd nō sit pmi aduētus helias pcursoz;: et scripture erūt
vere. aut pcursoz; pmi aduēt' et scripture nō erūt vere: q
dicūt qd oīz chzistū pati: cū helias debeat oīa restituere: q
nō debeat eē iude' aliqā icredul': s; oēs credere debeat
ad p dicationē ei' qd cūq; audiet eū. **BED.** Vel ita: et quō
scriptū ē. i. quō de chzisti passioe multitudine pphete mltā
scpsērūt: s; et helias cū venerit mltā passur' ē et ptenend'
ab ipis. **CHRY.** Sic aut dñs secūdū aduēt' heliā as
fuit pcursozē: sic et pñter asserit iōānē eē pcursozē pmi ad
uent'. vñ subdit: Et dī. vo. qd et helias ve. **GLO.** Ioan
nē vocat heliā: nō qd helias erat i psona: s; qd helie mltē
rū adiplebat. sic. n. ille pcursoz; erit secūdū aduēt': sic iste
fact' est pmi. **THEO.** Erat etiā iōānes redargutoz;

gelotes et eremita ut belias: nō tñ audierūt illū sic belia audient. nefario vō ludo eū occiderunt: caput illius amputantes. vñ sequitur. Et se il. q. vō. sicut scriptū est de eo. **CHRY.** Uel aliter interrogabāt discipuli iesū: quō scriptū ē pati filiū hoīs: Ad h autē quasi rñdens pñt: Sicut ad similitudinē helie Joānes venit et ei mala intulerūt: sic s; scripturas o; filium hominis pati.

¶ Et veniēs ad discipulos suos vidit turbā magnā circa eos: et scribas congregantes cū illis. Et cōfessum oīs pplis vidēs iesū stupefactus est et expauerunt: et accurrentes salutabant eū. Et interrogauit eos: Quid iter vos requiritis? Et rñdens vnus de turba dixit: Magister attuli filiū meū ad te hñtes spm mutū: q vbicūq; eū apphēderit allidit illū et spumat et stridet dentib; et arefcit. Et dixi discipulis tuis ut eiecerēt illū et nō potuerūt. Qui rñdēs eis dixit: O generatio incredula: q; dñi apud vos ero? Quādiu vos patiar? Afferte illū ad me: et attulerūt eū. Et cū vidissent eū statim spūs cōturbauit illū: et elisus in terrā volutabat spumans. Et interrogauit patrē ei: Quāntū tps ē ex quo ei hoc accidit? At ille ait: Ab infantia. Et frequenter eū ignē et in aquā misit: ut eum pderet. Sed siqd potes adiuua nos miser? nfi. Iesus autē ait illi: si potes credere: oīa possibilia sunt credēti. Et cōtinuo exclamans pater pueri cū lachrymis aiebat: Credo dñe: adiuua incredulitatē meā. Et cū vidiss; iesus cōcurrentē turbā cōminatus est spūm inundo dicēs illi: Surde et mute spūs ego pñpio tibi: exi ab eo: et amplius ne introcas in eū. Et exclamans et multus dispersens eū: exiit ab eo: et factus est sicut mortuus: ita ut multi dicerent: q; mortuus ē. Iesus autē tenens manū ei; eleuauit eū et surrexit. Et cū introisset in domū: discipuli eius secreto interrogabāt eū: Quare nos nō potuim; eiecerē? Et dixit illis: Hoc genus in nullo pōt exire: nisi i oratione et ieiunio.

THEO. Postq; gillam suā trib; discipulis i monte oñderat: reuertit ad alios discipulos q cū eo nō ascēderāt i mōtē. vñ dñ: Et ve. ad ol. su. vi. tur. mag. circa eos: et scri. cō. cū il. Phari; ei nāq; captātes hora; eūz pñs nō extiterat xps: accesserūt ut ipso; ad se attraherēt.

HIERO. Nō ē autē hōi rege; sub sole: semp puulos occidit inuidia; magnos pcutiūt fulgura mōtes: alij discētes cū fide vt turbe: alij inuidētes cū fastu vt scribe ad cecilas pueniūt. Dequit: Et pfe. cō. po. vi. se. su. ē. et ex. **BEDA:** Notādum i oibus locis distātia mentis scribap; et turbe. Scribe. n. nīhil deuotiōis: fidei: hūilitatē: et reuerētie ei exhibuisse narant: s; veniēte dño mox omīs turba stupefacta expauit: eūq; salutās accurrūt. vñ seqt: Et ac. sa. eū. **THEO.** Affectabant. n. turbe eū videre: ita vt eū veniēte a longe salutaret. Quidā vō dicūt q; aspect; eius ex trāsfīguratione speciosus: factus: turba ad salutationē ei; attrahēbat.

HIERO. Popul; autē vidēs stupefact; ē et expauit: non discipuli: q; nō ē timor i charitate: timor ē suoz: stupefcere stulto; seqt: Et iter. eos. Quid iter vos cō. Quid. f. dñs iterogat: vt pfectio pariat salutē: et murmur cordis nfi fmoib; pñs soluat. **BED.** Pōt vō: nisi fallor: intelligi de h qōnē fuisse motā: qre ipi eū essent discipuli saluatoris: saluare demoniacū q i medio erat posuit nō possent: qd ex sequētib; pōt cōuinci eū dñ: et rñdens vn; de tur. ol.

Magister attul. si. me. ad te ha. spi. mu. **CHRY.** hunc hoīez scriptura infirmū i fide oñdit: ex h qd chrit; dñs. O gnatio incredula. et p h qd subdit: Si potes credere. S; si infidelitas ei; occasio extiterit demonē nō pellēdu iussit tñ discipulos. vñ subdit: Et dixi dñ. tu. vt eq. et nō po. Quid autē ipi; infipientia. Iesus i medio turba; pñt discipulos iussans. vñ et dñs corā plebe multo mag; ei iussit nō solū i psonā ei; accusationē itendēs: s; i psonā oīuz iudeoz. pñabile. n. ē multos pñtū scādāligatos: ea q nō cōueniebāt de discipulis cogitasse. vñ seqt: Qui eis rñdēs dixit: O gnatio iere. q; dñi apud vos ero: q; dñi vos patiar: In q oñdit: et mortē se desiderare: et graue ei eē cū illis cōuersari. **BEDA:** Intm autē nō ē hōi irat;: s; vñlo vt statim iulerit: Afferte illū ad me: et at. eū. Et cū vidit. il. dñs. spi. tur. illū: et eli. i. ter. volu. spu. **CHRY.** hoc autē spūs pñtū pñt pñt pñt: vt cū vxatē demonē videret: ad fide futuro miraclo traberet. **THEO.** Permittit etiā vxari pñt: vt ex h scirem; demonis ipteratē: q occidit; cū nisi fuisset a dño adiut;.

Seqt: Et iter. pa. eius. Quāntū ē ex q h ei acci. At ille ait: Ad infan. et freq. eūz i. g. et aq. mi. vt cū p. **BEDA:** Erubescat iulianus q dicere audet oīs hoīes abiq; pñt pñtācie nasci i carne tāq; inocētes p oīa: vt fuit adā qn creat; ē. Quid. n. habuit iñt puer vt ab infātia demonio vxaret; acerbissimū: si nullo original; pñt viculo tenebat; q; pñt illū adhuc pñtū nō hñt pñtū pñtū. **GLO.** Expimat autē i vñs sue pñtūis fidei defecit. vñ subdit: S; siqd po. adiuua nos mi. nō. Cū. n. dñ: Siqd po. maffestat se de ei; potētia dubitare: q; viderat filiū suū a discipul; chriti filij q patiebāt; et pñs q pñtēbat. **Seqt:** Iesus autē ait illi: Si po. cre. om. pos. sunt cre. **HIERO.** Libertatē arbitrij h idicat qd dñ: Si potes. Que aut sunt oīa q possibilia sunt credēti: nisi q i noīe iesu. i. saluē postulat; cū lachrymis. **BEDA:** Apū autē rñsuz dñs dedit pñtū. Ipse. n. ait: Siqd potes adiuua nos. Et dñs: Si potes iqd credere. At pñt leprosus q fidelit; clamabat: Dñe si vis potes me mūdare. cōgruū sue fidelit; accepit rñsū. Volo: mūdare. **CHRY.** Qd autē dñtāle ē: Tātā ē vñtis apd me supabūdātia: vt nō solū h possum; s; et alios h faciā opari. qre si crediderūt vt oī: et hunc ipse curare poterit: et alios multos. Sic q eūz ad fidē; ducebat: q adhuc de infidelitate loq; vñ seqt: Et cū. excla. pa. pu. cū la. aiebat: Credo dñe: adiu. i. credu. meā. Sed si crediderat dicēs: Credo. quō subdit: Adiuua incredulitatē meā: Dicam; igit qm mltiplex ē fides: introductoria. et pfecta. Hic autē i pñtē credere saluatorē dñe pñtēbat: vt apponeret ressequū ad suā vñtē. **BEDA:** Nemo. n. repñt fit summ;: s; i bona pñtācie a minimis qsq; ichoat; vt ad magna pueniat. Alia nāq; sunt vñtū; exordia: aliud pfect;: aliud pfectio. Quia igit p occultā i pñtācie grem; rñto; suoz gradib; fides crescit: vno eodēq; tpe iōq; necdum pñtē crediderat: simul et credebāt: et i credulus erat.

HIERO. Per hoc etiā monstrat q credulitas nra iñtma ē: nisi iñtma subsistat adiutorio subsidij dei. Fides autē cū lachrymis optata vota capit. vñ seqt: Et eūz vi. iesus pcur. tur. cōmī. ē spi. immū. di. illi: Surde et mu. spi. ego tibi pñpio: exi ab eo: et ampl; ne intro. i. eū. **THEO.** Nō autē eū videret turbā pcurrere: pñtānt; ē i pñtū inundo. nō lebat. n. corā turbā curare: vt oñtationez fugere doceret.

CHRY. Qd autē cōminat; et dixit: Ego tibi pñpio. dñe. uine attribuit pñtū. Qd vō dicit non solū: Exi ab eo. s; et apli; noli introire i eū. oñdit q; ad reitradū pñt; erat: q; ille nō dñ erat i fide pfect;: s; h dñ iussio ihibebat. **Seqt:** Et exclama. et mul. dñs eū exiit ab eo: et fact; ē sic mor. ita vt mul. di. q. mor. ē. Nō. n. valuit mortē diaboli i pñtē; pñt vere vite aduentū. **BEDA:** Quē autē hostis i pñtū; mori filiz reddidit hūc pñt saluator: pñt dextere tactu saluauit. vñ seqt: Iesus autē te. ma. eius ele. eū et sur. Et q; nō vey se eē dñi potētia saluadi docuit: ita et veruz se habu iñtē carnis

iste carnis naturā more tacti humani declarauit. Negat
nāq; Manes isan' veracit' cū carnē iduū fuisse: s; ipse cū
tor' languētes suo tactu crexit mūdauit: illuminauit here
sim illius: et anteq; nata esset d' amauit. Seq̃t. Et cū iro.
in do. d'f. ei. se. int. eū: Quare nos nō po. eq;. **CHRY.**
Timēbat. n. ne forte collata sibi grām amississent: recepat
enī p̃tate iā sp̃itū in mūdoy. Seq̃t. Et dixit illis: Hoc ge
n' nullo pot' extirpe: nisi in orōne et ieiunio. **THEO.** f. lu
naticoy: vel simplr' oīuz demonioy gen'. **OPORT.** nāq;
ieiunare cū q' curari d'z: et illū q' curat. Sic. n. vera oīo p̃f
cit' cū p̃iungit orōni ieiunio: qm nō grauat q' orat ex sum
p̃tione ciboy: s; sobri' ē. **BEDA.** Mystice aut' dñs sur
sum discipul' mysteria regū reſerat: deozus turbis pec
cata ifidelitatis exp̃obrat: et sp̃s malos ab his q' verā
tur expellit: Nā carnales adhuc et iſp̃itēs sp̃olat: docet:
caſtigat: et p̃fectionē libet' de eternis iſtruit. **THEO.**
Demon aut' iste furd' et mur' ē: furd' inq̃tū nō vlt' dei ſcr
mones audiet: mur' vō inq̃tū nō vult alios qd' p̃decēs ē
docere. **HIERO.** Peccator aut' ſpumat ſtulticia: ſiridet
iracūdia: areſcit ignauia. Diſcepit aut' sp̃s appropiā
tē ad ſalutē: et ſilr quos ventrē ſuuz trahere deſiderat: di
ſcepit p̃tiores et dāna: viſec' iob. **BEDA.** Sepe. n.
dñ pueri ad deū poſt peccata conamur: maiorib' nouis
q' antiq' hoſtis pulſamur inſidijs: qd' facit: vt vel odium
vultu ieiuniat: vel expulſiois ſue vindictē iuriā. **GRE.**
r. moza. Melut mortu' aut' ondiſ q' a maligni ſp̃s p̃tate
liberat: q' qd's iā terrena deſideria ſubegit: vitā in ſe car
nalis p̃uerſatōis extinguit. et mūdo mortu' apparet: quē
multi mortu' dicūt: q' q' ſp̃itāl' viuere neſciūt cū q' car
nalis opa bona nō ſeq̃t' extinguit fundit' arbitant'. **HIE**
RO. Per h' aut' q' ab ifantia verax' ē: ſignificat gentilis
p̃p̃us: cui' a natiuitate ieruit cult' iūidoloy: vt ſulte
imolaret filios ſuos demonijs. **Un' dē:** q' in igne et aquaz
cū miſit. **Alj. n.** de gentibus igne venerabant: alij aquam.
BEDA. Vel i h' demoniaco ſignificat q' origina' culpe
reſcit aſtricti veniūt i mūdū: xpi ſin grām ſaluādi. **Ignis**
aut' ad ſeruo: et iracūdiē referend' ē: aq' ad voluptates car
nis quē diſſolucere mētē p̃delitās ſolēt. **Nō aut' p̃uero q'**
vint patiebant: ſ; demoni q' inferbat p̃minat' ē: q' q' pec
cantē emēdare deſiderat: vitū vitijs iſcrepādo et excrean
do d'z extirpare: ſ; hoīez amādo reſouere. **HIERO.**
Imputat aut' dñs ſp̃ū qd' hōi p̃ſtat dicēs: Surge et mure
ſp̃s. q' illenūq; audiet nec loq̃t: qd' peccator penitēs au
dit et loq̃t: Extēs aut' demō ab hōie: nūq; reuertitur: ſi hō
eos ſuū ſerauerit clauib' humilitat' et charitat': et oſtium
obtinuerit iunūtat'. **Fact' ē hō ſanar' vultu mortu'.** **San**
natis etenī d'z: Mortui eſtis: et vitā veſtra abſcōdita ē cū
chriſto in deo. **THEO.** S; ſi ieſus. i. euāgelic' ſimo te
near manū. i. vitute actiua: tūc a demone liberabimur. **Un'**
de etiā q' p̃mo de' nos iuuat: deide req̃rit a nobis q' bō
nū opemur. **Un' dē:** q' ieſus eleuauit illū: in quo ondiſ dei
auxiliū: et ſurrexit: quo monſtrat hōis ſtudiū. **BEDA:**
Dū aut' docet dñs aplos quō demō neq̃ſſim' debeat ex
pellit: oēs iſtituit ad vitā: vt. i. nouerim' grauiora queq;
vel iūidoy: ſp̃ūuz: vel hōiuz tentamēta: ieiunjs et orōni
b' ē ſupanda. **Ira q̃s dñi cū in vltionēz ſclerū nfoz fue**
rit accenſa: h' remedio ſingulari poſſe placari. **Ieiunium**
aut' gnale ē nō ſolū ab eſcis: ſ; et a cūct' illecebris abſtinē
carnalib': imo ab oib' vitijs: paſſionib'. **Sic et oīo gnāl'**
nō ſolū i vbiis ē qd' diuinā clemētia iuocam': vey etiā i
oib' q' i obſequiū nſi p̃ditoz fidei deuotiōe gerim': teſte
aplo q' ait: Sine iſtermiſſiōe orate. **HIERO.** Vel ſtulti
cia q' ad luxuriā carnis p̃tinet ſanar'. **Ira et ignauia occa**
ſione depellit. **Medicina cuiusq; vulneri adhibēda ē ei.**
Nō ſanar oculū: qd' caleaneo adhibet. **Ieiunio paſſiōes**
corpōis: et oratione peſtes ſanāde ſunt mentis.

Et inde proſecti pretergrediebant galileā: nec
volebāt queq; ſcire. **Docēbat aut' diſcipulos ſuos**

et dicebat illis: **Quī fili' hōis tradet in man' hōiuz**
et occidēt eum: et occiſus tertia die reſurget. **At illi**
igno: abāt verbū: et timebāt iſterrogare eū. **Et ve**
nerūt capharnaū. **Qui cū domi eēt iſterrogabat**
eos: **Quid in via tractabatis?** **At illi tacebāt.** **Siq**
dem i via iſter ſe diſputauerāt. q's eoz maior eſſet.
Et reſidens vocauit. xij. et ait illi: Sigs vult p̃m
eē: erit oīuz nouiſſim' et oīuz miniſter. **Et accipies**
puer' ſtatuit eū in medio eoz: quē cū p̃plex' eſſet
ait illi: **Quisq; vnū ex huiusmodi pueris receperit**
in noīe meo: me recipit. et q̃cūq; me ſuſceperit: nō
me ſuſcepit: ſed eū q' miſit me.

THEO. Poſt miracula iſterponit dñs ſmonē de paſ
ſione: ne putaret q' inolūtariē paſſus ē. **Un' dē:** **Et inde p**
ſe. p̃ter. in ga. nec vo. quē ſcīre i. ſe ibi eē. **Docēbat aut' di**
ſcipulos et dice. illis: qm ſi. hō. tra. in ma. bō. et occi. cū. **BE**
DA: Semp. p̃p̃is miſcet triſtia: vt cū rep̃ere venerint: nō
terreāt aplos: ſ; p̃meditatis aīs ſerāt. **THEO.** Poſtq;
vero dixerat qd' triſte erat: tūc adiungit qd' letificare d'z.
Un' ſeq̃t. **Et occiſus: ter. die reſur. vt diſcerem' ex h' q' p'**
angustiās leticie ſubſequūt'. **Seq̃t.** **At illi ig. ver. et ti. cum**
inter. **BEDA:** Nec ignozātia diſcipuloy: nō tā de tar
ditate ingeny: q' de amore naſcūt ſaluatois: q' carnales
adhuc et myſterij crucis ignari quē deū vey cognouerāt
mortuū credere neq̃ant. et q' p̃ figuras eū loquentē ſepe
audire p̃ſueuerāt: hō: etēs euentū mort' ei': etiā i eis quē
de ſua traditiōe ac paſſiōe apte loq̃bat: figurate aliqd' ſi
gnificari volebāt. **Seq̃t.** **Et venerūt capharnaū.** **HIE**
RO. Capharnaū d'z villa p̃ſolatiōis. et p̃gruit iſterpretatō
ad p̃dictā ſniam q' dixerat: **Et occiſus: ter. die reſur.** **Seq̃t**
tur: **Qui cū domi eēt: iſterro. eos: Quid i via tractabāt?**
at illi tacebāt. **CHRY.** **Matthe' aut' dicit q' acceſſerūt**
ad iſeuz diſcipuli dicēs: **Quis putas maior ē i regno ce**
loz: **Nō. n.** ab initio narrationē iſcepit: ſ; tacuit de iſteligē
tia ſaluatois circa diſcipuloy cogitaciōes et dicta: quīs
poſſit iſteligi: ca etiā q' ſeozus cogitabāt aut dicebāt: vi
cebat ad eū: qm oīa erat ei ita cognita: ac ſi ad eū dicta ſu
iſſent. **Seq̃t.** **Siq̃dē iſter ſe in via diſputauerāt: q's eēt illo**
rū maior. **Lucas aut' dicit: q' cogitatio iſtrauit i diſcipulos**
q's eſſet illoz maior. **Logitationē. n. et iſtentionē eoz. dñs**
ex illoz verbis manifeſtauit ſin hiſtoriā euāgelicā.

HIERO. Recte aut' i via tractabāt de p̃ncipatu. **Silis**
enī e h' tractatio loco. **P̃ncipat'.** n. ſicut iſtredit: ſic deſe
rit: et q̃dū tenet: labit: et incertū ē in qua māſiōe. i. in q' die
ſinaſ. **BEDA:** **Inde aut' videt' orta diſputatio diſcipu**
loz de p̃matu: q' viderāt petrū iacobū et iōānē ſeozum
ductos in monte: ſecretiq; eis ibi aliqd' eē creditū. ſ; et pe
tro ſin **Matth.** clauēs regni celoꝝ eē p̃miſſas. **Uides aut'**
diſcipuloy cogitaciōes dñs: curat deſideriū glie hūilitatē
ſanare: p̃matū nō eē q̃rendū: et pus ſimpliē hūilitatē
cōmonet iſperio. **vñ Seq̃t.** **Et reſidēs vocauit. xij. et ait illi:**
Sigs vult p̃m eē: erit oīuz nouiſſim' et oīuz miniſter.

HIERO. **Ubi notādū q' illi eūtes diſputabāt de p̃nci**
patu: ipe ſedēs docet hūilitatē. **P̃ncipes. n. laborat: hūi**
les q̃ſcūt. **CHRY.** **Appetebāt qdē diſcipuli honozes**
hīe a dño. **deſideriū etiā eis iſerat vt magnificarentur a**
chriſto. **Quāto. n. q's maior ē: itāto maiorib' honozib' di**
gn' exiſtit: p̃pter h' nō eoz deſideriū iſpediuit: ſ; hūilitatē
iſtroduxit. **THEO.** **Nō. n. vult vt vſurpem' nobis p̃i**
mar' ſ; p̃ hūilitate altitudinē p̃ſeq̃mur. **Mox autē monet**
eos iſocetie puerilis exēplo. **vñ ſeq̃t.** **Et ac. pu. ſta. euz in**
me. eo. **CHRY.** **Ipo viſu eis plua dēs hūiles eē et ſim**
plices. **Etenī ab inuidia et vana gl'ia puul' mūd' exiſtit: et a**
p̃cupiſcēdo p̃matū. **Nō ſolū aut' ait ſi tales efficiamur: merce**
dē magnā accipiet: ſ; et ſi alios tales honozabit: p̃pt me.
vñ ſeq̃t. **Quē cū p̃plex' eēt: ait illi: Quisq; vnūz ex huius**

pu. re. i. no. meo: me recipit. **BEDA:** In quo vel simpli-
paupes xpi ab his q voluit ee maiores: p ei ondit bono
re recipiedos vlt malicia pualos ipos ee suadet: vt simpli-
citate sine arrogatia: charitate sine iuidia e: deuotione sine
iracundia pseruet. **Q** aut coplectit puer significat hilles
suo dignos ee pplexu ac dilectoe. **A**ddidit aut: **I**n noie
meo. vt forma virtutis qua natura duce puer obseruat: ipi
p noie chisti rationis industria seqnt. **S**z qz se i pueris re-
cipi docebat: ne putaret hoc ee solu qd videbat: subiurrit
Et qcuqz me susce. no me su. sed euz q me misit. **T**alem se
vriqz ac tantum credi volēs: qualis z quantus est pater.
THEO. **V**ide quatum valet humilitas: patris naqz
z filij in habitatione meret z etia spūsancti.

Rndit illi Joānes dicens: **M**agister vidim⁹
quēdam in noie tuo eiciens demonia q non seq-
nos: z phibim⁹ eū. **I**esus aut ait: **N**olite phibere
eū. **N**emo ē. n. q facit virtutē i noie meo: z possit ei
to male loq de me. **Q**ui. n. nō ē aduersus vos pro
vobis ē. **Q**uisqz. n. potū dederit vobis calicē aq
frigide i noie meo: qz chisti estis: amē dico vobis
nō pdet mercedē suā. **E**t qsqz scādalicauerit vnuz
ex his pusillis credentib⁹ i me: bonū ē ei magis si cir-
cūdaret mola asinaria collo ei⁹ z in mare mitteret.

BEDA: Joānes pcpua deuotione dñz amās exclu-
dendū bñficiū putauit eū q nō recte vtit officio. **U**n d
Rndit illi Joānes dicens: **M**agister: **V**idi quēdā in nomi-
no tuo eieci. demo. q nō seqt nos: z phib. eū. **C**HRYS. **M**ul-
ti enī credentiū charismata receperūt: nec in cum chisto
erāt: qñs erat hic q demones eieciat. nō. n. oēs ad oia
ordinatē se hēbāt. **A**lij. n. crāt pure vite: fide aut tā pfecte
nō hēbant: alij vō ecōtrario. **T**HEO. **V**el etiā qdā i-
credulū vidētes nomē iesu virtuosū: dicebant z ipsi hoc
nomē: z signa faciebāt: lz diuina grā eēnt idigni. volebat
enī dñs etiā p indignos nomē suū ampliare. **C**HRYS.
Nō aut celo seu iuidia motus Joānes phibebat illū q de-
mones expellebat: sz volebat q oēs q nomē dñi inuoca-
bāt: seqrent chistū: z essent cū discipulis vnū. **S**z dñs p
hos q miracula faciūt: lz sunt idigni: alios puocat ad fidē
z ipsofmet p hāc ineffabilē grām iducit: vt fiant meliores
Un seqt: **I**esus aut ait: **N**oli. p. eū. **BEDA:** **I**n q docet
nemine a bono qd ex pte hz ee arcendū: sz ad hoc potius
qd nō dū hz ee puocādū. **C**HRYS. **D**ecet aut eū nō ee
phibendū ondit psequēter dicens: **N**emo est. n. q fa. vir. i
nomi meo. z pos. ci. ma. lo. de me. **H**oc aut dicit ppter eos
q in heresim eieciderūt qñs erāt simon z menander z ebe-
rin⁹. neqz. n. illi in noie chisti miracula faciebāt: sed de-
ceptisib⁹ qbusdā facere videbant. **I**sti vō zñ nō sequunt
nos: nō tñ nos aliqd firmiter dicere valebunt: eo q ho-
norāt i opando viues nomē meū. **T**HEO. **Q**ualiter
enī male de me loqur: q ex noie meo occasione glorie hz
z p hoc q ipm inuocat: miracula opat. **S**eqt: **Q**ui. n. nō ē
aduer. vos: p vō ē. **A**VG. de cō. euā. **V**idēdū ē: ne h il-
li sine dñi videat hñt: vbi ait: **Q**ui me cū nō ē: aduersum
me ē. an hoc iteresse aliqz dicit: qz hic discipul ait: **Q**ui
nō ē aduer. vos: p vō ē. **I**bi aut de seipso locut⁹ ē: **Q**ui me
cū nō ē: aduersū me ē. qñ nō possit cū illo nō ee: q discipu-
lis ei⁹ tāqz mēbris ei⁹ sociat. **A**lio qñ quō vep. erit: **Q**ui
vos recipit: me recipit: **A**ut pot etiā nō ee aduersus eū: q
fuerit aduersus discipulos suos: naz vbi erit illud: **Q**ui
vos spnit: me spnit: **S**z nimis hoc vult itelligi tātū cū illo
nō ee aliqñ: inquantū ē aduersus illū: z cū illo ee inquantū
cū illo ē. **E**xēpli grā: sicut iste q in noie chisti viues facie-
bat: z in societate discipuloy nō erat: inquantū opabat vir-
tes i illo noie: intātū cū ipis erat: z aduersus eos nō erat
Inquantū vō eoz societati nō adhibebat: intātū: cū ipis
nō erat: z aduersus eos erat. **S**z qz illi hoc cū facere: phib-

buerit: in quo cū ipis erat: dixit eis dñs: **N**olite phibere
illud. n. phibere debuerūt: qd extra eoz erat societas:
vt illi vnitate ecclie suaderet: nō illud in q cū illis erat nō
mē. f. magistri z dñi eoz in expulsiōe demonū pmendās
sicut ecclia catholica facit: nō iprobās i hereticis sacramē-
ta cōmunia: sz diuisione vel aliqā aduersaz paci verita-
tis sniam. **I**n h enī aduersus vos sūt. **C**HRYS. **V**el aut
hoc dñs de credentib⁹ in cū: q tñ ipm nō sequit ppter vite
laxationē. **I**llud aut de demonib⁹ dñs: q a deo oēs student
separe z pgregationē ei⁹ dispergere. **S**eqt: **Q**uisqz. n. po-
de. vō. ca. aque fri. i. no. meo: qz chisti estis: amē dico vo-
bis: nō p. mer. su. **T**HEO. **Q**uasi. d. **N**ō solū hūc qui i
noie meo miracula opat nō phibeo: sz z qsqz minimum
qd dederit vobis. ppter nomē meū: z recepit vos ppter me
nō ppter humanā grām z mundanā: nō pdet mercedē su-
am. **A**VG. de cō. euā. **U**n ondit qz ille de quo Joā-
nes suggesserat: nō ita sepabat a societate discipuloy: vt
eā tanqz heretic⁹ iprobaret: sz sicut solent hoies nō dū an-
dere chisti suscipe sacramēta: z tñ nomini fauere chistū
no: ita vt chistianos etiā suscipiāt: z nō ob aliud eis nū-
qz chistiani sunt obsequi. de qbus dicit qz nō pdet mer-
cedē suā: nō qz iam tū atqz securi sibi debeant videri ex
hac beniuolētia quā erga chistianos habet: etiā si chisti
baptismo nō abluant: nec vnitati ei⁹ incorporant: sz ita
iam dei misericordia gubernēt vt ad ea qz perueniāt: atqz
ita securi de hoc seculo abscēdāt. **C**HRYS. **E**t ne quis
paupratē alleget: ponit illud quo nō pūgat egere. f. calicē
aque frigide: p quo etiā psequet mercedē. **N**ō. n. pñtū dā-
ti: sz dignitas recipientū z affect⁹ dantiū facit op⁹ dignū
mercedē. **N**ō solū aut recipiedos discipulos vō ondit
ex mercede quā aliquis pseqt: sz etiā qz retrahit a to-
mento. **S**eqt: **E**t qz scan. vnū ex his pu. cre. i. me: bonus est ei
magis si cir. mo. ali. col. ei⁹ z in ma. mit. **Q**uasi. d. **S**iqz vos
ppter me honorāt: mercedē habēt: sic z inhonorantes. i.
scandalizantes vltimā accipiēt vltionē. **E**x manifestis autē
nobis tomentū describit tolerabile: faciēs mētionē mo-
le z submersiois. z nō ait: mola suspendat i collo: sz bo-
nū ē ei hoc sustinere: demonstās qm cū graui⁹ aliqd ma-
lū expectat. pusillos aut in se credēs dicit eos q inuocāt
nomē ei⁹: nō solū seqntes etiā eos q calicē frigidū offerūt
z nō opant alla maiora. **I**stoy aut nemine vult scandalizari
neqz supplantari. **H**oc. n. est. phibere nomē ei⁹ inuoca-
re. **BEDA:** **R**ecte aut q scandalizari pōt: pusillus appel-
lat. **Q**ui. n. magn⁹ est: qdēqz passus fuerit: nō declinat a
fide. q aut pusillus est aīo z pūus: occasiōes querit quo
scandalizet. ppter ea oportet nos maxime his cōsultare q
parui sunt in fide: ne occasione nri offendant z recedāt a
fide: ac decident a salute. **G**RE. **S**up. ege. **N**otandum tñ
qz in nostro bono opere aliqn cauendū ē scandalū pñm
aliquādo aut pro nihilo cōtēndū. **I**nquantū. n. sine pecca-
to possum⁹ vitare pñm scandalū debem⁹. **S**i aut de ve-
ritate scandalū ponit: vili⁹ pmitit scandalū nasci: qz veri-
tas reliquat. **G**RE. in pasto. **M**ystice aut i mola asina-
ria secularis vite circuit⁹ ac labor: exprimit⁹: z p pfundā
maris extrema dānatio designat. **Q**ui ergo ad sanctitadē
speciē deducit⁹: vel vbo ceteros destruit: vel exēplo: me-
lius pfecto erat: vt hunc ad moztē sub exteriorē habita-
terrena acta constringerent: qz sacra officia in culpa ceter-
is imitabilem demonstrarent: qz nimiruz i solus caderet
virtus hūc tolerabilior: inferni pena cruciaret.

Et si scandalizauerit te manus tua: abscide illā
Bonū ē tibi debile introire i vitā qz duas manus
hñtem ire i gehēnā: in ignē inextinguibile: vbi ver-
mis eoz nō morit⁹: z ignis nō extinguit. **E**t si pes
tuus te scādalicat: amputa illū. **B**onū est tibi clau-
dū introire in vitā eternā: qz duos pedes hñtem
mitti in gehēnā ignis inextinguibilis: vbi vermis
eoz nō

eorum non moritur: et ignis non extinguitur. Ad si oculus tuus scandalizat te: eijce eum. Bonum est tibi si iustus introire in regnum dei: quod duos oculos habentem mitti in gehennam ignis: ubi vermis eorum non moritur: et ignis non extinguitur. Ois enim igne saliet: et ois victima sale salietur. Bonum est sal: Quod si sal insulsum fuerit: in quo illud condicis? Habete in vobis sal: et pacem habete inter vos.

BEDA: Quia supra docuerat ois ne scandalizaretur: eos qui credunt in eum: tunc consequenter admonet quoniam cauere debeamus eos qui scandalizarent nos. id verbo vel exemplo suo ad ruinam peccati compellere certat. unde dicit: Et si scia. te. ma. tu. abs. ill. **CHRY.** Non demeritis hunc dicit: sed de pinguis amicitia: quos quoniam ad necessaria membra eorum ostendit nobis hunc. Tibi. n. ta. nociu. ut pniciosa societas.

BEDA: Manu quippe nram appellat necessaria amicitia: cuius auxilio quocumque opemur: hunc. n. s. f. talis nos ledere in ea aie voluerit: excludend. e. a nra societate: ne si cui pedit in hac vita parte habere volumus: simul in futuro cum illo peam. unde sequitur: Bo. et. de. iro. i. vi. q. du. ma. ha. ire in ge. i. g. in. **GLO.** Debit dicit adiutor aliquid amicitia pnatu. Na meli. e. absq. amico ire i vitam: q. cu co. ire in gehennam. **HIERO.** Uel aliter: Bonum est tibi de bile ingredi i vitam. i. s. cupio pncipatu: q. duas man. habere. Due man. pncipat. sunt humilitas et supbia. abscede superbia: tenes humile pncipatu. **CHRY.** Deinde testimo. nra ppheticu ex eia. ppheta idu. dicens: Ubi ver. eo. no. mo. et. i. g. no. ex. No. de. sensibili verime h. dicit: sed verime. c. c. i. n. t. a. vocat mori. dent. anima. q. no. sit opata bonu. z.

CHRY. Uel h. d. q. o. e. mun. victime nre: q. est fin oratione. et primi subue. tion. e. sal. igne diuino de q. d. Ignem veni mittere i terras. de quo subdit: Bonu. e. sal. i. ignis dilectiois. O. si sal insulsum fuerit. i. seipso pnatu: et p. p. a. q. l. tate p. qua. o. i. bonu. in quo illud p. dicitur: Sicut. n. sales sal hntes: q. s. hnt. g. e. ple. nitudin. et sunt sales sal non hntes: q. n. no. sunt pacifici: sal sunt insulsum. **BEDA:** Uel bonu. e. sal: bonu. est dei verbu. audire frequenter: et sale sapie spiritualis cordis archana condire. **THEO.** Sicut. n. sal carnes c. s. uat: et vermes eas non sinit generare: sic et sermone docto. r. s. si desiccatus erit: carnales hoies c. s. tringit. et eis inextinguib. l. e. verime no. sinit generari. Si vero sit insulsum. i. si virtute desiccatus et c. s. uat. nam no. habeat: in quo c. d. dicitur: **CHRY.** Uel h. s. mattheu. discipuli christi sunt sal: q. totu. orbe p. s. uat: resistentes putredini que e. ab idolatria et fornicatione peccatorum. Potest etia. intelligi q. vnusq. n. n. stru. habeat tantum salis: q. tuz capax est dei grarum. unde et apostolus p. iungit gram salis: o. i. sermo v. sit in gratia sale conditus. Sal etia. est ois i. esus christi qui fuit sufficiens tota. terra. c. s. uare: et multos in terra fecit sales: quoniam si aliq. marcescant: possibile est. n. et bonos in putredine tr. s. mutari: dignu. est ut foras mittantur.

HIERO. Uel aliter: Sal insulsum est q. amat pncipatu: et increpare no. audet. unde sequitur: Habe i. vo. sal. et pa. ha. inter vos. ut. s. s. sedine. co. reptionis amor. p. i. mi. teperet: et dilectione. p. i. mi. sal iusticie c. d. iat. **GRE.** super Ezechie. Uel h. dicit contra quosdam quos dum maior conscientia erigit: a ceterorum societate disungit: et quo plus sapiunt: eo a p. cordie. v. tute. resipiscunt. **GRE.** i. p. sto. Qui etia. loqui sapienter nititur: magno ope. metu. at. ne eius eloquio audientiu. vnitas c. s. fundatur: ne dum sapiens videri desiderat: vnitatis p. pag. insipienter abscedat. **THEO.** Uel qui constringit se vinculo dilectionis ad p. i. mum: hic sale habet: et ex h. pacem cum fratre suo.

AVGV. de co. euan. Hec Marcus d. n. s. locutum fuisse contextum commemorat: et aliqua posuit que nulli. al. i. us euangelistarum posuit: alia vero que mattheus quoque posuit: et aliqua que mattheus et lucas. sed illi ex alijs occasionibus: et in alio rerum ordine. vnde mihi videt etia.

AVGV. de co. euan. Hec Marcus d. n. s. locutum fuisse contextum commemorat: et aliqua posuit que nulli. al. i. us euangelistarum posuit: alia vero que mattheus quoque posuit: et aliqua que mattheus et lucas. sed illi ex alijs occasionibus: et in alio rerum ordine. vnde mihi videt etia.

AVGV. de co. euan. Hec Marcus d. n. s. locutum fuisse contextum commemorat: et aliqua posuit que nulli. al. i. us euangelistarum posuit: alia vero que mattheus quoque posuit: et aliqua que mattheus et lucas. sed illi ex alijs occasionibus: et in alio rerum ordine. vnde mihi videt etia.

hoc loco dñm dixisse que alijs locis dixit: quia satis pñebant ad hanc ipsam eius sententiam: qua vetuit prohiberi virtutes in nomine suo fieri: etiam ab illo qui euz di scipulis eum non sequebatur.

Et inde exurgens venit in fines iudee ultra iordanem et veniunt iterum turbe ad eum et sicut consueverat iterum docebat illos. Et accedentes pharisei interrogabant eum: si licet viro uxorem dimittere tentantes eum. Ille respondens dixit eis: Quid vobis precepit moyses? Qui dixerunt: Moyses permisit libellum repudij scribere et dimittere. Quibus respondens Iesus ait: Ad duritiã cordis vñs scripsit vobis preceptum istud. Ab initio autẽ creature masculinũ et feminam fecit eos deus. Propter hoc relinquet homo patrem suum et matrem et adhærebit ad uxorem suam: et erunt duo in carne una. Itaque iam non sunt duo: sed una caro. Quod ergo deus coniunxit: homo non separet. Et in domo iterum discipuli eius de eodẽ interrogaverunt eum. Et ait illis: Quicunq; dimiserit uxorem suam et aliam duxerit adulterium committit super eam. Et si vir uxorem dimiserit virum suum et aliam nupsit: mechatur.

BEDA: Hucusq; marcus ea narravit de dño que in galilea fecit et docuit. **Hic** incipit enarrare que in iudea fecit et docuit siue passus est: et primo quidẽ trans iordanem ad orientem. Et hẽ quod dicit: Et inde exiit. **ve** in fin. **vi. ior.** Deinde etiam citra iordanem quando venit iericho: bethaniam: et hierosolimam. Et cum ois iudeorum provincia generaliter ad distinctionem aliarum gentium iudea sit dicta: specialius tñ meridiana eius plaga appellabat iudea ad distinctionem famarum galilee: decapolis: et ceterarum in eadem provincia regionum.

THEO. Utilitat autẽ regionem iudee: quã sepe propter iudeorum emulationem reliquerat: quia passio in ea erat futura non tñ ascendit tñc hierosolimam: sed iudee pñtia vi turbe non maliciose pficeret. Hierosolyma. n. erat opatrix ois nequitie ob maliciã iudeorum. vñ sequit: Et pñe. **ite. tur. ad euz:** et sicut cõ. **ite. doce. illos.** **BEDA:** Notanda emẽtium distantia in turbis et phariseis. **be** conveniunt vñ doceantur: et sui sanent infirmi: sicut matthe. cõmemorat: illi accedunt vñ saluatores tenendo decipiunt. vñ sequit: Et accedunt quidẽ non desidentes euz ne turbe in eum crederent: sed prius accedentes credebant eum in dubitatione deducere: et eum per interrogationes cõfundere. Proponunt autẽ ei questionem ex utraque parte precipitum habentem: vñ si dicat qd licet viro uxorem dimittere: vel non licet accusarent ipsum cõtradictes eidẽ ex dogmatibus moysi. **Christus** igitur sapientia ipsa rñdit eis responsionẽ: illos laqueos fugientẽ.

CHRY. Interrogat. n. si licet: non statim rñdit: non licet: ne tumultuatur: sed primo eis legis sententiam voluit rñdere: vñ qd eum dicere oportebat hẽ illi rñderent. vñ seqt: At ille rñ. ait: Quid vobis pñe. moyses? Sequit: Qui dixerunt: Moyses permisit libellum repudij scribere et dimittere. Proponunt qdẽ moysen hoc dixisse: aut propter interrogationem saluatoris: aut volentes in eum virorem multitudinem icitare. Et eni hoc iudeis erat indifferens: et oēs hoc opabantur tam a lege pmissum.

AVG. de cõ. euan. Nihil autẽ ad rei veritatem interit: virum dñõ separationẽ phibent: et sententiam suam de lege firmant: ipsi turbe vñ. **Matthe** narrat iu lerint quoniam de libello repudij p eundẽ moysen sibi pmissum an hoc qdẽ illi de pcepto moysi illos interrogant rñderint: vñ **Marc** hic dicit. n. et volũtas ei? ita se habebat: vñ non eis redderet rationem: cur illud Moyses pñmiserit: nisi pñs ipsi hoc pñmiserit assent. Cui ergo volũtas loqñtũ: cui debet

etiam fuisse ab euangelista vñroq; monstrata sit: nihil inter tam: et dñerius inter ambos fuerit modus narrandi. **Hic** etiã hoc intelligit: qd sicut dicit **Marc**: pus eos de uxore dimittenda interrogat: dñs vicissim interrogat: qd eis pñcepit moyses: qd eum rñdissent. **Moysen** pñmisse libellum repudij scribere: et dimittere: rñdit eis de ipsa lege p moysen data: quomodo de? instituerit coniugium masculinum et feminam: cens ea que ponit **Matthe**: qbus auditis: illi id qd ei pñmo interrogari rñderat repetierunt: dicentes: Quid ergo moysi permisit? **AVG.** cõtra faustũ: Nolebat autẽ dimittere uxorem a viro qd hanc interposuit morã: vñ in discipulorum mus pñcepit libelli cõscriptione refracti abstergeri: pñmiserit qd vñ phibent apud hebreos scribere lras hebreas nullas qd erat nisi solis scribis. Ad hos igit quos oportet et pñdentes legis interpretes: et iustos discipulos dissuasores: mittere voluit eum que iussit libellum dare repudij si dimitset uxorem. **Nõ. n.** poterat ei scribi libellum? nisi ab ipsis quib; p hanc occasione et necessitate veniente quodammodo in manus suas bono pñsilio regebat: atq; inter ipm et uxorem pñfice agendo dilectione et concordiaq; sauderet. qd si tam inter cederet oñi vñ extinguere emendariq; nõ possit: tñc vñ qd scriberet libellum: qd frustra nõ dimitteret: quã sic dñs set vñ ad debitã coniugio charitatẽ nulla prudentia fuisset reuocaret. pñter hoc subdit: Quibus re. **Iesus** ait: Ad dur. **cor. vñ. scri. e. vo. pñe. istud.** Magna. n. duritia erat qd nec p libelli interpositione: vñ dissuadendi loci iustis et prudentib; tribuebat: solui vel flecti posset ad recipiendã vel reuocandã coniugii charitatẽ.

CHRY. **Moysi:** Ad duritiã cordis vñs: qd si alia fuerit purgata desideris et uia pñssibile est mulierẽ nequissimã tolerare. Multiplicans autẽ iustis passionib; pñdictis: multa mala ptinget circa odiosã mulierẽ. sic igit ab inculatione eorum moysen eripit qd dicitur legẽ: et totum in eorum caput puerit. **Sz** qd grane erat qd dñs eum: statim ad antiquã legẽ sermonẽ reducit dicens: Ab initio autẽ creature masculinã et feminam fecit eos de.

BEDA: Non autẽ masculinum et feminas. qd ex pioz repudij querebat: sed masculinum et feminã: vñ vñ coniugii cõsentaneum necerent. **CHRY.** Si autẽ voluisset hanc qdẽ dñm et alterã introduci: creasset plurimas mulieres. Nec solum homini deus mulierẽ coniunxit: sed et relinquere parentes pñcepit et mulieri adherere. vñ seqt: Et dixit. **Iocus** pñda pñpñt hoc cre. **ho. pa. su. rma. su. et adhe. ad ux. suã.** **sz** ipso nõ locutionis insep. **rabilitate** mñmõq; cõmõstrat qd dicit: Adheret. **BEDA:** Et similiter qd dicit: adheret ad uxorem suam: nõ ad uxores. **Seqt:** Et erunt duo in carne una. **CHRY.** **sz** ex vna radice facti vñ corpus vñ ueniunt. **Seqt:** Itaque iam non sunt duo sed vna caro. **BEDA:** Primo igit nuptiarum et ex ouab; vñ carnẽ fieri. **Caluus** iusticia spũs: vñ efficit spũs. **CHRY.** Post hẽ terribile factiẽs argumentum nõ dixit: ne diuidat: sed conclusit. **Qd** ergo de? coniunxit: nõ sepe. **AVG.** pñra faustũ: **sz** cõtra det ex libris moysi pñneunt: nõ ex uxore dimittenda pñm fm voluntatem legis moysi arbitrant se facere eum dimitterent. Similitẽ et illud hinc eum ipso christo attestare cõfiterent. Similitẽ et illud hinc eum ipso christo attestare cõfiterent. Similitẽ et illud hinc eum ipso christo attestare cõfiterent.

BEDA: Et similiter qd dicit: adheret ad uxorem suam: nõ ad uxores. **Seqt:** Et erunt duo in carne una. **CHRY.** **sz** ex vna radice facti vñ corpus vñ ueniunt. **Seqt:** Itaque iam non sunt duo sed vna caro. **BEDA:** Primo igit nuptiarum et ex ouab; vñ carnẽ fieri. **Caluus** iusticia spũs: vñ efficit spũs. **CHRY.** Post hẽ terribile factiẽs argumentum nõ dixit: ne diuidat: sed conclusit. **Qd** ergo de? coniunxit: nõ sepe. **AVG.** pñra faustũ: **sz** cõtra det ex libris moysi pñneunt: nõ ex uxore dimittenda pñm fm voluntatem legis moysi arbitrant se facere eum dimitterent. Similitẽ et illud hinc eum ipso christo attestare cõfiterent. Similitẽ et illud hinc eum ipso christo attestare cõfiterent. Similitẽ et illud hinc eum ipso christo attestare cõfiterent.

BEDA: Et similiter qd dicit: adheret ad uxorem suam: nõ ad uxores. **Seqt:** Et erunt duo in carne una. **CHRY.** **sz** ex vna radice facti vñ corpus vñ ueniunt. **Seqt:** Itaque iam non sunt duo sed vna caro. **BEDA:** Primo igit nuptiarum et ex ouab; vñ carnẽ fieri. **Caluus** iusticia spũs: vñ efficit spũs. **CHRY.** Post hẽ terribile factiẽs argumentum nõ dixit: ne diuidat: sed conclusit. **Qd** ergo de? coniunxit: nõ sepe. **AVG.** pñra faustũ: **sz** cõtra det ex libris moysi pñneunt: nõ ex uxore dimittenda pñm fm voluntatem legis moysi arbitrant se facere eum dimitterent. Similitẽ et illud hinc eum ipso christo attestare cõfiterent. Similitẽ et illud hinc eum ipso christo attestare cõfiterent. Similitẽ et illud hinc eum ipso christo attestare cõfiterent.

BEDA: Et similiter qd dicit: adheret ad uxorem suam: nõ ad uxores. **Seqt:** Et erunt duo in carne una. **CHRY.** **sz** ex vna radice facti vñ corpus vñ ueniunt. **Seqt:** Itaque iam non sunt duo sed vna caro. **BEDA:** Primo igit nuptiarum et ex ouab; vñ carnẽ fieri. **Caluus** iusticia spũs: vñ efficit spũs. **CHRY.** Post hẽ terribile factiẽs argumentum nõ dixit: ne diuidat: sed conclusit. **Qd** ergo de? coniunxit: nõ sepe. **AVG.** pñra faustũ: **sz** cõtra det ex libris moysi pñneunt: nõ ex uxore dimittenda pñm fm voluntatem legis moysi arbitrant se facere eum dimitterent. Similitẽ et illud hinc eum ipso christo attestare cõfiterent. Similitẽ et illud hinc eum ipso christo attestare cõfiterent. Similitẽ et illud hinc eum ipso christo attestare cõfiterent.

et hoc proprie. Iterata enim verbi sententia: non fastidium sed esuriam et sitim prestat. unde qui me comedunt: adhuc esurient: et qui me bibunt adhuc sitient. Mellis uero est sapientie eloquia gustata: diligenter multumque saporem redunt. unde dominus iterato discipulos instruit. nam sequitur et dixit illis: Quicumque dimittit uxorem suam et aliam duxerit: adulter est. **CHRY.** Adulterium uocat non cum sua simul esse: non enim est sua quam accepit prima derelicta: et propter hoc committit adulterium super eam. i. super secundam quam introducit. Idem autem est et de muliere. unde sequitur: Et si uxor dicitur: aliquid nuptiarum. **CHRY.** Non enim alteri ut proprium uero potest coniungi: si proprium derelinquat. Et quidem lex prohibuit adulterium manifestum: saluator hoc non manifestum: neque ab omnibus notum: nature contrarium. **BEDA:** In mattheo uero scriptum est plenius: Quicumque dimittit uxorem suam: nisi ob fornicationem. Una ergo solummodo carnalis est causa fornicationis. Una spiritalis: timor dei: ut uxor dimittatur: sicut multi religionis causa fecisse leguntur. Nulla autem causa est dei lege scripta: ut uideat ea que relicta est alia adducatur. **CHRY.** Quod autem Matheus dicit phariseis hoc uerba dixit: Marcus uero discipulis: non est prius. contingit enim hec et his et illis dicta esse.

CHRY. Et offerrebat illi pueros: ut tangeret illos. discipuli autem comminabant offerentes. Quos cum uideret Iesus: indignus tulit. Et ait illis: Sinite paruulos venire ad me: et ne prohibueritis eos: talium enim est regnum dei. Amen dico uobis: quisque non recepit regnum dei velut paruulus non intrabit illud. Et complexas eos et imponens manus super illos: benedicebat eos.

THEO. Offensa superius nequitia phariseorum christum tetant: nunc ostendit multa fides turbare que tamen manu in positione putabant christum benedicere paruulos quos illi offerrebant. unde dicitur: Et offerre illi paruulos. ut tan. eos.

CHRY. Sed discipuli prohibebant offerentes propter christi dignitatem. Et hoc est quod subdit: Discipuli autem eos. **Saluator** autem erudiens discipulos sapere moderata: et timore penitare mundanum: accipit pueros et eis pronuntiat regnum dei. unde sequitur: Et dixit illis: Sinite paruulos. ut ad me: et ne prohibeatis eos. **ORIGENES** Si quis ergo eorum quod doctrina ecclesie sustinet: putat uideri aliquem offerentem quosdam stultos munda et ignobiles et infirmos: quod propter hoc appellati sunt paruuli et infantes: non prohibeat quasi sine iudicio facere eum quod offert tale saluatori. Post hec exhortatur discipulos suos in uiribus institutos descendere uisitare paruulos: ut fiant pueris quasi pueri: ut pueros lucent. Nam si ipse cum in forma dei esset: humiliter se factus est puer. unde subdit: Talium enim regnum dei. **CHRY.** Tenet ab omnibus passionibus purus est anima pueri: propter hoc oportet ut hec ex voluntate operemur: quod pueri habent per naturam. **THEO.** Unde non dixit hoc: regnum dei: sed talium. i. habentium studio et labore innocentiam et simplicitatem quam habent pueri ex natura. Puer enim non odit neque maliciose aliquid operatur: neque uerberat a matre discedit. sed cunctis uisibus induat uestimentis: perfert ea regalibus indumentis: sic et ille qui uiuit in uirtute ecclesie matris suenibilis huic phonoat: neque etiam regina multo uoluptate. unde dominus subdit: Amen dico uobis: Quisquis non rece. reg. dei velut paruulus non intrabit illud.

BEDA: Idem nisi tale habueritis innocentiam et animi puritatem sicut paruulus habet: regnum celorum non poteritis intrare. Aliter: regnum dei. i. doctrina euangelij: sicut paruulus recipere iubemur: quod quomodo paruulus in discendo non dicitur docentibus: neque roces et uerba componit: cunctis refertis sed fideliter suscipit quod docetur: et cum metu obtemperat et discit: ita et nos obediendo simpliciter et sine ulla additione uerbum dei suscipere debemus. Sequitur: Et eos. i. in mat. super il. benedixit eos. **CHRY.** Bene autem amplexatus eos ad benedictionem tanquam in paruulis eleuatis: pronuntiat facturam suam ab eo et a

deum ab initio et diuina. Imponit autem paruulis manus: ponens diuine uirtutis operationem. Et quidem secundum consuetudinem aliorum manus imponit: sed non secundum consuetudinem operatur. De enim existens: humanum modum suabat tanquam uerus homo factus. **BEDA:** Complexus etiam benedixit paruulos: ut humiles spiritu sua benedictione et gratia et dilectione dignos esse significet.

CHRY. Et cum egressus esset in uiam paruulos quidam genuflexi ante eum: rogabat eum dicens: Magister bone quid faciam ut uiam eternam percipiam? Iesus autem dixit ei: Quid me dicis bonum? Nemo bonum nisi uerus deus. Precepta nosti: Ne adulteres: ne occidas: ne fureris: ne falsum testimonium dixeris: ne fraudem feceris: honora patrem tuum et matrem. At ille respondens ait illi: Magister: hec omnia obseruaui a iuuentute mea. Iesus autem intuitus eum dilexit eum: et dixit ei: unum tibi deest: Uade quecumque habes uende et da pauperibus: et habebis thesaurum in celo: et ueni sequere me. Qui tristatus in uerbo: abiit merens. Erat enim habens multas possessiones. Et circumpiciens Iesus ait discipulis suis: Quam difficile est que pecunias habent in regnum dei introire. Discipuli autem obstupescabant in uerbis eius. At Iesus rursus respondens ait illis: Filiioli: quam difficile est conuincere in pecuniis in regnum dei introire. Facilius est camelum per foramen acus transire: quam diuitem intrare in regnum dei. Qui magis admirabant dicentes ad semetipsos: Et quomodo potest saluus fieri? Et intuens illos Iesus ait: Apud homines impossibile est: sed non apud deum. Omnia enim possibilia sunt apud deum.

BEDA: Audierat quidam a domino tamen eos quod paruulus uoluit esse filius: dignos esse introitu regni celorum: atque id posset sibi exponi non pabolice: sed aperte: quod opere meritis uiam eternam consequi possit unde dicit: Et cum egressus esset in uiam paruulus: genu ante eum: et rogauit eum dicens: Magister bone quid faciam ut uiam eternam percipiam? **THEO.** Miror de hoc iuuenem quod uisus alijs per similitudinem ad christum accedentem: hic uite eterne possessionem postulat cum maligna sit passio auaricie propter quam postmodum conuincatur. **CHRY.** Quia uero accesserat ad christum: tanquam ad hominem et ad unum iudeorum doctorum christus tanquam homo respondit ei. unde sequitur: Iesus autem dixit ei: Quid me dicis bonum? Nemo bonum nisi uerus deus. hec autem dicens non excludit homines a bonitate: sed a conceptione bonitatis diuine. **BEDA:** Unus autem deus bonus: non potest solus intelligi deus: sed et filius qui dicit: Ego sum pastor bonus: et spiritus sanctus: quod pater de celis dabit spiritum bonum petentibus. Ipsi enim una et indiuidua trinitas pater filius et spiritus sanctus: solus et unus deus bonus est. Non igitur dominus se bonum negat: sed deum significat: non semetipsum bonum non esse: sed magis absque deo nullum bonum esse testatur. **THEO.** Uoluit igitur dominus per hec uerba mentem iuuenis facere altioris: ut ipsum cognosceret tanquam deum. Sed et aliud quidem inuinit in his uerbis: ut quando debet conferre cum aliquo: non adulando cum eo conferas: sed respicias radicem bonitatis et fontem deum: et ei prestes honorem. **BEDA:** Notandum autem quod iusticia legis suo tempore custodita: non solum bona terre: uerum etiam suis electoribus uita prebatur. unde dominus de uita eterna querenti consequenter dixit: Precepta nosti: Ne adulteres: ne occis. hec enim paruulis innocentia que nobis imitanda proponitur: si regnum dei volumus intrare. unde sequitur: Et ille respondens ait: Magister hec omnia obseruaui a iuuentute mea. Non est putandus homo iste ut uoto tetantis: ut quidam putauerunt: quoniam interrogasset de sua uita esse inquit: sed

missus sit: statim relegatus in paphos insula: sic vide-
bimus martyrium animo non defuisse: et bibisse iohannem
calicem confessionis: quem tres pueri in camino ignis bibe-
runt: ipse secutus non fuderit sanguinem. Sequitur: Sedere
autem ad dexteram meam vel ad sinistram non est meum. Sed quibus
paratum est. **CHRY.** Ubi duo quoniam. unum est si paratum est
alicui sedere a dextris eius. Alterum autem si omnium dominus his qui
bus paratum est potestate tribuendi non habet. Ad primum quod dicitur
quod nullus a dextris neque a sinistris sedet: inuitus non est. Et omni cre-
ature thronus ille. Quod quod dicitur: Sedere ad dexteram meam
vel ad sinistram non est meum dare vobis. quasi quibusdam scissuris.
Ad suspensionem quod de interrogatu rident eorum intentioni: de-
scendens: neque non nouerunt illi thronum excelsum et cathedram quod
est a dextris patris: sed unum solum petebant. scilicet potestatem primatum et
alios pesse. Quidam non audierunt dictum de apostolis quod super
thronos eorum sedebant: quod est quod dictum est ignorantes: iter
ceteros petierunt primatum. Ad secundum dicendum est quod tale donum
patres filii non transcedunt: sed quod in mattheo dicitur: Paratum est a patre
meo. id est ac si diceret: a me. unde et marcus non dixit hoc a patre
meo. Quod quod hic christus dicit tale est: Notemini inquit per
me: non in his sufficit ad hoc quod vos primum ordinem obtineatis
Si non aliquid aliter cum martyrio venerit: omnem aliam virtutem pos-
sides multa vobis maiora possidebit. his non parat primatum
tunc quod opera possunt fieri primum. Sic igitur dominus sua missione
eos instruxit ut non vane et inaniter per primatum molestentur:
simul autem et eos noluit tristari. **BEDA:** Vel non est meum
vobis dare. id est superbis: hoc enim adhuc erat. Alijs paratum
est: et vos alij estote. id est humiles: et vobis paratum est.

**Et audientes decem indignati sunt de iacobo et io-
anne. Iesus autem vocans eos: ait illis: Scitis quod hi qui
vident principum gentium dominantur eis: et principes eorum
patres habent ipsorum. Non ita est autem in vobis: sed qui quis vo-
luerit fieri maior: erit vestri minister. Et quisquis volue-
rit in vobis primum esse: erit omnium seruus. Nam si filii hominis
non venit ut ministraret eis: sed ut ministraretur: et da-
ret animam suam redemptionem pro multis.**

THEO. Quia reliqui apostoli videtur iacobum et iohannem hono-
re petere: patenter ferre non possunt. unde dicitur: Et audientes decem
indignati sunt de iacobo et iohanne. Patentes non humana in-
vidia mouebantur: sed tunc primo indignati sunt: cum viderunt ipsos
a domino non susceptos. non autem prius indignabantur: quia videbant
ipsos alijs phariseis: tunc igitur sic ipse se habebat apostoli: sed
postea in primatum sibi cedebat adiutorem. christus autem eos sa-
nat: primo quod ad eorum consolationem eos iuxta se adducendo
et hoc significat cum dicitur: Iesus autem vocans eos, deinde de tem-
strado quod usurpare honorem et desiderare primatum gentium est
unde sequitur: Ait illis: Scitis quod hi qui vident principum gentium
et principes eorum patres habent ipsorum. Gentium principes tyrannice et
dominabiliter ad principatum se ingerunt. Sequitur: Non ita est autem
in vobis. **BEDA:** In quo docet eum maiorem esse quam minor
fuerit: et illi dominum fieri quod omnium seruus sit. frustra igitur aut illi in-
moderata desiderant: aut isti dolent super maiorem desiderio: cum
ad summitatem virtutis non potestis sed humilitate venias. Deinde
deponit exemplum vestri dicta paruipederet: erubesceret ad
opera. et dicitur: Nam si filii hominis non venit ut ministraret eis: sed ut mi-
nistraretur. et da. autem suam redere pro multis. **THEO.** Quod maius est
quam ministrare. Cum non aliquid pro eo cui ministrat moritur: quod isto
potest esse maius et mirabilius: sed tunc ista ministratio et humilita-
tis descensus gloria eius erat et omnium. Ante non quod homo fi-
eret: solum ab angelis notum est. Cum autem factus est homo et cruci-
fixus est: non tamen ipse gloria habet: sed et alios in principatu sue
glorie suscepit: et dominus est per fidei orbem terre. **BEDA:** Non
autem dixit animam suam redemptionem dare pro omnibus: sed pro mul-
tis. id est qui credere voluerunt.

**Et venit hiericho. Et processente eo de hieri-
cho et discipulis eius et plurima multitudine: filii**

thimei barthime cecum sedebat iuxta viam medicum
Qui cum audisset quod iesus nazarareth: cepit clamare
et dicere: Fili dauid miserere mei. Et comina-
batur illi multum ut taceret. At ille multo magis clama-
bat: filii dauid miserere mei. Et stans iesus precepit
illum vocari. Et vocati cecum dicentes ei: Anime ego
esto: surge voca te. Qui plecto vestimento suo: cui
liens venit ad eum. Et respondens iesus dixit illi: Quid ti-
bi vis facere? Cecum autem dixit ei: Rabboni ut videam. Ie-
sus autem ait illi: Vade: fides tua te saluum fecit. Et
confestim vidit: et sequebatur eum in via.

HIERO. Passioni domini appropinquanti: ciuitati nome-
ndet. unde enim: Et venit hiericho. Hiericho luna sue ana-
thema interpretatur. Defect autem carnis chulsi paratio est hie-
rusalem celestis. Sequitur: Et processit eo de hieri-
cho. plurimum filii thimei barthime cecum: sedebat iuxta
viam medicum. **BEDA:** Mattheus duos iuxta viam sedentes
et ad dominum clamantes: cecos dicit esse illuminatos. Lucas
autem cum appropinquaret hiericho parti ordine illuminati ab
eo cecum esse prohibet: ubi nemo saltem sapiens putet euangelium
sibi in scriptis scribere: sed alium plenum scribere quod alter omisit.
Intelligendum est quod unum eorum fuisse potissimum: quod ex hoc appareret
et quod nomen eius et nomen patris eius Marcus commemoraretur.

AVG. de eo. cum dicitur: Hinc est quod ipsum solum voluit commemo-
rare mare: cuius illuminatio tam clara fama huius miracu-
lo copauit: quod erat nota calamitas. Lucas vero quod quis olo co-
de modo factum in alio ceco intelligendum est per commemora-
re miraculum: et eiusdem miraculi modum pariter sequitur. Qui cum
audisset quod iesus nazarareth: cepit clamare et dicere: Fili dauid
iesu miserere mei. **CHRY.** filii dauid vocat cecum: dum
propter turbam laudem audierit: ac prophetam expectationem
completa certificat. Sequitur: Et cominabantur illi. mul. ut tace-
ret. **ORIGENE.** Tangit ille dicit: Qui primum crederetur iero-
pabam et clamantem: filii dauid: ut taceret et non appellaret
eum preteribili nomine sed diceret: filii dei miserere mei. ille autem
non destitit. unde sequitur: Ille autem magis clama. filii dauid mi-
se. mei. Qui clamore dominum exaudiuit. unde sequitur: Et stans ie-
sus per illum vocari. Vide autem quod inferior est cecum de quo lucas
loquitur: nam nec iesus eum vocauit ut mattheus dicit: nec iussit
eum vocari ut hic dicit: sed iussit eum ad se adduci: quod non potest
per se venire. Iste autem cecum ad ipsum dominum vocat. unde sequitur:
vocat eum dicentes ei: Anime ego esto: surge voca te. Ille
autem abiciens vestimentum venit ad eum. Sequitur: Qui plecto
vesti. suo venit ad eum. forte vestimentum cecum et medicum ve-
lamentum intelligit cecitatem et medicamentis quo fuerat circunda-
tus: quod abiciens venit ad iesum quem appropinquare dominum
terrogat. unde sequitur: Et respondens iesus ait illi: Quid tibi vis
facere? **BEDA:** Tunc quod quod lumine reddere poterat: quod vel-
let cecum ignorabat: Ad hoc quod rediret ut petat: ad hoc requirit
ut cor ad orationem excitet. **CHRY.** Vel quod ita. scilicet alius
estimaret quod aliud volenti accipere aliud daret. Et enim siue
do erat ei voluntate curando: vniuersis facere manifestum
et tunc medela inducere ut alios duceret in celum: et ut ostende-
ret eum quod curandus erat gratie dono dignum potiri. Sequitur:
Lecus autem dixit ei: Rabboni ut videam. **BEDA:** Parumpe-
dit enim extra lucem cecum aliquid querere: quia tunc hinc cecum quod libet
potest sine luce non potest videre quod habet. **HIERO.** Consideras
autem iesus promptam voluntatem: complens desiderium remu-
nerat. **ORIGENE.** super mattheum: Dignius autem est dicit
re Rabboni: vel sicut in alijs dicit dominum: quod filii dauid. unde
de propter illud quod dixit: filii dauid: non prestitit ei sanari:
sed propter hoc quod dicit: Rabboni. unde sequitur: Iesus autem dixit
ei: Vade fides tua te saluum fecit. Et processit vidit: et seque-
batur eum in via. **THEO.** Grata enim est anima cecum in
eo quod sanus effectus iesum non reliquit: sed securus est eum.
BEDA: Mystice autem hiericho que interpretari dicit luna:

effectum nostre mutabilitatis designat. appropinquans dominus hiericho lumen ceco reddidit: quia veniens in carne passioni appropinquans multos ad fidem adduxit. **THEO.** In primis incarnationis sue temporibus: sed paucis antequam pareretur annis: mysterium verbi mundo exhibuit. **HIERO.** Ceteras etiam ex pre facta iudicis illustrat in fine quoniam eis misit helicum prophetam. **BEDA:** Quia autem appropinquans hiericho unum illuminavit: ac perficiens de hiericho duos: hunc ita misit quod ante passionem suam unum tantum populo iudeorum predicavit: post resurrectionem vero atque ascensionem suam per apostolos et iudeos et gentibus divinitatis et humanitatis sue archana patefecit. quod vero **Marcus** unum illuminatum scribit ad gentium salutem respicit: ut eorum quos instruat ad fidem saluationi figura congrueret. **Matheus** vero quod credentibus ex hebreis suis scribebat euangelium: quod in gentibus quoque notitia erat perit: recte duos dicit illuminatos: ut ad utrumque populum fidei gratiam pertinere doceret. Proficiscite igitur domino et discipulis eius et plurima multitudine de hiericho: cecus sedebat iuxta viam medicam: quod ascendente ad celos domino et multis fidelium sequentibus: imo cum eis ab initio mundi electis: una cum illo ianuam regni celestis ingrediens: mori gentium populus cepit sue illuminationis spiritus: hunc medicum iuxta viam sedens: quod necessarius iter veritatis in gressibus ad hoc pervenire prestat. **HIERO.** Populus etiam iudeorum quod scriptura prestat nec completur: iuxta mensuram mentis claruit. **Clamas** autem: fili david miserere mei. quod per misericordiam patriarcharum iudaicis populus illuminatur. **Cominat** autem multi ut taceat: quod peccata et demonia cooperant clamorem pauperis: sed ille magis clamabat: quod ingrauescente bello: minus ad lapidem adiuto: hunc et iesu nagerum cum clamore laudante sunt. **BEDA.** Populus etiam gentium agnita fama nois christi princeps eius fieri querebat: cum dicebat multi: per me iudici: unde etiam gentiles: ne illuminandus mundus christi inuocaret: nec tamen impugnatum furo: eos quod ad vitam erant per ordinati valebat salute parare. **Clamabat** autem cecus transiens audivit: quod per humanitatem suam miserere: est quod per divinitatis potentiam mentis nostre tenebras exclusit: quod non propter nos natus et passus et iesus qui transiit: quod hec actio temporalis est. **Stare** autem dei est immutabiliter cuncta disponere. **Clamabat** et cecus dominus vocat: cum populo gentium per predicationes verbum dei mittit: quod vocantes cecum anuequioris esse et surgere atque ad vitam pervenire precipit: cum predicando in doctis spiritum eos salutem hunc: ac de corpore vitiorum erigit: atque ad virtutum studia accingere iubent. **Piceto** autem vestimento exilit: quod abiecti modum retinaculis expeditio mentis gressu: ad largitorem eterni lucis pererat. **HIERO.** Venirent iudaicis populus exiliis nudus veteri homine ut huiusmodi saltem super motes: quod legunt deponere patriarchas prophetas apostolos in altis consideras ad superna se extendit. **Quod** pervenit autem est ordo salutis: audiuimus primo per prophetas: deinde clamamus per fidem: postea vocamur per apostolos: surgimus per penitentiam: exultamus per baptismum: interrogamur per voluntatem. **Ecce** autem interrogat: hunc redire: ut videat voluntatem domini. **BEDA:** Imitemur ergo nos eum: non omnia: non terrena bona: non honores a domino: sed lucem gratiam qua videre cum solis angelis possumus ad quam via fides est. **Unde** et ceco rident: fides tuam salutem fecit. videt autem et sequitur: **Qui** bonum quod intelligit operatur. **Iesu** enim sequitur: quod bonum quod intelligit operatur: quod imitatur: quod sperari in huius mundo noluit: obprobria ac irrisiones toleravit. **Et** quod rerum corporalium delectatione a gaudio eterno cecidit: cum quod amaritudine illic redcat ostendit. **THEO.** Dicit autem quod secutus est dominus in via. in hac vita: quod post hanc excludit omnes qui hunc non sequuntur ab operando mandata eius. **HIERO.** Vel via ista est quod dixit Ego sum via veritas et vita. **Hec** est via angusta quod ducit ad ardua hierosolyme et bethanie ad montem oliuarum qui est mons luminis et consolationis. **CA. XI.**

pulis suis: et ait illis: **Ite** in castellum quod est vos est: et statim introeuntes illuc inveniet pullum ligatum: super quem nemo adhuc hominum sedit: **Solvite** illum: et adducite. **Et** si quis vobis dixerit: quod facitis: dicite quod domino necessarius est: et continuo illum dimittet hunc. **Et** abeuntes inveniet pullum ligatum ante ianuam foris in bivio: et solvunt eum. **Et** quod de illic stantibus dicebat illis: **Quid** facitis solvete pullum: **Qui** dixerunt eis: sicut precepit illis iesus: et dimiserunt eis. **Et** duxerunt pullum ad iesum: et imponunt illi vestimenta sua: et sedit super eum. **Multi** autem vestimenta sua straverunt in via: alij autem frondes cedebat de arboribus: et sternerant in via. **Et** qui prebant et qui sequebantur clamabant dicentes: **Osanna** benedictus qui venit in nomine domini: benedictum quod venit regnum patris nostri david: **osanna** in excelsis.

CHRY. Postquam dominus sue virtutis sufficienter expientia dederat: et crux instabat in ianuam: oia cum iam maiori agit claritate quod adversarios inflammatum erat: et ideo quibus multoties per ascenderit hierosolymam: nunquam tamen cum tanta excellentia succutit. **THEO.** Ut si velint valeant gratias eius agnoscere et per prophetas de eo completas scirent: quod est verus deus. **Si** vero noluerint maius fieret eis iudicium: quod tot claris miraculis non crederent. **huius** igitur aduentus claritate euangelista describens dicit: **Et** cum appropinquasset hiero. et betha. ad mon. oli. mittit duos ex discipulis suis. **BEDA:** Bethania villula est siue civitas in latere montis olieti: ubi lazarus est suscitatus a mortuis. **Quo** autem discipulos miserit et ad quod ostendit sub dens: **Et** ait illis: **Ite** in castellum quod est vos. **THEO.** Considera vero quanta dominus discipulis prederit. scilicet quod inveniret pullum. unde sequitur: **Et** statim introeuntes illic inveniet pullum ligatum super quem nemo adhuc hominum sedit: solvite illum: et adducite. et qui ipse dixerat ab accipiendo. **Unde** sequitur: **Et** si quis vobis dixerit: quod facitis: dicite quod domino necessarius est. et qui hoc dicit permitteret accipere. **Unde** sequitur: **Et** continuo illum dimittet hunc. **Et** sicut dominus prederat: ita impleret. **Unde** sequitur: **Et** abeuntes inveniet pullum ligatum ante ianuam foris in bivio: et solvunt eum. **AVGV.** De eo. **Matheus** asinum dicit: et pullum: ceteri autem de asina tacet. ubi ergo utrumque factum potest intelligi: nulla repugnantia: nec si alij unum: alius alium commemoraret: quanto minus moveri oportet si alij unum: alius utrumque commemoraret. **Sequitur:** **Et** quod de illic stantibus dicebat illis: **Quid** facitis: solvete pullum: **Qui** dixerunt eis: sicut precepit illis iesus: et dimiserunt eis. scilicet pullum. **THEO.** Non autem hoc permitterent: nisi divina virtus eis incuberet cogens illos perferre: quod rurales existentes et coloni permissum pullum auferre. **Sequitur:** **Et** duxerunt pullum ad iesum: et imponunt illi vestimenta sua: et sedit super eum. **CHRY.** Non quod ex necessitate a monte olieti versus hierusalem super pullum ire dominus oportebat: cum iudea et omnem galileam pedes pambulaverat: sed signum erat quod fiebat. **Sequitur:** **Multi** autem vestimenta sua straverunt in via. **HIERO.** Sub pedibus pulli asine. **Alij** autem frondes cedebat de arboribus. et sternerant in via. **Magis** autem ad ornatum et ad sacramentum pertinet: quod ad necessitatem. **Sequitur:** **Et** qui prebant et qui sequebantur clamabant dicentes. **Osanna** bene qui venis in nomine domini. et qui sequebantur clamabant dicentes. **Osanna** benedictus qui venit in nomine domini. **Multi** tamen non donec corrupta non fuit cognovit: quod gratum erat: propter quod honorificavit iesum unumquemque secundum propriam virtutem. unde laudantes ipsum: hymnum leuiticum assumpsit dicentes: **Osanna** quod fides quosdam idem est quod saluum me fac: secundum vero quosdam idem quod hymnus. **Estimo** autem primum esse verius: nam in centesimo decimo septimo psalmo habetur: **O** domine saluum me fac. quod in hebraico scriptum est: **O** sanna. **BEDA:** Est autem osanna verbum hebraicum compositum ex duobus: corrupto et integro. **Salva** namque siue saluifica apud eos dicitur osy. **At** vero anna interiectio est deprecantis: quomodo apud latinos est olemus bea.

Et cum appropinquaret hierosolyme et bethanie ad montem oliarum mittit duos ex discipulis

HIERO. Osanna igitur. i. saluifica dicunt. ut hoies saluē ab eo bndicto vincēt et veniēt in noīe dñi. i. pñs sui: qm filius de patre nomē suscepit: et pñ de filio. **CHR.** Sic g dant o eo gloriā dicētes: Bndict q venit in noīe dñi. Bndicūt enā regnū xpī dicētes: Bndicūt qd venit regnū pñs nri dauid. **THEO.** Regnū autē dauid regnū xpī dicebāt: et qz de semine dauid xpīs descēderat: sūnūqz qz dauid i cēptat manufozū. qd. n. sūt manufozū nisi dñs cui man tot et talia miracula opata ē. **CHR.** Un et mltoties pphete dauid chzistū nūcupāt: ppter oīginē chzisti. ex dauid fm carnē. **BEDA:** Legim autē in euāgelio loānis: qz ne facerēt eū regē in monte fugit. Nūc autē vbi pasturus hic rosolymā venit: nō refugit eos q se regē nūcupāt: vt apte doctet qz nō tpālīs et terreni: s; eterni in celis rex eēt im perij: atqz ad regnū p pēpū mori pueniret. Notādū autē qta sūt psonātia turbe cū voce gabrielis qui ait: Dabit illi dñs de sedē dauid pñs sui: vt. i. gentē cui dauid quondam tpālīs regnū gubernacula p̄buit: hāc ipē verbis et factis ad regnū celeste vocaret. **CHR.** Et vltēri dant gloriā deo cū subdūt: Osanna in excelsis. i. hymn et gloria sūt vniuersoz deo q est in excelsis. **HIERO.** Vel osanna. i. saluifica in excelsis et imis. i. vt iusti edificēt in ruinā angeloz: et terreni et subterranei etiā saluēt. **THEO.** Dystice autē appropinqt dñs hierosolyme: q est visio pacis. In q manet fixa immobilisqz felicitas q fm aplm est oīuz credētū. **BEDA:** Bethania autē domus obedientie dicit: qz multos ante passionē suā docēdo domū sibi obediētē effecit: et i monte oliuēti posita ēē dicit: qz ecclesiā vntiōe spiritali charismatū: et i cētiē pietatisqz lucet refouet. **THEO.** Autē discipulos in castellū qd ē eos erat: hoc ē doctores q indocta oībz loca qsi ppositi castelli mentis euāgelizādo penetrarent destināuit. **HIERO.** Bini vocant et bini mlti discipuli chzisti: qm charitas nō p̄sistit cū vno vt dicit: **Ueb.** soli. Duo educūt hebreos de egypto: duo depozitāt botrū de terra sancta: vt sp ppositi iungāt opus et sciam: et duo mādāta de duabus tabulis pferāt: et duobus fontibus abluant: et de duobus vectibus arcā dñi portēt: et inter duos cherubim deū cognoscāt spiritū et mēte psallētes. **THEO.** Nō autē erapei necessarii pullus: s; eū q sūt oīdēs qz debebat se ad gentē pplm trāsferre. **BEDA:** Pullus. n. asinē lasciuus et liber pplm nationū significat: sup quē nemo adhuc hoīuz sedit: qz nemo rōnabilū doctoz frenū correctiōis quo vel linguā cohibere a malo: vel in artā vite viā ire cogeret vñlia suadēdo cōtulerat. **HIERO.** Inuenerūt autē pullū ligatū an ianuā fori qz populus gentis ligatus erat vñculis pctoz suoz: an ianuā fidei. i. extra ecclesiaz. **AMBRO.** sup lucā: Vel inuenerūt eū ligatū ante ianuā: qz extra chzistū quicūqz est foris est in via. qui autē in chzisto est: foris nō est in trāsitu siue in biuiō. addidit vbi nulli certa possessio: nō p̄sepe: nō alimēta: nō stabulū: misera fuitus cui vagū ius ē. **Plures.** n. oīos habet q vñ nō hz. **Alieni** alligāt vt possideant: iste soluit vt teneat. **Uebemētiora** enī dona nouit esse q vñcula. **BEDA:** Vel recte in biuiō stabat: qz nō viā certā vite fideiqz tenebat s; p̄lces dubiosqz sectaz calles seq̄bat erroneus. **HIERO.** Vel in biuiō. i. in libertate arbitrij dubitās inter vitā et mortē. **THEO.** Vel in biuiō. i. in vita hac. solutus est autē a discipulis baptismū et fidē. **HIERO.** Quidā autē dicebāt: qd faciē ac si dicerēt **Quis** pōt dimittere pctā? **THEO.** Vel phibētes sūt demones qbus fuerūt apli tormēta. **BEDA:** Vel mgi error qz veniētib ad salutē gentū doctozib ob̄stebāt: at postq fidei oīnce potestas apparuit credētib aduersarioz qrelis: liber credētū pplō ad dñm quē corde potaret adducebat. **Vestimenta** autē aploz q illi sponūt: vel doctrina virtutū vel discretio scripturaz vī ecclesiastico rū dogmatū varietates itelligi possunt: qd illi corā hominū ante nuda et frigida q chzisto sēssore digna fiāt operūt. **HIERO.** Vel sponūt vestimēta sua. i. stolā primā et

mortalitatis p baptismi sacramēta afferūt. **Sedit** autē sus sup eū. i. in eis regnare cepit: vt nō regnet peccatū in lasciuia carne: s; iusticia et pax et gaudiū in spirituāto. **Multi** autē strauerūt vestimenta sua in viā sub pedibus pulli asine. **Qui** sūt pedes: nūi extremi qz potant qd ad iudicādū p̄stituit apls: qz i ipi et si nō sūt docti in quo loquit dñs: tñ cū militib a iohanne instruūt. **BEDA:** Multi vestimēta sua in viā sternūt: qz sancti martyres p̄prie se carnis amictu exuētes: simpliciōib deī famulā viā suo sanguine parāt. **Multi** etiā vestimenta sua in viā sternūt: qz corpora sua p abstinentiā domant: vt oīi ad montē parent: vī exēpla bona sequētib p̄bent. **THEO.** Multi autē vel ramos de arboribz cedūt qz in doctrina veritatis semina patrū de eoz eloquio capiunt. et h in viā dei ad auditoris alius veniētiō: humili p̄dicandō submittunt. **THEO.** Sternam et vos viā vite nre: cedētē ramos de arboribz. i. sanctos imitātes. **Nā** arbores sancti sunt: de qb ille ramos cedūt q virtutē imitāt eoz. **HIERO.** **Justi.** n. vt palma florebit: angustī radicibus latī florebz et fructibus: qm boni odor chzisti sūt. **Sternam** viā mandatorū dei bona fama. q p̄biant p̄bete sūt: qz sequēbant apli. **BEDA:** Et qz omnes electi siue qui in iudea esse poterāt: siue qui nūc in ecclesia existūt in mediatoz dei et hominū crediderūt et credūt. **Qui** p̄cēt et q sequunt Osanna clamabāt. **THEO.** Sed et q p̄cēt qui sequūt nostroz actū ad laudē sint dei. **Quidā** enim in p̄terita vita bonū fecerūt initū: sequēs vero non de vīp̄rio: neqz in laudem dei finit.

Et introiuit hierosolymā in templū: et circūspectis omnibus cū iam vespera esset hora: et iij in bethaniā cum duodecim. Et alia die cum exirent a bethaniā esuriit. **Cūqz** vidisset longē cū habentem foliā: venit siquid forte inueniret in ea. **Et cum** venisset ad eam: nihil inuenit p̄ter foliā. **Non** enī erat tempus ficorū. **Et respondens** dixit ei: **Iaz** nō amplius in eternū ex te quicūqz fructū manducet. **Et** audiebant discipuli eius.

BEDA: Appropinqante tpe passionis: appropinqare voluit dñs loco passionis: vt p h intimeret qz suā sp̄re mortē subiret. vñ dicit: **Et introiuit hierosolymā in templū** qd autē ingressus ciuitatē pmo tēplū adiit: formā notis religiōis quā sequamur p̄mōstrat: vt cū forte quālibet locū in quo sit domus oīonis intram: pmo ad hāc ciuitatē mus. **Hoc** quoqz intelligēdū ē: qz tātē dñs fuerit paup̄ et ita nulli sit adulat: vt i vībe maxima nulli hōspitū lā inuenerit māsionē: s; in agerulo puulo apud lazarū i iro: esqz ei habitaret. eoz quippe vic bethaniā est. vñ sequit: **Et circūspectis oībz.** siquid euz hōspitio suscipet. **Cū** iā vespera esset hora exiit in bethaniā cū duodecim. **Nō** hoc semel fecit: s; p oēs qngz dīce: ex quo hierosolymā ascēderat vsqz ad tps passionis hōc tpm semp agere solebat: vt p diē in templo doceret: nocte vero exiēs moraret i monte oliuēti. **Sequit:** **Et alia die cū exiret a bethaniā esuriit.** **CHR.** Qualiter autē mane esuriebat vt mattheus dicit: nisi qz dispensatiue h carnī sue p̄cessit. **Sequitur:** **Cūqz** vidisset a longē ficū habentē foliā venit siquid forte inueniret in ea. **Manifestū** ē autē q hoc fm suspitionē discipuloz dicit qui estimabāt ppter hoc chzistū ad ficulneā accessisse: et ppter hoc ficulneā ipaz maledictā esse q in ea fructū nō inuenit. **Nā** sequit: **Et cū venisset ad eā:** nihil inuenit p̄ter foliā. **Nō.** n. erat tps ficorū. **Et** ridēs dixit ei: **Iam** nō amplius in eternū quicūqz ex te fructū manducet. **Maledicit** ergo ficulneā ppter discipulos vt cōfidant. **Quia** enī vbiqz beneficia tribuebat: nullumqz p̄nebat: oporebat autē eius punitiue virtutis demonstrationem p̄bere: vt discerent q possēt etiā iudeos

persequentes siccare: noluit hoc demonstrare in hominibus unde in planta sue punitive virtutis sibi signum. unde ostendit quod principaliter propter hoc ad ficulneam venit: non propter esuriam. Quis enim tam inficius est quod matutino tempore tali stimularetur esurie: aut quid est quod impediret eum comedere antequam domum exiret? Neque potest dici quod visio fructus excitavit in esurie appetitum: non enim erat fructus ipsius. Sed si esuriebat: cur de alio comedere non querebat? sed de fructu fructus? an ipse tribuere non valeret? Quia etiam pena erat digni fructu non habere ante tempus. Ideoque ex his sufficienter syllogizari potest quod propria volebat demonstrare virtutem: ut non frangeret animum in eius passione. **THEO.** Voles ostendere discipulis quod si vellet hos quod cruciatur erat ipsum in momento posset exterminare. Mystice autem dominus introiit in templum: sed rursus exiit ostendens quod ipse relinqueret de sermone in rapina. **BEDA:** Circumspicit autem omnia corda: et in iudiciis veritatis: et non inueniens ubi caput reclineret se: credit ad fideles: et in eis quod obediunt mansionem facit. Bethaniam namque domum obedientie dicitur. **HIERO.** Mane autem ad iudeos venit: atque nos in vespera mundi visitat. **BEDA:** Sicut autem parabolas loquitur ita et operatur: id est esurientes in fructu fructus querit: cui non dum ipse conuenit: et tamen ea peccata sterilitate dantur: ut ostenderet plebi iudeorum propter folia. I. verba iusticie quod habet sine fructu. I. bono opere non posse saluari: sed scindi et in ignem mitti. Esurientes ergo. I. salutem humani generis desideras: vidit fructum. I. iudeum habere folia. I. eloquia legis et prophetarum: et quasi in ea fructum boni operis: dedit: corripit: dedit: miracula faciendo: et non inuenit: et id dantur. Tu quoque si non vis dantur a christo in iudicio: arbor sterilis esse caueto: sed potius pauper christo fructus pietatis quo indiget offerre. **CHRY.** Est autem aliter dicere quod dominus ante tempus fructum quasi in fructu: et non inueniens maledixit: quod omnes quod mandata legis adimplerent: sui tempore fructificare dicunt: sicut est illud mandatum: non mechaberis. Qui autem non solum non mechabatur: sed pmanet vago: quod est magis virtutibus excedit. Dominus autem a perfectis non solum exigit ut virtutes obferant: sed super ea mandata fructificent.

¶ Et venit ite hierosolymam. Et cum introisset in templum cepit ejicere vedetes et emnes in templo: et mensas numulariorum et cathedras vedentium columbas euerit. Et non sinebat ut quisque transferret vas pro templo. Et docebat eos dicens: Nonne scriptum est: quod domus mea: domus orationis vocabitur oibus gentibus? Vos autem fecistis eam speluncam latronum. Quo audito princeps sacerdotum et scribe querebant quod cum pderent timebant enim eum: quonia vniuersa turba admirabatur super doctrinam eius.

BEDA: Quia maledicendo fructu infructuosam per figuram dominus fecit: idem mox aptius ostendit ejicendo ipso: obos de templo. Ficus enim non peccauit si ante tempus fructum non habuit: sed sacerdos. unde dicitur: Et venit hierosolymam. Et cum introisset in templum cepit ejicere vedentes. et emnes in templo. Et quod credendum est quod ea tamen vendi vel emi repperit in templo: quod ad ministerium templi necessaria essent. Si ergo ea quod alibi libere geri poterant: dominus in domo sua temporalia negocia geri non patitur: quomodo magis quod nunquam fieri licet: plus celestis ire merent: si in edibus deo sacratis aguntur. Sequitur: Et mensas numulariorum.

THEO. Numularios vocat campsores numorum. Nummus enim genus eris minuti est. Sequitur: Et cathedras vedentium colubas euerit. **BEDA:** Quia spiritus sanctus in colubam super dominum apparuit: recte per colubas spiritus sancti charismata designant. Colubam igitur vendit: quoniam manus impositio per quam spiritus sanctus recipitur: ad fructum pertinet. Cathedras autem vedentium colubas euerit: quod spiritualis gratia venundant: vel ante hoc vel ante dei oculos sacerdotio priuant. **THEO.** Sed et si quis baptismatis gratia et puritate tradiderit de

monti per peccatum suum colubam vendidit: et propter hoc foras de templo ejicitur. Sequitur: Et non sine. ut quisque transferret vas pro templo. **BEDA.** De vasillis illis dicitur: quod mercandi gratia inferebant. Tunc autem absit ut vasa deo dicata dominus ejiceret de templo: vel introferre prohiberet in templum: ubi futuri examinis prehendit exemplum: quod de ecclesia repellit reprobos: et ne ultra ad interurbam ecclesiam intraret: eterno eos verbere compescit. Sed et peccata quod cordibus fidelium inerat: diuinitus immissa compunctio tollit: et ne ultra repetant: diuina in eis gratia adiuuat. Sequitur: Et docebat eos dicens: Nonne scriptum est: quod domus mea domus orationis vocabitur oibus gentibus? **HIERO.** Iuxta esaiam: Vos autem fecistis eam speluncam latronum. iuxta hieremiam. **BEDA:** Omnibus inquit gentibus? non vniuersis iudeis: nec in vno hierosolyme verbis locis: sed in toto orbem terrarum: et nequaquam tauroz et hircorum et arictum: sed orationis. **THEO.** Speluncam autem latronum templum nominat propter lucrum. Genus namque latronum ad lucrum se congregat. Quia ergo illa aialia quod ad sacrificium oblata erat ea lucrum vendebant: latrones ipsos dixit. Ad hoc enim in templo erat: vel ut non dantes corporaliter prequeretur: vel dantes spiritualiter necarent. Templum etiam domus dei mens est et proscia fidelium: quod si in lesione primi pueras cogitationes prefert: quasi in spelunca latrones resident. Ergo mens fidelium spelunca latronis fit: quoniam relicta simplicitate sanctitatis illud conat agere: quo valeat proximis nocere. **AVG.** de con. euan. Ioannes autem longe diuerso ordine hoc narrat. unde manifestum est non semel: sed iterum hoc esse a domino factum: sed illud primum commemoratum a Ioanne hoc vltimum a ceteris tribus.

THEO. Quod etiam est in malore redargutione iudeorum: quia cum dominus hoc torrens fecerit: ipsi minime se correxerunt. **AVG.** de con. euan. In hoc etiam marcus non eundem ordine tenet cum mattheo: sed quia mattheus ita connectit: Et relictis illis abiit foras extra ciuitatem in bethaniam. unde mane reuertente in ciuitatem: arbor dixisse commemorat: probabilius creditur ipse potius tenuisse ordinem temporis de vendentibus et ementibus et ejicendis de templo. Pretermisit ergo marcus quod prima die factum est: cum intrauit in templum: et recordatus interposuit cum dixisset quod non inuenit aliquid in ficulnea propter folia: quod secundo die factum est sicut ambo testantur. **GLO.** Que autem effectus correctio domini in ministris templi habuerit: ostendit euangelista cum subdit. Quo audito principes sacerdotum et scribe. et feri. que. quo modo cum perderent. Secundum illud Amos: Odio habuerunt corripientem in porta: et loquentes perfecte abominati sunt. Ad hoc autem tam iniquo proposito ad tempus solo timore retraherant. unde subdit: Timebant enim eum quoniam vniuersa turba admirabatur super doctrinam eius. Erat enim docens eos sicut potestate habens: et non sicut scribe eorum et pharisaei ut alibi dicitur.

¶ Et cum vespera facta esset: egrediebatur de ciuitate. Et cum mane transirent: viderunt fructum aridas factam a radicibus. Et recordatus petrus dixit ei Rabbi: ecce ficus cui maledixisti aruit. Et respondens iesus ait illis: Habete fidem dei. Amen dico vobis: quia quicumque dixerit huic monti tollere: et mittere in mari: et non hesitauerit in corde suo: sed crediderit quia quodcumque dixerit fiat: fiet ei. Propterea dico vobis: oia quecumque orantes petitis credite quia accipietis: et euenient vobis. Et cum stabitis ad orandum: dimittite siquid habetis aduersus aliquem: ut et pater vester qui in celis est dimittat vobis peccata vestra. Quod si vos non dimiseritis: nec pater vester qui in celis est dimittet vobis peccata vestra.

HIERO. Relinquens dñs post se tenebras in iudeorū corā. b. v. sol egrediebatur de ciuitate. e. ad aliā q̄ est ben. uo la 7 obediēs. Et hoc significat cū dicit: Et cū vespera eēt facta egrediebatur de ciuitate. S. occidit sol: 7 orit sol. lux enī ablata a scribis: lucet in aplīs. vñ in ciuitatē reuertit. ppter qd subdit: Et cū mane trāsiret. s. in ciuitatē cūtes: viderūt sic aridā factā a radicib⁹. **THEO.** Qd miraculū magnū vñ in hoc q̄ tā humida 7 viride arborē sic cauerit. Quāuis autē matthe⁹ dicat ficulneā p̄nuo arefactā: 7 q̄ vidētes discipuli admirati sūt: nō admirerē si nūc a marco audis ficū i crastinū arefactū vidisse discipulos. Nā sic intelligēdū ē hoc qd dicit a mattheo. s. q̄ nō statim viderūt s. in crastinū. **AVG.** de cō. euā. Intelligit autē nō tūc aruisse qñ viderūt. s. p̄nuo qñ maledicta ē: neq; enī arefēcē: s. penit⁹ arefactā viderūt: ac si eā cōtinue in uerbo dñi aruisse intellexerūt. **HIERO.** Ficus autē arida a radicibus: synagoga ē a cārim: 7 a ceteris a q̄b⁹ oīs sanguis ab abel vsq; ad zachariā reqr̄it. **BEDA:** A radicibus autē arefacta ē ficus: vt ostēderet gens impia: nō ad tps vñ expte corūpiēda extēnoꝝ incurrib⁹: 7 p̄ penitentiā liberāda sicut sepe factū est: s. eterna dānatione feriēda. vñ arefacta est a radicib⁹: vt ostēdat nō solū huma: no extrinsec⁹: s. diuino intus fauore fundit⁹ destituenda. Nā 7 vitā p̄dit in celis: 7 patriā in terris. **HIERO.** Petrus autē agnoscit aridā 7 abscisā radicē: cui succedit olīua fructifera pulchra vocata a dño. vñ sequit⁹: Et recoz. pe. dixit ei: Rabbī: ecce fi. cui male. aruit. **CHRY.** Quāuis petrus 7 alij discipuli mirati sūt: nō erat p̄fecte fidei: nō enī magnū erat hoc deo. Quia q̄ nō manifeste nouerat eius virtutē: eoz ignoꝝtātia fecit eos in admirationē p̄uere. 7 iō subdit: Et rīdēs iesus ait illis: Habetis fidē dei. Amē dico vo. q: q̄ dī. huc mōti. q. o. nō solū lignū siccare poteritis: s. 7 montem iussu ac p̄cepto transmutare. **THEO.** Mirare autē diuinā misericordiā q̄liter nobis appropinquātib⁹ ad eū p̄ fidē: miraculoꝝ virtutē 7 donat quā ip̄e possidet p̄ naturā: intm̄ vt etiā mōtes trāsmutare possim⁹. **BEDA:** Solēt autē gētilēs q̄ p̄ ecclīaz maledicta scripsere ip̄operare n̄ris: qz nō habuerūt plenā fidē dei: q̄ nūq̄ mōtes trāsferre poterūt. Quib⁹ rīdendū est: nō oīa scripta eē q̄ in ecclīa sūt gesta: sicut 7 de factis ip̄i christi scriptura testat. fieri autē potuit: si necessitas id fieri poposcisset: quō factū legim⁹ p̄cibus gregoz hemo cesariēsis: cuius p̄cibus mons tāti spaciū reliquit structoribus ecclīe: quātū opus habuerāt. **CHRY.** Vel aliter. Sicut ficū nō ppter se siccauit: s. in signū hierusalē ad arefactionē puenire: 7 ad dēmonstrationē virtutis sue: sic itel ligēdū ē 7 de pmissiōe q̄ est circa montē: quīs huiusmōi trāsmutatio nō sit impossibilis fm̄ dei virtutē. **HIERO.** Christ⁹ igit q̄ est mons crescēs de lapide absciso sine manibus: tollit 7 mittit in mare: qñ aplī dicūt: Digne trāsferamur ad gētes alteras: qz vos indignos iudicatis. audiedo verbū dei. **BEDA:** Vel qz mōtis noīe diaboli significat. p̄p supbia: mons ad p̄ceptū eoz q̄ fortes sunt in fide tollit de terra. 7 in mare p̄ncipit cū p̄dicant⁹ verbū dei doctoꝝib⁹ sanctis: inuidus spūs ab eoz corde repellit qui ad vitā sūt p̄ordinati: 7 in turbulētis amarissq; infidelit̄ mētib⁹ vesaniā sue tyrānidis exercere p̄mittit. In q̄ tanto acius desēnit: q̄to amplius se vult a lesiōe p̄iorū fuisse depulsi. Seq̄t: Propterea dī. vo. oīa que. oīa. pe. cre. qz acci. 7 ve. vob. **THEO.** Qui. n. ex affectu credit: manifestū ē q̄ in deu erigit cor suū 7 illi cōiūgit⁹: 7 certificat cor ei⁹ calefactū q̄sua p̄titionē iā p̄secutū: qd qdē intelligibile ē ei q̄ passus est hoc: 7 mibi qdē videt illos hoc pati q̄ mēsurā 7 modū attendūt. p̄p h̄ dñs dicit q̄ oīa accipietis q̄cūq; fide petieritis. Qui. n. credit se totū disponi a deo: cū lachrymis intercedēs: 7 q̄s dñi pedes i oīone tenere se cogitās: que iuste postulat p̄sequet. Uis autē 7 aliter q̄ p̄ctis accipere: dimitte si qd p̄ te peccauerit frater tuus. Et hoc est qd subdit: Et vñ ita. ad oīan-

dū dī. siquid ha. aduer. alique: vt 7 pater vñ q̄ i celis ē. vo. pec. vñ. **HIERO.** Septē versus oīonis dñice marcus suo mōte i vna oratiōe cōp̄rehēdit. Is autē cui omnia sūt oīa peccata qd amplius rogabit: nisi vt p̄secut⁹ in eo qd obtinuit. **BEDA:** Notāda est autē distinctio dñi cantū. q̄ p̄fecta h̄z fide q̄ p̄ dilectionē operat⁹: ille orando vel etiā iubēdo pōt trāsferre montes spirituales: quō sicut paulus de belima mago. qui vero tāte vestigiū p̄fectionis necdū p̄descēdere queit: postulat sibi peccata dimitte: 7 p̄petrabūt: si tñ in se peccatib⁹ alijs p̄mo ipsi dimittat. En autē hoc facere p̄tēnūt: nō solū orādo virtutes facere: sed nec suoz p̄nt veniā p̄sequi p̄ctōz. Et h̄ ē qd subdit: Qui vos nō dimiserūt nec p̄ vester q̄ i celis ē. dī. vo. pec. vñ.

¶ Et veniūt rursus hierosolymā. Et cū ambularet in tēplo: accedūt ad eū summi sacerdotes 7 scribe 7 seniores: 7 dicūt ei: In q̄ potestate hec facis: 7 qd dedit tibi hanc potestatem vt ita facias: Iesus autē rīdēs ait illis: Interrogabo vos 7 ego m̄ verbū: 7 respōdetē mibi: 7 dicā vobis i q̄ potestate hec faciā. Baptismū iōannis de celo erat: an et hoibus? Respōdetē mibi. At illi cogitabāt secus dicētes: Si dixerimus de celo: dicit nobis: Quare ergo nō credidistis ei? Si dixerimus ex hoib⁹ timemus populū. Omnes. n. habebāt iōannē q̄ vere p̄pheta esset. Et respondentes dicūt iesu: Ne scimus: Et respondens iesus ait illis: Neq; ego dico vobis in qua potestate hec faciā.

THEO. Quia dñs de templo eiecerat eos q̄ tēplū taberna rez venaliū faciebāt: irati fuerant: 7 iō accedunt vt interrogēt 7 tēnt. vñ dicit: Et veni. rur. hiero. 7 cū ambul. in tē. ac. ad eū sūt. sa. 7 scri. 7 se. 7 dī. illi. In q̄ potestate hec facis: 7 qd dedit tibi hanc potestatem vt ita facias. q. o. Quis es tu q̄ talia facis: Nūquid doctoꝝ te p̄stituit: 7 te ordinas p̄ncipē sacerdotū? **BEDA:** Et qdē qñ dicit: In q̄ potestate hec facis: de dei dubitabāt p̄tate: 7 subintelligi vult dī diaboli eē qd facit: Addētes quoq; Quis dedit tibi hanc potestatem. manifestissime dei filiū negat: quē putat nō fuisse autē n̄is viribus signa facere. **THEO.** Hec autē dicebāt eiecer dētes: ip̄m in iudicationē reducere: vt si diceret: In p̄tate mea: ip̄m teneret. Si autē diceret: In p̄tate alterius: ab eo discedere p̄p̄m p̄curaret: q̄ ip̄m deū esse crederet. Dñs vero illos interrogat de iōanne: nō frustra neq; s̄p̄tibi: ce: s. qz de eo iōannes p̄hibuerat testimoniū. vñ sequit⁹: Ille autē rīdēs ait illis: Inter. vos 7 ego. **BEDA:** p̄taterat quidē dñs aperte r̄sione tētoꝝ calūnias p̄uere: s. p̄uenter interrogat vt suo vel silēio vñ snia p̄dēnt: qd apparet ex eo qd subdit: Et illi cogi. secū dī. Et dixerim⁹ de celo. dī. no. Quare q̄ nō creditis ei: Quasi quēdā fitemini de celo habuisse p̄phetā: mibi testimoniū p̄hibuit: 7 ab illo audistis. in q̄ ita facio p̄tate. Seq̄t: Et dixerimus: ex hoibus. Viderūt ergo qd libet hoꝝ rīdētē in laqueū se casuros: timētes lapidationē: s. magis timētes vitat̄is p̄fessionē. vñ sequit⁹: Et rīdētes: dicit iesus: Ne scimus. **BEDA:** De lucerna inuidi obfcurāt: vt ostēnt parauit lucernā christo meo: inimicos eius induit p̄fessionē. Seq̄t: Respōdēs iesus ait illis: Neq; ego dico vobis: sed i q̄ p̄tate h̄ faciā. **BEDA:** q. o. Nō vobis dico qd scio: qz nō vultis fateri qd scitis. Notādū autē q̄ ouas ob casus maxime scia veritatē ē occultāda q̄rēt⁹. s. cū is q̄ p̄rit: aut minus capax est ad intelligēdū qd q̄rit: aut contemtu veritatis: aut aliquo alio indignus est cui debet aperiri quod querit. **Capitū. XII.**

¶ Et cepit illis in parabolis loqui: Vinetā pascinauit homo: 7 circūdedit sepē 7 for-
dit laci

Ca. XII.

dit lacu et edificauit turrim et locauit eaz agricolis et peger pfectus est. Et misit ad agricolas in tpe serui: vt ab agricolis acciperet de fructu vinee. Qui apprehensū eū ceciderūt: et dimiserunt vacuū. Et iterū misit ad illud aliū seruū: et illū in capite vulnerauit: et pumelijs affecerūt. Et rurū aliū misit: et illū occiderūt: et plēs alios quosdā cedētes: alios vero occidētes. Adhuc ergo vnū hñs filiū charissimū et illū misit ad eos nouissimū dicēs: qz reuerbūt filiū meū. Coloni autē dixerūt ad iuicē: Hic ē heres: venite occidamus eū: et nra erit hereditas. Et apprehendētes eū occiderūt: et eiecerūt extra vineā. Quid ergo faciet dñs vinee: Veniet et perdet colonos: et dabit vineā alijs. Nec scripturā hāc legistis: Lapidem quē reprobaueūt edificātes: hic factus est in caput angulī. a dño factū est istud: et ē mirabile in oculis nris. Et quēbāt eū tenere: et timuerunt turbā. Cognouerūt enī qm ad eos parabolam hanc dixerūt. Et relicto eo abierunt.

GLO. Postq dñs prudētī interrogatōe tētorū oia pculerat: psequēt eoz maliciā pabolice demonstrat. vñ dicit: Et cepit illis in pabolis loqui: Vineā pastī. homo. **HIERO.** Homo de? pater dñi humano affectu. vinea domus israel est. Sepis est custodia angeloz. Lac? est lex turris templi: agricole sacerdotes. **BEDA:** Uel sepi murus est vrbis: lacus siue torcular altare: aut illa torcularia quoz tres psalmi notant titulo. **THEO.** Uel sepi ē lex: phibēs eos alienigenis cōmiseri. Sequit: Et peger pfectus est. **BEDA:** Nō loci mutatiōe: s; abire videt vinea: vt vinito: libez operadi arbitriū decelinuat. Sequit: Et misit ad agrī. in tpe ser. vt ab agrī. ac. de fructu vinee. Serui missi pphetes: fructus vinee obediētia est. De pphetis alijs cēsi: alijs vulnerati: alijs occisi sunt. vñ sequit: Qui appie: eū. et. et. dñi. eū vac. **BEDA:** Seruus q primo missus ē: ipe legis moyses intelligit. S; cēsi q dimiserūt vacuū: irritauerūt. n. moysen in castris. Sequit: Et iterū misit ad il. aliū filiū: et illū in capite vul. et pumelijs affecerūt. Seruus alter dauid regē et ceteros psalmistas significat: s; hūc affectū cōmunijs in capite vulnerauerūt q psalmistaz carmina pūpēdentes: i; s; dauid adiecerūt dicētes: Que nobis pō cū dauid. Sequit: Et rur. ali. mī. et. loci. et plures alios: quosdā cedētes: alios vero occidētes. Tertiū cū suis socijs seruū: pphetaz chorū intellige. S; quē pphetaz nō sūt psecuti: Dis sane trib? seruoz gradibus: oīz sub lege doctoz figurā posse cōprehendi dñs alibi pnuēiat dicēs: qm necesse est impleri oia q scripta sūt in lege et pphetis et psalmis de me. **THEO.** Uel aliter: Per pūmū suū intellige pphetas: q circa tps belie fuerūt: qm micheam verberauit sedechias pseudo ppheta. Scdm vero seruū quē in capite vulnerauerūt. i. affecerūt iniuria: intellige pphetas qui fuerūt circa tps dñi: et Etia. Tertiū vero seruū intellige pphetas q fuerūt circa tps danielis et ezechielis. Sequit: Adhuc ergo vnū ha. fi. charissimū et illū misit ad eos nouissimū. dicēs: qz forte reuerbunt filiū meū. **HIERO.** filiū charissimū et nouissimū mī vni genit? ē. Qd aut dicit: Reuerbūt filiū meū. p ironiā h dicit. **BEDA:** Uel aliter q ait: qz forte uere filiū meū. nō de ignorantia venit: s; ambigere dicit deus: vt libera voluntas hōi referret. **THEO.** Uel aliter: Nō ignorās qd futurū erat: hoc dixit: s; ostēdens qd erat decens et pgruū eos opari. Coloni autē dī. ad inui. h est heres v. et. oc. eū: et nō. erit heres. **BEDA:** Manifestissime dñs pbat: uideoz pncipes nō p ignorantia: s; p inuidiā crucifixisse filiū dñi. Intellexerūt enī hūc eē cui dictū est: Dabo ubi gē

tes hereditatē tuā. hāc occasiōe ei? malī coloni pspere moliebant: cū crucifigētes eū iudei: fidē q p eū ē extingueret: et suā magis q ex lege est iusticiā pferre: ac gentib? imbuendis conabant inferere. Sequit: Et app. eū. occ. et cie. ex vi. **THEO.** Scilicet extra hierusalē: extra ciuitatez quippe crucifixus ē dñs. **HIERO.** Uel eiecerūt eū extra vineā. i. extra plebē dicētes: Samaritan? es et demo nū habes. Uel qz qm in se erat: ex suis eū finib? excludētes: gentib? suscipiendū dederūt. Sequit: Quid ergo faciet dñs vinee: Uel. et. p. co. et. da. vi. alijs. **AVG.** de con. eū. Et quidē matthe? illos rñdisse subiūgit atq; dixisse: Malos male pdet. qd marcus h nō ab ipis rñsum eē cō memorat: s; dñm post interrogatōe suā ipz sibi quodā modo rñdisse. Sed facile pōt intelligi vel illoz vocē ita subiūctā vt nō interponeret: illi rñdūt aut illi dixerūt sed in intelligeret: aut iō rñsiōe istā dñs potius attributū qz cū vix dixerūt: etiā de illis hoc ipe rñdit q veritas ē.

THEO. Dñs ergo vinee ē pater filiū interempti: et ipe filius interemptus q pdet colonos: tradēs ipos romanis et pplin dabit alijs colonis. i. apostolis. Perlegas actus apostolor et inuenies tria millia et quicqz millia repēte creditū et fructificatū deo. **HIERO.** Uel dat vinea alijs i. ab oriēte et occidente et austro et ab aquilone venientibus et recubentibus cū abraā isac et iacob in regno dei. **BEDA:** hoc aut ita diuinit? fuisse pcuratū ppheticō statz affirmat exēplo: subiūctis: Nec scrip. hāc le. Ia. quē repro. edi. hic fac. est in cap. angulī. q. d. Quō implebit hec ppheta: nisi qz crucif? a vobis reprobat? et occisus: traditus est gentib? p dīcādus: vt quasi lapis angularis duos populos pdat in semetipm: atq; ex vitro p ppo vnaz sibi fidelīū ciuitatē: vnū tēplū edificet. Cosdē enī synago ge mōros quos supra colonos dixerat: nūc edificantes appellat: qz subitā sibi plebē ad ferendos vite fructus qsi vineā videbant excolere: ipi quoq; hāc deo inhabitato re dignā quasi domū pstruere atq; ornare pēpīebantur.

THEO. Lapis ergo quē reprobaueūt doctores: hic factus est in caput angulī. i. in caput ecclie. Angulus nāq; ecclia est quasi pūngēs iudeos et gētiles. hic aut angulus ē ecclia a dño factus est: et est mirabilis in oculis nris. s. fidelīū: nā ab infidelibus miraculis detrahāt. Mirabilis quidē est ecclia qsi miraculis sūstēns dño coopante apostolis et sermone pfirmate sequētibz signis. et hoc est qd dicit: A dño factū est istud: et est mirabile in oculis nris.

HIERO. Uel aliter: hic lapis reprobis quē gestat angulus pūgens in cena agnū cū pane: finis vetus: nouū inchoans testamētū: prestat mira in oculis nris: vt topagion. **BEDA:** Principes autē sacerdotū ondēbant vera esse q dñs dixerat: qd patet ex hoc qd subdit: Et quēbāt eū tenere. Ipse enī ē heres cuius iniustā necē dicebat esse vindicādā a patre. Moraltē autē cūq; fidelīū cū myste rīū baptisimī cōmittit: quasi vinea quā excolat locat. S; missus suus pumelijs affectus vel cesus ēq; cū sermo audit? vñ pūmē: vel qd petus ē etiā blasphemaf. Missum insup heredē quātū in se est occidit: q filiū dei pculcauit. Perdito malo cultore vinea dat alteri: cum dono gratie qd supb? sprecuit: humilis qsq; vitabit. Sed et hoc q pncipes sacerdotū manū mittere quēntes in iesū: timore turbe retinent: quotidie gerit in ecclia: cū qlibet solo noie super eā quā nō diligit: ecclesiastice fidei et pacis vnitatē ppter cohābitatū fratrum bonozū multitudinē aut erubescit aut timet impugnare.

Et misit ad eū quosdā ex phariseis et herodianis vt eū caperēt in verbo. Qui venientes dicūt ei: Magister scim? qz verax es: et nō curas quēq; Nec enī vides in faciē hōiū: sed in veritate viam dei docēs. Licet dari tributū cesari: an non dābimus? Qui scīs versutiā illoz ait illis: Quid me

tētatis: **A**fferte mibi denariū vt videā. Et illi tulerūt ei. Et ait illis: Cuius est imago hec et inscriptio. **D**ixit ei: Cesaris. Respondēs autē iēsus dixit illis: Reddite igitur que sunt cesaris cesari: et que sunt dei deo. Et mirabantur super eo.

BEDA: Querētes dñm cōp:ebēdere sūmi sacerdotes timuerūt turbā: atq; iō qd p se nō poterūt: terrenis pātibus efficeretēbant: vt vel ipsi a morte eius viderent imunes. Et iō dicit: Et mir. ad cū quosdā ex phari. et her. vt eū caperēt in verbo. **T**HEO. Diximus alibi de herodianis: q; heresis quedā noua erat dicētiū christuz esse herodē ppter hoc q; defecerāt successiōes regni iudeorū. Alij vero dicunt herodianos milites fuisse herodis quos pharisei p testibus inducebāt de his q dicebant a christo: vt eū caperēt et adducerēt. **U**ide autē cor: maliciā: q̄lit cū adulatiōe christū decipe volebāt. Nā sequit: Qui ve. di. ei: Magister. sci. q; ve. es. **H**IERO. Mellitis. n. verbis eū interrogabant: et circūdabāt eū sicut apes mel portātes in ore: aculeū in tergo. **B**EDA: Blanda autē et fraudulēta interrogatio illuc puocat respōdētē: vt magis deū q; cesarē timeat: et dicat nō debere tributa solui: vt ita tim audietes herodian: seditiōis p̄ romanos auctore habeāt. Et iō subdit: Et nō curas quēq; nec enim vides fabriz. **T**HEO. Ita vt cesarē nō honores. s. p̄ veritatē. Ideo subdit: Et in veri. viā dei dō. Licet tri. dari ce. an nō dābim? **T**otū enī artificii cor erat vndiq; p̄cipitiuz habēs: vt si diceret: q; licet censū cesari dari: puocet p̄ eū plebē q̄lit in seruitutē reducētē ipm populū. Si vero diceret q; nō licet dari: sic accusaret eū tanq; excitaret populū p̄ra cesarē: sed sapiētie fons fugit dolos eorū. vñ sequit: Qui scies ver. eorū: ait illis: Quid me ten. **A**fferte mibi denariū vt vi. at illi attul. **B**EDA: Denarius ē genus nūmi: quod p̄o. x. nūmis putabāt: et habebat imaginē cesaris. vñ sequit: Et ait illis: Cui est imago hec et inscriptio: **D**ixit ei: Cesaris. Qui putat interrogatiōē saluatoris ignorātiā esse nō dispelatiōē: ex hoc discat q; potuit scire cuius imago eēt: s; interrogat: vt ad finem eorū cōpetenter respondeat. vñ sequit: Respōdens autē iēsus dixit illis: Reddite igit que sūt ce. cesari: et q; sunt dei deo. **T**HEO. Quasi. d. Date quod imaginem habet imaginato: id est denariū cesari. Potestis. n. et censū cesari dare: et deo pp̄ia offerre. **B**EDA: Id est decimas et p̄mitias et oblatiōes et victimas: quō et ipse reddidit q; dei sūt: p̄is facies volūtātē. **H**IE. Vel aliter: Nummū habentē cesaris imaginē reddite coactū cesari: vos ipsos libet deo reddite. **S**ignatū ē enī sup nos lumē vult: tui dñe nō cesaris. **T**HEO. Quasi cesar etiā est vniūscuiusq; nostrū corpus: inenitabilis necessitas. **I**ubet ergo dñs dari corpi cibaria pp̄ia et vestitū: et que sūt dei deo. **S**equit: Et mirabant sup eo. Qui credere debuerāt. ad tāta sapiētia sūt mirati: q; calliditas eorū nō inuenisset locū.

Et venerunt ad eū saducei q; dicūt resurrectiōem nō esse: et interrogabant eum dicentes: **M**agister moyses nobis scripsit: vt si frater mortuus fuerit et dimiserit vxorem: et filios nō reliquerit: accipiat frater eius vxorem ipsius: et resuscitet semen fratri suo. **S**eptem ergo fratres erant: et p̄mus accepit vxorē: et mortuus est nō relicto semine. Et secundus accepit eam et mortuus est: et nec iste reliquit semen. Et tertius similiter. Et acceperunt eaz similiter septē: et nō reliquerunt semen. **N**ouissime omnium defuncta est et mulier. **I**n resurrectione ergo cū resurrexerint: cuius de his erit vxor? **S**eptē enī habuerunt eam vxorem. Et respondens iēsus

ait illis: **N**ōne ideo erratis: nō scientes scripturas neq; virtutem dei? **C**um enī a mortuis resurrexerint: neq; nubent neq; nubent: sed erunt sicut angeli dei in celis. **D**e mortuis autem q; resurgant nō legistis in libro moysi super rubū: quomodo dixerit illi deus inquiens: **E**go sum deus abraam et deus isaac et deus iacob: **N**on est deus mortuorum: sed viuorum. **V**os ergo multū erratis.

GLO. Postq; dñs sapienter phariseorū callidam tentatiōem euitauit: ostendit quomodo etiam saduceos tentantes cōfundit. vñ dicit: Et ve. ad eū sadu. q; d. resur. nō esse. **T**HEO. Heresis quedā iudeorū erat: qui dicebant saducei: et hi resurrectionē negabāt: et dicebat q; nō sit angelus neq; spiritus. **D**i ergo accedētes ad iēsum: solo se narratiōe quandā inquisierūt per quā ostēderet resurrectionē nō esse nec factā nec faciendā. Et ideo subdit: Et in ter. eū dī. Magister. **I**n qua quidē narratiōe septē ponit qui mulierem acceperāt: vt magis rē trabāt a resurrectione. **B**EDA: Recte enī istiusmodi singūt fabulā q; d. vxorē mēnū arguat eos qui resurrectionē asserūt co:porū. **P**otest autē fieri vt vere in gente eorū aliqui h occiderūt. **H**IE. Mystice autē mulier sterilis nō relinquens semē ex septē fratribus nouissime mortuens: quid aliud significat q; ualidā synagogā relictam a spiritu septisimo: qui. vñ. patriarchas impleuit: qui nō reliquerunt ei semen abrahe: q; est iēsus christus. **I**z enī puer natus est illis: nobis in q; tibus datus est: que mulier mortua erat christo: nec cuius patriarche de. vñ. in resurrectione coniungēt. **S**eptem namq; numero vniuersitas perfectiorū significat: vñ vniūce p̄ eā. dicit. Apprehēdēt. vñ. mulieres vñ vñum i. vñ. ecclesie quas dñs amat arguit et castigat: eū vna fide adorant. vñ sequit: Et respōdens iēsus ait illis: **N**ōne ideo er. non sci. scrip. neq; vir. dicit? **T**HEO. Quasi. d. **V**os nō intelligitis qualē resurrectionē scriptura annūciat. **C**reditis enī q; restauratiō corporū talis sit futura: q; lia nunc sunt: nō autē sic erit. **S**ic igit ignoratis scripturas: sed etiā virtutē ignoratis diuinā. **V**os enī p̄sideratis q̄lit difficile dicentes: **Q**ualiter poterūt mēbra dissoluta coniungi et adunari: hoc enī respectu diuine potētie quasi nihil est. **S**equit: **C**ū enī a mort. resur. neq; nubent: neq; nubent: s; erūt sicut angeli dei in celis. neq; nubent: quia quedā erit vite restauratiō et angelica cū vterius nō corūpēmur: sed eodē mō manebim: et ppter hoc nuptie auferent. **N**ā nuptie quidē nūc sūt ppter corruptionē: vt p̄ successiōē generis p̄stamus et nō deficiōne nuptialē et ro sicut angeli erimus: qui sūt sine successiōe nuptialē et nunq; definūt. **B**EDA: **C**onsiderandū est hic q; latius p̄fectio hic greco idiomati nō respōdet. **N**ubere enī p̄zie dicit mulieres: et viri vxores ducere: nos simp̄l dicitū intelligamus: vt nubere de viris: et nubi de vxoribus scriptū sit. **H**IERO. **S**ic igit erant nō intelligentes scripturas: q; in resurrectione hoies erūt sicut angeli dei. **nemo ibi morit: nemo ibi nascit: nec infans est ibi nec le. nax.** **T**HEO. Et aliter etiā decipiuntur nō intelligentes scripturas. **S**i enī has intellexissent: intelligerent quomodo per scripturas resurrectiō mortuorū possit probari. vñ subdit: **D**e mortuis q; resur. nō le. in libro moysi. quomodo dixit illis deus inquiens: **E**go sum deus abra. deus isa. et deus iacob. **H**IE. **D**ico autē sup rubū quo est similitudo vestra: in quo ignis ardebat: sed non ei spinas p̄sumebat: sic vos istā amat eloquiū meū nec spinas vñas sub maledictio germinatas absumit. **T**HEO. **D**ico autē: **E**go sū deus abra. deus isa. et de iacob. **Q**ua si. d. deus viuentiū. vñ subdit: **N**on est deus mortuorū. sed viuorū. **N**on enī dixit: ego sū: sed ego sum: tanq; alii p̄ites existant. **S**ed forte aliquis dicit q; hoc dixit solus deus de anima abrahe: nō de corpore. **A**d quod dicit: q; abraam

q̄ abraā vtrunq; impoitat. s. corpus & animā: vt & corpus ipse sit deus: & corpus viuat apud deū. i. in dei ordinari-
one. **BEDA:** Vel quia cū probauit animas permanere post mortē: neq; enī poterat fieri: vt eorum esset deus qui nequāq; subsisterent: consequenter introduceretur & cor-
porū resurrectio: que cū aiabus bona malaq; gesserunt.

HIERO. Quz autē dicit: Deus abraam: de' isaac: & de us iacob: ter deū nominādo: trinitatem intinuit. Cum autē dicit: Non est deus mor. vnū deū iterans: vnam sub-
stantiā significauit. Viuit autē qui nec vendicant portione q̄ elegerant. Mortui autē sunt: qui quod vendicauerunt perdidērūt. Nos ergo multū gratis. **GLOSA:** Quia videlicet & scripturis p̄dicebat: & virtuti dei derogabāt.

**Et accessit vnus de scribis: qui audierat illos cōquīrentes: & videns qm̄ bene illis responderit interrogauit eū quod esset primū omnīū manda-
torum. Iesus autē respondit ei: quia primū omni-
um mandatū est: Audi israel dominus deus tuus deus vnus est: & diliges dñm deū tuū ex toto cor-
de tuo: et ex tota aia tua: et ex tota mente tua: & ex tota virtute tua. hoc est primū mandatū. Secun-
dum autē simile est illi: Diliges proximū tuū tanq̄ teipsum. Maius horū aliud mandatū non est. Et ait illi scriba: Bene magister in veritate dixisti: quia vnus est deus: & nō est alius preter eū. Et vt diligatur ex toto corde: & ex toto intellectu: & ex to-
ta anima: & ex tota fortitudine: & diligere proximū sicut seipsum: maius est omnibus holocaustoma-
nibus & sacrificijs. Iesus autē videns q̄ sapienter respondisset dixit illi: Non es longe a regno dei. Et nemo iam audebat eū interrogare.**

GLO. Postq̄ dñs confutauit phariseos & saduceos tē-
tantes: hic ostendit quomodo satisfecit scribe querēti. vn-
de dicit: Et accē. vnus de scri. qui au. il. cō. & vi. qm̄ bene illis respondit: inter. eū quod esset primū omnīū manda-
torū. **HIERO.** Quē hic questio p̄blematis quod est cōmune omnībus peritis in lege: nūq̄ diuersa in exo-
do & leuitico & deuteronomio ordinant mādata: vnde nō vnū: sed duo intulit mandata: quibus quasi duobus vbe-
ribus super pectus sponse eleuatis nostra alitur infantia. Et ideo subdit: Primū omnīū mandatū est: Audi israel dñs deus tuus de' vn' ē. Primū omnīū maximū manda-
tū dicit: hoc est quod ante omnia debemus in corde singu-
li quasi vnici pietati fundamentū locare. i. cognitio atq; confessio diuine vnitatis cū executione bone operatiōis que in dilectione dei & proximī perficit. vnde subdit: Et dilig. dō. de. tu. ex to. cor. tu. ex to. ani. tu. & ex to. men. t. & ex to. vir. tu. hoc est primū mā. **THEO.** Attende qua-
liter omnes anime vires enumerant. Est enī virtus ani-
me animalis quā expedit in dicendo: Et tota anima tua: ad quā perinet ira & desiderij: que omnia tribui vult di-
tā: propter qd dicit: Et ex toto cor. Est & alia vis rationalis quā mente vocat: & ista etiā est danda deo tota. **GLO.** Ad autē subdit: Et ex tota fortitudine. ad vires corpales referri potest. Sequit: Secundū autē simile est huic: Dilige proximū tuū sicut teipsum. **THEO.** Propter hoc vi-
dit esse simile: quia hec duo mandata alternim sunt sibi consona: & reciproce conuertunt. nā qui diligit deū: dili-
git & facturā suā. principale autē factū eius est homo. vn-
de qui diligit deū: diligere debet omnes hoīes: qui vero diligit primū: qui multotiens dat causā scandalī: multo magis eū debet diligere qui semp̄ prestat beneficia: & ideo

propter coherentiā horū mandato: subdit: Maius horū aliud mandatū nō est. Sequit: Et ait illi scri. Bene magi-
ster in ver. dixisti. **BEDA:** Ostendit ex hoc quod dicit: Maius est omnibus holocaustomatibus & sacrificijs graue sepe inter scribas & phariseos questione esse versa-
tam: quod esset mandatū primū siue maximū diuine legi quibuscūq; videlicet hostias & sacrificia laudantibus: alijs vero fidei & dilectionis opera p̄ferentibus: eo q̄ plurimū patrū ante legē ex fide nū que per dilectionē operat pla-
cerent deo. In hac sententia scriba iste se fuisse declarat. Sequit: Iesus autē vi. q̄ sapi. rñ. dixit illi: Nō longe es a regno dei. **THEO.** In quo nō eū esse perfectū testatur nō enī dixit: Intra regnū celo: ū es: sed nō longe es a regno dei. **BEDA:** Ideo autē nō fuit longe a regno dei: qz sententia illius quē noui testamenti per angelicā perfecti-
onē est propria: fautor exstisse probatus est. **AVG.** de con. euan. Nec moueat qd matheus dicit tētantē fuisse: a quo dominus interrogatus est. fieri enī potest vt quāuis tērans accesserit: domini tamē responsione correctus sit. Aut certe ipam tērationem nō accipiamus malā tanq̄ de-
cipere volentis inimicū: sed cautā potius tanq̄ experiri amplius volentis ignotū. **HIERO.** Vel nō est longe q̄ venit callide. Longior nāq; est ignorantia a regno dei q̄ scientia. vnde supra saduceis: Erratis inquit nescientes scri-
pturā neq; virtutem dei. Sequit: Et nemo aude. iam eūz interroga. Quia enī in sermonibus cōfutati sunt: vltra nō interrogant: sed apertissime cōprehensū ratione tradunt potestati. Ex quo intelligimus venena inuidie posse qui-
dem superari: sed difficile cōquiescere.

**Et respondens iesus dicebat docens in tem-
plo: Quomodo dicunt scribe christum filiū esse dauid: Ipse enī dauid dicit in spiritu sancto: Dixit dominus dño meo: sede a dextris meis: donec po-
nam inimicos tuos scabellū pedum tuorū. Ipse ergo dauid dicit ipsum dominū: & vnde est filius eius: Et multa turba eū libenter audiebat.**

THEO. Quia christus ad passionem venturus erat: opinione falsam corrigit iudeorū qui christū filiū dauid esse dicebant nō dominū eius. vnde dicit: Et respondens iesus vi. dō. in templo. **HIERO.** Idē palaz cīs de se loquit vt inexcusabiles sint. Sequit enī: Quomodo di-
cunt scribe christū filiū dauid esse: **THEO.** Ostendit vero christus se dñm per verba dauid: Nam sequit: Ipse autē dicebat in spiritu sancto: Dixit dominus dño meo: sede a dextris meis. q. d. Non potestis mihi dicere q̄ dauid absq; gratia spiritus sancti hoc dixerit: sed in spiritu sancto vocauit eum dñm. Et q̄ sit dominus ostendit per hoc quod subdit: Donec po. in. tu. sca. pedū tuorū. Ipsi enī erant inimici eius quos deus pater posuit scabellum christi. Ad autē a patre subiūciunt ei inimici: nō infirmita-
tem filiū sed vnitatē nature qua in altero alter operat signi-
ficat. Nam & fili' subiūcit inimicos patri: quā patrē clari-
ficat super terrā. **GLO.** Sic ergo dominus ex predictis concludit dubitabile questione. nam ex verbis dauid p̄-
missis habetur q̄ christus sit domin' dauid: ex dicto autē scribarū habet q̄ sit filius eius. Et hoc est quod subdit: Ipse ergo dauid dicit eū dñm: & vnde est filius eius: **BE-
DA:** Interrogatio iesu nobis profuit vsq; hodie contra iudeos. & hī enī qui confitent christū esse venturū homi-
nem simplicem & sanctum virū asserūt de genere dauid. Interrogemus ergo eos docti a domino: si simplex ho-
mo est: & tñ filius dauid: quomodo vocet eū dauid do-
minū suū in spiritu sancto: Non autē reprehendunt q̄ dauid filiū dicit: sed q̄ dei filiū eūz esse nō credunt. Sequit: Et multa tur. liben. eū. au. **GLO.** Quia scilicet videbāt eum sapienter respondentem & interrogantem.

Et dicebat cīs i doctrina sua: Lauete a scribis

qui volunt in scholis ambulare: et salutari in foro et in primis cathedris sedere in synagogis: et primos discubitus in cenis. Qui deuorant domos viduarum sub obtentu prolixæ orationis: hi accipient prolixius iudicium.

HIERO. Confutatis scribis et phariseis: ut ignis coram arda exempla incendit. unde dicit: **Et dicit eis in doc. sua** Ca. a scri. qui vo. in sch. am. **BEDA.** Ambulare in scholis: cultioribus vestimentis indutos ad publicum procedere significat: in quo inter cetera diuites ille qui epulabatur quotidie splendide peccasse describit. **THEO.** In scholis aut venerabilibus ambulant ex hoc volentes phonorari: et similiter alia appetebant que cedunt ad gloriam. Nam sequitur: **Et salutari in foro: et in primis cathedris sedere in syna. et primos discubitus in cenis volunt.** **BEDA.** Notandum autem quod non salutari in foro: non primos sedere vel discubere vetat eos quibus hoc officij ordine competat: sed eos qui hec sine habita sine non habita indebite amant: a fidelibus quasi ipso bos docet esse cauendos: animi videlicet non gradu redarguens: sed culpa non carcat: si iudem in foro litibus interessent: qui in cathedra moysi synagoge magistrum cupiunt appellari. Duplici sane ratione vane glorie cupiditas attendere iubemur: ne scilicet cor vel simulatione seducamur: estimantes bona esse que faciunt: vel emulatione inflammemur frustra gaudentes in bonis que laudari simulant. **THEO.** Speciatim etiam apostolos docet ut nullam cum scribis habeat conuersationem sed ipsum christum imitent: ordinantes ipsos magistros in his que sunt circa vitam agenda: alios eis supponit. **BEDA.** Non solum autem laudes ab hominibus: verum etiam pecunias querunt. unde sequitur: **Qui deuorant domos viduarum sub obtentu prolixæ orationis.** Sunt enim qui se iustos simulant a peccatorum suorum conscientia turbatis: quasi patroni per eis in iudicio futuri pecunias accipere non dubitant: et cum potestate manus pauperi preces iurare soleant: illi ob hoc in iure in precibus prestant ut pauperi numerum tollant. **THEO.** Accedebant autem scribe ad has mulieres: que sine pretio ne viri manebant: quasi earum fierent peccatores: et simulatione orationis et habitu reuerentie et hypocrisi viduas decipiebant: sic etiam deuorabant diuini domos. Sequitur: **Hi accipient prolixius iudicium.** scilicet quia ceteri iudeorum peccati.

Et sedens iesus propter gazoophylacium aspicebat quomodo turba iactaretur in gazoophylacium: et multi diuites iactabant multa. Cum venisset autem una vidua pauper: misit duo minuta: quod est quadrans. Et conuocans discipulos suos ait illis: Amen dico vobis quoniam vidua hec pauper plus omnibus misit quia miserunt in gazoophylacium. Omnes enim ex eo quod abundabat illis miserunt: hec vero de penuria sua omnia que habuit misit totum victum suum.

BEDA. Dominus qui appetituros premarum et vane glorie cauendos esse monuerat: etiam dona ferentes in domum domini certo examine discernit. unde dicit: **Et sedens iesus propter gazo.** aspi. quomodo tur. iac. es in gazo. Sermonem greco phylaxe seruare dicit: et gaza plica lingua diuitie vocant. unde gazoophylacium locus appellari solet quo diuitie suas tur: quo nomine et arca in qua donaria populi congregabant ad usus templi necessarios et porticus in quibus seruabant appellabant. Habet exemplum de porticibus in euangelio: **Hec inquit verba locutus est in gazoophylacio docens in templo.** Habet et de arca in libro regum: **Et attulit ioiada pontifex gazoophylacium vnu.** **THEO.** Erat autem laudabilis consuetudo apud iudeos: ut scilicet habentes et volentes aliquid in gazoophylacio poneret quod esset pro sacerdotibus et pauperibus et viduis ut ex inde nutrent. unde subdit: **Et multi di. iac. multa.** Multis autem hoc facientibus accessit

et vidua: ostendens affectum in oblatione pecunie semper prout virtute. unde subdit: **Cum venisset autem una vidua pauper misit duo minuta. quod est quadrans.** **BEDA.** Quadrante vocat calculatores quartam partem cuiuslibet rei videlicet quatuor: aut tunc aut pecunie. fortis ergo hoc loco quarta partem scilicet quatuor obolos significat. Sequitur: **Et conuocauit illis: Amen dico vobis quoniam vidua hec pauper plus omnibus misit qui miserunt in gazo.** Deus enim non substantiam offerentis sed conscientiam pensat: nec pendit quantum in eius sacrificio: sed quanto proferat. unde subdit: **Omnes enim ex eo quod abundabat illis miserunt: hec vero in penuria sua omnia que habuit misit.** **HIERO.** Mystice autem diuites sunt qui proferunt de thesauro cordis sui noua et vetera: que sunt incerta et occultata sapientie diuine virtutis testimonia. paupercula autem que est ut ego et mei similes: qui mittit quod possit: et ostendit ro quod non possit vobis explanare: nam non quantum vos audistis: sed ex quanto considerat deus. Unusquisque autem quadrante potest offerre que est voluntas precepta: que dicit quadrans: quia cum tribus constituit. cogitatur: verbo: et facto. **Quod dicit: Totum victum suum misit.** hoc significat: quod tota voluntas corporis in victu consistit. unde dicit: **Tota laboris hominis in ore suo est.** **THEO.** vel aliter: Vidua ista anima hominis est: relinquens sathana cui fuerat aduersa: que mittit in templum erario duo minuta: carne scilicet et mentem. carne quidem per abstinentiam: mentem vero per humilitatem ut sic audire valeat quod totum victum suum posuit in sacrificium: nihil de suo mundo relinquens. **BEDA.** Allegorice autem diuites qui in gazoophylacio munera mittebant iudeos de iusticia legis elatos designat. Vidua pauper ecclesie simplicitate designat: pauper quidem: quia spiritum superbie vel concupiscentias temporalium abiecit. vidua vero: quia virum non habuit. Hec in gazoophylacio duo minuta mittit: oblationem dei et primi seu fidei et orationis munera offerit. Consideratur propter fragilitatem minuta: sed merito picinacionis accepta cunctis superbientibus iudeorum operibus prestat. ex abundantia sibi iudeus mittit in munera dei que de iusticia sua presumit. Omne autem victum suum in dei munera mittit ecclesia: quia omne quod viuunt non sui meriti sed diuini muneris esse intelligit.

CA. XIII.

Et cum egredere de templo ait illi vnus ex discipulis suis: Magister aspice quales lapides et quales structure. Et respondens iesus ait illi: Vides has magnas edificationes: Non reuertetur lapis super lapidem qui non destruitur.

BEDA. Quia fundata ecclesia christi: iudea dignas se prestandi penas erat luitura: apte dominus post laudatam in paupere vidua deuotionem ecclesie egreditur de templo: ruinamque eius fundatam atque edificia nunc admiranda: non multo post prentenda ei predestinat. unde dicit: **Et cum egredere de templo ait illi vnus ex discipulis: Magister aspice quales lapides et quales structure.** **THEO.** Quia nunc multum circa destructionem hierusalem dominus locutus fuerat: diligenter illius mirabantur quod tam magna et pulchra edificia destrui deberent: propter hoc ostendit ei templi decorum: quod non solum autem destrueda fore: sed et quod in eis lapis super lapidem non relinqueretur. unde sequitur: **Et respondens iesus ait illi: Vides has omnes magnas edificationes: Non relinquantur lapis super lapidem: sed omnia destruentur.** **BEDA.** Non relinquantur lapis super lapidem: ut christum medace nitant ostendere sed nequaquam est hoc. Est enim aliquae reliquie remanentia: vnde ad vltimam presumptionem non relinquet lapis super lapidem. Preterea narrat quod heli hadrianus ciuitatem et templum a fundamentis euerit: ita quod verbum domini quod hic dicitur sit impletum.

BEDA. Diuinitus autem procuratum est: ut patrefacta per omnia fidei euangelice gratia templum ipsum cum cerimonis tolleretur: neque forte puulus in fidei videretur illa permanere quod a deo fuerat stituta: paulatim a sinceritate fidei que est in christo iesu ad carnalem laborem iudaismum. **HIERO.** In his etiam enumerat dominus cladem nouissimum temporis. scilicet destructionem templi cui preceps luitura sua

littera sua: de qua lapis super lapideum non relinquetur. Ite-
stimonia prophetarum super eos in quo iudei retorquebant ea
ut in eisdem et gozobabel et malchabeos. **BEDA:** Recedente enim domino de templo omnia legis edificia et cōpositio mā-
dato: ita destructa ē ut nihil a iudeis impleri possit: et ca-
pite sublato: vniuersa inter se membra cōpugnāt.

Et cū sederet in monte oliuaz: et tēplū interro-
gabāt eū separatim petrus et iacobus et iohānes et an-
dreas: **Dic nobis quā ista fient: et quod signū erit quā h-**
omnia incipiēt cōsumari. **Et** respondens iesus cepit di-
cere illis: **Videte neque vos seducat. Multi enim**
veniunt in nōie meo: dicentes quod ego sum: et multos
seducunt. **Cū** audieritis autē bella et opiniones bel-
lorum ne timueritis. **Oportet enim hec fieri: sed nōdū**
finis. **Ergo** et n. gens contra gentem: et regnū su-
per regnū: et erunt terremotus per loca et fames:
initium dolorum hec.

BEDA: Quia laudantib' quibusdā edificatiōes templi
dñs palā rīderat hec eī oīa destruenda: discipuli secreto
ipsi et signa p'dicte destruciōis interrogāt. vñ dicit: **Et** cū
sederet in monte oli. p'tra tē. inter. eū. **Sedet** dñs in mōte
oliuaz p'tra tēplū: cū de ruina et excidiō templi dīsputat:
vñ etiā ipso corpis situ verbis que loquit cōgruat: mystice
designās q' dñs manens in sanctis: sup'boz. detestatur
amiciā. **Mons enim oliuē fructiferā designat sancte ecclesie**
celsitudinē. **AVG.** Interrogantibus autē eū discipulis:
enarrat dñs q' tam ex illo tpe fuerat secutura: siue de ex-
cidiō hierusalē vñ oīa est ipsius interrogationis occasio:
siue de aduentu suo p' ecclesiam in qua vsq' ad finē venire
nō cessat. In suis enim veniēs agnoscat: dñs eius quotidie mē-
bra nascūt: siue de ipso fine in quo apparebit viuos iudi-
caturus et mortuos. **THEO.** Sed ante q' eis ad inter-
rogata rīdeat: mentē eoz p'sumat vñ nō seducant: vñ se-
quitur: **Et n. iesus cepit dī. ill. Uide neque vos seducat.**
Hoc autē dicit q' incipientib' circa iudeas passionib' iur-
rerūt quidā q' se doctores esse dicebant. vñ de sequitur
Multi enim vñ in nōie meo: dī. q' ego sum. **BEDA:** Mul-
ti enim imminētē hierosolymoz excidiō exultare qui se esse
christos dixerūt: ipsos lib'ertatis iam appropinquare. **Mul-**
ti etiā in ecclesia ipsi etiā temporib' aploz heresiarche
p'dicere. **Multi** etiā in nōie christi venere antichristi: quo-
rum primus est simon magus: cui sicut in actibus aploz
legimus auscultabāt qui in samaria erat dīcēs: **Hec est**
virt' dei q' vocat magna. vñ et hic subdit: **Et multi seducunt.**
A tpe autē dominice passionis in p'plo iudeoz q' latronē se-
ditiosū elegerūt: et christū saluatoz abiecerūt: nec hostiū:
nec seditiones ciuitū cessauerūt. vñ sequit: **Cū** au. autē bel-
la et opī. bel. ne tī. **Sed** his aduentibus: apli ne terreant
ne hierusalē iudeas deserant admonent: q' videlicet nō
statim finis: quin potius in q'dragēsimū differendū sit an-
nū. **Et h' ē qd subdit: Oportet enim hec fieri. sed nōdū finis.** i.
desolatio puincie vltimūq' vrbis ac templi excidiū. **Se-**
quit: **Ergo** et n. gens et gentē: et reg. sup. regnū. **THEO.**
Id est romani p'tra iudeos: qd ioseph' narrat ante destru-
ctiōnē hierusalē factū. **Cū enim gens iudeoz tributū nō red-**
deret: romani venerūt turbati. **Sed** q' tūc tēporis roma-
ni misericordes erant: cepissent quidē eoz spolia: nō fuit
set tamē destructio hierusalē. sed q' deus p'tra iudeos p're-
liaret: ostendit per id qd subdit: **Et erunt terremotus per lo-**
ca et fames. **BEDA:** Constat autē hoc tpe iudaice seditiō
nis ad litterā contigisse. Potest vero regnū sup. regnū: et
pestilentia eozū quozū s'mo serpit vñ cancer: et fames au-
diendi verbū dei: et cōmōtio vniuersę terre: et a vera fide
separatio in hereticis magis intelligi: qui contra se inuicē
dimicantes: ecclesie victoriam faciunt.

Videte autē vosmetipsos: tradet enim vos in con-
cilijs: et in synagogis vapulabitis: et ante presides
et reges stabitis. p'pter me in testimonium illis. **Et in**
omnes gentes primū oportet predicari euangeli-
um. **Et** cū duxerint vos tradentes: nolite p'ecogi-
tare quid loquamini: sed quod datū fuerit vobis
in illa hora id loquamini. **Nō** enim vos estis loquē-
tes: sed spiritus sanctus. **Tradet autē frater fratrem in**
mortē: et pater filiū: et confurgent filij in parentes:
et morte afficiēt eos. **Et** eritis odio omnibus pro-
pter nomen meum. **Qui autem sustinuerit in tines**
hic saluus erit.

BEDA: Quo merito hierosolymis ac puincie iudeo-
rum vniuersę irrogata tot fuerunt aduersa dñs manifestat
cū dicit: videte autē vosmetipsos. **Tradet enim vos in p'ci-**
et in syna. vapu. **Ea** quippe iudaice genti maxima cā erat
excidiū: q' post occisionem saluatoris nōis quoq' ac fidei
ei' p'cones impia crudelitate verabāt. **THEO.** Cōue-
nienter autē p'posuit narrationē de his q' circa aplos erāt
vñ in p'p'is tribulationibus aliquale solationē haberēt
ex cōibus tribulationib' et passionib'. **Sequit enim:** **Et an-**
te. et p'ce. sta. p'pter me: in testi. illis. **Reges enim et p'sides di-**
cit: sicut agrippā neronē et herodē. **Qui autē dicit: Ante re-**
et p'ce. sta. p. me. nō modicā eis solationē dedit: q' s. p.
pter eū erant passuri. **Qui autē dicit: In testimonium illis.** sic
intelligit. i. in iudiciū eoz vñ s. essent inexcusabiles q' s.
aplis laborantibus illi nō potuerūt veritati p'ungi. **Dein-**
de vñ crederēt q' p'pter tribulatiōes et picula p'dicatio in
pediret subdit: **Et in om. gen. p'mū oportet p'dicare euan.**

AVG. de cō. euā. **Matthe'** addit: **Et tūc veniet p'suma-**
tio. **Sed** hoc qd marcus ait: **Primū:** signat vtiq' anteq' ve-
niat p'sumatio. **BEDA:** Hoc ita fuisse cōpletū ecclesiasti-
ce testant historie: in quib' refert q' apli oēs mlti ante ex-
cidiū iudee puincie ad p'dicandū euageliū toto orbe fue-
rūt dīsp'si: excepto iacobo gebede: et iacobo fratre dñi q' i
iudea p' verbo dñi prius sanguinē fuderāt. **Qui ergo no-**
uerat dñs corda discipuloz de excidiō ac p'ditiōe sue gē-
tis esse p'istanda: hoc eos solatio alleuat vñ noscent sub-
etiā iudeis abiectis socios nō deesse gaudij regniq' cele-
stis: imo multo plures q' de iudea perirēt ex oibus toto
orbe hoibus eē colligēdos. **GLO.** Poterat etiā alia sol-
licitudo in discipuloz cordib' oriri: q' enī audierant q'
ante reges et p'sides essent ducendū: ne dubitaret q' ex de-
secu. p'p'ie sciētie ac faciēdie ad rīdendū iussuē cēt
dñs eos solat cū subdit: **Et cū dux. vos tra. no. p'co. qd**
loqua. sed quod dā. fu. vo. in illa ho. id loquamini. **BE-**
DA: Cū enī p'pter christū ducimur ad iudices: volūtate
tūc nostrā p' christo debemus offerre. **Ceterū** ipe christus
q'tū in nobis hitat loquit: et spiritus sancti in rīdendo gra-
tia dabit. vñ sequit: **Nō** enim vos estis lo. s. spiritus sancti.

THEO. Predicit etiā eis qd erat graui': q' s. a. p'p'in-
quis p'secutionē patient. vñ sequit: **Tradet autē frater fra-**
in mor. et pater fi. et sur. fi. in parentes: et mor. affici. eos.
BEDA: Hoc in p'secutiōib' fieri crebro vidim': nec vl-
lus ē iter eos fidus affect' quoz diuersa fides ē. **THEO.**
Hoc autē dicit: vñ auditio h' p'parēt se vñ p'secutiōes et mala
patientius sustinerēt. **Deinde** solationē inducit dīcēs: **Et**
eritis odio omnibus propt' nomē meū. q' n. habeamur
odio p'p' christi: cā est sufficiens patiēter p'secutiōes susti-
nēdi: nō enim martyre facit pena s. cā. **Sed** in hoc etiā qd se-
quit: **Qui autē susti. in fi. hic saluus erit. et nō modica cōso-**
latio esse videtur inter p'secutiones.

Cū autē videritis abominationē desolationis
stantem vbi nō debet: qui legi intelligat: tunc qui
in iudea sunt fugiant in montes: et qui super tectus

ne descēdant in domū: nec introeat vt tollat quid de domo sua: et qui in agro erit non reuertat retro tollere vestimentū suū. **Ueb** autē pregnātib⁹ et nutrimentib⁹ in illis diebus. **O**rate ergo: vt hyeme nō fiant. **E**rit enī dies illi tribulatiōis tales quales nō fuerunt ab initio creature: quā condidit deus vsq; nūc: neq; fient. **E**t nisi breuiasset dominus dies: nō fuisset salua omnis caro. **S**ed propter electos quos elegit breuiauit dies.

GLO. Premissis his q̄ an excidiū ciuitat⁹ erāt futura: nūc dñs p̄dicit ea q̄ circa ip̄az ciuitat⁹ destructionē p̄tēgerūt dicens: **S**ū autē vide. ab omī. deso. stantē vbi nō d̄: q̄ legit itelligat. **AVG.** de cō. euā. **Matthe** dicit: **S**tātē i loco sancto. in hac autē mutatiōe vbi mare⁹ exposuit candelā sniaz. **I**deo quippe: **U**bi nō debet. s. in loco factō: vbi nō debet. **BEDA:** Quādo autē ad itelligētiā puocamur mysticū mōstrat eē qd dictū ē. **P**ōt autē simplr aut de anti chris̄to accipi: aut de imagine cesaris: quā pilat⁹ posuit in tēplo: aut de hadriani equestri statua q̄ i ip̄o factō factoz loco multo tpe stetit. **A**bominatio quoq; sū veterē scripturā idolū nūcupat: et iecirco addidit Desolatiōis: q̄ in desolato tēplo atq; deserto idolū posita sit. **THEO.** **U**el abominatiōe desolatiōis dicit ingressū hostiū in ciuitatē p violentiā. **AVG.** **A**d esichiu: **L**ucas vō vt ostēderet nūc factū fuisse abominatiōe desolatiōis: aut expugnationē hierusalē h̄ codē loco dñi vba cōmēnorat: **L**uz videtū circūdari ab exercitu hierusalē: tūc scivote qz ap̄ propinquauit desolatio ei⁹. **S**equit: **T**ūc q̄ i iudea sūt. sū. in mōtes. **BEDA:** **D**ec iuxta litterā facta ē p̄stat: cū ap̄ propinquat romano bello: et exterminio iudaice gentis: oraculo admonit oēs q̄ erāt in p̄uincia christiani: lōg? discesserūt vt ecclesiastica narrat h̄istoria: et trās iordanē secedēt: manebāt ad ip̄s i ciuitate bella sub tutela agrippe regis iudeoz: cū i actib⁹ ap̄loz mētio ē: q̄ cū ea q̄ sibi obtēperare volebat pte iudeoz: sp̄ impio romanoz subdit⁹ agebat. **THEO.** **B**ene autē dixit: **Q**ui in iudea sūt: qz ap̄li in iudea adhuc nō erāt: s; ante p̄liū fugati sūt a hierusalē. **GLO.** **U**el magis ip̄i exierunt: ip̄i ducti diuino. **S**equit: **E**t q̄ sup̄ tectū: nō descē. in do. nec itro. vt tol. qd de do. sua. **D**esiderabile enī erit etiā nudo co: pte de tanta tribulatiōe saluari. **S**equit: **U**eb autē preg. et nut. in illis diebus. **BEDA:** **Q**uāru. s. vieri vel man⁹ filioz sarcina p grauat: fuge necessitatē nō minime impediēt. **THEO.** **M**ibi autē v? q̄ filioz esū in his ondat: nā fame et p̄siliētia afflicti man⁹ filijs iniecerūt. **BEDA:** **P**ostq̄ autē fecerat mētiōe de duplici ip̄edimēto fuge: qd. s. p̄osset eē vel ex cupiditate rerū asportādaz: v? ex depozitatiōe natoz: t̄git tertiū ip̄edimētū: qd. s. ē ex pte tps̄ dices: **O**rate q̄ vt hyeme nō fiat. **THEO.** **N**e. s. ex difficultate tps̄ ip̄edi: anē q̄ fugere cupiūt. **C**am autē t̄te necessitatē ad effugiēdū pueniētē assignat cū dicit: **E**rit. n. i dieb⁹ illis tribulatiō. qua. nō fue. ab initio crea. quā p̄di. de⁹ vsq; nūc: neq; fient. **AVG.** **a**d esichiu: **J**oseph⁹. n. q̄ iudaicas scripsit h̄istorias: talia multa dicit illi p̄plo nūc accidisse: vt vix credibilia videant. vñ nō imēruo dictū ē talē tribulatiōe nec fuisse a creature initio nec futurā. **S**z etsi tpe antichristi tal aut maior fortitan erit: itelligēdū ē de illo p̄plo dictū: q̄ eis talis amplī futura nō erit. **S**i. n. antichristū illi p̄mi et p̄cipui recepturi sūt: facturus ē tūc idē p̄pls tribulatiōe poti⁹ q̄ passurus. **BEDA:** **H**oc autē solū ē in tātis malis re fugi: vt de⁹ q̄ dat virtutē patiēdi: breuiet potentia psequēdi. vnde sequit: **E**t nisi breui. do. di. **THEO.** **I**dest nisi in breui spacio bellū romanoz fuisset: nō fuisset sal. ois ca. ro. i. nullus euasisset iude⁹: s; p̄p̄ electos q̄s elegit. i. p̄p̄ iudeos credētes: aut i postez crediuros. breuiatū dies i. cito bellū ē terminatū. nā p̄ciebat de⁹ q̄ mlti post deso.

lacionē ciuitat⁹ crederent iudeoz. hui⁹ gr̄s eoz genus ex toto destrui nō p̄misi. **AVG.** **a**d esichiu: **Q**uidā autē cōuenienti⁹ itellexisse mihi v? mala ip̄a significata nōie die rū: sicut dicit sūt dñs mali in alijs scripture diuine locis neq; enī dies ip̄i mali sūt: s; ea q̄ sūt in eis. **I**psa q̄ dicta sūt breuiari: vt deo donatē tolerantiā min⁹ sentirēt: ac sic q̄ magna eēt: breuiā fierēt. **BEDA:** **U**el alit⁹: **H**ec q̄ dicit ab illo loco: **E**rit dies tribulatiōis. t̄pibus antichristi p̄prie p̄gruūt: qñ nō solū to mēta crebriora et acerbiora q̄ prius p̄sueuerāt ingerēda sūt fidelib⁹: s; qd graui⁹ est: gnoz quoq; opatio eos q̄ to mēta igerūt comitab⁹. **H**ec autē tribulatio q̄to ceteris q̄ p̄cessere p̄suraz p̄dere grauior fuit: tāto et ip̄is breuitate moderatio: futura. **N**amq; tribus annis et dimidio q̄ntū de p̄phetia danielis et apocalypsi iōanis cōiici pōt: ecclia p̄ oib⁹ ipugnāda eē credēdi. **I**uxta vō sensus spirituales: cū viderim⁹ abominatiōes desolatiōis stare vbi nō d̄: s; est hereses et flagitia regnare inter eos qui celestib⁹ mysterijs videbāt eē p̄secratiōe quicūq; in iudea: hoc est in p̄fessione vere fidei p̄sistunt: tāto alt⁹ virtutū culinē debemus ascendere: q̄to plures amplius virtutū itinera seq̄ videm⁹. **HIERO.** **F**uga. n. i mōtes ē vt nō descēdat ad ima q̄ ascendit ad alta. **BEDA:** **T**ūc q̄ sup̄ tectū ē: hoc ē q̄ excedēs aio carnalia facta tāq; in aura libera spiritualiter viuūt: ne descēdat ad infimos actus p̄stine p̄uersionis: neq; ea q̄ reliq̄rit mūdū carnaliū desideria reperat. **D**om⁹ nāq; nra vñ mūdus hic: vñ ipsa in q̄ degim⁹ nra itelligēda ē caro. **HIERO.** **D**icit. n. **O**rate vt hyeme nō fiat fuga vñ vel sabbato. i. ne finiant fructus nri optis cū fine tps̄. hyeme enī finit fruct⁹: sabbato vñ tps̄. **BEDA:** **S**i autē de p̄sumatiōe mūdū itelligat p̄cipi: vt nō refrigescat fides nra et in xpm charitas: neq; vt ociosi i ope dei to: p̄eam⁹ virtutū sabbato. **THEO.** **O**porer etiā nō a peccato fugere cū seruoze: et nō fugi de et quiete. **HIE.** **T**ribulatio autē erit ingens et dies breues p̄p̄ electos: ne malicia hui⁹ tps̄ mutet itellectū eoz.

Et tunc si quis vobis dixerit: **E**cce hic est christus: ecce illic: ne credideritis. **E**xurgēt enī pseudo christi et pseudo p̄phete: et dabunt signa et prodigia ad seducēdos si fieri potest etiā electos. **V**os ergo videte. **E**cce p̄dixi vobis oīa. **S**ed in illis dieb⁹ p̄ tribulatiōe illā sol p̄tenebabit⁹: et luna nō dabit splēdore suū. **E**t stelle celi erūt decedentes: et vñtes q̄ in celis sūt mouebūt. **E**t tūc videbūt filij hoīs veniētē i nubib⁹ cū vñte multa et glia. **E**t tūc mittet angelos suos: et p̄gregabit electos suos a q̄ tuor ventis a sūmo terre vsq; ad summū celi.

THEO. **P**ostq̄ ea que ad hierusalē pertinebant oīs compleuit: nunc de aduentu loquit⁹ antichristi dicens: **E**t tunc si quis vobis dixerit: ecce hic est christus: ne credideritis. **H**oc autē q̄ dicit **T**unc: non sic itelligas idēst statim cum completa fuerint sup̄dicta circa hierusalē: sicut et matheus post christi generatiōe dicit: **I**n diebus illis venit iohannes: nūquid imediate post christi natiuitatē: nō: sed indeterminate vel indistincte: sic et in b loco **T**unc accipi potest: nō. s. quando hierusalē desolabitur: sed circa tempus aduentus antichristi. **S**equitur **E**xurgēt. n. pseudo christi: et p̄sen. p̄phe. et da. si. et p̄o. ad se. si. ri potest etiā electos. **M**ulti enim christi nomen suscipient: ita etiā vt fideles seducant. **AVG.** **r.** de ci. dei: **S**oluetur enī tunc sathana: et per antichristū in omni virtute sua mirabiliter quidē sed mendaciter operabit⁹. **S**olet autē ambigū: vtrū propterea dicta sint ab apostolo signa et prodigia mendacij: quoniam mortales sensus per fantasmata decepturus est: vt quod non facit facere videatur: an qui illa ip̄a etiam si erunt vera prodigia: ad mendacia pertrahent crediuros non ea potuisse nisi diuinitus fieri

nuntius fieri: virtute diaboli nescientes: maxime qñ tñam
 grā nūq̃ habuit acceptis prāte: fz. p̃p̃t q̃dlibet hoꝝ dicitur
 sit: sed iudicet eis signis atq; pdigys q̃ seduci merebunt.
GRE. sup. eſt. Cur aut sub dubitatione d: Si fieri pōt: cū
 qd nūq̃ sit a dño pſciat: Cū vō ex duob' ē: q: si electi
 sunt fieri non pōt. si aut fieri pōt: electi nō sunt. Ita ergo
 om̃i finonis dubitatio in electis exp̃mit trepidationez
 mentis: quos ⁊ electos noiat: q: cernit q̃ in fide ⁊ bono
 op̃e pſistent: q: q̃ electi sunt ad pſistendū: p̃ signa p̃dicatoꝝ
 antichꝛiſti tentabunt ad cadendū. **BEDA:** Quidam
 aut hoc ad captivitatē iudaice tēpus referunt: vbi multi
 chꝛiſtos se ēē dicentes: deceptas post se cateruas populū
 trahēbant: fz in illa ciuitatis obſidiōe nullus erat fidelis
 ad quē diuina exhortatio ne falſos magiſtros ſequeret̃ ſic
 rī obderet. vñ meli' de hereticis accipiendū eſt: q̃ ē ecclē-
 ſiam veniētes chꝛiſtos se ēē mentirent: quoz p̃m' ſimon
 magus fuit: extrem' aut ille maſo: ceteris ē antichꝛiſtus
 ſeq̃tur. Uos g̃ vi. ec. p. vō. oia. **AVG.** ad plebē hippo.
 Nō. n. ſolū bona que ſanctis ⁊ fidelibus ſuis ēreddidit:
 vep̃ etiā mala q̃bus erat bīc mūdus addidit: aut p̃di-
 cit vbona poſt ſeculi finē ſecutura certioꝝ expecta-
 remus: quādo mala ſimiliter p̃nūciata añ ſeculi finē p̃ce-
 deſcia ſentiremus. **THEO.** Poſt antichꝛiſti aut aduen-
 tum alterabit ⁊ mutabit machina mundialis obſcuratis
 ſiderib' ppter abū dantiā caritatis chꝛiſti. vñ ſeq̃t: Sed
 in dieb' illis poſt tribulationē illam ſol cōte. ⁊ lu. nō oā.
 ſplē. ſu. ⁊ ſtel. ce. erūt deci. **BEDA:** Sidera. n. in die iū-
 dicij videbunt obſcura: nō dūminutioe ſue lucis accide-
 re: ſp̃ luc̃ emicēte claritate veri luminis: hoc ē ſummi iudicij
 g̃iſis nil phibeat itelligi veraciter ſolem tūc ⁊ lunā cū ſi-
 deribus ceteris ad tēpus ſui lumie p̃uari: quō de ſole ſa-
 ctū p̃hat tpe dñice paſſionis. Ceterz pacto die iudicij cū
 fuerit celū nouū ⁊ terra noua: tūc fiet qd̃ ela. diē. Erit lux
 lune ſicut lux ſolis: ⁊ lux ſolis ſep̃ēplexiter. **Seq̃t:** Et vir.
 que ſit i celo mouebūt. **THEO.** Idē virtutes angeli
 ē ſup̃eiorē tāta magnalia videntes fieri: ⁊ eoꝝ iudicari
 colorari. **BEDA:** Quid mirz hoies ad hoc iudiciū p̃-
 turbati: cui aſpectū ⁊ t̃p̃ſe angelice tremūt prātes: Quid
 faciūt ibi tabule q̃i tremūt colūne: Quid virgula deſerti
 p̃uicū cedrus paradij cōcutit: **HIERO.** Vel aliter:
 Sol ob tenebrabit ad gelida corda vñ heryme. Et luna nō
 dabit p̃lō dē ſuū. ſerena a tēpeſtate diſſenſionis. Et ſtelle
 celī erūt occidētes. i. lumie q̃i p̃ne oerit ſemē ab: ze: cui
 ſunt ſimulate. Et vtutes q̃ ſunt i celis mouebūt. ad irā vi-
 dice q̃i m̃itēt a filio hois veniēte: de cui' aduētū ſubdiſ-
 cit: vi. ſi. ſi. ho. ve. iū. cū virtū. mag. ⁊ glia. q̃ ſ. p̃us ſicut
 pluma in vellus geodon deſcēdit q̃ hūilitate. **AVG.** ad
 elchib: Quia. n. dictū ē apoſtolis ab angelis: Sic veniet
 q̃s viditū q̃ eūtem in celū. merito credēdū ē nō ſolū
 i codē coꝝpe: vep̃ etiā i nube ventur: qm̃ ſic veniet ſicut
 abq̃: nubes ſuſcepit eū abeūtē. **THEO.** Videbūt au-
 tē om̃i tāq̃ filij hois. ſ. in coꝝpe: q̃ n. vidēt coꝝp' eſt.
AVG. p̃mo de trinitate: Uſio q̃ppe filij hois exhibet
 etiā malis: nā viſio ſome dē nō niſi mūdus code: q̃ ip̃i
 dē videbūt. Et q: filij dei fz id qd̃ in forma dei equalis
 eſt patri: iniqui videre nō poſſunt: opozet aut vt iudicēz
 vnoꝝ ⁊ moꝝtoꝝ coꝝa qd̃ iudicabūt ⁊ iuſti videāt ⁊
 iniqui: ideo opozet ab vt filij hois acciperet iudiciariam
 p̃tatem: de cui' executione moꝝ ſubdiſ: Et tūc mittet ange-
 los ſu. **THEO.** Uide q̃ chꝛiſt' iſcus mittit angelos ſic
 ⁊ pater. Vbi ergo ſunt q̃ dicit q̃ patri nō ē equalis: Egre
 dicunt nāq̃ angeli g̃regare fideles electos: vt in aera rap-
 ti obulant iſcu chꝛiſto. vñ ſeq̃t: Et cōgre. elec. ſuos a qm̃-
 oꝝ ventis. **HIERO.** Ut tritūc veniatū de area totius
 terre. **BEDA:** A quatuor aut ventis a quatuor mundi
 partibus dicit: oriēte: occidēte: aq̃lone: ⁊ aſtro. Et ne q̃ſq̃
 putaret a quatuor ſolum nō plagis terre: ⁊ nō potius a
 cunctis eius finib' ſimul ⁊ mediterraneis regiōib' electos
 eſſe cōgregādos apte ſubiuñit: A ſummo terre vſq; ad
 ſumū celī. i. ab extremis terre finib' vſq; ad vltios ter

minos ei: vbi lōge aspectūb⁹ circulus celi terre finib⁹
insidere videt. Null⁹ ergo i die illa remanebit elect⁹: q⁹ nō
venienti ad iudiciū dño in aera occurrat. **T**enuit ad iudiciū
7 reprobi: vt pacto iudicio dissipet⁹ 7 peāta facie dei.

Confiteci autes discite parabolas. Cum iam rati sumus eius tener fuerit et nata fuerit folia: cognoscetis quod in proximo sit effusio. Sic et vos cum videritis hec fieri: scitote quod in proximo sit infusio. Amen dico vobis quoniam non transibit generatio hec: donec omnia ista fiant. Celi et terra transibunt verba autem mea non transient.

BEDA: Suo exemplo arboris docuit dñs cōsumma
tionis exemplū dicens: A ficu autē discite parabolā. Cū iā
ra. eius te fue. 7 na. fue. folia. cog. qz in p̄rio sit estas. Sic
7 vos. cum vi. h. fi. sci. q. i. p̄. xi. si ostēs. THEO. q. d.
sicut cū ficus nascuntur folia statim est estas: sic 7 post an
gustias antichristi statim nullo sequēte medio: christi erit
aduentus: q̄ estas erit iustus ex hyeme: peccatoribus ve
ro hyems ex estate. AVGV. ad esichium. Nel aliter:
Oia que a trib⁹ euāgelistis dicta sūt de dñi aduentu: oīlī
gentius inter se collata atq; discussa fortasse inueniunt ad
hoc pr̄nere: qd̄ quotidie venit n̄ corpore suo qd̄ est ecclā
exceptis his locis vbi ille aduent⁹ vltim⁹ ita p̄mitit: vt
pp̄inquare dicat: 7 q̄ in vltimo fmonis fin matthei ip̄e
aduent⁹ euidenter exp̄mittit vbi d̄: Cū ven. fi. bo. in ma.
tua. Quid n. est Cū videritis hoc fieri: nisi ea que supra
dixit in quibus est etiā id quod ait: Et tūc videbūt fili⁹
hoīa venientē in nubibus. Nō itaq; tunc erit finis: s; tūc
erit in p̄ximo. an dicēdū ē nō oīa que supra cōmōzata
sunt esse intelligenda: s; aliqua eoz: hoc videlicet excepto
quod dictū ē: Et tūc vide. fi. bo. venientē. Ip̄se d̄ppe finis
erit: nō tūc p̄xim⁹ erit: s; matthe⁹ ap̄uit nullis exceptis
accipiendū dicens: Cū vide. bec oīa: scitote qz p̄pe ē i. ianu
s. Intelligit q̄ qd̄ supra dictū est sic: Et mittet angelos su
os de q̄tuo: mūdi p̄tib⁹. i. de toto orbē terraz 7 gregabit
electos suos: q̄ tota boza nouissima hac veniet i suis mē
bris tāq̄ in nubib⁹. BEDA: p̄st aut̄ hac fructificatio fi
ci mystice intelligi sup̄ statu synagoge: q̄ veniente ad se dñō
q̄ fructū iusticie nō habat i eis q̄ tūc incredulī erāt: eterna
sterilitate dānata ē. Sed qm̄ dixit apls q̄ cū plenitudo gē
tū intrauerit: oīs isrl̄ salu⁹ erit. Cūc est b. n̄si q̄ diu sterilis
arbo: ficti fructū quē negauerat reddet: qd̄ vbi factum fue
rit: estante vere pacis cēi p̄ximo nō ambiges. HIE. Nel
folia fici nata vba stat p̄ntia: estas p̄ima dīes ē iudici
q̄ vnaq; arbor: manifestauit q̄ int⁹ habuit: aridū ad p̄bu
tendū: an viride ad plārandū cō ligno vite. Sed q̄. Amen
v̄. vo. qm̄ nō trāsfi. gene. hec: dōcē bec oīa fiāt. BEDA:
Noīc gnationis aut̄ de boīz significat gen⁹: aut sp̄aliter
udeoz. THEO. Nel alir: Nō trāsfi. gene. hec. f. chri
tianoz donec oīa fiāt: q̄ circa hierusalē 7 antichristi ad
uentū dicta sūt. Nō n. dīc gnationē aploz: qz maio: ps
aploz nō puenit vsq; ad hierusalē cōsumationē. Dīc aut̄
hoc de generatōe ch̄stianoꝝ: volēs discipulos cōsolari
ne crederet q̄ p̄illis ip̄ib⁹ fides d̄ficeret. fus. n. elemēta i
mobilitate deficiūt q̄ vba ch̄stī. vñ subdit: Celū 7 terra trā
ibūt: vba autē mea nō trāsfient. BEDA: Celū qd̄ trāsi
bit nō ethereū siue sidereuz: s; aerē intelligere debemus.
Quo cūq; n. puenire potuit aqua diluuii cō iuxta b̄i p̄
ri sn̄ia 3 ignis iudicij pueniet. Trāsiēt aut̄ celū 7 tra p̄ eā
quā nūc h̄nt imāginē: attamē p̄ essentiā sine fine subsistet.

De die autem illo vel hora nemo scit: neq; angelus in celo: neq; filius: nisi pater. **Videte: vigilate: et orate.** Nescitis enim quando tempus sit. Sicut homo q; peregre profectus reliquit domū suam: et dedit seruis suis potestatem cuiusq; operis: et ianitorē precepit vt vigilet. **Vigilate ergo: Nescitis enim quādo dñs domus veniat: sero: an mediā nocte:**

Semper enim paupes habetis vobiscum: et cum volueritis potestis illis benefacere: me autem non semper habebitis. Quod habuit hec fecit: prout nunc ungere corpus meum in sepulturam. Amen dico vobis: ubi cumque predicatum fuerit euangelium istud in vniuerso mundo: et quod fecit hec narrabitur in memoriam eius.

BLDA. Passurus dominus per toto mundo et vniuersas nationes suo sanguine redempturus: moratur in bethania. i. in domo obediencie. vñ dicit: Et cum esset be. in domo. si. lepro. et recit. venit mulier. **HIERO.** Vñ dicit: n. seruoz semp ad le. cum suu redit. i. fili. pri obediens vsq ad mortē: a nobis obediencia petit. **BEDA:** Dicit autē: Simonis leprosi nō q lepro. illo tpe pmaneret: s; q̄ aīca leprosus: postea a saluatore mūdā: ē noīe pristino pmanente: vt vñs curātis appareat. **THEO.** Quāuis autē q̄uo: euāgeliste vnguētū mulieris cōmētozaret: nō ē tñ vna: s; due. vna q̄dē que describit a iōāne: q̄ sōzō: ē lazarū: q̄. aī. sex dies pasche vñit pedes iesu: alia vero que a reliq̄s tribus euāgelistis describit. Adhuc autē si attendas: iuuenis has tres ēē a iōāne. n. vna describit: altera vero a Luca: a duobus vero reliq̄is altera. Que. n. a Luca describit meretriz ēē: dō in medio p̄dicationis tpe ad iesuū venisse. Hec vō que a mattheo et marco describit: dō in tpe passionis venisse nō consistēt se peccatrice. **AVGV.** de cō. euan. Ego autēz nihil aliud intelligēdūz arbitror: nisi q̄ nō aliā q̄dē fuisse mulierē. que peccatrix tūc accessit ad pedes iesu: s; eādez marīa bīs hoc fecisse: scilicet. i. q̄d Lucas narrauit cū p̄mo accēdes cū humilitate et lachrymis: meruit peccatoz remissionē. nā et hō iōānes p̄mōzauit: cū de lazaro resuscitando cepisset loq̄: aīq̄ veniret in bethania dicens: Maria autē erat que vñxit dñz vnguētō: et extersit pedes ei ca pillis suis: cuius frater lazarus iſmabatur. Qd autē in bethania rursus fecit: aliud ē q̄d ad lucē narrationē nō pertinet: s; parit narrat a reliq̄is tribus. Qd ergo mattheus et marcus caput dñi vnguētō illo pfusum dicit: Ioannes autē pedes: accipiam nō solū caput: s; etiā pedes dñi pfundisse mulierē: nisi forte qm̄ marco fracto alabaſtro pfusus caput cōmōzauit: ita q̄s caluiniolus: vt est i vāso fracto neget aliqd remanere potuisse vñ etiā pedes dñi pfundere. S; religiosi p̄dicet aliqd nō ita fractū ē: vt totū effuderat: vel prius accipiat pfusus pedes: aīq̄ illud fractū ē: vt integro remaneret. vñ etiā caput perfunderet. **BEDA:** Est autē alabaſtro gen marmoris candidi: variegato lobis: inter cunctos q̄d ad vasa vnguētaria cauare solēt: eo q̄ optime suare ea incorrupta dicat. Nardus vō ē frutex aromaticus: grādi vt aīūt et crassa radice: sed breui ac nigra fragilis. Quāuis autē pinguis sit: tñ redolet vt cupressus aspo sapore: folio puo dēsoz: cuius cacumina i aristas se spargūt: ideo q̄ gemina dote pigmentarij nardi spicas ac folia celebrat. Et hō ē q̄d ait marcus: Vnguētū nardi spicati p̄ciosi. q̄ videlicet vnguētū illd q̄ attulit maria dñō: nō solū de radice cōfectū ē nardi: vñ etiā quo p̄ciosius ē: spicaz quoq̄ folioz ei adiectione odor: ac vñtis illius erat accumulata grā. **THEO.** Vel sic i greco dō: Nardus p̄fici. i. fidelis: eo q̄ vnguētūz nardi erat absq̄ dolo cū fide cōfectū. **AVG.** de cō. euan. Pōt autē videri dñm q̄ mattheus et marcus postea q̄ dixerūt: pascha et biduū: de inde cōmōzauerūt q̄ erat iesus in bethania: vbi de illo p̄cioso vnguētō dō. Ioānes autē aī sex dies pasche dicit iesum venisse i bethania: de eodē vnguētō narratur. S; qui ita mouent: nō itelligūt mattheū et marcum illud quod in bethania de vnguētō factū erat: nō post illā p̄dicationē de biduo s; adhuc cū sex dies ēēt aī pascha recapitulādo posuisse. **HIERO.** Mystice autē simon leprosus mūdū iſidelē p̄mo: et postea fidelē significat. mulier autē cū alabaſtro ecclesiasticā fidē q̄ dicit: Nardus mea de-

dit odore suū. P̄ficiencia nardus dō. i. mystica et p̄ciosa. Dominus iſta odore celū et terra ē. Fractū alabaſtrū carnale desiderū ē: q̄d fragis ad caput ex quo oē cor: p̄ cōpaginātū ē. recubēte ipso. i. humiliatē se vt cū tangeret fides peccatricis: q̄ de pedibz ascēdit ad caput: et ad pedes a capite descēdit p̄ fidē. i. ad christū et ad mēbra ei. **SECT.** Erat autē q̄dā idig. ferē itra semetip. dicē. vt q̄d p̄di. iſta: Per synodochē dō vñ p̄ multis: et multi p̄ vno. Per dñm. n. in das: de salute p̄dicationē iuenit: et vite fructifera mortis laqueus nascit. Sub p̄textu autē auaricie mysteriū fidei loquit. Atēni nostra fides trecētis cūf denarijs i decē centisq̄sterioribz. i. et exterioribz. s. p. cor: et aīaz et spiritū triplicatis. **BEDA:** Qd autē dicit: Et fremuerūt i eā. ne quāq̄ debem de diligētibus christū apostolis dictū credere: s; de iuda potius sub numero plurali. **THEO.** Vel pueniēt videt inuit q̄ discipuli plures muliere arguerunt: eo q̄ sepe christū audierāt de elemosyna docētē. Judas vō nō eadē intentione idigne tulit: s; ppter amorē pecunie et turpe lucrū. vñ et iōānes ipz solū p̄mōzauit tāq̄ fraudulētā itentōe mulierē arguētē. Dicit autē: Et freme. i. molesti erāt ei exprobrātes et iniurias inferētes. Arguit autē dñs discipulos eo q̄ desiderū ipedūt mulieris. vñ seq̄t: Iesus autē dixit: Simite eā: q̄d illi molesti estis: Postq̄. n. mun obtulerat: illā p obprobria peruerterat.

ORIGE. sup mat. Voluerūt n. de p̄dicationē vnguētū: q̄d poterat venūdari multo p̄cio et dari paupibz: tñ nō debet fieri hoc: q̄ pueniēs erat vt sup caput christi funderet sacra et decēt iſtūse. vñ seq̄t: Bonū op opata ē i me. **UL.** q̄ adeo autē efficacē ē laus hui opis bōi: vt exhortet nos oēs odoriferis et p̄ciosis opibz implere dñi caput: vt de nobis dicat: Qd bonū op fecim sup caput christi: q̄ semp q̄dē hōmus q̄dū in hac vita sum paupes nobiscū et op habētes cura eoz q̄ p̄fecerūt in vbo et diuites facti sūt in sapia dei. Non autē possunt sufficere vt semp diebus et noctibz habeāt secū filiū dei. i. vñ et sapiam dei. **SECT.** eni: Semp. n. paupes hēi vobiscū: et cū volueris potestis illis benefacere: me autē nō semp hēbitis. **BEDA:** Mibi q̄dē videt in hoc loco de p̄dicationē corpalis locut: q̄ nequāq̄ cū eis ita futurus sit post resurrectionē quō tunc i oī p̄uicta et familiaritate. **HIERO.** Dicit etiā: Bonū op opata ē i me. q̄ q̄ credit in deū: reputat ei ad iusticiā. Aliud ē. n. credere ei: et aliud credere in eū: idest totū cōgere te in illū. **SECT.** Qd habuit. i. quod potuit hoc fecit: puenit vngere cor: p̄ meū i sepulturā. **BEDA:** Quasi diceret: Vos putat p̄dicationē ēē vnguētū: offm sepulture ē. **THEO.** p̄uenit. n. q̄si a deo ducta vngere corpus meū i signūz sepulture future: i quo p̄dicationē confundit: ac si. n. diceret. Quia p̄scientia mulierē p̄fundis q̄ in sepulturā cor: p̄ meum vngit: teipsum vō nō p̄fundis q̄ me in mortē trades: p̄phetiz autē dñs cōsequenter duas p̄phetias. s. q̄ euangelii ei p̄dicabit i vniuerso mūdō: et q̄ op mulieris laudabit. vñ seq̄t: Amē dico vobis: vbi cūq̄ p̄dicatur fū. **BEDA:** Notandū autē q̄ sic maria gloriā adeptā est in toto orbe de obsequio q̄ dñō exhibuit: ita eōuerso ille qui obsequio eius detrahēre nō timuit: longe lateq̄ infamatus ē. s; dñs bonū laude digna remunerans: futuras impj contumelias tacēdo p̄terijt.

Et iudas schariotes vnus de duodecim abiit ad summos sacerdotes: vt proderet ei illis. Qui audientes gauisi sunt: et promiserunt ei pecuniam se daturos. Et querebat quomodo illuz opporitur ne traderet.

BEDA: Infelix iudas damnu quod ex effusione vnguētū fecisse credebatur: vult magistri p̄cio cōp̄sare. vñ dicit: Et ius. scā. vñ de duo. abiit ad sum. sa. vt p̄deret euz ill. **CHRY.** in ser. de pas. Quid mihi eius patriā dicit vñam ipsum quoq̄ nescire licuiss. sed alter erat discipulus qui iudas iacobi zelotes vocabatur: et ne appellatio-

ne cognominis fiat confusio psonar: ppter ea huc ab illo separauit. Non aut dixit: Judas p ditor: vt doceat de tractiones nescire et accusationes declinare. Quia dicit: Unus de xij. auget potestabilitate proditoris. naz et alij discipuli erant: qui fuerant numero. lxx. sz illi non scunt: non tanta confidentia sociati sunt: isti autem. xij. fuerunt coprobati. hec erat caterua legalis de qua proditor mali lignus exiuit. **HIERO.** Unus tñ erat de xij. numero: no vnus merito: vn' co: porc: no vn' aio. Abijt aut ad pñcipes postq' exijt et intrauit in eu sathanas: vñq'q' aial ad simile sibi iungit. **BEDA:** Qd aut dixit: Abijt. ostendit cu no a principib' inuitatu: no vlla necessitate constritum: sed sponte ppria scelerate mentis inisse consilium. **THEO.** Dicit aut vt pderet eu illis. i. vt annunciarer illi qñ solus existeret. Timebat aut in eu irruere qñ docebat ppter turbā. **HIERO.** Promittit aut se tradere vt magister ei' diabol' an dicebat: Tibi dabo pñtē hanc vñuersam: Sedq'. Qui audietes gauisi sunt: et pñt. ei pecu. se da. Promittit qd pecunia: et amittit vita quā ipse recipit cu vita amittit. **CHRY.** i. ser. de pas. O dementia: imo cupiditate proditoris. cūcta. n. mala cupiditas pcreauit: nā cupiditas captas aias retinet: et oibus nodis alligatas pstringit: et rez obliuione iponit: et alienationē mētis ondit. Ab hac iudas captiu' cupiditatis infania: conuersationis: mense: discipular: admonitiois: suasionis: oblit' ē. Nā seqt. Et querebat quo cu oportuē traderet. **HIERO.** Sz oportuitas doli nūq' iuenit: vt no vñdicet h' aut illic. **BEDA:** Multi hodie scel' iude q' dñz ac magistrū deuq' suū pecunia vendiderit: velut imane et nephariū exhorret: nec tñ cauē: nā cū p munerib' charitatis et veritatis iura spernūt: deum qui est charitas et veritas produunt.

¶ Et primo die agimorum quādo pascha imolabant dicunt ei discipuli: Quo vis camus et paremus tibi vt manduces pascha: Et mittit duos ex discipulis suis: et dicit eis: Ite in ciuitatē: et occurret vobis homo lagenam aque baiulans. Sequi mini eū: et quocūq' introierit: dicitē dñō domus: qz magister dicit: Ubi est refectō mea: vbi pascha cū discipulis meis manducet: Et ipse vobis demōstrabit cenaculū grāde stratum: et illic parate vobis. Et abierunt discipuli eius: et venerunt in ciuitates: et inuenerunt sicut dixerat illis: et parauerunt pascha.

¶ **CHRY.** in sermone de pas. Quādo iudas de traditione tractabat: alij discipuli sunt de pparatōe pasche solliciti. vñ dicit: Et primo die ag. qñ pascha im. d. et dicit. Quo vis cam' et parem' tibi cō. pascha: **BEDA:** Pñmū diē agimor. xij. diē pñmī mensis appellat: quādo frenetio abiectio imolare. i. agnū occidere solebant ad vesperā: qd exponēs apostol' ait: Pascha nostruz imolat' ē christ'. q' l3 diē sequenti. l. xv. luna sit crucifixus: attamē nocte qua agn' imolabat: et co: poris sanguinisq' sui tradens mysteria celebrāda: et a iudeis tent' ac ligatus: ipi' immolationis hoc est passionis sue sacravit exordium. **HIERO.** Agima vero que cū amaritudine. i. lacrimis agrestib' manducant: redēptio nostra ē: amaritudo vero passio dñi. **THEO.** Ex hoc autem q' dicūt discipuli: Quo vis cam' manifeste videt q' christ' hospitū aliqd nō habebat: sz neq' discipuli pprias domos: si eni habuissent: duxissent eu ad illas. **HIERO.** Dicit enā. Quo vis cam' vt cū volūtate dei dirigam' gressus nros: dñs aut indicat euz quo manducat pascha: et more suo mittit duos: qd supra exposuim'. vñ seqt. Et mittit du. ex disc. suis et ol. eis. Ite in ciuit. **THEO.** Mittit qd ex discipulis suis petru. f. et ioāne vt lucas diē ad ignotū hoiez:

inuēs ex h' q' posset nō pati. Nē q' mentē ignotū nouit vt ipso recipet: qd nō oparet in alijs: Pat enā eis signū vt domū. f. inueniēt cū subdit: Et occurret vobis hō la. ag. baiulans. **AVG.** de co. euā. Marc' lagenā dicit quā in eas amphora. ille vasis gen' iste modū significauit. vñ qz veritatē snie custodiuit. **BEDA:** Indictū aut pñtē diuinitatis ē: q' cū discipulis loquēs qd alibi futurum sit nouit. vñ seqt. Et abi. dicit. eius et ve. in ciuit' et in. sicut dix. illis et pa. pasce. **CHRY.** in f. de passi. Nō illud qd nrm: sz interim iudeoz: illud aut qd nostrū ē nō solū pñtuit: sed ipse factus est pascha. Sed et cur illud manducauit: qz factus est sub lege: vt eos qui sub lege erant redimeret: et ipe legi requiem daret: et vt nemo dicat: iō eaz euacuauerit: qz ea implere vt molestā et arduā nō valuit ipse pati' eaz cōpleuit: et sic fecit ea redēscere. **HIERO.** Mystice aut ciuitas ecclesia ē. que muro fidei cingit. hō occurrens populus pñmū est: amphora aque lex lit.

¶ **BEDA:** Uel aqua: lauacrum grē: lagenā fragilitatem designat eoz: p quos eadē erat gratia mūdo monstrāda.

THEO. Lagenā aque portat qui baptizatus est. q' aut baptisma baiulat: venit ad redēm fin rationē viuēs: et sicur in domo redē potitur. vñd subdit. Sequimini cum.

HIERO. Qui. f. dicit i altu' vbi est refectio christi. domū dom' petrus aplus est: cui dñs domū suā credidit: vt sit vna fides sub vno pastore. Cenaculū grāde ecclesia magna est: in q' narrat nomē dñi strata varietate vñmū et linguaz. **BEDA:** Uel cenaculū magnū spiritaliter leg ē: q' de angustijs lre egrediens et sublimi loco. i. i alto mētis solatio recipit saluatoz. Cōsulte aut siue aq' baiulati ue dñs domus vñt pmissa vocabula: vt oibus vñz pascha celebrare volentibus: hoc ē christi sacramētū dñt eumq' sue mentis hospitio suscipere querētib': facultas dāda signet. **THEO.** Uel dñs dom' intellectus ē: q' dñs dñt cenaculū grāde. i. altitudinē intelligentiā: qd nō alia sūt: nīhil h3 vane glorie et tumoris: sz stēnit et planū fā humilitate. Ibi aut. i. in tali mente pascha christo patur: a petro. f. et ioāne. i. ab actione et contemplatione.

¶ Uespere aut factū: venit cum duodecim. Et discubentibus eis et manducantib' aut iesus: Amē dico vobis: qz vnus ex vobis tradet me qui manducat meū. At illi ceperunt contristari et dicere ei singulatin. Nunqd ego: Qui aut illis: Vnus et duodecim qui iningit meū manuz in canno. Et filius qdem hois radit: sicut scriptū est de eo. Uel aut hōi illi: per quē filius hois tradet. Bonū erat ei si non esset natus homo ille.

BEDA: Dñs q' de sua passione p dixerat: etiā de pñio re p dicit: vās locū pñie: vt cū intellexiss' sciri cogitationes suas peniteret eu facti sui. vñ dicit. Uespere aut fac. ve. cū. xij. et discū. eis et mā. airtis: Amē dico vobis qz vn' ex vobis me tradet: q' māducat meū. **CHRY.** i. ser. de passi. Ubi pz q' nō apte cū oib' publicabat: ne ipudētoz eaz faceret. nec etiā penit' silētio preteribat: ne clari arbitratu: audacter ad pñtionē pperaret. **THEO.** Sz qd discubētes cenabat: cū lex pcepit: q' stātes erecti dēbēt pascha comedere: Probabile aut ē pus eos adiplese pascha legale: deide discubuisse: i. cipiēte eo pprium tradere pascha. **HIERO.** Uespa aut dicit: vesperā idicat mūdū. Circa vñdecima nāq' ho: a veniūt nouissimū: q' pñmī de nariuz eterne vite accipiūt. Oēs igit discipuli tangunt a dño: vt fiat armonia cithare: oēs nerui bñ suspēsi cōsona voce rñdent. Nā seqt. At illi ceperūt contristari: et dicere ei singulatin: Nunqd ego: Un' autē remissus et pecunie amore mādectus dixit: Nunquid ego sum rabi: sicut in matheo legit. **THEO.** Ceperūt aut alij discipuli contristari ppter onī verbū. Nam xij extra hanc existeret passio.

ne magis tñ credunt illi q̄ oīam nouit corda q̄ sibi. **Se** quit: **Qui** ait illis: vñ ex duodecim: q̄ intingit meū ma nū in catino. **BEDA:** Judas. s. q̄ ceteris contritatis et retrahentib⁹ manu: cū magistro manū mittit in catinum. **Et** q̄ p̄us dixerat: **Unus** ex vobis me tradet. p̄suerat p̄ ditor in malo: manifestius arguit: et tñ nomē p̄p̄iū nō de signat. **HIERO** Dicit autē: **Unus** de duodecim: quasi ab eis sepāns: sep̄at. n. seorsum lup⁹ ouē quā capit. **Ouis** q̄ de ouili egredit⁹: lupi morisib⁹ p̄z: Judas autē nec p̄mo: nec secūdo cocept⁹ a p̄dione retrahit pedē. vñ pena p̄dicat⁹: vt quē p̄udo nō vicerat: corrigat dēnūciata supplicia. et h̄ est q̄ subdit⁹: **Et** si q̄dē hō. va. sicut scriptum est de eo.

THEO. per h̄ q̄d dicit: **Uadit** ostendit q̄ mors christi fu it voluntaria et nō necessaria. **HIERO.** S; q̄ multi bo num vt iudas faciunt: s; oīo illis nō p̄ficat: recte subdit **Ue** autē hō illi p̄ quē si hō. tradet. **BEDA:** S; et hōdīc quocq; in sempiternū ve illi hominib⁹ ad mensaz oīi ma lignus accedit. **Et** nī ille in exemplū iude filii hōis tra dicens q̄dē iudeis peccatorib⁹: s; tñ peccatorib⁹ mēbris suis. **Sequit:** **Bonū** erat ei: si nō cēnat⁹ hō ille. **HIE** Sci licet intimo latens vtero materno: melius. n. est nō esse: q̄ ad nō mēta esse. **THEO.** Quātū. n. ex fine melius fuisse ei q̄ esset si nō p̄dior existeret: nā deus fecit ip̄z ad opera bona: s; postq̄ ad tantā deuenit maliciā melius fuisse ei si natus non fuisset.

Et manducantibus illis: accepit iesus panes: et benedicens fregit: et dedit eis: et ait: sumite: hoc ē corpus meum. **Et** accepto calice gratias agēs de dit eis. **Et** biberunt ex illo oēs. **Et** ait illis: **Hic** est sanguis me⁹ noui testamēti: q̄ p̄o multis effundet. **Amen** dico vobis q̄ iam non bibam de genimi ne vitis: vsq; in diem illum cum illud bibā nouū in regno dei.

BEDA: finitis pasche veteris solēns trāsīt ad nouū vt. p̄o carne agni ac sanguine sui corporis sanguinūq; sacramentū substitueret. vñ dicit: **Et** mā ill. acce. iesus pane. vt. s; p̄ se eō mōstraret: cū iurauit dñs: **Tu** es sacerdos in eternū s; ordinē melchisedech. **Sequitur:** **Et** bñ. frē.

THEO. Idēst grās agēs fregit: q̄ et nos facim⁹ oīo mēbris p̄adētes. **BEDA:** frangit etiā ipse panē quēz di scipulis porrigit: vt ostendat corpis sui fractionē nō absq; sua sponte vel p̄curatiōe futurā: quē etiā bñdixit: q̄ natu rā humanā quā passurus assumpsit: ipse nā cūz patre et sp̄scō grā diuine vñū iplēuit. **Bñdixit** panē ac fregit: q̄z boiem assumptū ita morti subdere dignat⁹ ē: vt ei diuine immortalitatis iesse potentia demonstraret: **Jo**q; velocius cū a morte resuscitandū eē doceret. **Sequit:** **Et** dedit eis et ait: **Sumite:** h̄ ē corp⁹ meū. **THEO.** Hoc. s. q̄d nūc do: et q̄d sumitis: **Nō** autē panis figura tñ corpis christi ē: s; i p̄p̄iū christi corpus transmutat⁹. nā dñs ait: **Panis** quē ego dabo caro mea ē. s; tñ caro christi nō videt⁹ p̄p̄ n̄fz iūritatē: panis. n. et vinū de n̄fz cōsuetudine ē. si vō car nē et sanguinē cernerem⁹: sumere nō sustinerem⁹. p̄pter h̄ dñs iūritatē cōdescendēs: sp̄s panis et vinū p̄seruat: s; panē et vinū i vitatē p̄uertit carnis et sanguis. **CHRY.** in ser. de pas. **Et** nūc etiā ille p̄sō ē christus: q̄ illa oīa nūc mēlaz: ipse illā q̄ cōsecrat. **Non.** n. h̄ ē q̄ p̄posita cor pus christi facit et sanguinē: sed ille qui p nobis crucifi xus ē christ⁹. sacerdos oīe vba p̄ferunt: et dei vñtē cōse crant et grā h̄ vbo q̄d dicit: **Hoc** ē corp⁹ meū. p̄posita p̄se crāt: et sicut illa vox q̄ dicit: **Crescite** et multiplicamini et re plere terrā. semel q̄dē dicta ē: s; oī tpe sentit effectū ad ge nerationē opante natura: ita et vox ista semel q̄dē dicta ē s; p̄ oēs mēlas ecclesie vsq; i hōdiernū diē et vsq; ad ei⁹ aduentū p̄stat sacrificio iūritatē. **HIERO.** Mystice autē i pane transfiguratur dñs corp⁹ suū: q̄d ē ecclesia p̄sō: que accipit i fide: bñdicit i numero: frangit i passionibus

dasi et exēplis: sumit i doctrinis: format i sanguinē suū i ca lice vino et aq̄ cōmixtū: vt alio purgemur a culpis: alio re dimamur a penis. **Sanguine** nāq; agni seruatur dom⁹ a p cussione angelī: et aq̄ maris rubri extinguit inimici: q̄ sunt mysteria ecclesie christi. **Un** sedet. **Et** acce. ca. grās agens de eis. **Gratia.** n. et nō meritis saluati sum⁹ a deo. **GRE.** q̄. moza. **Cū** appropinquet etiā passiōi accepto pane grā tias egisse p̄hibet. grās itaq; egit q̄ flagella aliene iniquitatē suscepit: et q̄ nīl p̄cussione dignū exhibuit: humiliter i pas sione bñdicit: vt hic ostendat q̄d vnusq; i flagello culpe fa cere debeat: si ipse cōnimitur flagella culpe portat aliene. vt hinc etiā ostendat q̄d i correctōe faciat subdit⁹: si i flagel lo positus patri grās egit cōlis. **BEDA:** Quia et nos in christo et in nobis christū manere oportet: vinū dñici calicis aq̄ miscet. **Antestāte.** n. iō anne aque ppli sunt: et neq; aquā solā neq; solū vinū cuiq; licet offerre: ne talis obla tio caput a mēbris secerndū eē significet: et vel christū sine nostre redēptōis amore pati potuisse: vt nos sine illi passione saluari ac pati posse offerri p̄tingat. **Sequit:** **Et** bñ berūt ex illo oēs. **HIERO.** Ebrietas felix: satietas sa lutaris: q̄ quāto copiosi sumit: rāto sobrietatē mētis vo nare dignat⁹. **THEO.** Quidā autē dicūt iudā mysterio rū nō fuisse participē: s; q̄ exiuerit aq̄ dñs mysteria lar giretur. **Alij** etiā dicunt q̄ illi tradidit de illo mysterio.

CHRY. in ser. de pas. **Christus.** n. sanguinē ei q̄ cū ven didit offerebat: vt haberet remissionē peccatorū: si nī ip̄s existeret nolisset. **HIERO.** Bibit ergo iudas: s; nō saturatus: nec sitim extinguit ignis eterni: q̄ i igne sumit mysteria christi: cū sacrificiū nō emūdat. sed eos cogita tio insipiens p̄ducit ad culpas: q̄ se scenosis crudelitātē fe tozib⁹ miscuerūt. **CHRY.** in ser. de pas. **Null** ergo sit iudas in dñi mensa. h̄ sacrificiū cibis spiritalis ē: nā sicut corporalis cibis cū ventres inuenerit aduersis humori bus occupari amplius ledit: ita est et iste spiritalis cibis si aliquē reperit malignitate pollutū: magis cū perdit nō sua natura: s; accipietis vitio. **Pura** igit sit mens i oib⁹ pura cogitatio: q̄ et sacrificiū purū est. **Sequit:** **Et** ait illis: **Hic** est san. me⁹ noui testamēti. **BEDA:** Hoc ad distin ctionē respicit veteris testamēti quod hircorū et vitulozū est sanguine dedicatū: dicēte inter aspergendū legislatozē hic est sanguis testamēti quod mandauit ad nos deus. **Sequitur:** **Qui** p̄o mul. effundetur. **HIERO.** Non eni oēs emūdat. **Sequit:** **Amen** dico vobis q̄ iam nō bi. de gen. vi. vsq; in diem illum cum illud bi. nō. in regno dei.

THEO. Quasi diceret: **Nō** bibā de vino vsq; ad re surrectionē: regnū enī resurrectionē vocat: quasi tunc re gnauerit p̄ra mortē. Post resurrectionē vero bibit cū di scipulis: et comedit: ostendens q̄ idē ipse eēt q̄ passus est. **Nouū** autē bibit illud. i. nouo quodāmod⁹ et alieno. **Nō.** n. corpus habebat passibile indigens cibo: sed imortale et incorruptibile. **Intelligēdū** ē autē et sic: **Vitis** est ipse dñs genimen vitis mysteria et intellectus occultus quem ipse generat: qui docet boiem scientiā. **In** regno autē dei. i. in futuro seculo bibet cū suis discipulis mysteria et sapien tiam: noua quedā nos docens: et reuelans que nūc occul tat. **BEDA:** **Vel** aliter: **Vitem** siue vineam dñi appella tam cē synagoga elias testat dicens: **Vinea** dñi sabaoth domus israel ē. **Iur**us ergo dñs ad passionē ait: **Iaz** nō bibam de ge. vi. ac si aperte dicat: **Nō** vltra carnalib⁹ sy nagoge cerimonis delectabor: in quib⁹ etiā ista pascha lis agni sacra locū tenuere precipuū. **Aderit.** n. tēp meae resurrectionis: **aderit** dies illa cū in regno dei positus. i. gloria vite imortalis sublimatus: de salute ciuilez popu li fonte gratie spiritalis regnāt vobiscū gaudio pfundar.

HIERO. **Cōsiderandū** autē q̄ hic dñs mutat tñ sacri ficium: s; nō mutat tēpus: vt nos nūq; cenā dñi añ quar tamdecimaz lunā faciamus: q̄ facit in. xiiij. resurrectione in. xi. luna cenam dñi faciet: quod nūq; in veteri testamen to nec in nouo factum est.

Et hymno dicto: exierunt in monte oliuaz. Et ait eis iesus: Oēs scandalizabimini in nocte ista qz scriptū est: percutiā pastorez et dispergent oues. Sed postea qz resurrexero precedā vos in galileā. Petrus aut ait illi: Etsi oēs scandalizati fuerint: sed nō ego. Et ait illi iesus: Amen dico tibi qz tu hodie in nocte hac priusqz gallus vocē bis dederit: ter me es negaturus. At ille amplius loquebatur. Et si oportuerit me simul commorari tibi: nō te negabo. Similiter autem et omnes dicebant.

HILARI. Sicut grās egerunt anq̃ biberent: ita etiā grās agūt et postq̃ biberūt. vñ dī: Et hymno dicto exi. in mon. oli. vt. s. addiscas et an cibū et post cibū grarum reddere actiones. **HIERO.** hymnū. n. dicit laudem dñi vt est i psalmo: Edent pau. et sa. et lau. domi. q. red. cū. Et adorauerūt et manducauerunt omnes pingues terre.

THEO. Simul etiā et hic oñdit qd amplexibile erat sibi p nobis mori: qz cū tradendus erat deū laudare dignat̃ ē. Docet etiā nos cū i angustias icidim̃ ppter multozi salutē nō cōtristari: s; deo grās agere qd in nostra tribulatiōe opatur multoz salutē. **BEDA:** Pōt etiā hymnus ille intelligi quē dñs fm Joāne patri grās agens de cantabari in quo et p seipso: et p discipulis: et p eis qd p verbi ipsoz credituri erant: eleuatis sursum oculis p̃cabat.

THEO. Exiit aut in monte: vt ad eū solitariū exire te accedentes: ipm caperent absqz tumultu. Si. n. accessissent cū in ciuitate manebat: forte fuisset multitudo populi cōturbata: et tunc manifeste occasiōe inuicē captates viderent ipm iuste interficere tanq̃ populū concitantes.

BEDA: Pulchre etiā dñs discipulos sacramētis imbutos in monte educit oliuaz: vt typice designet nos per acceptionē sacramētoz ad altiora vītūū dona et charismata sanctis p̃s qbus in corde pungamur ascendere debere. **HIERO.** In monte etiā oliueti iesus tenet vñ ad celos ascendit: vt nos sciamus qz inde ascendimus ad celos vñ vigilamus et oramus et ligamur: nec repugnamus in terra.

BEDA: Predictit aut dñs discipulis qd passuri sunt vt cū passi fuerint: nō desperent salutē: s; agētes penitentia liberent. vñ seq̃: Et ait illis iesus: Oēs scandalizabimini in me in nocte ista. **HIERO.** Oēs qd cadunt: s; nō oēs iacent. Nūqd. n. qd dormit nō adiciet vt resurgat: Carnale ē cadere: s; diabolicū ē iacere. **THEO.** Permisit aut eos dñs cadere: vt nō i seipsis p̃fidat̃. et ne videret h qd p̃dixerat ex quodā argumēto apparēti p̃dixisse inducit testimoniū zacharie pphete. vñ seq̃tur: Percutiā pastorez et dispergent oues gregis. **BEDA:** Hoc alijs verbis in zacharia ppheta scriptū est: et ex persona pphete ad dñz dicit: Percute pastorez et dispergent oues.

Propheta. n. postulat passionē dñi: pater rñdet: Percutiam pastorez: p̃cibus inferiorū. filius a patre mīit: et pcutitur. i. incarnat et patit̃. THEO. Dicit autem pater: Percutiam pastorez: qz ipsum pcuti dimisit. Oves discipulos dicit: quasi innocentes et quasi absqz malicia. Ultimo p̃olationē inducit dicens: Sed postea qz resurrexero precedā vos in galileā. **HIERO.** In quo vera p̃mittit resurrectionē: vt spes nō exstinguat̃. Seq̃: Petrus aut ait ei Et si oēs scan. fu. sed non ego. Ecce auis sine p̃nis i altū volare nititur: sed corpus aggrauat aīam: vt timore bui maneat mortis timo: dñi superet. **BEDA:** Et peñ ergo de ardore fidei p̃mittebat: et saluator quasi deus futura nouerat. vñ seq̃: Et ait illi iesus: Amē dī. tibi qz tu ho. in nocte hac priusqz gal. bis vo. de. ter me es negatu. **AV**

GV. De cō. euan. Cum oēs euangeliste dicant p̃dixisse dñm: qz cū p̃nus esset negaturus: anteq̃ gallus cāaret: Marcus hoc solū narrauit exp̃ressius. vñ nōnullis videtur nō cōgruere ceteris qz paruz attēdunt. Tota. n. petri negatio trina est: que si tota post primū galli cantum inderet: falsum dixisse viderent tres aliq̃ euangeliste: qz anteq̃ gallus cantaret: ter cū esset negaturus. Rursus si tota trina negationē ante peregrisset q̃ cantare gallus inderet: superfluo dixisset marcus ex persona dñi: Priusqz gallus bis vocem dederit: ter me negaturus es. Sed qz ante primū galli cantū cepta est illa trina negatio: attendit illi tres nō quando eam cōplecturus esset petrus: s; quanta futura esset. i. trina: et quado ceptura. i. ante galli cantū qz in animo ei et ante primū galli cantum tota cōcepta est. Marcus autē de ipsaz vocum intervallo planius locutus ē. **THEO.** Qd sic intelligitur: Petrus semel negauit: deinde gallus cantauit. negatē vero eo duab; alijs negationibus: tūc gall' secūdo vocē emisit. **HIERO.** Gallus lucis nuncius quis est nisi sp̃s sanctus: cuius voce in ppheta et in apostolis nos de trina negatiōe excitamur ad amarissimos post lapsum fletus: qd male cogitamus de deo: et male locuti sumus ad p̃imos: et male fecimus ad nosmetipsos. **BEDA:** fides autē apostoli petri ardens affectus ad dñm consequenter oñditur. Seq̃tur: At ille ampli. loque. Et si opoz. me si. cōmo. tibi nō te negabo. **THEO.** Feruorem etiāz intrepidū et aliq̃ dī puli oñderunt. Nam sequitur: Similiter autē et oēs dicebāt sed nō resistebant veritati: quā christus p̃dixerat.

Et veniunt in predium cui nomē getsemani: et ait discipulis suis: Sedete hic donec oroz. Et assumit Petru et Jacobum et Joānem secū: et cepit pauere et tedere. Et ait illis: Tristis est aīa mea vsqz ad mortē. Sustinete hic et vigilate. Et cū processisset paululū: prociuit super terrā: et orabat vt si fieri posset trāsfret ab eo hora: et dixit: Abba pater: oīa tibi possibilia sunt: trāffer calicē hūc a me. Sed nō quod ego volo: s; qd tu. Et venit et inuenit eos dormiētes. Et ait petro: Simon dormis? Non potuisti vna hora vigilare? Vigilate et orate: vt non intretis in tentationē. Sp̃ritus qdē p̃mptus ē caro vero infirma. Et iterus abiens orauit eundē sermonē dicens. Et reuersus deuotus: inuenit eos dormiētes. Erāt. n. oculi eozñ grauati: et ignorabant quid responderent ei. Et venit tertio: et ait illis: Dormite iam: et requiescite. Sufficit. Venit hora: ecce filius hoīs tradetur in manus peccatorū. Surgite eam: Ecce q me tradet prope est.

GLO. Postq̃ dñs scandalum discipulorum p̃dixerat: nunc euangelista narrat de oratione ipsius: in qua p discipulis creditur orasse: et primo describens locū orationis dicit: Et veniunt in prediū: cui nomē getsemani.

BEDA: Monstratur vsqz hodie locus getsemani in quo dñs orauit ad radices montis oliueti. Interpretatur autem getsemani vallis pinguiū siue pinguedinum. Cum autem dñs in monte orat: nos docet sublimitate orationis debere. At cum in valle pinguedinis orat: inīnuat nobis humilitatem semper in orationibus: et iuene pinguedinem collectionis esse seruandā. Ipse etiā p vallis humilitatis et pinguedinem charitatis p̃o nobis mortē subiit. **HIERO.** In valle etiam pinguedinum tauri pingues obsecrunt euz. Sequitur: Et ait discipulis suis: Sedete hic donec oroz. Separantur in oratione quiescant in passione: qz ille orat: illi dormiunt: pinguedine cordis oppressi. **THEO.** Singulariter etiāz erat consuetudo illi semper orare: formam nobis tradens vt silentium et solitudinem in orationibus requiramus. Seq̃tur: Et assumit petru et Jacobuz et Joāne secū. Mos tres in

Ca. XIII.

tres tñ assumit qui glorie eius in monte thabor inspecto
res extiterat: vt q̄ gloriofa viderat: videret tristitia: et ad
differet q̄ verus erat homo in hoc q̄ tristat. Unde seq̄t
Et cepit pauere et tederet. q̄. n. totū assumpserat hominē:
assumpsit et naturales proprietates hoīs: pauere et tede-
re et cōtristari naturaliter: nā hoīs naturaliter inuiti ten-
dunt ad mortē. vñ sequit. Et ait illis: Tristis est aia mea
vsq̄ ad mortē. **BEDA:** Quasi deus in corpore cōstitu-
tus fragilitatē carnis exponit: vt eoꝝ q̄ sacramentū icar-
nationis obiurgant excluderet impietas: nā q̄ corpus susce-
pit oia debuit suscipere que corporis sūt: vt eluriret: sitiret:
angeret: cōtristaret. Diuinitas. n. p. hos pmutari nescit af-
fectus. **THEO.** Quidā autē h sic intellexerūt. q. d. Tri-
stia. n. nō q̄ mori debeo: s̄ q̄ israelite pp̄q̄ mei me cru-
fixi sūt: ac p̄ h a regno dei debet excludi. **HIERO.**
In h enā pauere et tristari docemur an iudiciū mortis: q̄
nō possumus p. nos dicere: s̄ p. illi: Venit pnceps mūdi
hui⁹ et in me nō h̄z q̄cō. Seq̄t. Sustine hic et vigilate. **BE-
DA:** Nō a somno dormitiōis phibet: cui⁹ tps non erat
umittere dīctumine: s̄ a sōno infidelitatis et o. pore menti.
Paululū autē pcedēs ruit in facie suā: et humilitatē mētis
habitu carnis ondit. Un seq̄tur: Et cū pcel. pau. procl. su-
per ter. et oia. vt si fieri possit transi. ab eo hora. **AVG.**
de cō. euā. Nō dixit si facere posset: s̄ si fieri posset: fieri
cupiōt qd̄ ille voluerit. Sic itaq̄ dicit: Et si fieri pōt: ac
si diceret: si veller. Et neq̄s putaret cū p̄fīs minuisse p̄fā-
tem: manifestauit quo intellectu accipiendū sit qd̄ dicit: Et
Nā seq̄t: et dixit: Abba pater: oia tibi possi. sūt. In quo sa-
tis ondit nō ex impossibilitate: s̄ ex voluntate patris dicitū
esset: si fieri pōt. Q. autē marc⁹ nō solū pater: s̄ abba p̄f cū
dixisse p̄mōrat: h̄ ē abba hebraice qd̄ latine pater. Et
fortasse dñs ppter aliqd sacramētū vtrūq̄ dixit: volens
onddere se illā tristis psonā iam sui corporis. i. ecclesie sus-
cipisse: cui fact⁹ est angularis lapis: venient ad cū parti-
cipare: ad quos p̄tinet qd̄ ait abba: partim ex genib⁹
ad quos p̄tinet qd̄ ait pater. **BEDA:** Q. autē transire
calicem: vt ondat vere q̄ hō erat. vñ subdit: Transire ca-
licem hūc a me. Reminiscens autē et ppter qd̄ missus ē: p-
ficit dispensationē ad quā missus est: et clamat: Et nō qd̄
ego volo: s̄ qd̄ tu. Quasi. d. Si moris mors me nō mori
timeo: s̄ carne trāseat calix. vñ q̄ nō alit h̄ fieri: nō qd̄
ego volo: s̄ qd̄ tu. Multi adhuc cōtristant futura morte:
s̄ habent rectū cor: vñ tēte mortē quā possunt: s̄ si non
possunt dicant id qd̄ ppter nos dñs dixit. **HIERO.** Et
quo etiā vsq̄ infini nō cessat nos docere patrib⁹ obedi-
re et voluntatē eoꝝ voluntati nostre pponere. Seq̄t. Et ve-
nit et iuenit eos dor. Sicut. n. dormiunt mēte: sic et coꝝpe
Post orationē autē dñs veniens et vidēs discipulos dor-
mientes petrū solū increpat. Un seq̄tur: Et ait petro: Si-
mon dormis: nō po. vñ hora vigi. mecū. Quasi. d. Qui
vñ hora non potuisti mecū vigilare: quō mortē spernes
tu qui spōdes mori mecū. Seq̄tur: Vigilate et orate vt nō
intre. in tēta. f. negandi me. **BEDA:** Nō ait: Orate ne tē-
tentis: q̄ impossibile ē humana aia nō tētarī: s̄ ne tētentis
in tentationē: h̄ ē ne vos tentatio superet. **HIERO.** In
tentationē autē intrare dicit q̄ orare negligat. Seq̄t. Spi-
rit⁹ qd̄ p̄mpt⁹ ē: caro aut infirma. **THEO.** Quasi. d.
Spūs qd̄ veller p̄mpt⁹ est ad me nō negandū: et ppter ea
h̄ p̄mpt⁹: s̄ caro vestra intantū infirmata ē: q̄ nisi dñs p-
orationē virtutē carni dederit: in tentationē itabitio. **BE-
DA:** Temerarios hic reprimunt: q̄ qd̄ crediderint: pu-
tant se cōsequi posse: s̄ q̄ n̄ ex mentis ardore cōfidimus
tantū ex fragilitate carnis timeamus. Facit etiā hic loc⁹
aduertus eos qui dicūt vñ in dño opationē et vñ vñ vo-
luntatē fuisse. Duas. n. voluntates ondit: humanā. f. que p-
pter infirmitatē carnis recusat passionē: et diuinā q̄ p̄m-
ptissima ē. Seq̄t. Et iterū abi. oia cundē sermonē dicens.
THEO. Ut. f. per secundariam orationē q̄ verus hō
aliter affirmaret. Seq̄tur: Et reuertus de nouo iuc. eos dor.

tñ nō vehemēter redarguit. Erāt. n. oculi eoꝝ grauati. f.
somno. Et igno. qd̄ ruderent ei. p hoc infirmitatē humanā
addiscas: ne. f. grauati somno pmittam⁹ ea que nobis im-
possibilia sunt. Ideo tertio abiit ad orandū rōne p̄dicta.
vñ seq̄tur: Ervenit tertio. et ait illis: Dormi. iam et requi-
si. Nō turbat cōtra illos cū post redargutionē peius fecerit
sed ironice dicit illis: Dormi. iam et req. q̄ iā sciebat q̄ p̄di-
tor appropinquabat. Et q̄ ironice dixerit apparet p̄ h qd̄
subdit: Sufficit. venit hora: ecce tra. fi. ho. i. ma. pe. Hoc
dicebat d̄ridēs somnū eoꝝ: quasi diceret: nunc tēpus est
vt dormiatis qm̄ inimicus appropinquat. Deinde subiū-
git: Surgite eamus: ecce q̄ me tradet ppe ē. Nō vt fugerēt
hoc dixit: s̄ vt inimicis obuiarent. **AVGV.** de cō. euā.
Uel aliter: Per hoc q̄ cū dixisset: Dormi. iam et req. adiūgit
Sufficit. et deinde infert: Venit hora: ecce tra. fi. ho. vñq̄
intelligendū est post illud: Dormi. et req. siluisse dñz aliqua-
tuz: vt hoc fieret qd̄ permisit: et tunc intulisset: Venit ho-
ra. et ideo interponit: Sufficit. f. q̄ requieuitis. **HIE-
RO.** Trina autē discipulorum dormitiō tres mortuos
quos dñs suscitauit significat: primus in domo: secūdus
ad sepulchrum: tertius de sepulchro. Trina autē dñi vigi-
lia docet nos orando et de p̄teritis et de futuris et de
p̄sentibus veniam rogare.

Ut adhuc eo loquente venit iudas scharioth
vñus de duodecim: et cū eo turba multa cū gladijs
et lignis: missi a summis sacerdotibus et scribis et
senioribus. Dederat autē traditor eis signum di-
cens: Quēcūq̄ osculatus fuero ipse est tenete euz
et ducite caute. Et cū venisset statim accedens ad
eum ait: Rabbi. Et osculatus ē eū. At illi manus
iniecērunt in iesum: et tenuerunt eum. Unus autē
de cōstantibus educens gladiū percussit seruiū
summi sacerdotis: et amputauit illi auriculā. Et re-
spondēs ait illis: Tanq̄ ad latronē existis cū gla-
dis et lignis cōprehendere me: Quotidie erā apud
vos in templo docens: et nō me tenuistis: s̄ vt im-
pleant scripturē. Tunc discipuli eius relinquentes
eū oēs fugerunt. Adolescens autē quidā sequeba-
tur illuz: amictus syndone super nudo: et tenuerūt
eū. At ille relicta syndone: nudus p̄fugit ab eis.

BEDA: Postq̄ tertio dñs orauerat: et apostolorū et
morem seq̄te penitentia impetrauerat cōuigendū: secu-
rus de passione sua p̄git ad persecutores: de quoz aduē-
tu euangelista dicit: Et adhuc eo loquente ve. iudas sca-
rioth vñus de. xij. **THEO.** Hoc non frustra ponitur
sed ad maiore p̄ditiōis redargutionē q̄ cū de p̄mo cho-
ro discipuloz existeret: cōtra dñm in rabiem versus est.
Seq̄tur: Et cū eo tur. mul. cū gla. et lignis missi a sum. fa. et
seri. et senio. **HIERO.** Incubit. n. vñi seculi: q̄ despat
de adiutorio dei. **BEDA:** Adhuc n̄ h̄z aliqd iudas de
vercūdia discipuli: cū eū nō palā tradidit p̄secutoribus:
s̄ per signū osculi. vñ seq̄tur: Dederat autē tra. eis signū
dicens: Quēcūq̄ oscu. fu. ipse ē te. eū. et du. cau. **THEO.**
Uide eius insensibilitatē: quomō credebat in osculo chri-
stum decipere: vt quasi amicus estimaret. Si autē amicus
eras o iuda: cuius gratia cū inimicis accessisti: s̄ omnis
p̄auitas sine p̄uidentiā est: Seq̄t. Et cū ve. statim ac. ad
eum ait: Rabbi: et oscu. est eum. **HIERO.** Dat iudas si-
gnū osculi euz veneno doli: sic ch̄ryn obtulit sacrifici-
um subdolum et reprobatū. **BEDA:** Inuidens autē et sce-
lerata confidentia magistrū vocat: et oculum infert ei quē
tradit. Suscipit autē dñs osculū traditoris: nō quo simula-
re nos doceat: s̄ ne p̄ditionē fugere videat: simul et illud

psalmi complens: Cum his qui oderunt pacem eram paci-
ficus. **Sequitur:** At illi ma. inie. in eu. et tenuit. **HIERO.**
Dic adest ioseph venditus a fratribus et ferrum pertransi-
uit aiam ei. **Sequitur:** Un' aut de circū. edu. gla. pcul. ser.
sum. sa. et am. illi auri. **BEDA:** Petrus h fecit ut loānes
declarat eodē mentis ardore quo cetera faciebat. Scie-
bat enīz quomō phinees puniēdo sacrilegos: mercedem
iusticie et sacerdotij perennis acceperit. **THEO.** Ta-
cet aut nomē ei' marcus: ut nō videret suū laudare magi-
strum quasi zelantē p christo. Innuī aut petrus ex h q i-
obediētes erant et creduli spernentes scripturas: nā si ha-
buissent aures audientes scripturas: nō crucifixissent do-
minū glorie. Amputauit aut auriculā serui summi sacer-
dotis: nā summi sacerdotis pmo pteribāt scripturas:
quasi serui nō audientes facti. **Sequitur:** Et rīdēs iesus ait
illis: Tāq ad latro. xxi. cū gla. et lignis. **BEDA:** Quasi
dī. Stultū ē cū gladijs et fustibus querere eū que vltro se
vestris tradidit manibus: et in nocte quasi latitante per p-
ditore iuestigare: q quotidie i tēplo docebat. **THEO.**
Istud aut diuinitatē eius oīdit. qn. n. in templo docebat
nō valuerunt ipm capere: quīs in manibus eoz esset qz
nōdū tēpus aduenerat passionis. qn aut ipse voluit: tunc
tradidit seipsum ut adimplerent scripturę: qz tanq agnus
ad occisionē ductus ē: nō clamans neq vociferans: s; vo-
luntarie patiens. **Sequitur:** tūc disci. eius re. cū oēs fugerūt.
BEDA: In h ipse fmo: quē dñs dixerat: q oēs disci-
puli scandalizarent in illo in ipsa nocte. **Sequitur:** Adolef.
aut qdaz sequebat illū. amic. syn. sup nudo. sub audit eoz
pore: qz nō aliud indumentū q solā habebat syndonem.
Sequitur: Et tenuerūt eū. At ille re. syn. nu. p. su. ab eis. quo-
rum. f. pñtiam detestabatur et facta nō a dño: cuius amorē
et absens corpore fixū fuauit in mente. **HIERO.** Sic
etiā ioseph relicto pallio nudus de manibus ipudice se-
mine aufugit. qui vult effugere manus iniquoz: relinqns
mente que mundi sunt fugiat post iesum. **THEO.** Pro-
babile aut videt q hic adolefēns erat de illa domo: in q
pascha comederant. Quidā vero dicunt hūc adolefēntē
fuisse iacobū fratrem dñi: q dicebat iustus: q ab apostolis
post christi ascensionē cathedrā hierosolymoz accepit.
GRE. xliij. mox. Vel h de iōāne dī: q rī post vi vba re-
demptoris audiret ad crucē redg: prius tñ territus fugit
nā et illū eo tpe fuisse adolefēntē longa post h i carne vi-
ta eius inditū ē. Poruit. n. fieri ut ad horā tēntiū mani-
bus elapsus: mox resumptio indumento redierit: et sub du-
bia lucis nocte: se turpis ducentiūz iesum quasi vnus de
ipsis imiscuerit: donec ad artū pontificis cui erat notus
perueniret: ut ipse in suo euangelio cōmēmorat. Sic autē
petrus q culpa negatōis pñe lachrymis abluīt: recupa-
tionē oīdit eoz qui i martyrio labūē: ita ceteri discipuli
qui articulū cōprehensionis fugiendo puenērunt: caute-
lam fugiendi docēt eos qui se minus idoneos ad toleran-
da supplicia sentiunt.

Et adduxerunt iesum ad summū sacerdotē:
et conuenerūt oēs sacerdotes et scribe et seniores.
Petrus aut a longe secutus est eum vsq intro in
atrium summi sacerdotis: et sedebat cum ministris
ad ignem et calefaciebat se. Summi vero sacerdo-
tes et oē conciliū querebant aduersus iesum testi-
monij: ut eum morti traderent: nec inueniebant.
Multi aut testimonij falsum dicebāt aduersus
eum: et cōuenientia testimonia non erāt. Et qdam
surgentes: falsum testimonij ferebant aduersus
eū dicentes: Quonā nos audiuius eū dicentē:
Ego dissoluaz templū hoc manu factū: et post tri-
duū aliud nō manufactū edificabo. Et non erat

cōueniēs testimoniū illorū.

GGO. Narrauerat euangelista superius: quomō dñs
a multis sacerdotib fuerat capt' nūc narrare incipit quō
in domo pñcipis sacerdotū mortu ad iudicium fuit. rī
dicat. Et addux. iesum ad summū sacerdotē. **BEDA:**
Summū sacerdotē significat cayphā: q sicut iōānes scri-
bit erat pontifex anni illius: de quo testat iosephus: q
pontificatum sibi emerit a pñcipe romano. **Sequitur:** Et
cōuenerunt in vnū oēs sacerdotes: et scribe et seniores.

HIERO. Tunc facta est pgregatio taurorū in vacca
populoz. **Sequitur:** Petrus autē a longe sequebatur eum
vsq intro in atrij summi sacerdotis. **Timo:** n. retrahit
sed charitas trahit. **BEDA:** Merito aut a longe se-
quebatur: qui laz erat pñce negaturus. Neq. n. negare pos-
set: si christo pñmus adhesisset. **Sequitur:** Et sede. cū mini-
stris ad ignem et calefaciebat se. **HIERO.** In atrio eoz
ministris calefacit se ad ignē. Atrij sacerdotis est seculi-
ris circuitus. ministri dēmonia sunt: eoz qbus q manē-
tere peccata non pōt ignis desiderij carnale. **BEDA:**
Et. n. ignis charitatis: de quo dicit: Ignē veni mittere ter-
raz: qui sup credentes descensdens varijs linguis eos lau-
dare dñm docuit. Et ignis cupiditatis: de quo dicitur:

Oēs adulterantes velut clybanus coxda eoz. hic ignis
in atrio cayphe instinctu maligni spūs accensus: ad negi-
dum: ad blasphemandū dñm pfidoz: linguas ardebat.
Oē enī intus i domo maligna synodus gerebat: h ignis
in atrio inter frigora noctis accensus figurabat. Quonā
enīz abundat iniquitas: refrigerat charitas multorum. h
frigorē corpore ad horam petrus: quasi pñmis ministro-
rum cayphe calefieri cupiebat: qz tēporalis cōmodi sola-
cium pfidoz societate querebat. **Sequitur:** Summi vō sa-
cer. et oē cō. que. aduersus se. te. ut euz mor. traderent.

THEO. lege pñcipiente q vnus existeret summus sa-
cerdos: tunc multi erant substituti: et ostituti anis singu-
lis p pñcipē romanorū. Sūmos ergo sacerdotes dicit il-
los: q determinatū eis tēpus cōplentes laz cōpleuerūt: et
a sacerdotio ostituti erant. figuram aut iudicij: quod in
preiudiciū agebant operant: testimonia querētes ut vi-
deant iesum iuste dānare et perdere. **HIERO.** mēntia ē
iniquitas sibi: ut regina aduersus ioseph: et sacerdos
aduersus susannā. s; ignis sine materia deficit. vñ scōtur:

Nec inueniebāt. Multi. n. falsi testi. di. aduersus eū: et cō-
testi. non erant. Oē enī variat: incertū habet. **Sequitur:** Et
quidaz sur. falsi testi. ferebāt. Mōis est hereticorū vmbra
de veritate trahere. nō ille dixit quod illi dicit: s; simile
verbum de templo corporeis fuit: quo d post bēdū relucit
tauit. **THEO.** Nō. n. dñs dixerat: Ego dissoluā illud
s; soluite. neq manufactū dixit: s; simpliciter templum.

HIERO. Dixit etiam: Suscitabo vñū aīal significat
et sprans templum. falsus testis ē qui in eo sensu dicta in-
telligit: quo non dicitur.

**Et exurgēs aut summus sacerdos in mediū in-
terrogauit iesum dicens: Non rīdēs qd ad ea q
tibi obijciunt ab his: Ille aut tacebat: et nihil rē-
dit. Rursum summus sacerdos interrogabat eū:
et dixit: Tu es christus filius dei benedicti. Iesus
aut dixit illi: Ego sum. Et videbitis filiū hominis se-
dentē a dextris virtutis dei: et venientē cum nubib
bus celi. Summus aut sacerdos scindēs vestimē-
ta sua ait: Quid adhuc desideramus testes: Quid
his blasphemā. Quid vobis videt: Qui omnes
cōdēnauerunt eū esse reū mortis. Et ceperūt qdā
conspuere eū et velare faciē eius: et colapbis eū ce-
dere et dicere ei: prophētica. Et ministri alapis eū
cedebant.**

BEDA: Quanto iesus tacebat ad indignos rñsione sua falsos testes et sacerdotes ipsos: tanto magis pñsice furore superatus cū ad rñdendū puocat: vt ex qualibet occasione sermonis: locū inueniat accusandi. vñ dicit: Et exur. sum. fa. in mediū iter. ipm di. Nō rñdes qđq ad ea que tibi obijci. ab his: Iratus qđē princeps: et impatiēs nō inueniens calūnie locū: exurgit de solio vt infantiā mēis motu corporis demonstraret. **HIERO.** Sed ipse deus et saluator noster qđ mūdo salutē cōtulit: et humano generi sua pietate subuenit: sicut ouis ad occisionem sine voce ducit: et obmutuit et siluit a bonis. Vñ sequitur: Ille aut tacebat et nihil rñdit. Taciturnitas christi apologiaz et excusationē ade absoluit. **THEO.** Tacebat aut sciēs qđ nō attenderet verbi eius. vñ scdm lucā rñdit: Si dixerō vobis: nō creditis mihi. vñ sequit. Rursus sum. sacer. inf. cū et dīx. ei: Tu es christi fili dei bñdicti. Interrogat quidē hū suminus sacerdos: nō vt addiscens crederet: sed vt ex hoc aliquā occasione captaret. Querit aut: Tu es christi filius dei bñdicti: quasi semp collaudati. **HIERO.** Hunc aut expectabant de longe: ppe nō vident: sicut ita ac caligantib⁹ oculis iacob sub manib⁹ nō agnoscebat: s3 lo-ge de eo futura canit: Seq̃. Iesus autē dixit illi: Ego sū. vt. f. i. excusabiles sint. **THEO.** Sciebat nāq qm non crederent: tñ rñdit: ne postea dicerent: si audissemus ali- qđ ab eo: credidissimus ei. hoc aut est in eoz pñdictiū q2 audierūt et nō crediderūt. **AVG.** de cō. euā. Matthe⁹ aut nō dixit respondisse iesum: Ego sum: s3 tu dixisti. sed marcus tantū valere oñdit quod ei dicit Iesus: tu dixisti quantū si diceret: Ego sum. Seq̃tur: Et vide. fi. ho. sc. a der. vir. dei: et ve. cū nubib⁹ celi. **THEO.** Actū. v. Vñ debitis me tanq̃ filiū hominis a dextris patris sedentē. Virtutē nāq hic patrē dicit: nō aut sine corpore veniet: sed qualis apparuit crucifigentibus in iudicio eis appa- rebit. **BEDA:** Si ergo tibi in christo o iudee: o pagane et heretice cōceptus infirmitas: et crux cōtumelia ē: vide q2 per hoc filius hoīs ad dextrā dei patris sessurus: et in sua cū nubibus celi est maiestate futurus. **HIERO.** Et qđē sacerdos interrogat filius dei: Iesus aut rñdet filium hominis: vt hic intelligamus dei filiū idē esse et filius ho- minis: et ne quaternitate faciam⁹ in trinitate: s3 hō i deo: et deus in hoīe sit. Dicit aut a dextris virtutis sedentē. i. i vīa regnantē sempiterna: et vīte diuina. Et veni. cū nu- bē. In nube ascendit: cū nube venit. i. in corpe suo solo quod sumpsit a virgine ascendit: et cū multo iūi ecclesia quod corpi ipsius et plenitudo eius ad iudiciū ventur⁹ ē. **LEO** papa: Cayphas aut ad exaggerandā auditi f- monis iudiciā. scidit vestimēta sua: et nesciens qđ hec signi- ficaret infantiā: sacerdotali se honore puauit: oblitus pce- pti illi: quod legē de pñcipe sacerdotū: De capite suo cidarim nō deponet: et vestimēta sua nō dīrūper. Nāq se- quitur: Sum. aut fa. scī. vestimē. sua ait. Quid adhuc de- si. testes: audi. blas. qđ vobis videt. **THEO.** Adplet quidē sacerdos cōsuetudinē iudaicā. Lū. n. aliqd itolera- bile et triste illis occurrebat: vestimēta scindebant. Ut er- go monstraret: q2 christus magnā et intolerabilē blasphe- miam dixerit: vestimēta scidit. **BEDA:** Altiori aut my- sterio factum est: vt in passione dñi pontifex iudeoz sua ipse vestimēta discinderet: hoc ē ephor: cū tunica dñi nec ab ipsis qui ei crucifixeret militib⁹ scidi potuerit. figura bat enī: q2 sacerdotiū iudeoz pzo scelerib⁹ ipsoz pontifi- cū esset scindendū. Soliditas vero eccle q2 vestis sui redē- prois solet appellari nūq valet dīrūpi. **THEO.** Ex eo aut sacerdotiū iudeoz scindendū erat: q2 cōdenauerūt christi eē reū mortis. vñ sequit. Qui oēs cōdē. cū eē reū mortis. **HIERO.** Cōdenant quidē eū esse reū mortis: vt reatu suo reatu nōstri solueret. Seq̃tur: Et ceperunt qđā conspuere eum. vt. l. spūmā inibus susceptis faciem aie

nostre lauaret: et velamine faciei sue velamē cordiū nfo- rum auferret: et colaphis quibus in caput pcussus est ca- put humani generis quod est adam sanaret: et alapis qui- bus expalmatus est: maxima laus eius nostris manib⁹ labijsq2 plauderet: vt dicit. Omnes gentes plaudite ma- nibus. **BEDA:** Q2 vero dicit ei: Prophetiza: quis est qui te percussit: quasi in contumeliā faciūt eius q2 se a po- pulis pphetiā haberi voluit. **AVG.** de cō. euā. Hoc aut intelligitur passus dñs vsq ad mane in domo pñcipis sacerdotū: quo prius adductus est.

Et cū esset petrus in atrio deo: sum: venit vna ex ancillis summi sacerdotis: et euz vidisset petrū calefacientē se: aspiciens illum ait: Et tu cū iesu na- çareno eras: At ille negauit dicens: Neq3 scio ne q3 noui quid dicas. Et exiit foras ante atriū: et gal- lus cantauit. Rursus aut cū vidisset illū ancilla ce- pit dicere circumstantibus: q2 hic ex illis est. At il- le iterū negauit. Et post pusillū rursus q2 astabant dicebant petro: Vere ex illis es: nā et galileus es. Ille autē cepit anathematizare et iurare: q2 nescio hominē istū quē dicitis. Et statim gallus iterū cā- tauit: Et recordatus ē petrus verbi quod dixerat ei iesus prius q3 gallus cantet bis: ter me negabis. Et cepit flere.

AVGV. de cō. euā. De petri tentationē que inter pre- dictas dñi cōtumelias facta est: nō codē ordine oēs euā- geliste narrant. Nā lucas explicat pus tentationē petri: tū demū has dñi cōtumelias. Joānes aut incipit petri tē- tationem dicere: et iterposuit quedā de cōtumelijs dñi: et adiunxit q2 inde missus est ad cayphā pontificē: et inde re- capitulat vt explicet quā ceperat tentationē petri. **Mat- theus** aut et marcus primo cōmemorant christi cōtumeli- as: deinde petri tentationē: de qua dicit: Et cū esset petr⁹ in atrio dñi. ve. vna ex ancil. sum. sacer. **BEDA:** Quid aut sibi vult q2 pma eū pdit ancilla: cū vñ vñq2 eū magis ponerūt recognoscere: nisi vt et iste sex⁹ peccasse i necē vī deref dñi: et iste sexus redimeret p dñi passionē. Seq̃tur: At ille ne. di. Neq3 scio neq3 noui qđ dicas. **HIERO.** Petrus sine spū vocī ancille cessit: cū spū nec pñcipibus nec regibus cedit. **THEO.** Hoc aut cū pati dispensa- tiue permisit dñs: ne. f. extolleret se: simulq2 vt peccātib⁹ misericors oñdā: tāq ex seipso instructus humane infir- mitatis euentum. Seq̃tur: Et exi. fo. ante atri. et statim gal- lus cantauit. **BEDA:** De hoc galli cantu ceteri euāgeliste tacent: nō tñ factum negant: sicut et multa alia alij silentio pretercūt que alij narrant. Seq̃tur: Rursus aut euz vide- euz an. cepit dicere circū. quia hic ex illis est. **AVG.** de cō. euā. Dec ancilla nō eadē s3 alia est: sicut dicit matthe- us. Sane hoc quoq2 intelligitur q2 in secunda negatione a duobus cōpellatus est: ab ancilla. f. cōmemorat matthe- us et marcus: et ab alio quē cōmemorat lucas. Seq̃quitur: At ille iterū negauit. Jam petrus redierat vt quemadmo- dum dicit iohannes ad focum stans iterum negaret. vnde ancilla dicebat quod supra dictum est: non illi. f. petro: s3 his qui illo exente ibi remanserant: sicut tamē vt ille audi- ret. vñ rediens et rursus ad ignem stans resistebat negan- do verbis eoz. Liquido enī colligitur collatis de hac re omnibus euāgelistarum testimonijs: non ante ianuaz secūdo petrum negasse: sed intus in atrio ad ignem: Mat- theum aut et marcum qui cōmemorauerunt exisse eū so- ras: regressum eius breuitatis causa tacuisse. **BEDA:** In hac autem negatione petri discimus non solum abne- gari christum: ab eo q2 dicit eum non esse christum: s3 ab illo etiā qui cū sit negat se esse christianū. Dominus enī

non autem petro: Discipulum meum te negabis: sed me negabis. Negavit ergo christum cum se negavit eius discipulum. Sequitur: Et post pascha. rur. qui alia. di. pe. vere ex illis es: nam et gal. es. Non quod alia lingua galilee quam hierosolymite loquerentur: qui utique fuerunt hebrei: sed quod vnaquodque provincia et regio suas habet proprietates ac vernaculum loquendi sonum vitare non possunt. **THEO.** Igitur timore petrus perterritus et domini sermone oblitus dicens: Qui me confessus fuerit coram hominibus: ostendebit et ego eum coram patre meo: dominum abnegavit. unde sequitur: Ille autem cepit anathe. et iura. quod nesci. homo istus quem dicis. **BEDA:** Quia notitia sunt prauorum consilia: inter infideles hominem negavit se nosse: quem inter discipulos dum fuerat confessus. Solum autem scriptura sacra meritum causarum per statum designare temporum. unde Petrus qui media nocte negavit: ad galli cantum penituit. unde subdit: Et statim iterum gal. can. Et recorda. et petrus ver. quod dixit et iesus: priusquam gal. canteret: ter me negabis. Et cepit flere. **THEOPH.** Lachryme enim petri christo per penitentiam adduxerunt. Confundant itaque novatiani qui dicunt quod qui post susceptionem baptismatis peccaverint: non suscipiuntur ut sibi delictum remittatur. Ecce enim petrus qui christi corpus sumpsit et sanguinem: per penitentiam est susceptus. Et enim sanctorum defectus propter hoc scripti sunt ut et nos si per incautelam deciderimus: recursum habereamus per eorum exemplum: et speremus per penitentiam subleuari. **HIERO.** Mystice autem prima ancilla titubatio est: secunda consensio: tertius vir actus est. Hec trina negatio quam abluit per fletum verbi christi recordatio. Tunc nobis gallus cantat: qui predicator: quisque per penitentiam corda nostra ad compunctionem excitat. Tunc incipimus flere: quoniam ignominiam per scintillam scie: et foris eximus cum extra eiecerimus quod intus fuimus. **XV.**

Et confestim mane consilium facientes summi sacerdotes cum senioribus et scribis et uniuerso concilio: vincientes iesum duxerunt et tradiderunt pilato. Et interrogauit eum pilatus: Tu es rex iudeorum? At ille respondens ait illi: Tu dicis. Et accusabant eum summi sacerdotes in multis. Pilatus autem rursus interrogauit eum dicens: Non respondes quicquam? Vides in quantis te accusant? Iesus autem nihil amplius respondit: ita ut miraretur pilatus.

BEDA: habebant iudei hunc morem: ut quem ad iudicassent mortui: ligatum iudici traderent. unde post condemnationem christi subiungit euangelista: Et confestim mane consilium facientes summi sacerdotes cum senioribus et scribis et uniuerso concilio: vincientes iesum duxerunt et tradiderunt pilato. Attamen notandum quod non tunc primum ligauerunt eum: sed mox comprehensum nocte in horro ut iohannes declarat: ligauerunt. **THEO.** Tradiderunt itaque iesum romanis: sed et ipsi a deo traditi fuerunt in manibus romanorum: ut adimpleretur scriptura dicentes: Secundum opera manuum eorum retribuere illis. Sequitur: Et interrogauit eum pilatus: Tu es rex iudeorum? **BEDA:** Pilatus nihil aliud criminis interrogante nisi utrum rex iudeorum sit: arguitur impietatis iudei: quod nec falso quidem inuenire poterunt quod obicerent saluatori. Sequitur: At ille respondens ait illi: Tu dicis. Sic respondet: ut verum diceret: et sermo eius calumnie non pateret. **THEO.** Dubia enim responsione emisit. nam: Tu dicis: potest sic intelligi: Tu dicis hoc sed ego non dico. Et nota quod pilato qui inuitus fert sententiam aliqua in parte responderit: sacerdotibus autem et principibus respondere noluerit: indignosque sermonem suo iudicauerit. Sequitur: Et accusauerunt eum summi sacerdotes in multis. **AVG.** de concordia euangelii. Lucas etiam ista crimina que falso obicerent operuit. sic enim narrat: Leperunt accusare eum

dicentes: Hunc inuenimus subuertentem gentem nostram: et prohibentem tributa dari cesari: et dicentem se christum regem esse. Sequitur: Pilatus autem rursus interrogabat eum dicens: Non respondes quicquam? Vides in quantis te accusant? **BEDA:** Ethnicus quidem est qui condemnat iesum: sed eam refert in populum iudeorum. Sequitur: Iesus autem amplius nihil respondit. ita ut mira. pilatus. Nihil quidem respondere voluit: ne crimine diluens dimitteretur a presidente et crucis voluntas differret. **THEO.** Mirabatur autem pilatus: quia cuius legis doctor esset et eloquens et potens ratione sua eorum accusationes infringere: non respondebat quicquam: sed magis accusationes viriliter sustinebat.

Per diem autem festum solebat dimittere illis unum ex vinculis quicumque petissent. Erat autem qui dicebatur barrabas: qui cum seditionis erat reus: et cum seditione fecerat homicidium. Et cum ascendisset turba: cepit rogare sicut semper faciebat illis. Pilatus autem respondit eis et dixit: Vultis dimittere tam vobis regem iudeorum? Sciebat enim quod per iudicium tradidissent eum summi sacerdotes. Pontifices autem concitauerunt turbam: ut magis barrabam dimitteret eis. Pilatus autem iterum respondens ait illis: Quid ergo vultis faciam regi iudeorum? At illi male iterum clamauerunt: Crucifige eum. Pilatus vero dicebat illis: Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant: crucifige eum. Pilatus autem volens populo satisfacere: dimisit illis barrabam: et tradidit illum flagellis cecum ut crucifigeretur.

BEDA: Multas liberandi saluatore: rem pilatus occasionem dedit: primo latronem iusto cogerens. unde dicitur: Per dies autem festum dimittit. sole. al. vnu. ex vinculis quicumque petissent. **GLO.** Quod quidem solitus erat facere ut gratias populi caperet: et precipue in die festo quoniam de tota provincia iudeorum populus hierosolymam confluxerat. Et vniuersi iudeorum improbitas appareat: describitur consequenter enormitas culpe latronis quem iudei christo prebulerunt. unde sequitur: Erat autem qui dicebat. bar. qui cum seditionis reus erat. unde dicitur: crucifige eum. sicut semper faciebat illis. **AVG.** de concordia euangelii. Nulla questio est quod matheus tacet ipsos petisse ut aliquis eis dimitteretur: quod marcus hic dicit. Nihil enim interest si alius aliud faceret: quod alius commemorat. Sequitur: Pilatus ergo respondit illis. Vultis ut dimittam vobis barrabam: an iesum quem dicis christum? ut matheus refert: aut: Vultis vobis dimittere regem iudeorum? ut hic dicitur. Sed quod christos reges dicebant: et qui dixit illis an illum: manifestum est eum dixisse an vellent dimittere regem iudeorum. i. christum. Nihil autem interest siue quod cuius cuius de barraba: hoc solum volens dicere quod ad dominum pertinebat: quicquidem in eorum ratione satis et ipse ostendit quem sibi dimitti voluerint. Nam sequitur: Pontifices autem concitauerunt turbam ut magis barrabam dimitteret eis. **BEDA:** Hec iudeis versus hoc die sua petitione: quanto labore impetrarunt: quia enim data sibi optione: iesum latronem: pro saluatore interfecto: em elegerunt: merito salutem perdiderunt et vitam: et latrocinis ac seditionibus se intantum subdiderunt ut patriam regnumque suum quod plus christo amauerunt perdiderint: et libertatemque corporis et animam

etiam nūq̄ recipere. Deinde alia occasione dat pila
ms liberandi saluatozē cū sequitur: Pila autē ite. m. ait il.
Quid ergo vul. fac. regi iudeoz? **AVG.** de. con. enan.
Jam satis apparet q̄ id marcus velut ostendere: dicens re-
gem iudeoz: quod matheus dicens christū. Non. n. di-
cebantur christi reges nisi iudeoz. In hoc enim loco fz
matheus dicit: Quid igitur faciam de iesu qui dicit christus?
Sed: At illi clamabant: Crucifige eū. **THEO.**
Vide autē iudeozum p̄uauitatem: et pilati cōmensurationē
quis et ipse dignus sit cōdēnatione pro eo q̄ populo nō
resistebat. Illi nāq̄ clamabant: Crucifige. hic tēat humi-
liter ab illo p̄iudicio eruiere iesum: et ideo rursus inter-
rogat. unde sequitur: Pila autē dicit eis: Quid enim a. feci?
Occasionē nāq̄ ex hoc sumere volebat: vt christū solue-
ret innocentē. **BEDA:** Iudei vō isanie sue satisfaccies:
interrogationē p̄iudis nō respōdent. vñ seq̄t: At illi magis
clamabāt: Crucifige eū. vt impleret illud hieremie: facta
est mihi hereditas mea: sicut leo in silua: dederūt sup me
vocatū suū. Sequit: Pila autē vō. satis. po. oimi. il. bar. et
rad. iesu fla. ce. vt crucifigeret. **THEO.** Volebat q̄
des satisfaccere populo. i. eoz facere voluntatē: et non qd
erat placitum iusticie et deo. **HEIRO.** Dic duo hirci
assunt: vnus apompeius. i. emulsiarius cū peccato popu-
li in desertū iserni absolutus dimittit: alter p̄ peccatis ab-
solutoz vt agnus occiditur. pars dñi semp mactatur: ps
diaboli qui est magister eoz quod sonat barrabas effre-
nata in tartarū precipitat. **BEDA:** Iesus autē flagella-
tus nō ab alio q̄ ab ipso pilato intelligendus est. Scribit
nāq̄ iohānes: Apprehendit pilatus iesu et flagellauit qd
quidem ideo fecisse credendus est: vt satisfati penis ac ob-
probrio eius iudei morte vltra sitire desidererent.

Militēs autē duxerunt eū in atriuū pretorij: et
conuocant totam cohortem: et induit euz purpu-
ra: et imponunt ei plectentes spineam coronam: et
operunt salutare eū. **Aue rex iudeoz.** Et percu-
tebāt caput eius arūdine: et conspuebant eum: et
ponētes genua adorabant eū. Et postq̄ illuserūt
et truerunt illum purpura: et induerūt eum vesti-
mentis suis.

THEO. Militaris vana gloria semp iordinatis gau-
des et obprobrio sibi p̄p̄ria ostēdebat. vñ dicit: Pili.
autē dux. eū in atr. p̄to. et cōuo. to. cohort. i. totū ordinē
militie. Et indu. eū pur. sicut regē. **BEDA:** Quia enī
rex iudeoz fuerat appellatus: et h̄ ei scribe et sacerdotes
crimē obiecerant: q̄ sibi in populo israelitico vsurparet
imperij: illudentes h̄ faciunt: vt nudatū p̄iustitiis vestib?
induant purpura: qua reges veteres utebant. **AVG.**
de cō. euan. Intelligit autē quod matheus ait: Chlamyde
coccinea circū dederūt ei: hic marcū dixisse indutū pur-
pura. pro regia enī purpura chlamys illa coccinea ab il-
ludentibus adhibita erat: et est rubra quedā purpura coc-
eo sumillima. potest enī fieri vt purpura etiam marcus cō-
memorauerit: quā chlamys habebat: quis autē coccinea.

BEDA: Pro diademate autē ponūt ei coronā spineā.
vnde sequitur: Et impo. ei plec. spi. coronā. Pro sceptro au-
tem regali dant calamiū vt matheus scribit: et adorāt q̄si
regem. vñ seq̄t: Et cepe. salu. eū. **Aue rex iudeoz.** Et q̄
militēs eū quasi qd eum seipsum falso dixisset adorabāt
illudentes patet ex h̄ quod subdit: Et percu. ca. eius arū.
et cōspu. eū. Et ponē. genua ado. eum: quasi falso se dixis-
set eum. **HEIRO.** Obprobria autem eius nostrum
abstulere obprobria. Vincula eius nos liberos fecerūt.
Corona spinea capitis eius: diadema regni adepti sumus
Vulneribus eius sumus fanati. **AVG.** de cō. eua. Appet
autē matheus et marcū recapitulādo ista posuisse: nō quo
nunc factū sit: eū cū pilatus iam crucifigendū tradidisset.
Iohānes enī apud pilatū dicit hec gesta. h̄ autē quod seq̄t:

Et postq̄ illuse. ei: eru. eū pur. et indu. eū vesti. suis. i. fine
factū intelligitur: cū iam adduceretur ad crucifigendū.

HIERO. Mystice autē vestimentis suis nudat iesus. i.
iudeis. purpura induit. i. gentili ecclesia que de scopolis
collecta ē. Itē ea erutus in fine scandaligatē: iudaica rur-
sum induit plebe. Cū enim intrauerit plenitudo gentiū:
tunc oīs israel saluus erit. **BEDA:** Vbi purpura qua
indutus est dñs: ipsa eius caro qua passionibus obiecit
insinuat: in corona vero quā portabat spinea: nōz susce-
ptio peccatoz. **THEO.** Induam? et nos purpura sto-
laz regalē: q̄ vt reges ambulare debem? calcētes super
serpētes: et scorpiones: et suppeditanes peccatū. Christia-
ni nāq̄ dicimur. i. vincti: sicut et tūc reges vincti dicebant.
Sumam? et coronā spineam. i. festinemus coronari vita
arta: et abstinentiis et puritate. **BEDA:** Caput autē chri-
sti percutiūt: qm̄ eū verū deū esse negant. Et q̄ per arū-
dinē scriptura solet cōfici: quasi arundine caput christi fe-
riunt: qui diuinitati illius cōtradīcentes erroz suū cōfir-
mare auctoritate sacre scripture conant. Spuit in faciez
eius qui gratie p̄ntiam verbis execrandis respuūt. Sunt
et hodie qui eū certa fide vt deū verū adorant: s̄ peruer-
sis actibus verba eius quasi fabulosa despiciūt: ac p̄mīs-
sa verbi illius ipalibus illecebris postponūt. Sicut autē
cayphas nescius dixit: Oportet vnū hoīez mori p̄ populo
sic milites nescientes faciūt.

Et educunt illū vt crucifigerent eū. Et anga-
riauerunt pretereūtem quempiā simonē cyrenēū
venientem de villa: patres alexandri et ruffi: vt tol-
leret crucē eius. Et perducūt illū in golgatha lo-
cum quod est interpretatū caluarie locus. Et da-
bant ei bibere myrrathum vinū et non accepit. Et
crucifigentes eū: diuiserunt vestimenta eius: mit-
tentes sortem super eis quis qd tolleret. Erat autē
hora tertia: et crucifixerunt eū. Et erat titulus cau-
se eius inscriptus: rex iudeoz. Et cū eo crucifigūt
duos latrones: vnū a dextris: et aliū a sinistris ei.
Et impleta est scriptura que dicit: Et cum iniquis re-
putatus est.

GLO. Post cōdēnationē christi et contumelias condē-
nato illatas: ad crucifixionē eius narrandā euāgelista ac-
cedit dicens: Et cū edu. illū: vt crucifige. eū. **HIERO.**
Hic educit abel in agrū a fratre vt perimat. Hic adest isa-
ac cū lignis: et abraā cū ariete vepub herēte. Hic etiā iō-
seph cū fasce somniato et tunica talari sanguine lita. Hic
adest moyses cū virga et serpente suspēso in ligno. Hic ē
botrus in ligno portatus. Hic adest helise? cū ligno ad
querendū securiz que iūmo demersa ē: et natauit ad lignū
i. gen? humanū quod a ligno vetito in infernū decidit: p̄ li-
gnū crucis christi et per baptisimū aque ad paradysū na-
tauit. Hic adest ionas de ligno sorti in mare ventres ce-
ti triduo missus. Sequitur: Et angari. quempiā p̄te. simo.
cyre. veni. de villa: pa. alex. et ruf. vt tol. cru. ei. **THE.**
Iohānes autē ait q̄ ipemet baiulabat sibi crucē. vñ q̄. n.
fuit: nā ipse qdē pmo baiulauit sibi crucē donec p̄terijt qd
dam quē angariauerūt: et tunc ille portabat. Dixit autem
quoz filioz? erat pater ad maiorē fidē et affirmationē: nā
homo ille adhuc viuebat: qui poterat oia que circa cru-
cē facta sunt enarrare. **HIERO.** Cū autē aliq̄ per merita
patrū suoz commemorat: aliq̄ per merita filioz suoz: hic
simon qui crucē in angaria portat: meritis filioz suoz q̄
erant discipuli commemoratur. De h̄ nos in p̄nti vira ad-
monemur parētes adiuvare: per natoz suoz sapientiaz
vel merita vt populus iudaicus p̄pter patriarcharum et
p̄phetaz et apostolorū merita semp commemorat. Simon
autē iste qd portat crucē in angaria: ipse est qui laborat pro
laude humana. Logūt enī hoīes hūc laborare quē nō co-

git timor et dilectio dei. **ABEDA:** Vel q: simon iste nō hierosolymita: sed cyrenensis esse perhibetur. Cyrene enī libye ciuitas est: recte p cū ppli gentiū designant: q quōdā peregrini et hospites testamēto: nūc obediēdo heredes sunt dei: coheredes autē christi. Cū apte simon obediens: cyrene heres interpretat. De villa autē venisse refert. villa enī grece pagus dicit. vñ paganos appellamus eos quos a ciuitate dei alienos videm. De pago igitur egrediens si mon crucē portat post iesū: cū ppli nationū paganis ritibus derelictis: vestigia dñice passionis obediēter amplectit. Sequitur. Et pdu. cū i gol. lo. quod ē iter p. cal. loc. Extra vrbē et foris porta loca sunt in qb trūcant capita dñatorū: et caluarie. i. decollatoz sumpserunt nomē. Propterea autē ibi crucifixus est dñs: vt vbi pus erat arca dñi nato: ibi erigeret vexilla martyriū. **HIERO.** Tradit autē iudei q in h montis loco inolatus ē arces p isaac: et ibi decalatur christus. i. a carne sua: carnali videlicet iudea separat. **Scd:** Et da. et bib. myr. vinū. **AVG.** de cō. euā. Hoc intelligendū ē matth cū dixisse cū selle mixtur. fel dppē amaritudie posuit: et myrrhatū vinū amarissimū ē: qd fieri possit: vt et fel et myrrha vinū amarissimū redderent. **THEO.** Vel ordinatione quadā exite aliq alia offerebant: qdā acetū et fel: qdā vinū myrrhatū. **HIERO.** Vel myrrhatū vinū hoc ē acetū: p hoc succus letalis pomi abstergit. **BEDA:** Amara vitis amara vinū fecit quo ppinat dñm iesum vt ipleat qd scriptū est: Dederūt i cibū meū fel: et in siti mea potauerūt me acetū. **AVGV.** de cō. euā. Qd autē subdit: Et nō accepit. intelligitur nō accepit vt biberet: gustauit autē vt matthe testis ē: et sicut idem matthe ait: Nōluit bibere. h mare dixit: Et nō accepit. tacuit autē q gustauit. **HIERO.** Nō accepit etiā id p quo patit. vñ de eo dī: Que nō rapuit: nūc exsoluebat. Sequitur. Et crucif. cū diuise. vesti. sua: mitte. sorte sup eis: quid qd tolleret. Hoc loco figurat salus. lignum pñm lignū scieboni et mali fuit. secundū lignū boni tm nō bñ et vite lignū ē. Exctio man pñe ad lignū: morte apphēdit. Exctio autē scōe: vitā que pierat inuenit. Ligno hoc vehimur per mare yndofuz ad terrā viuētū. cruce enī sua christ cruciatū nostrū absoluit: et morte sua mortem nostrā necauit. Cū forma serpentis serpentez necat: quia serpente de virga facto aliq absorbentur serpentes. Ipsa autē species crucis quid ē nisi forma quadrata mūdi? Oriens de vertice fulget. Arcos dexteram tenet. Auster leua cōstitit. Occidēs sub plantis firmat. Vñ apls: vt sciam? que sit altitudo et latitudo: longitudo et pfundū. Aues qñ volant ad ethera: formā crucis sumūt. hō natus p aq: forma crucis vehit. Nautis marina attēna cruci simulata susulat. Tau lra: signum salutis et crucis describit. **BEDA:** Vel in transverso ligno crucis vbi signat man gaudium spei signat. Per manus enī opa: per latitudinē hilaritatez opantis intelligimus: q tristitia facit angustias. per altitudinē cui caput adiungit: expectationē retributōnis de sublimi iusticia dei. per longitudinē qua totū corpus extendit tolerantia: vñ longanimes dicuntur. p pfundum quod terre est infixū ipm sacramentū secretū. Quādiu ergo hic agūt eo: porta nostra: vt destruat eo: pus peccati: tēpus nobis ē crucis. **THEO.** q autē ponebat sorte sup vestimēta eius: et hoc hodie illudentes fecerūt quasi regis vestimēta diuidentes: etenī vilia crāt non valde piosa. Hoc autē iōānes euangelista plentius exponit: qz. s. milites cetera in quatuor partes iuxta suū numez diuidētes: de tunica que inconsutilis erat et super cōtexta p totū: sorte miserūt. **HIERO.** Vestimēta autē dñi eius mandata sunt qbus tegit corp eius. i. ecclesia: que diuidūt inter se milites gentiū: vt sint quatuor ordies cū vna fide. i. coniugati et viduati: ppositi et separati. Sorti sunt tunicaz indiuisas: que est pax et vnitas. Sequitur. Erat autē hora tertia et crucif. eū. Hoc vere et pprē mare tulit: nā sexta hora tenebre suffuderunt terrā: vt nō qsq potuissz mo-

uere caput. **AVG.** de cō. euā. Si hora quasi scripta pto sedēte p tribunali tradit ē iesus crucifigendus: iudei vt iōānes refert: quō hora tertia crucif. ē: sic vñ mare ei nō intelligentes quidā putauerūt. Pñ: q qua hora crucif. potuerit videam: deinde videbimus cur hora tertia crucif. dixit mare. Hora erat qsi sexta cū traditus ē crucifigendū a pilato sedēte p tribunali: vt dictū est. nō enī iam plena sexta erat: sed quasi sexta. i. peracta quinta et aliqd etiā de sexta esse ceperat: vt pacta quita: et inchoata sexta gererent hec que narrata sunt in crucifixione vñ nostri donec cōpleta sexta: illo pendente fieret: hec quocūq tenebre. Queramus autē iam cur dixit mare. Erat autē hora tertia et crucif. eū. Jam certe dixerat: Et crucifigentes eū: diu. vesti. eius. sic etiā ceteri attestat: q co crucif. vestimēta diuisa sunt. Si enī rei geste tēpus velut cōmmonare marcus sufficeret dicere: Erat autē hora tertia. vt quid adiunxit. Et crucif. erūt eū: nisi q voluit aliqd recapitulando significare quod questū inuenit cū scriptura ipsa illis tpibus legere: qbus vnuerse ecclesie nōn erat qua hora dñs ligno suspensus est: vñ p illa huiusmodi vel erro: tolli: vel mendaciū refutari. Sed q sciebat a militibus suspensus dñm: nō a iudeis sicut iōānes apertissime dicit: occulte ostendere voluit eos magis crucif. fuisse: q clamauerūt vt crucifigeret: q illos qui msteriū pncipi suo sz suū officiū pbuerūt. Intelligit ergo fuisse hora tertia cū clamauerūt iudei vt dñs crucifigeret et verissime demonstratur nūc eos crucif. fuisse: q clamauerunt. In conatibus autē pilati ad eripiendū dñm: et in multū iudeoz cōtradictiū: cōsumptū tēpus duarū horarū intelligit. et circa hora fuisse sexta: qua nōdū terminata gesta sunt que ab eo tpe quo pilat dñs tradidit vñ ad tenebras factas narrant. facile autē videbit q sine impietatis duritie voluerit autēdere: q opporū loco marcus hoc de tertia hora posuerit: vbi. i. factū ministrorum multū cōmmonarū est. Ergo ne qsq cogitationē tamē cōminis auersus a iudeis i milites illos conuerteret. Et inq: hora tertia: et crucif. eū. vt illi cū pot. crucif. fuisse nūc: quos hora tertia vt crucifigeret clamare potuissent: diligens inquisitor inueniet: cū aduerterit h qd a militib factū est hora sexta factū esse. **AVG.** de quest. vt. 7. no. testamēt. Iudeoz q sniam de crucifixione christi: tertia hora data vult intelligi. Omis. n. q mōti addit: ex eo iam mortu cōputat quo sniam excepit. Manifestum ē marcus: qz nō iudicio snia saluator crucif. ē. difficile est enī. innocentē pbare eū: q snia iudicis punit. **AVG.** de cō. euā. Quāq nō desint: q parafecue quā iōānes cōmmonrat dicēs: Erat autē pasceue hora qsi sexta. hora dicitur am velint intelligi. dicit enī: Die qd ē illo: quē dies sabbati seqbat pasceue fuisse pasche iudeoz: q ab eodē sabbato iam inciperet agnū: sz tñ vñ pascha qd iam in passionē dñi celebrat nō iudeoz: sz christianoz cepisse pparari. i. pasceue hēre ab ea hora noctis. ix. in eo qz vñ a iudeis occidendus pparabat. Parafecue dppē interpretatur preparatio. Ab illa ergo hora noctis vsq ad ei crucifixionē occurrit hora pasceue sexta fm iōānes: et hora tertia fm marcu. Quis fidelis nō hūc fauor soluit que stiois. Si modo possit aliq articulus conqci vñ ab hora nona noctis cepisse pasceue pasche nre. i. pparationē mortis christi congruentē intelligam. Si. n. dicam: eaz cepisse qñ a iudeis apphēsus est dñs: adhuc noctis pñe p me erat: sz qñ ad domū pduit ē foceri cāpbe: vbi et ad dñm ē a pncipib: adhuc gallus nō cātauerat. Si autē quado pilato tradit ē: tā mane fuisse apertissime scriptū ē. Restat q vt intelligam nūc cepisse pparationē mortis dñi: qñ oēs pncipes sacerdotū dixerūt: reus ē mortis. Nō. n. ab surde cogit eo tpe nonā hora noctis cōponisse: vt recapitulando intelligat de petri negatione postea dictū esse quod antea factum erat. Sequitur. Et erat tñ. cau. eius in scrip. rex iudeoz. **THEO.** Scripsit autē hūc titulus

scdm ppter quā crucifixus ē qđ vituperātes ei⁹ opiniōe
qui regē seipso faciebāt: vt sic ptercuntes misereri nō va-
lerent: sed magis ei impoerāt et tanq⁹ tyranno. **HIE.**
Scripturū aut⁹ hoc trib⁹ linguis: **Hebraice** Malchus iu-
deoru: **Grece** basilios exomoloseon: **Latine** rex confesso-
rū. De trēs lingue ad principatū in crucis titulo conse-
cratē sunt: vt omnis lingua cōmēmoret pfidiā iudeoz.

BEDA: Titulus aut⁹ hic positus supra crucē illud on-
dit: qđ eis fz sua opa redditur ē. Sequit⁹: Et cū eo cru. ou.
latro. vnū a dex. et vnū a sin. ei⁹. **THEO.** Ut. f. hoies
prauā opiniōe d⁹ cū pperēt: qđ tpe latro et maleficus
esset. h aut⁹ dispētiue factū ē ad implendū scripturā. vñ se-
quit⁹: Et impia est scrip. qđ dicit: Et cū inqđ reputat⁹ est.

HIERO. Cū inqđ veritas deputata vnū reliquit sin-
strā: alterū assumit dexterā: sicut in die iudicij faciet. et si-
mili crimine tā dissimiles sortiūt vias: alter antecedit pe-
nū in paradisu: alter iudā in infernū. Cōfessio breuis vi-
tā acq̄uit longā: et blasphemā finitā pena plectit eterna.

BEDA: Mptice aut⁹ latrones qđ cū dño crucifixi sūt:
significat eos qđ sub fide et p̄fessione christi: vt agone mar-
tyrij vt q̄libet artionis discipline instituta subeūt. Sz qui
hoc p eterna glā gerūt: dextri latronis fide designant: qđ
vō humane iudis intuitu sinistri latronis mente imitat⁹
zamus. **THEO.** Vel alter: Indiciū erat duo latrones
duoz p̄p̄oz. f. iudici et gentili: ambo nanqđ inquit: gē-
tilis quidē tanqđ legē naturālē p̄tergrediēs: iudai⁹ vero
scriptā legē qua ei tradiderat dñs: sz gētilis penitēs: iudai-
cus vsqđ in finē blasphemus: in quo iū medio crucifigē
dñs: ipse enī est lapis angularis nos cōiungens.

**Et ptercuntes blasphemabāt eū: mouētes capi-
ta sua et dicētes: Vah qđ destruis tēplū dei: et in tri-
bus diebus reedificas. Saluū fac te metipm descē-
des de cruce. Sūm et sūmi sacerdotes illudētes ad
alterutru cū scribis dicebāt: Alios saluos fecit: se-
ipm nō potest saluū facere. Christus rex israel: de-
scendat nūc de cruce: vt videamus et credam⁹. Et
qui cum eo crucifixi erant: conuitiabantur ei.**

HIERO. Pullo iude ligato ad vitē et eius pallio i san-
guine vne intincto: lacerāt hedi vineā blasphemātes chri-
stū: et mouētes capita sua. vñ dicit: Et pte. blas. ei⁹ mo. ca.
sua: et di. vach. qđ des. tē. dei. **THEO.** Trāseūtes. n. chri-
stū blasphemabāt: exprobatēs ei tanqđ seductori. Diabo-
lus aut⁹ mouebat illos ad dicēdū qđ de cruce descēderet.
qđ n. nouerat qđ salus fiebat p crucē: rursum ingerebat se
ad tādū chri. vñ si a cruce descēderet: cert⁹ fieret qđ
nō est vere fili⁹ dei: et sic salus qđ p crucē est destrueret: sed
ipe dei verus existēs filiū nō descēdit. Si enī descende-
re debuisset nō illuc a pncipio ascēdisset: sed qđ videbat
qđ p hūc modū salutē fieri oportebat: sustinuit crucifigi et
multa alia pati: p̄ficere opus suū. Sequit⁹: Similit⁹ et sū-
mi sacer. illu. ad alter. cū scri. dice. Alios saluos fecit: se-
ipm nō po. sal. facere. Hec dicebāt ei⁹ miracula abolētes
qđ ab eo fz apparentiā p̄petrata fuissent. operās nāqđ mi-
racula multos saluabat. **BEDA:** Sic etiā nolētes p̄fite-
tur qđ alios saluos fecit. Itaqđ vōs vestra p̄denat snia: qđ
enī alios saluos fecit: seipz saluare poterat. Sequit⁹: Chri-
stus rex israel descende nūc de cruce: vt videamus et cre-
damus. **HIERO.** Et viderunt postea resurgentem de
sepulchro: quem de crucis descendere nō credebāt pos-
se p̄p̄ulo. Ubi est o iudei infidelitas vestra: et vosipso
p̄ulo: vosipso iudiciū peto. Quāto mirabili⁹ ē mo: rui
posse resurgere: qđ adhuc vñ de cruce velle descendere
parua penitēs: dum maiora prouenerint: sed infidelitas
vestra non potuit sanari signis multo fortioribus qđ peti-
tis. hic omnes declinauerūt simul inutiles facti sunt. vñ
desequit⁹. Et qđ cū eo crucifi. erant: cōuitiā. ei. **AVG.** de

conco. euan. Quomodo hoc verū est: quandoquidem
vnus eozū conuitiatus est fm luce testimoniū: alter et cō-
pescuit eū: et in deū credidit: nūi intelligamus Mattheuz
et Marcū breuiter p̄stringentes hūc locū: pluralez nu-
merū pro singulari posuisse. **THEO.** Vel duo a prin-
cipio cōuitiabantur ei: deinde vnus cognoscens ipm in-
nocentē: increpat alterū blasphemantem.

**Et facta hora sexta: tenebre facte sunt super
totam terram vsqđ in horam nonā. Et hora no-
na exclamauit iesus voce magna dicens: Heloy:
heloy: lamaçabatani. Quod est interpretatū: De-
us meus: deus meus: vt quid dereliquisti me? Et
quidam de circumstantibus audientes dicebant:
Ecce heliam vocat. Currēns autem vnus et im-
plens spongiā aceto: circūponensqđ calamo po-
tum dabat ei dicēs: Vinite: videamus si veniat he-
lias ad deponendum eum. Iesus autem emissā
voce magna: expirauit.**

BEDA: Clarissimū lumen mundo retraxit radios su-
os: ne aut pendente viderent dominū: aut impj blasphe-
mantes sua luce fruerentur. vnde dicitur: Et facta hora
sexta tenebre facte sunt per totam terram vsqđ in horam
nonā. **AVGVSTI.** de conco. euange. Addidit au-
tem lucas: Unde facte sunt tenebre: idest solem obscura-
tum. **THEOPHI.** Si autem tempus eclipsis fuisset
posset quis dicere qđ naturalis fuisset hoc passio: sed tūc
xij. erat luna: cum naturalis eclipsis fieri nequit. Se-
quit⁹: Et hora nona exclamauit iesus voce magna dicens
Heloy: heloy. **HIERO.** Nona hora inuenit eucra do-
mo: decima dragma quē perierat. **BEDA:** Nam et adā
peccante scriptum est qđ audiuerit vocem domini dei am-
bulantis in paradiso ad auram post meridiem: et qua ho-
ra primus adam peccando mortem huic mundo inuexit
eadem hora secundus adam mortem moriendo destru-
xit. Et notandū qđ recedente a centro mundi sole cruci-
fixus est dñs: oriente autē sole: resurrectionis sue myste-
ria celebrauit: qđ mortuus est propter peccata nra et re-
surrexit ppter iustificationem nostrā. Nec mirē is ver-
borū humilitatem querimōias derelicti: cum formam
serui sciens scandalū crucis videas. Sicut enī est surire et
sire et fatigari nō erat propria deitatis: sed corporales
passiones: ita quod dicitur: Ut quid dereliquisti me: co-
poralis vocis erat propriū: quia solet fm naturā corpus
nullatenus velle a sibi coniuncta vita fraudari. Sz enim
ipse saluator: dicebat hoc: sed proprie ostendebat co-
poris fragilitatem: vt homo ergo loquitur in eos circūferēs
motus: qđ in periculis positi a domino deseri nos puta-
mus. **THEO.** Vel hoc loquitur homo crucifix⁹ deo
pro me. nos enī homines sumus derelicti: ipse nunqđ a
patre derelictus fuit. Audi enī quid dicit: Nō sum solus
sed quia pater meū est. Et si etiā hoc pro iudeis dixerit
quasi et ipse fm carnem indeus existens: ac si diceret: Ut
quid hebraicū populum dereliquisti: vt tuū crucifigerēt
filiū. Sicut enim aliquando consueuimus dicere: De-
iuduit me. i. meā naturam scilicet humanā: sic et hic: dere-
liquisti me: oportet intelligere humanā naturā vel iudai-
cum populum. Sequitur: Et quidam de cir. au. di. Ecce
heliam vocat. **BEDA:** Sed quos arbitro: milites fu-
isse romanos: non intelligentes sermonis hebraici pro-
prietatē: sed ex eo qđ dixit heloy putantes ab eo heliam
vocatū. Si autem iudeos qui hoc dixerunt intelligere
volueris: hoc faciunt vt eum imbecillitatis infament qđ
helie auxiliū deprecetur. Sequit⁹: Currēns autem vnus
et im. spon. ace. Quā ob causā dño accit⁹ sit potui datuz
ioannes plenius ostendit dicens: qđ iesus vt consumaret
scriptura dixit: Sitio. Illi autē spongiā plenā aceto

obtulerunt oris eius. **HIERO.** Inuenit autē h iudeoz si militudine: spongia. s. cana infirma arida: ignibus aptam implet aceto: h est malicia et dolo. **AVG.** de co. euā. De helia vero nō ipm q obtulit spongia cū aceto: s. ceteros dixisse mattheū narrat. vñ intelligim? et illū: et ceteros h dixisse. **HIE.** Infirma autē carne vox inualuit diuina q dicit: **Aperite mibi portas iusticie.** vñ sequit: **Iesus autē tñi. vo. mag. expirauit.** Cū una voce siue sine voce nos morimur: q de terra sum? Ille vero cū exaltata voce expirauit q de celo descendit. **THEO.** Et qui mori dñat et pcepit: sicut dñs potestatiue expirat. **Qualis autē h vox fuerit lucas declarat.** Pater inquit: in manus tuas cōmendo spiritū meū. Et enī christus extitit p hoc nobis voluit declarare: q sancto rī anime in manus dei ascendit. Nā prius ab inferis omniū anime tenebant donec venit qui predicauit captiuis remissionem.

Et velū templi scissū ē in duo: a sumo vsqz de orisū. Vidēs autē cēturio q ex aduerso stabat: q sic clamās expirasset: ait: **Vere hic homo filiū dei erat.** Erāt autē et mulieres de lōge aspiciētes: inter quas erat maria magdalene et maria iacobī minoris et ioseph mater: et salome. **Et cū ēēt in galilea sequebantur eum: et ministrabāt ei: et alie multe que simul cum eo ascenderant hierosolymam.**

GLO. Postq narrat euāgelista passionē et mortē christi: nūc psequit de his q post mortē dñi ptingūt. vñ dicit: **Et velū. i. scilicet est in duo a sū. vsqz de.** **HIE.** Velū tēplī scindit. i. celū aperit. **THEO.** Scissū est etiā velū innuente deo: q spiritus sancti grā a tēplo recedit et scindit vt sancta sanctorū abobus videnda essent: et q tēplū lugebit in iudeis cū calamitates deplozabūt et vestimenta scident. Hoc etiā et templū animatū. s. corpus christi. oñ dicit in cui? passionē vestimētū ei? laceratū ē. s. caro. et aliud etiā significat. Caro namqz velū est nri templi. s. ment nre. **Uirtus autē carnis scissa ēi christi passionib? a sumo vsqz de orisū. s. ab adā vsqz ad vltimos hoies.** Nā et adā effectus est sanus p passionē christi: et ei? caro nō manet sub maledicto: neqz digna ē corruptionē: s. oēs incorruptionē honorati sum? **Vidēs autē cēturio.** Cēturio dicit cētū militū pnceps. **Vidēs autē q ita potestatiue et dominabiliter expirasset: mirat? est et pfectus est.** **BEDA:** Manī festa autē causa miraculi cēturionis exponit: q vidēs domini sic expirasse. i. spiritū emisisse dixerit: **Vere homo hic filius dei erat.** **Null? n. hz potestatiue mīrēdi spiritus: nisi q alaz p ditor est.** **AVG.** iij. de trini. Et hoc marie mirat? est q post illā vocē in qua figurā peccati nri edidit pūno tradidit spiritū. demōstrauit enī spiritus mediatoris q nulla pena peccati vsqz ad mortē carnis ei? accesserit: qz nō eū deseruit inuitus: sed quō voluit: quippe dei verbo ad vnitatē pfone iunctus. **HIERO.** Nouissimi autē nūc pūni efficiūt. **Gentilis pñter ppls.** Iudea cecata negat ne fiat eis error: pūno: **THEO.** Et sic ordo puerit dñi iudei occidūt: et gentilis pñter: discipuli su giunt: et mulieres expectāt. **Sequit. n.** Erāt autē et mulie. de longe aspici. inter qz erat ma. magda. et ma. ia. mī. et ioseph mater et salome. **Salome dicta est mater filioz sebedei.** **ORIG.** Opinatus autē sū hoc vidēs apud mattheū et marcū: hic tres pcpuas mulieres nominatas: et duas quidē vterqz euāgelista exponit: **Mariā magda. et mariā ia.** Tertia autē a mattheo dicit mī filioz sebedei: a **Marco autē tertia illa salome appellat.** **BEDA:** Iacobū autē minozē dicit iacobū alphet: q et frater dñi dicebat: eo q esset filius marie mater tere dñi: cui? meminit iohannes dī cēs: **Stabat iuxta crucē iesu mater ei? et soroz matris ei? maria cleophe: et maria magda.** **Maria autē cleophe vide tur eā dicere a patre siue cognatiōe.** **Uocabat autē minoz iacob? ad distinctionē maioris iacobi: videlicet filij sebedei.**

dei: q inter pūnos apostolos vocat? ē a dño. **Cōsuetudinis autē iudaice fuit: nec inducebat in culpā more gēis antiquo: vt mulieres de sua substantia victu atqz vestitū pceptozib? ministraret. vñ sequit: Et cū ēēt in galilea seque. eū et mī. ei.** **Ministrabat dñs quidē de substantia sua: vt metēt eaz carnalia cui? ille metebāt spiritalia: et vt tūpū oñderet magistroz: q victu atqz vestitū ex discipulis deberent ēē pnti.** **Sz videam? qles comites habuerint.** **Sequit. n.** **Et alie multe q simul cū eo ascē. hierosolymam.** **HIERO.** Sicut nō excludit muliebīs sex? a salute p marie vginē: ita nō repellit a mysterij crucis scia et resurrectionis p viduā **Magdalēnā:** **Mariā et ceteras mīes.**

Et cū iā sero ēēt factū: qz erat parascue qd ē añ sabbatū: venit ioseph ab arimathia nobilis de curio: q et ipe erat expectās regnū dei. **Et audacter introiuit ad pilatū: et petijt corp? iesu.** **Pilat? autē mirabāt si iā obijisset.** **Et accessit cēturione: inter rogauit eū si iā mortu? ēēt.** **Et cū cognouisset a cēturione donauit corp? ioseph.** **Ioseph autē merca tus syndonē: et deponēs eū inuoluit i syndonē et posuit eū in monimēto qd erat excisū de petra: et ad uoluit lapidē ad ostiū mōimēti.** **Maria autē magdalene et maria ioseph aspiciēbat vbi poneretur.**

GLO. Post passionē et mortē christi euāgelista sepulchra ei? enarrat dicens: **Et cū iā sero esset fac. qz erat pas. qd est añ sabbā. ve. io. ab ar.** **BEDA:** Parascue grec: latine pparatio dī: quo nocte iudei q inter grecos morabāt: sexta sabbati appellabāt: eo q in illo ea q requirit sabbati necessaria essent: pparare solerēt. **Quia q sexta die homo fact? ē: septima autē die p ditor ab oī ope suo requirit: recte saluato: sexta die crucifig? humane restorationis ipseuit archanū.** **Sabbato autē in sepulchro qd dēfēs: resurrectionis q octaua die vctura erat expectabat cētū.** **Pic et nos in hac qdē seculi etate mūdo necesse ē crucifigi: septima vo die. i. cū mortis qd debitu soluit: corp? quidē in tumulis aliis aut secreta in pace cū dño post bona opa oporet q escere: donec octaua etate etiā corp? ipa resurrectionē glo rificata cū aiab? iconruptionē accipiat.** **Talē autē ēē decebat q corp? dñi sepeliret: q etiā p iusticia meritoz tali misterio dign? ēēt: et p nobilitatē potētie seculari facultatē posset obtinere ministradi: et iō dī q erat nobis decurio expectās regnū dei.** **Decurio vocat? q sit de ordine curie et officij curie administraret: q etiā curialis pcurado muneris ciuilitas solet appellari.** **Arimathia autē ipa est ramathān ciuitas belchane et samuelis.** **HIE.** Que interpretatē ponēs: de q fuit ioseph q venit ad deponēdū corp? xpi dē cruce. **Sequit. Et auda. iro. ad pi. et p. cor. iesu.** **THEO.** **Audet ausū laudabile. nō. n. excogitauit: a diuinitis decedat: et expellat a iudeis si corp? petā ei? q ē blasphem? cō dēnat?** **Sequit: Pilat? autē mira. si iā obijisset.** **Putabat n. qz diu viueret i cruce: sicut et latrones i patibulo vivebāt diu.** **Sequit: Et accer. cētū. int. eū si iā mortu? ēēt. s. añ bo rā q ceteri mori p senerūt.** **Sequit: Et cū cog. a cē. s. q mortuus ēēt donauit corp? ioseph.** **BEDA:** **Nō autē qliba ignotus aut mediocri ad pñdē accedere et crucifigi corpus poterat ipetrare.** **Sequit: Ioseph autē mer. syn. et de po. eū inuol. in syn.** **THEO.** **Preciosū corp? p sciole peliēs. cū. n. cēt discipulus dñi sciebat qlib? corp? dñi honorari deberet.** **BEDA:** **Possum? autē fm intelligētiā spiritalē hoc sentire: q corp? dñi nō auro nō gemmis et seri co sz lintamine puro obuoluēdū sit: hinc ecclesie mos ob tinuit: vt sacrificij altaris nō in serico neqz in panno tin cto: sz i lino treno celebrat: sic corp? dñi ē dñi i syndōe mūda sepulchri: iuxta qd i gest. pōtifficalib? a. b. siluicūro legm? cō statutu ē: qz et h significet q ille i syndōe mūda inuoluit iesu q pura cū mēte suscepit. sequit. Et po. cū mo. qd erat exa**

pe. 7 aduol. la. ad osti. mo. **Dicit q** monumentū dñi dom? rōmā fuit: de subiacēte rupe excisā: ante altitudinis vt homo rectus exstēns vix extēta manu culmē posset attingere: 7 h3 introitū ab oriente: cui lapis magnus inuolutus atq; impositus est. in eius pte aquilonari ipm sepulchru. i. loc. dñici corpis de eadē petra factū est: septē hñs pedes longitudinis: nūū palmozū mensura a pauimento altius emīnens: qui. s. locus nō desuper: sed a latere meridiano p totū patet: vnde corp? inferebat. **Color** autē monumenti 7 loculi albo 7 rubeo dicit ē p mixtus. **HIE.** Sepultura autē christi resurgim? de cēfione eius ad infē ros nos ascendim? ad celo a. hic iuenit mel in ore leonis mortui. **THEO.** Imitemur autē 7 nos ioseph recipientes christi corp? p vnitatē: 7 ponam? illud in monumento exciso de petra. i. in aia memorante: 7 nō obliuiscite deū illa eni aia ex petra excisa. i. ex christo q est petra qui pti- net firmitatē. Inuoluere etiā debem? ipm in syndone. i. in corpore puro suscipe. Syndon namq; est corp? qd est aie in dñm. Decet eni nō solū pura aia corp? christi suscipe: s; in corpore puro. Inuoluere autē oportet: sed nō aperire: nā secretū clausū est 7 occultū. **Sequitur:** Maria autē magda. 7 maria ioseph aspiciēbāt vbi poneret. **BEDA.** In lucā legimus q stabant notī ei? a longe 7 mulieres q se- cutę erāt cū. Hic ergo notis iesu post depositū ei? corp? ad sua remeantib? sole mulieres q artius amabāt funus subsecute quō poneret respicere curabāt: vt ei tpe pgruo munus possent deuotiōis offerre. **Dic** autē pascues san- cte mulieres. i. aie humiles idē faciūt: cū amore saluatori feruentes passionis eius vestigijs in hoc seculo quo ppa- randa est requies futura diligēter obsequunt? 7 si forte va- leant imitari pia curiositate quo ordine sit ei? passio cō- pleta ppendunt. **HIERO.** Hec etiā pgruū ad populū iudiciū in fine credentē: q nobilitat fide vt abrahe sit filius deponit desperationē: expectat regnū dei. Inrat ad chri- stianos vt baptizet: qd significat nomē pīati. i. malleato- ris. i. q domat ferreas gētes: vt regat eas in virga ferrea: 7 petit sacrificiū quod donat penitentibus in fine viati- cum: 7 corde mūdo 7 peccati mortuo inuoluit munimine fidelis stabilitū opculo spei per opera charitatis cōcludit. **finis.** n. pcepti est charitas: aspiciētib? a longe electi qui sunt stelle maris: quando si fieri potest scandalgabuntur etiam electi.

CA. XVI.

Et cū transisset sabbatū: maria magdale- ne 7 maria Jacobi 7 salome emerūt aro- mata: vt venientes vngerent iesū. Et valde mane vna sabbatoz veniunt ad monumentū: or- to iam sole. Et dicebant ad inuicē: Quis reuoluet nobis lapidē ab ostio monumenti? Et respicientes viderūt reuolutū lapidem. Erat quippe magnus valde. Et introeuntes in monumentū viderūt iu- uenē sedentē in dextris coopertū stola candida: 7 obstupuerunt. Qui dicit illis: Polite expauescere Iesum qritis naçarenū crucifixū: surrexit nō ē hic. Ecce locus vbi posuerūt eū. S; ite dicite discipu- lis eius 7 petro: q pcedet vos in galileā. Ibi eum videbitis: sicut dixit vobis. At ille exeuntes fuge- rūt de monumento. Inuaserat eni eas tremor 7 pa- uor: 7 nemini quicq; dixerūt. Timebant eni.

HIERO. Post sabbatū tristiciā felix irradiat dies: que pmanet in diebus tenet: lucē prima in eo lucefēte: 7 dño in eo cū triūpho resurgēte. vñ dicit: Et cū transi. sab. ma. magda. 7 ma. ia. 7 sa. cme. aro. vt ve. vn. iesū. **GLO.** Re- ligiose. n. mulieres sepulto dño cū licuit operari. i. vñq; ad solis occasū vngueta parauerūt vt lucas dicit. Et q; p an- gustia tps nō poterāt explere: mox trāfacto sabbato. i.

occidēte sole vt opandi licētia redit: festinauerūt emere aromata: sicut marcus dicit h: vt venientes mane vngerēt corpus iesu. neq; vespē sabbati poccupāte iā noctis arti- culo monumentū adire valuerunt. vñ sequit: Et valde ma. vna sab. ve. ad monu. or. iā sole. **SEVE.** Mulieres h loco feminea deuotiōe discurrūt: que nō vt viuēt fidē: s; vt mortuo vngueta deferūt ad sepulchz: 7 vt sepulto pa- rant meroris obsequia: nō vt resurgētī pparāt diuinoz gaudia triūphoz. **THEO.** Nō. n. magnitudinē atq; di- gnitatē diuinitatis christi sapiūt. Venerūt autē iuxta p sue tudinē iudeoz vngere corpus iesu: vt. s. maneret odorife- rū: ne humiditate scaturiret. nā aromata virtutē habēt deificatiua: humiditatē corpis absorbetia. vñ icorruptū corp? pseruāt. **GREGO.** in ho. Nos autē in eū q ē mor- tuus credētes: si odorē virtutū refecti cū opiniōe bonoz opezz dñm qrim? ad monumentū illi? cū aromantib? veni- m? **Sequitur:** Et valde ma. vna sab. ve. ad mo. or. iā sole.

AVG. de cō. euā. Qd lucas dicit: valde diluculo 7 io- annes: Mane cū adhuc tenebre essent: hoc intelligitur mar? dicit: Valde mane: oriēte iā sole. i. cū celū ab oriētē pte albesceret: qd sit vtiq; nisi solis oriētē vicinitate. **Finis** eni ē ille fulgor: q noie aurore appellari solet: iō nō repug- nat ei q ait: Cū adhuc tenebre sūt. Die quippe surgente alique relige tenebre: atq; tāto min? sūt: qto magis oriē lux: nec accipiēdū est qd ait: Valde mane or. iā sole. tāq; sol ipse iā videret sup terrā: s; de pmo adueniēte in has p- tes sole. i. or. iā celū illuminare incipēte. **HIE.** Val- de g mane dicit: qd ali? euāgelista dicit: diluculo. Dilucu- lū autē ē inter tenebras noctis 7 diei claritatē. In q salus humani generis puenit: felici vicinitate in eccliaz declarā da more solis qui pima luce p̄surgēs roseā pmitit au- roz: vt gratia p̄clari splendoris pparatis oculis possit intueri: qn tps dñice resurrectionis illuxit: vt tunc laudes christi tota caneret fm exemplū feminaz eccliaz: qn genus humanū exēplo sue resurrectionis aiauit: qn vitā p̄stuit 7 lumen credulitatis infudit. **BEDA:** Sicut autē q valde mane mulieres venerūt ad monumentū: iuxta hñstia ma- gn? feruor charitatis oñdit: ita iuxta itellectū mysticū no- bis dñat exēplū vt illuminata faciet: discussisq; virtoz tene- br: odorē bonoz opezz dño 7 oionū suauitatē studeam? offerre. **THEO.** Dicit autē: Vna sab. i. pima diez heb- domadē. Sabbata nāq; dies hebdomadē nūcupant: vna vñ dicit pma. **BEDA:** Vel pma sabbatoz: pma dies ē a die sabbatoz. i. requieionū q in sabbatū custodiebant. **Sequitur:** Et oi. adin. q̄s re. no. la. ab of. mo. **SEVE.** Obscu- ratū erat vñz pect? oculi clausi: 7 iō patefctū sepulchz glo- riaz pti? nō videbat. **Sequitur:** Et resp. vi. re. la. **BEDA:** Quō lap? angelū reuoluit? sit: Mathe? sufficēt exponit hēc reuolutio lapidis mystice refectionē sacramentoz christi que velamine littere legalis tenebantur insinuat: lex eni lapide scripta est. **Sequitur:** Erat quip. mag. val.

SEVE. Et plus iam magnus merito q forma: qui crea- toz mundi corpus 7 claudere 7 opire sufficit. **GRE.** Mulieres autē angelos vident q cum aromantibus vene- runt: quia ille mentes supernos ciues aspiciunt: que cum virtutibus ad sancta desideria veniunt. vñde sequitur: Et intro. in mo. vi. iuu. se. in dex. cooper. stola candi. 7 ob- stu. **THEO.** Si matheus dicit angelum sedere super lapidē: Marcus vero q mulieres introcūtes monumen- tum viderunt sedentem iuuenem: nō mireris: nam quem viderūt pti? sedētē sup lapidē: ipm etiā intus in monumē- to postmodū viderūt. **AVG.** de cō. euā. Aut itelligam? matheū tacuisse de illo agelo quē intrātes viderūt: marcū vñ de illo quē foris sup lapidē sedētē viderūt: vt duos vi- derit: 7 a duob? sigillatū audierint q dixerūt angeli de iesu aut certe intrantes in monumentū in aliqua septa mace- rie debemus accipere qua cōmunitū locū tunc fuisse cre- dibile est in aliquo spatio ante petram: qua excisa locus factus fuerat sepulture: vt ipm viderint in eodem spatio

sedente a dextris quē dicit mattheus sedentem sup lapidē.

THEO. Quidā autē dicit qd alie fuerūt mulieres que dicit a mattheo: alie qd a marco: s3 maria magda. seqbat oēs feruidā festinationē habēs 7 ardētē affectū. **SEVE.** Introierūt 3 mulieres ad sepulchrū vt psepulche chriso: chriso p surgeret de sepulchro. vidēt iuuenē vt cernerent nre resurrectionis etatē: qz nescit resurrectio senectutē: et vbi nasci mori qz nescit: ibi etas nec admittit detrimēta: nec indiget incrementē. vñ iuuenē nō senē: nō infantē: s3 io cundā etatē viderūt. **BEDA:** Viderūt autē iuuenē sedē tē in dextris. i. ad meridiana partē loci illi? vbi positum erat. cor p. n. qd supinū facēs: caput habebat ad occasū: dextrā necesse erat hīc ad austrū. **GRE.** in ho. Quid autē p sinistrā: nisi vita pns? Quid vērō p dextrā: nisi vita ppetua designat? Quia igit redēptor noster iā pntis vite cor: ruptionē trāsierat: recte angelus qd nūciare phennē ei? vitā venerat: in dextera sedebat. **SEVE.** Vidēt etiā iuuenē sedentē a dextris: qz resurrectio recipit nil sinistrū. Uidēt etiā coopertū stola cādida. Stola ista nō est ex mortali vellere: s3 ex virtute vitali splēdēs celesti lumine: nō colore terreno dicēte ppheta: Amictū lumine sicut vestimēto. 7 de iustis: Tunc iusti fulgebunt sicut sol. **GREGO.** in ho. Vel stola cādida cooprus apparuit: qz festiuitatis nre gaudia nūciant: cādoz etenī vestī: splēdore nre dēnitiat solēnitatis. **HIERO.** Vestis etiā cādida vera leticia est hoste depulso regnoqz adepto: rege pacis q̄sito 7 inuēto 7 nūq̄ dimisso. hic igit viuens formā resurrectionis timētib? morte oñdit. Quid autē obstupuerūt. i. qd oculi nō vidit: nec auris audiuit: nec in cor hoīs ascendit qd pparauit deus diligentib? se. Sequit: Qui dicit illis: no. expa. **GRE.** in ho. Ac si dicat: Pauca ē illi qd nō amat aduentū supnoz: ciuitū. pertimescāt qd carnalibus desiderijs pssi: ad cor societate ptingere se posse desperāt. vos autē cur pertimescitis: qd vros cōciues videtis? **HIERO.** Nō enī est timor: in charitate. Quid expauesceret qd iuenerūt quē q̄sierunt? **GREGO.** in ho. Sed iā qd angelus subiungit audiam? Iesu q̄ritus nazarenū. Iesus latino eloq̄o salutaris. i. saluator: interpretat. at vero tūc multi Iesus dī ei poterāt: nec tūc substantiāliū s3 nūcupatiue: iō 7 loc? subiungit: vt de quo iesu dictū sit manifestet: nazarenū. Et cām p̄tinus subdit: Crucifixū. **THEO.** Nō enī erubescit crucē: i. hac nāqz sal? hoīuz ē 7 beatoz p̄ncipū. **HIERO.** Radix autē amara crucis euauit. flos vite cū fructib? erupit. i. qd iacuit in morte: surrexit in gloria. vñ addit. Surrexit: nō est hic. **GRE.** in ho. Nō est hic: dicit p̄sentiam carnis: qui tamen nūq̄ deerat per p̄sentiam maiestatis. **THEO.** Et quasi dicat. Vultis certificari de eius resurrectione subdit: Ecce locus vbi posuerunt eū. Propter hoc. n. 7 reuoluerat lapidē vt locū ostēderet. **HIE.** Ostendit autē immortalitas mortalib? ad gratiarū actionē debita: vt intelligam? qd fuerim? 7 sciam? qd futuri erimus. Sequit: Sed ite dī. dī. eius 7 p̄. qz p̄. vos in galileā. Mulierib? dicit vt nūciant aplīs: qz p mulierē mors annūciata est: p mulierē vitā resurgēs. Dicit autē specialiter: Et petro. qz se indignū iudicauit discipulatu: euz ter negauit magistrū: s3 peccata p̄terita nō nocent qn nō placēt. **GRE.** in ho. Si autē hūc angelus nō nominatim exprimeret qd magistrū negauerat: venire inter discipulos nō auderet. vocat ergo ex noīe ne desperaret ex negatione. **AVG.** de con. euā. Quid autē dicit: P̄. vos in ga. ibi eū vi. si. dī. vo. videt hoc sonare qd Iesus nō erat demonstraturus se discipulis post resurrectionē nisi in galileā: quā demonstrationē nunc ipse marcus cōmemorauit. Quid enī dicit: Mane prima sabbati apparuit marie magdalene. post hoc duob? euntibus in villā: factū est in hierusalē ipso die resurrectionis. deinde venit ad vltimā manifestationē: quā factā scimus in monte oliueti nō longe a hierusalē. Nūquā igit cōmemorat mare? ipletū qd ab angelo p̄nūciatū ē testat. Mattheus vero nullū aliū locū omni-

nō cōmemorat: vbi discipuli postq̄ surrexit viderint: nō minū: nisi in galileā s3 angeli p̄dictionē. S3 cū nō sit ex p̄sensū qn id futurū ē: vñ p̄mū anteq̄ alibi ab eis vi- sus ē: idqz ipm qd discipulos mattheus dicit esse in galileā in monte: nō exprimit diē nec narrādi ordinē: nō aduerfat quidē mattheus narrationib? ceteroz: s3 dat eis intelligēdi atqz accipiēdi locū. Verūtamē qd dñs nō ibi p̄mū se demonstraturus erat: s3 in galileā vbi postea villos est se videndū mandauit: q̄uis fidelem facit intentū ad qd rendū in quo mysterio dictū intelligat. **GREGO.** in ho. Galileā nanqz transmigrationis interpretat. iā p̄p̄e redēptor noster a passione ad resurrectionē: a morte ad vitā transmigrationē: 7 nos resurrectionis eius gloriā post leti vīdebimus: si modo a vitijs ad virtutū celsitudinē transigramus. Qui ergo in sepulchro nūciat in trāsmigratione oñdit: qz is qui in mortificationē carnis agnoscat in trāsmigratione mētis videt. **HIERO.** Breuis ergo snia in syllabis: sed ingens in quātitate p̄missio. Ibi ē gaudij nō stri fons 7 salutis eterne origo p̄parata. Ibi p̄gagatur disperisiones 7 sanant contriti corde. Ibi inquit cū videritis: sed nō sicut vidistis. **AVG.** de cō. euā. Significat etiam qd gratia chrisi de populo israel erat trāsmigrata ad gentes: a quibus apostoli nullo modo p̄dicantes suscipientes: nisi eis viā dominus in eoz cordibus p̄ueniens p̄parasset. 7 hoc est: P̄. vos in ga. ibi eū vi. i. ibi mēb? eius inuenietis. Sequit: At ille exētes fugerunt de monumento. Inuaserat. n. eas tremor 7 pauor. **THEO.** Id est stupor: propter visionē angeli 7 admirationē resurrectionis. **SEVE.** Angelus quidē sedet in monumento de monumento fugit mulieres: quia ille de celesti substantia confidit: turbantur ite de conditione terrena. Sepulchrū qui mori non potest: timere nescit. mulieres autē de p̄senti facto tremunt: 7 sepulchrū vt mortales adhuc mortaliter expauescunt. **HIERO.** Hoc etiā dicitur de futura vita in qua fugiet dolor 7 gemitus. Immanis enim mulieres ante resurrectionē omniaqz faciunt: post resurrectionē fugientes mortem 7 pauorem. Sequit: Et n. quicqz dixit. time. enī. **THEO.** Aut propter iudeos: aut timore visionis deēntē tacebant hoc quod audierant. **AGV.** de cō. euā. Querī autē potest quēadmodū hoc dicat marcus cū dicat mattheus: Et exierunt cito de monumento cum timore 7 gaudio magno: currentes nūciare discipulis eius. nisi intelligamus ipsorū angelorū nōmini aulās fuisse aliq̄ dicere: id est respondere ad ea que ab illis audierant: aut certe custodibus quos tacētes viderunt. nam illud gaudiū quod mattheus cōmemorat: nō repugnat timori de quo marcus dicit: Debuitis eū vtrūqz in illarū animo factum intelligere: etiam si mattheus de timore nō diceret. Cum vero 7 ipse dicat: Exierunt cito de monumento cū timore 7 gaudio magno. nihil ex hac re questionis remanere permittit. **SEVERI.** Signanter etiā dicitur qd nemini quicqz dixit: qz mulieribus andire nō loqui dātū est: discere nō docere. **Burgens** autē iesus: mane prima sabbati apparuit p̄mo marie magdalene de qua cecerat septus demonia. Illa vadens nūciauit his qui cum eo fuerant lugentibus 7 flentibus. Et illi audientes: quia viueret 7 visus esset ab ea: non crediderunt. Post hec autē duobus ex his ambulantibus cōuersus est in alia effigie euntibus in villā: 7 illi cū nūciauerunt ceteris: nec illis crediderunt. **AVG.** de cō. euā. Iā p̄ resurrectionē quēadmodū apparuit dñs p̄siderādū ē. Dicit. n. mare? Burgēs autē manē p̄ma sab. ap. p̄. ma. mag. de qua eie. septez demonia. **BEDA:** Hec apparitio quomodo 7 vbi facta sit: Joānes plenissime docet. Surrexit autē dominus mane de monumento: in quo sero iam facto erat depositus: vi-

adimpleret illud psalmiste: Ad vesperam demorabitur: et ad matutinum leticia. **THEO.** Vel aliter: **Q.** dicitur: Surgens iesus ibi puncta. unde dicitur: Mane pri. sab. ap. primo Marie magda. **GRE.** in ho. At eni lampson media nocte non solum de gaza exijt: sed etiam portas tulit: sic et redeptor noster ante lucem resurgens non solum liber de inferno exijt: sed ipsa etiam inferni claustra destruxit. De **Ma-**ria autem hic marcus septem demonia electa fuisse testat: et quod septem demonia nisi vniuersa vitia significat: quia enim septem diebus omne tempus comprehendit: recte septenario numero vniuersitas figurat. **THEO.** Septem igitur demonia Maria habuit: quia vniuersis vitis plena fuit. aut septem demonia septem virtutibus spiritus sancti dicitur: ut spiritus absque timore absque sapientia: absque intellectu: et quicunque alia donis spiritus sancti opponunt. **HIERO.** Et autem de qua elegerat septem demonia primo ostendit: quia meretrices et publicani preceperat synagogam in regnum dei vel latro pcessit aplos. **BEDA:** In principio etiam mulier inducit: culpe viro fuit: nunc quia morte primo gustauit: resurrectione primo videt: ne periret reatus apud viros obprobrium sustineret. et quod viro culpam transfuderat: transfudit et gratiam. Nam sequitur: Illa va. n. his qui cum eo fu. lu. et fle. **HIERO.** Sicut et luget qui non dolum viderunt: sed non post multum solabunt. Beati. n. qui lugent nunc: quoniam ipsi solabunt. **BEDA:** Recte autem hec mulier qui leticia dominice resurrectionis prima nunciavit: a septem demonibus curata esse memoratur: ne quisque penitus de admissorum venia desperaret: et ut ubi abundauit peccati superabundasse et gratia monstraret. **SEVERI.** Nunciat autem Maria: sed iam non femina sed ecclesia gestas: ut si prout sicut femina tacebat: hic in ecclesia et nunciet et loquat. Sequitur: Et illi autem qui viuunt. et vi. et ab ea: non cre. **GRE.** in ho. Quod resurrectione dominica discipuli tarde crediderunt: non tam illorum infirmitas quam nostra vitia dicam futura firmitas fuit. Ipsa namque resurrectio illis dubitantibus per multa argumenta monstrata est: que dum nos legentes agnoscimus: quod aliud quod de eorum dubitatione solidamur. Sequitur: Post hoc autem ex his autem. ostendit. est in alia effigie. eun. in vii. **AVG.** de con. eu. De istis duobus quorum vnus erat cleophas et Lucas totum narrat: sed Marcus hic breuiter perstringit. Castellum quippe illud de quo Lucas loquitur: non absurde accipimus etiam villam potuisse appellari. et in codicibus quidem grecis magis agrum inuenimus quam villam. Agri autem nomine non castella sunt: verum etiam municipia et colonie solent vocari ex tractu civitate: quod quasi caput et mater est ceterarum. Quod autem ait Marcus: eis in alia effigie dominum apparuisse: hoc Lucas dicit quod eorum oculi tenebantur: ne agnoscerent eum. Oculis. n. eorum acciderat aliquid quod ita manere permittit et versus ad fructum panis. **SEVERI.** Nemo autem putet christum sua resurrectione sui vultus effigie commutasse: sed mutat effigies dum efficit ex mortali in immortalis: ut sic acquisuisse vultu gloriam: non vultus substantiam perdidisse. Duobus autem visus est quod duobus populis. i. gentibus et iudeis resurrectionis fides predicanda monstrat. Sequitur: Et illi ex. n. ceter. nec il. cre. Quod marcus dicit: Nunciamur ceteris: nec illis crediderunt. cum Lucas dicat quod iam inde loquebantur vere resurrexisse dominum: et Simoni apparuisse: quod intelligendum est nisi aliquos ibi fuisse qui nolent credere. **THEO.** Non. n. de. xj. apostolis hoc dicitur: sed de quibusdam alijs quos ceteros nominat. **HIERO.** Mystice autem intelligitur quod fides hic laborat agens actiua vita: illic contemplatiua securi vitione regnat. hic per speculum contemur imaginem: illic facie ad faciem videbimus veritatem. unde ambulantibus. i. laborantibus ostensus est in alia effigie et nunciantibus non est creditum: sicut Moyses videretur quod non sufficiebat eis qui dicit: Ostende mihi te ipsum. Oblit enim carnis sue postulat in vita ista quod speramus in futura.

Q. Nouissime autem recubentibus illis undecim apparuit: et exprobrauit incredulitatem eorum: et duritiam

cordis: quia his qui viderant eum resurrexisse non crediderunt. Et dixit eis: Eunt in mundum vniuersum: predicate euangelium omni creature. Qui crediderit et baptizatus fuerit: saluus erit: qui vero non crediderit condemnabitur. Signa autem eos qui crediderint: hec sequentur: In nomine meo demonia eiicient: linguis loquentur nouis: serpentes tolerant. Et si moruerint quid biberint: non eis nocebit. Super egros manus imponent: et bene habebunt.

GLO. Complectur euangelica narratione Marcus nouissima apparitionem qua christus post resurrectionem discipulis apparuit: commemorat. Nouissime autem recubentibus illis. xj. appa. **GREGO.** in ho. Notandum autem quid Lucas in actibus referat dicens: Conuerses precepit eis ab hierosolymis ne discederet. et post pauca: Uidentibus illis eleuatus est. Comedit enim et ascendit: ut videlicet per affectionem comestitionis veritas pateficeret carnis. unde et hic dicitur quod recubentibus illis nouissime apparuit. **HIERO.** Apparuit autem. xj. simul congregati: ut oes testes sint et enarrarent omnibus quod coiter viderunt et audierunt. Sequitur: Et exprobrauit eis quod coiter viderunt et audierunt. non cre. **AVG.** de co. eu. Quod autem nouissime hoc factum est: Nouissimum quippe illud est: quod dominus in terra apostoli viderunt: quod factum est. xl. die post resurrectionem eius. Numquid nam tunc exprobratur: erat quod non credidissent eis quod eum viderant resurrexisse: quoniam iam ipsi post resurrectionem toties eum viderant. Restat igitur ut intelligamus: nunc Marcus breuiter commemorare voluit: et iam dixit: Nouissime: quia ipso die hoc nouissimum fuit iam incipiente nocturno tempore: postea quod discipuli de castello redierunt in hierosolymam: et inuenerunt sicut dicit Lucas. xj. et quod cum illis erat colloquens de resurrectione domini. Sed erat ibi vtiq; non credentes. His igitur sicut Marcus dicit discubentibus: et adhuc inde sicut dicit loquentibus: stetit in medio eorum dominus: et ait illis: Pax vobis. sicut Lucas et iohannes dicunt. Verbis itaque dominus quod tunc eum locutus esse discipulis Lucas iohannesque dixerunt: interponit et illa exprobratio de qua Marcus hic dicit. Sed hic rursus mouet: quod discubentibus. xj. dicit apparuisse Marcus: si illud ipsum est diei dominici iam noctis initio: cum apte iohannes dicat non cum eis fuisse thoma: quem credimus exiisse inde antequam dominus ad eos intraret: postea quod illi duo redeunt de castello cum ipsis. xj. colloqui sunt: sicut apud lucam inuenimus. Sed Lucas in sua narratione dat locum: quo possit intelligi dum hec loqueretur postquam inde exiisset thoma: et postea dominus intrasset. Marcus autem quod dicit: Nouissime discubentibus illis. xj. apparuit etiam thoma illic fuisse cogit fatari: nisi forte quis vno absente. xj. non voluit appellare: quia eadem tunc apostolica societas hoc numero nuncupabatur: antequam matthias in locum inde surrogaret. Aut si hoc durum est accipere: illud accipiamus post multas demonstrationes eius eum nouissime recubentibus. xj. apparuisse. i. ipso. xl. die. Et quoniam iam erat ab eis ascensus in celum: hoc eis illo die magis exprobrari voluisse: quia his qui audierant eum resurrexisse non crediderant antequam ipsi eum viderent: cum vtiq; per ascensionem suam predicantibus euangelium etiam gentibus quod non viderunt fuerant credituri. post illa quippe exprobratione ait idem Marcus: Et dixit eis: Eunt in mundum vniuersum. Et infra: Qui vero non cre. etc. Hoc igitur predicaturi: nonne ipsi permixti fuerant obiurgandi quod antequam dominum viderent non crediderunt eis quibus prius apparuisset. **GREGO.** in ho. Jecirco etiam tunc dominus discipulos increpauit: cum corporaliter reliquit: ut verba quod recedens diceret: corde audientium artum impleta remaneret. **HIE.** Exprobrat autem incredulitatem ut succedat cor carnis charitate plenum. **GRE.** in ho. Increpata igitur eorum duritia: quod admonendo dicat audiamus. Sequitur. n. Eunt in mundum vniuersum. etc. Omnis creature nomine signat homo. Omnis. n. creature aliquid habet ho-

mo. hz nāqz cōe cū lapidibz: viuere cū arboribz: scire cū aialibz: itelligere cū angelis. Omni n. creature p̄dicat cū angelis: cū soli hoi p̄dicat: qz ille videt et docet: ppter quē in terra cūcta creata sūt: a quo oia p quādā similitudinē aliena nō sūt. P̄dī etiā ois creature noie ois natio gētiū designari. an. n. dictū fuerat: In viā gētiū ne abieritis. nūc aut dicit: P̄dicare eū. omni creature. vt. s. p̄ius a iudea aploz repulsa p̄dicatio: tūc nobis in adiutoriu fieret: cū hāc illa ad dānatiōis sue testimoniū sup̄e repulisset. **THEO.** Vel omni creature. i. credenti et nō credenti. Sequit: Qui cre. et bap. fu. sal. erit. Nō. n. sufficit credere: nā q̄ credit et nō dū est baptizatus: s; cathecuminus nō dū est p̄e te salutē adeptus. **GREGO.** in ho. fo: tal se aut vnusqz apud semetipm dicat: Ego iā credidi: saluus ero. vep̄ dicit si fidē operibz teneat. Vera etenim fides est q̄ in hoc qd̄ verbis dicit: operibus nō p̄dicat. Sequit: Qui vero nō cre. p̄dē. **BEDA:** Quid adhuc hic dicemus de paruulis q̄ p̄ etate adhuc credere nō valēt: nā de maioribus nulla q̄stio est: In ecclesia. n. saluatoris p̄ alios paruuli credūt sicut ex alijs ea q̄ illis in baptismo peccata remittūt p̄traxerūt. Sequit: Signa aut̄ eos q̄ cre. hec se quen. In no. meo demo. eijcient. lin. lo. no. serp. tollent.

THEO. Hoc ē disp̄gent intellectuales: sicut illud: Calcabitis sup̄ serpentes et scorpiones. itellectualiter itelligit. P̄dī aut̄ itelligit de sensibilibz serpētibz: sicut etiā paulus a vipa nullū habuit nocumētū. Sequit: Et si morit. quid bi. nō eis no. Multa talia facta in historijs legim. Multos nāqz venena bibita christi munera signaculo ledere nō valebāt. Sequit: Super egros ma. ipo. et bñ habebūt.

GREGO. in ho. Nūquid aut̄ qz ista signa nō facimus minime credim. Sed hec necessaria in exordio ecclie fuerūt: vt. n. fides crederet credenti: miraculis fuit nutrienda: qz et nos cū arbuta plātam: itadiū eis aquā fundim. quousqz ea in terra p̄ualuisse videam: at si semel radice fixerint a rigādo cessam. habem de his signis atqz virtutibus q̄ adhuc subtili cōsiderare debeam. Sancta q̄p̄e ecclesia quotidie spiritaliter facit: qd̄ tunc per apostolos corporaliter faciebat. Nā sacerdotes eius cū per exorcismi gratiā manū credentibus imponūt: habitare malignos spūs in eozū mētibus p̄tradit: qd̄ aliud faciūt: nī si demonia eijciūt: Et fideles quosqz qui iam secularia verba derelinquūt: sancta autē mysteria insonant. linguis loquūt nouis: qui dum bonis suis exhortationibus maliciam de alienis cordibus auferunt. serpentes tollunt: et dum pestiferas suasionēs audiūt: sed tamen ad operationem p̄uā minime pertrahunt. mortiferū est quod bibūt sed nō eis nocebit: qui quotiens proximis suis in bono opere infirmari conspiciunt: dū exemplo sue operationis illos vitā roborāt: super egros manus imponunt vt bene habeant. Que nimirum miracula tanto maiora sunt: quanto spiritalia: et quanto per hec nō corpora: sed anime suscitantur.

Et dominus quidem iesus postqz locutus est eis: assumptus est in celum: et sedet a dextris dei. Illi aut̄ profecti p̄dicauerūt vbiqz: dño cooperante: et sermonē p̄firmante: sequentibus signis.

HIERO. Dominus iesus qui de celo descenderat ad liberandā infirmitatis nostre naturā: ipse etiā super celos ascendit. vnde dicit: Et dominus quidē iesus postqz lo. est eis ass. est in celū. **AVG.** de con. eū. In quo satis videtur ostendere nouissimū cū illis in terra p̄missū habuisse sermonē: quāuis nō omnimodo ad id coartari videat nō enī ait: Postqz hec locutus est eis. vnde admittit si necessitas cogeret: nō illam fuisse nouissimā locutionē: sed ad omnia que euz: eis omnibus illis diebus locutus est posse pertinere qd̄ dictū est: Postqz locutus est eis. ass. ē in celū. Sed quia ea q̄ sup̄a diximus magis suadet nouis-

simū diē fuisse: ideo post p̄missam locutionē quā marcus cōm memorauit: adiunctis etiā ilis verbis que cōm memorant in actibus apostolorum: credendū est assumptū ē dñm in celū. **GREGO.** in ho. In veteri testamēto cōm nouimus q̄ helias sūt rapti in celū. S; aliud est celū ethe reū: aliud celū aerē. Celū quippe aerē terre est. p̄mū. In celū itaqz aerē helias subieciatus ē: vt in secreta quādā regione terre repente duceret: vbi in magna tā carnis et spūs quiete viueret quoadusqz ad finē mūdī redcat: et mortis debitū soluat. Notādū quoqz est q̄ helias in caru legat ascendisse: vt videlicet ap̄e illis demonstraret: quia homo purus adiutorio indigebat alieno. Redemptor aut̄ noster nō curru: nō angelis subleuatus legit: quia qui fecerat omnia sup̄ omnia sua virtute ferebat. Considerandū vero nobis est qd̄ marcus subdit: Et sedet a dextris dei. cū Stephanus dicat: Video celos apertos et filii hoīs stantē a dextris dei. sed sedere iudiciū est: stare vero p̄guantis vel adiuantis. Stephanus ergo in laboris certamine positus stantē vidit quē adiutor ē habuit: sed hūc post assumptionē marcus sedere describit: quia post assumptionis sue gloriā: iudex in fine videbit. **AVG.** de sym. bolo: Sessionē igit istā nō accipiam: quasi sit in humanis membris positus: tanq̄ pater sedeat in sinistra viliū sedeat a dextris: sed ipam dexterā itelligimus potestatis: quā accepit ille homo a deo: vt veniat iudicaturus q̄ p̄i mo venerat iudicandus. Sedere enī habitare itelligit: quomodo dicimus de quocūqz hoīe: In illa patria sedet p̄res annos. Sic ergo credit habitare christū in dextera dei patris. Beatus enī est: et habitat in beatitudine que dextera p̄is vocatur. Ibi enī ois dextera ē: qz nulla ē ibi miseria. Sequit: Illi aut̄ p̄fecti p̄dī. vbiqz dño coop. et ser. p̄fir. sequē. signis. **BEDA:** Nota q̄ mare? euāgelista cū gētiū suū q̄to inchoauit tardū: tanto in loquutione ita scribēdo porrexit. ab initio. n. euāgelice p̄dicatiōis qd̄ a iōāne factū ē cepit: et ad illud vsqz tps narrādo p̄uenit: apli idē euāgelij verbū p̄ totū orbē seminauerūt. **GREGO.** in ho. Quid aut̄ in his p̄siderādū ē: nisi q̄ p̄ceptū obediētia: obediētia vero signa secuta sūt. Preceperat. n. dñs: Euntes in mūdū vniuersū p̄dicare euāgelij. et in acm. et erit mibi testes vsqz ad extremū terre. **AVG.** ad elichium Quo aut̄ pacto ab aplis ē p̄dicatio ista cōpleta: qz vsqz adhuc sūt gētes in qbus mō cepit: et in qbus nō dū cepit ip̄let: Nō vtiqz hoc a dño sic mādatū ē aplis: itaqz ip̄i lo li qd̄ tūc loq̄bat tantū mun? fuerint impleti: sicut eis solis vī dixisse: Ecce ego vobiscū sū vsqz ad p̄sumationē seculi. qd̄ mī cū vniuersē ecclie p̄misse q̄ alijs mortuibus alijs nascētibz hic vsqz in seculi cōsumationē sumra est: qd̄ nō itelligat. **THEO.** P̄cedū est aut̄ q̄ hic p̄sermo p̄ opa p̄firmat: sicut in apostolis tūc opatiōes cōfirmabāt sermonē sequētibz signis. Fiet aut̄ o christe vniuersi sermones quos de virtute dicimus p̄ opa p̄firmant et aeris: vt tandē simus p̄fecti et cooperante in omnibz vt bis et operibus: quā te docet simonū et operū gloria.

AMEN.

Feria tertia post dominicā In rap. al. xij.
Erat pascha agimo: um. xvi.
Dominica in sancto pascha. Marie magdalene. xvi.
In ascensione dñi. Recubentibus. xj. vltimo
Dñica sexta post pentecostē. Cū turba multa. xij.
Dñica. xj. Exiens iesus de sinibus. xj.
In decollatiōe Joānis baptiste. Misit herodes. xj.
Accesserūt ad iesū iacobus et iohannes fi. xj.
In sanctorū cyriaci largi et smaragdi. xj.
Euntes in mundum vniuersum. xj.
In natali p̄fessorū. Videte vigilare et orate. xj.
Feria quarta quatuor: tempore septemb̄is. ix.
Respondens vnus de turba. vi.
Sabbato primo q̄dragesime. Cū sero cēt factū.

ea q̄ scripsit: nō rumore cognouit: s; ab initio fuerat ipse subsecut. vñ sequit. Vñ est et mihi assecuto a principio oia diligenter ex ordine tibi scribere optime theophilo.

AMBRO. Cū dicit: Vñ est et mihi: nō negat deo vñ su: a deo enī pparat volūtas hominū. Prolixiorē autē hūc euāgelij librum q̄ ceteros ēē nemo dubitauerit: et ideo nō ea q̄ falsa sūt: s; q̄ vera sibi vēdicat. Et id dicit: assecuto quidē oia vñ est scribere nō oia: s; ex oibus: q̄ q̄ se: cū iesus si scribant oia: nec ipm mūdū cape arbitro: Lō sulto autē q̄ ab alijs sūt scripta pterit: vt pp̄ijs q̄buldaz singuli euāgelioz libz mysterioz gestoꝝq; miraculis eminerēt. **THEO.** Scribit autē ad theophilū vñ in elytū so: itas et principē: q̄ q̄ dicit Optime: nō dicebat nisi principib; et p̄sib;: sicut et paulus festo p̄sidi dixit: Optime feste. **BEDA:** Theophilus autē interpretat amās deū: vel amat a deo. q̄ quis q̄ amat deū siue a deo se de siderat amari: ad se scriptū putet euāgelij: et vñ sibi datū munus sibi q̄ mēdātū pignus p̄seruet. Nō aut nouoz quorūlibet eidē theophilo et velut ignoroz rō pandēda: sed eoz de q̄bus erudit ē verboz p̄mittit veritas exprime da cū subdit: Ut cognoscas eoz verboz de q̄b; erudit es: veritate. i. vt quo qd ordine a dño gestū dictūve sit: ag noscere queat. **CHRY.** Vel aliter: vt certitudinē habeas et securus: q̄ auditu pceperas. p̄spiciēs in scriptura. **THEO.** Plerūq; n. cū sine scripto aliqd dicit: calū niant illud q̄t falsū. cū vero qd q̄ dicit scripsit: tūc magis credim: q̄t nisi putaret vera: nō scriberet. **CHRY.** Vel aliter: Totū euāgelij p̄mū duo p̄tinet: p̄dicationē eoz: q̄ an cū euāgelij scriperat: puta matthei et marci: et rurū cur et ipse scribere p̄posuit. Cū vñ dixisset: Conati sūt. vocabulū potens applicari et ad p̄sūpūose aggredietes materiā: et ad bonē p̄tractates illā: Duab; additio nib; dubiā sniaz certificat: p̄mo quidē q̄ dixit: Que in nobis cōplere sūt rerū. scō q̄ dixit: Sicut tradiderunt nobis q̄ ab initio ipsi viderūt. Simul aut h qd dico Tradiderūt. indicare mihi videt q̄ et ipsi moneant p̄pagare: velut enī illi tradiderūt: ipos quoq; oportebit accipien tes seriatim adinuicē p̄mulgare. Nō dū aut cōmendātes scripturē q̄ tradita fuerat: p̄ungebat icōueniētia plurimā puenire diuturnitate ipis. vñ merito q̄ de p̄mū vñsūb; vbi et ministris vbi acceperāt i scriptū vñuerso mūdo traditiōē p̄stiterūt: et calūntias p̄pellētes: et obliuionez destruentes: et ex ipa traditiōe itegritatē accōmodātes. .i.

Ut in diebus herodis regis iude sacer dos qdaz noie zacharias de vice abia: et vxor illi de filiabus aaron: et nomē eius helisabeth. Erāt aut iusti ambo an deū: icēdētes i omnibus mādatis et iustificatiōibus dñi sine q̄re la. Et nō erat illis filius: eo q̄ esset helisabeth steri lis et ambo processissent in diebus suis.

CHRY. Euāgelice narratiōis exordij a zacharia sumit et natiuitate iōānis: mirū ante mirū edificēs: minus anī mal. nā qm virgo paritura erat: p̄parauit ḡa vt ver p̄ius acciperet. Declarat aut ipse cū dicit: Fuit in diebus herodis: et adq̄t dignitatē cū subdit: Regis iude. Alius aut herodes fuit q̄ iōannē occidit: s; ille tetrarcha fuit: h aut rex. **BEDA:** Tempus aut herodis alienigene regi dñico attestat aduentui. Predictū namq; fuerat: q̄ nō deficiet princeps de iuda: neq; dux de femore ei: donec veniat q̄ mittendus ē. Ex quo enī patres ex egypto exierūt sue gentis iudicib; vsq; ad samuel p̄phetā: ac deinde regibus vsq; ad trāsmigrationē babylonie regebant. Post reditū vñ babylonie p̄pōntifices rex sūma gerebat: vsq; ad hircanū regē simul et p̄tūficē: quo ab herode iterēpro iudee regnū ipi herodi alienigene iussu augusti cesari tra dit gubernādū: cuius. xxxj. anno iuxta p̄phetiā supradī ctā: q̄ mittendus erat aduent. **AMBRO.** Docet aut

nos diuina scriptura nō solū mores in his q̄ p̄dicabiles sūt: s; etiā parētes oportere laudari: vt vclut trāsmisā i maculate puritatis hereditas: in his quos volum; lauda re p̄cellat. Nō solū igit a parētib; s; etiā a maiorib; san cti iōannis nobilitas p̄pagat: nō seculari p̄tate sublimis s; religionis successiōe venerabilis. Plena est igit lauda tiō q̄ genus: mores: officiū: factū: iudiciū cōprehēdit: of ficiū in sacerdotio. vñ dicit: Sacerdos quidā noie zacharias. **BEDA:** in ho. De sacerdotaliēni p̄sapia iōānes ortus: vt eo potentius imitationē sacerdotij p̄conigaret quo ipm ad sacerdotale gen; p̄tinere claresceret. **AM BRO.** Genus aut cōprehēdit in maiorib; vñ sequit: de vice abia. i. nobilis inter familias. **BEDA:** Erāt. n. p̄ nicipes factuarj. i. sūmi sacerdotes tā de filijs cleagar q̄ de filijs itamar: quoz vices fm ministeria sua vt ingrede rent domū dei. xxiij. sortibus dauid distinxit: in q̄bus familie abia de qua zacharias ortus est: sortis p̄git octa ua. Nō aut frustra p̄mus noui testamēti p̄co i octauē sor tis iure nascit: q̄ sicut septenario sepe numero p̄pter lab batū vetus testamētū: sic nouū aliquoties p̄conarium p̄pter sacramētū dñice vel noīre resurrectionis exprimit.

THEO. Volēs etiā oīdere q̄ legaliter ex sacerdotali genere erat: subdit: Et vxor illi de filiabus aaron: et nomē ei helisabeth. Leuit. xxiij. Nō. n. p̄mittēbat de alia tribu vxorē accipere: sed de sua. helisabeth interpretat: q̄dab; rias vero memoria dñi. **BEDA** in ho. Iustus. n. parci bus iōannes est genit: vt eo p̄dicent; iusticie p̄cepta po pulis daret: q̄ hec ipa nō q̄t nouitia didicisset: vñ de reditario iure a p̄genitorib; accepta fuaret. vñ de sequit: Erāt aut ambo iusti an deū. **AMBRO.** Et sic mores i equitate cōprehēdit. Bene aut dicit an deū fieri. n. p̄t vt aliq; affectata bonitate populari iustus videat: imbi: iustus aut ante deū nō sit: si iusticia nō ex mentis simplicitate formet: s; adulatiōe simulet. Perfecta igit laus ē ante deū iustus ēē: solus. n. p̄fectior est q̄ ab eo p̄bat: q̄ nō p̄t falli. Factū aut cōprehēdit in mādatis: in iustificatiōe iudi cū. vñ sequit: Incedētes i oib; mādatis et iustificatiōib; dñi. Cū enī mādatis celestib; obedim: in mādāt dñi in cedim: cū p̄grue iudicam: tenere dñi iustificatiōes vide mur. Prouidere aut oportet bona nō solū corā deo: sed etiā corā hoib; vñ sequit: Sine q̄rela. Nulla. n. q̄rela est vbi et mentis bonitas concordat et facti: et plerūq; iusticia durior hoib; q̄rela excitat. **ORI.** P̄t etiā aliqd iustū iustite fieri: vt si iactāte cā q̄s paup̄i largiat: qd nō t̄me q̄rela. Sequit: Et nō erat illis fili: eo q̄ erat steris heliabeth: et ambo p̄cessissent in dieb; suis. **CHRY.** Nō solū aut helisabeth erat steris: s; et p̄iarchaz p̄uges: Sara Rebecca Rachel: qd dedecus erat antiq; nō possumus dicere q̄ peccati effect: ēēt sterilitas: eūcti iusti: cūc vñ si. Hec aut fuit sterilitatis cā: vt cū videris virginē parien tē dñm: nō sis incredulus excreitās mentē tuā in alio ste rilij. **THEO.** Et vt etiā tu addisceres q̄ lex dei multi plicationē filioz nō appetit cor palē: s; magi spūalē. Pro cesserat aut ambo: nō solū fm cor p̄: s; fm ipm ascēsiōes in corde ponētes: et vitā suā vñ diē et nō vt noctem habē tes: quasi in die honeste ambulantes.

Factū est aut cū sacerdotio fūgeret zacharia in ordine vicis sue an deū fm p̄suetudinē sacerdo tij sorte exijt vt incensū poneret: ingressus in tem plum domini. Et omnis multitudo populi erat orans foris hora incensi.

BEDA: Per moysen dñs vñi p̄stituit sūmū sacerdotē cui mortuo vñi succedere iussit: et h vsq; ad dauid ipa ser uatū ē: a q̄ plures fieri dño agēte decernit ē vñ nūc zacharias in ordine vicis sue sacerdotio funct; ēē asserit: cū di cit: Factū ē aut cū sacerdotio fūgeret zacharias in ordi ne vicis sue ante deū fm p̄sue. sacer. sorte exijt vt incensū poneret